

SAMLADE SKRIFTER

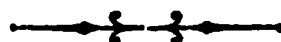
AF

ZACHARIAS TOPELIUS

TJUGUÅTTONDE DELEN

LÄSNING FÖR BARN

III

G. W. EDLUNDS
FÖRLAGSAKTIEBOLAG
HELSINGFORS.

LÄSNING FÖR BARN

AF

ZACHARIAS TOPELIUS

TREDJE BOKEN

G. W. EDLUNDS
FÖRLAGSAKTIEBOLAG
HELSINGFORS.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1906

Barnens bön för alla.

(Nyårskvällen.)

Ett år förlidit. Ett annat år
ur mörka skötet af tiden går.
Och mänskolifvet är blott en gnista
i världens natt, där hon snart skall brista.

Kom vid den manande klockans ljud,
kom, låt oss böja vårt knä för Gud
och prisa evigt Hans namn och kalla
Hans stora nåd öfver oss och alla!

Tillbedja Honom i himlens höjd,
det är vår bästa, vår högsta fröjd.
Vi prisa Honom med barnslig tunga,
och alla änglar Hans lof besjunga.

Hans allmakts tron öfver världen står,
och dock Han räknat vårt hufvudhår.
Årtusen buga sig för hans under,
och dock han mäter vårt lifs sekunder.

Från evigheternas majestät
han skådar ned på vårt lätta fjät.
Så sakta går ingen suck från jorden,
att icke Herren förnimmer orden.

Och Gud, som hafver små barnen kär,
han ser till dig, fast du liten är,
Han hör din bön, när från jorderingen
du ber för alla och glömmer ingen.

Bed för dina föräldrar:

O Gud, välsigna med din nåd
min fader och min moder.
Upplys dem med mitt helga råd;
var deras sköld och roder.
Bevara dem och allt vårt hem,
och lär oss lyda, älska dem
som dyraste klenoder.

Bed för dina syskon:

Vi äro grenar af en stam,
vi äro syskon kära.
Så låt oss gå förenta fram
i endräkt och i ära.
Bevara oss för split och kif
och låt oss i vårt hela lif
hvarandras sorger bära.

Bed för dina lärare:

O Gud, som lät den nåd mig ske
att nyttig lärdom höra,

välsigna mina lärare,
som till ditt ljus mig föra.
De vattna dina goda frön;
så hör min innerliga bön:
låt mig dem glädje göra.

Bed för dina vänner:

Jag har en vän och kanske två,
och kanske har jag andra.
Gud, låt din ängel med dem gå,
hvar de i världen vandra.
Och låt oss trogna vänner bli
i all den nöd vi råka i,
så hjälpa vi hvarandra.

Bed för dina ovänner:

Jag arma barn, som vet hur svag
jag själf så ofta felat,
af hjärtat nu förlåter jag
dem som mig förfördelat.
Min Gud, bevara dem också,
ehvad mot mig de brutit må
och kanske det ej velat.

Bed för ditt fädernesland:

Vårt land, min Gud, vårt fosterland
uti ditt hägn bevara.
Sträck öfver det din allmakts hand
i all dess sorg och fara.
Och låt det, i ditt ljus invigdt,
bli stort och fritt och segerrikt,
och så ditt vittne vara.

Bed för din furste:

Min Gud, beskydda vår monark,
upplys hans ädla sinne,
att i hans land må lag bli stark
och frihet bo därinne,
och att hans tron må byggas skön
af brutna fjättrar och hans lön
bli ett välsignadt minne.

Bed för dig själf:

Min Gud, min Fader, blif hos mig
i denna världens villa.
Förlåt mig hvad jag bröt mot dig
och gjort mot andra illa.
Mitt lif, min lycka lägger jag
i dina händer natt och dag.
Låt mig din nåd ej spilla.

Bed för de olyckliga:

Du gaf mig, Herre, ditt öfverflöd,
ett älskadt hem och ett dagligt bröd,
frid, hälsa, glädje och helga orden;
nu beder jag för all sorg på jorden:

För de olyckliga utan tal;
för dem, som kvida i hungerns kval;
för dem, som frysa i vinternatten;
för dem, som sjunka i hafvets vatten;

för dem, som smäkta i öknens sand;
för dem, som flykta för eld och brand;
för dem, som vandra med tiggarstafvar;
för dem, som gråta på kära grafvar;

för alla sjuka i sömnlös kväll;
för alla fångar i järn och cell;
för de landsflyktiga, de fördrifna;
de faderlösa, de öfvergifna;

för de vansinnigas mörka natt;
för dem, som mist sina ögons skatt;
för alla lytta; för dem en tunga
du nekat, Gud, att ditt lof besjunga;

för dem, som sörja sitt fosterland;
för slafven under sin bödels hand;
för de förtryckta; de skuldlöst dömda;
för de förskjutna och de förglömda;

för dem, som dig, Herre Jesu Krist,
ha aldrig känt eller tidigt mist;
för alla sorgsna, för alla arma;
Gud, öfver dem dig i nåd förbarma!

Bed för de brottsliga:

Så vill jag bedja för dem också,
som långt från Gud uti synden gå:
för dem, som stjäla; för dem, som röfva;
för dem, som Herren med blod bedröfva;

för dem, som fresta oss till fördärf;
för dem, som ockra på änkors skärf;
för dem, som svika sin vän i nöden;
dem, som förråda sitt land i döden;

för dem, som smäda med ondt försåt;
för dem, som glädjas åt oskulds gråt;
för dem, som häda; för dem, som hyckla;
för dem, som fräckt med allt heligt gyckla;

för dem, som dränka sin själ i rus;
för dem, som bränna sin nästas hus;
för dem, som sälja för guld sin ära;
för dem, som ljuga och mened svära;

för dem, som yfvas i flärdens sal,
i uselt högmod, i afunds kval;
för dem, som frossa; dem, som förtrycka,
och dem, som spela om mänskolycka;

för dem, som neka den arme bröd;
för dem, som stöta sitt barn i nöd;
för dem, som banna sin far och moder;
för dem, som hata sin egen broder;

för dem, som dig, Herre Krist, försmå
och mot din heliga ande stå;
o, att med ånger till dig de blicke!
O, Herre, Herre, förskjut dem icke!

Bed också för de lyckliga:

All glädje, som all sorg, den är,
o Gud, din ädla gåfva.
Lär dem, som du din nåd beskär,
att dig af hjärtat lofva.
Gif, att det goda löjet slår
som blommor upp ur jordens vår,
när jordens sorger sofva.

Bed för de goda:

Välsignad vare den, som går
i Kristi spår på jorden

och torkar sina likars tår,
där den är bitter vorden,
och offrar all sin lefnads tid
åt mänskors lycka, mänskors frid
med gärningen och orden.

Bed för hedningarna:

Guds klarhets ljus, Guds nådes sken,
som lyser världen vida,
upplys ock dem, som länge re'n
i mörkret dig förbida.
Förutan dig de ej ha ro,
ej tröst, ej frid, ej hopp, ej tro;
sänd dem ditt ljus, det blida.

Bed för allt lefvande:

Din är den vida jordens rund
och allt hvad därpå andas.
Låt ej vår fröjd i hvarje stund
med andras plågor blandas.
Se, Herre, mildt till djurens kval;
låt ock för dem i dödens dal
en bättre morgon randas.

Bed för de döda:

De döda sofva. Gud allen,
han vet hvad grafven täcker.
Men, Jesu Krist, som grafvens sten
och dödens kedja bräcker,
o, låt dem sofva i ditt namn,
och vakna, Jesu, i din famn,
när dem din röst uppväcker.

Lofva Gud och bed för hans rike:

Sist beder jag så innerlig:
din nåd ej från oss vike.
All världens rund lofsjunge dig,
o Fader utan like!
Gud, allt vårt hopp, Gud, all vår frid!
Ack, blif hos oss till evig tid!
Tillkomme så ditt rike.

Vintersagan om Skyhög och Molnskägg.

I den stora skogen långt borta i Finlands ödemarker stodo på ett ställe två höga furor helt nära hvarandra. De voro så gamla, så gamla, att ingen mera visste när de varit unga, och man kände dem redan på långt afstånd, där deras mörka toppar reste sig högt öfver alla andra träd. Om våren sjöng talltrasten ljufliga visor i deras grenar, och de små blekröda ljungblommorna sågo med så innerligen ödmjuka blickar upp till dem, liksom ville de säga: »Gode Gud, är det möjligt att växa så hög och blifva så stor och gammal i denna världen?» Men om vintern, när yrvädret svepte hela nejden i snö och gräset vissnat och ljungblommorna sofvo djupt under drifvornas hvita täcke, då for den vilda stormen genom furornas kronor och sopade snön från deras evigt gröna grenar; och orkanen bortförde stora hus och kullstörtade hela skogar, men furorna stodo orubbliga och sviktade aldrig, ej heller brusto de, när allt brast omkring dem. Det vill något säga att vara så styf och stark.

Icke långt därifrån ser man ännu en kulle i skogen, och på den står en liten torpstuga med torftak och två små fönster. Där bodde den fattige torparen och hans torpargumma, och de hade en potatistäppa och en liten

åker nära till stugan. Men om vintern högg torparen stockar i skogen och körde dem sedan ned till det stora sågverket en mil därifrån, och så förtjänade han därmed så mycket, att han nätt och jämt hade smör och bröd och mjölk och potatis, och det var vackert så, ty mången får nöjas med barkbröd och har visst ingen bit smör att breda därpå.

Torparfolket hade två små barn, en gosse, som hette Sylvester, och en flicka, som hette Sylvia. Det var besynnerligt hvarifrån de fått sådana namn; kanhända från skogen, ty *silva* betyder skog. Men Sylvester står i almanackan och är den sista dagen i året; så att gossen alla år hade sin namnsdag på nyårsaftonen.

Nu hände sig en vinterdag — och det var just en Sylvesterdag — att båda barnen gingo ut att se efter sina snaror i skogen, ty där var godt om harar och snöripor. Och riktigt, där satt en hvit hare i Sylvesters snara och en hvit snöripa i Sylvias. Men både haren och ripan lefde och hade endast fastnat med benen; och de begynte pipa så jämmerligt, att barnen förundrade sig. — Släpp mig, så får du något godt! — sade haren. — Ja, släpp mig, så får du något godt! — sade snöripan.

Barnen förbarmade sig öfver dem och släppte dem lösa. Då kilade haren det fortaste han kunde inåt skogen, och ripan flög allt hvad vingarna buro, och båda skreko: — Fråga Skyhög och Molnskägg! Fråga Skyhög och Molnskägg!

— Hvad vill det säga? — sade Sylvester förtretad. — De otacksamma bestarna sade ej tack en gång.

— De bådo oss fråga Skyhög och Molnskägg — sade Sylvia. — Hvem kan det vara? Aldrig har jag förr hört så märkvärdiga namn.

— Aldrig jag heller — sade Sylvester.

I detsamma for en skarp vintervind genom de två höga furorna helt nära invid, och det blef ett sus i de mörka kronorna, och barnen hörde i suset underliga ord.

— Står du ännu, broder Skyhög? — sade den ena furan.

— Visst står jag — sade den andra. — Men hur är det med dig, broder Molnskägg?

— Jag börjar bli gammal — svarade furan Molnskägg. — Vinden bröt af en gren i min krona.

— Du är ju bara barnet mot mig — sade furan Skyhög. — Bara trehundrafemtio år, och jag har fyllt mina trehundraåttiåtta. Bara barnet! Bara barnet!

— Nu kommer stormen tillbaka — sade furan Molnskägg. — Det är så godt att vi sjunga litet, så ha mina grenar något att tänka på.

Och så begynte de sjunga tillsammans i stormen:

Hör vårt ord!
Högt i nord,
långt i tid och djupt i jord
går vår rot,
står vår fot:
därför stå vi stormen mot.
Vintrar snöga,
somrar dugga,
sekler skugga
för vårt öga,
molnet far,
mänskor födas
och förödas:
vi stå kvar.
Mänskobarn,
lätta flarn,
väx, som vi,

stor och stark,
rotad i
berg och mark.
Väx i brus
skyn till möte,
väx i ljus
mot Guds sköte;
väx med pannan, som vår topp,
lyftad högt mot himlen opp!

— Låt oss nu språka med människobarnen — brummade Skyhög.

— Jag undrar hvad de ämna säga oss — sade Sylvester.

— Nej kom, låt oss gå hem — hviskade Sylvia. — Jag är så rädd för de höga träden med deras underliga visor.

— Vänta, där ser jag far komma med yxan på axeln — sade Sylvester. Och med detsamma kom torparen.

— Se, där står just ett par sådana träd som jag behöfver — sade han. Och så lyftade han yxan för att hugga ned Skyhög.

Men barnen började gråta. — Kära far, hugg ej ned Skyhög! — sade Sylvester.

— Söta, goda far, hugg ej ned Molnskägg! — sade Sylvia. — De äro så gamla och ha sjungit en visa för oss.

— Hvad är det för barnsligheter? — menade torparen. — Liksom gamla träd kunde sjunga! Men det är detsamma; efter ni bedja för dem, kan jag söka mig ett par andra träd.

Och så gick han längre in i skogen. Men barnen

stannade nyfikna kvar för att höra hvad Skyhög och Molnskägg nu skulle säga dem.

Det dröjde ej länge, så kom vinden tillbaka från kvarnen, där han malat så att det gnistrade i kvarnstenarna, och begynte ånyo susa i furorna. Då hörde barnen helt tydligt, att träden åter begynte tala.

— Ni hafva räddat vårt lif — sade de — och det var hederligt gjordt af er. Nu få ni begära en gåfva, och hvad helst ni önska er, det vilja vi gifva er.

Barnen blefvo på en gång mycket glada och mycket villrådiga. De tyckte att de just ingenting hade att önska här i världen. Slutligen sade Sylvester: — Jag ville gärna att det blefve en smula solsken, så skulle vi bättre se hararnas fotspår på snön.

— Ja — sade Sylvia — och jag ville att det snart blefve vår och drifvorna begynte att smälta, så skulle fåglarna åter börja sjunga i skogen.

— Narraktiga barn — sade träden — ni hade kunnat önska er alla vackra saker i världen, och i stället önska ni det som ändå skall ske, er önskan förutan. Men ni hafva räddat vårt lif, och därför få ni eder önskan uppfylld på ett bättre och vackrare sätt. Du, Sylvester, skall få den gåfvan, att hvar du går och hvart du ser, där blir solsken omkring dig. Och du, Sylvia, får den gåfvan, att hvar du går och hvar du öppnar din lilla mun, där blir vår omkring dig, och drifvorna smälta. Är det bra så? — sade furorna.

— Ja, ja — ropade barnen med mycken glädje — det är mer än vi begärt, och tack, kära träd, för de goda gåfvorna!

— Adjö med er nu — sade träden. — Lycka till!

— Adjö, adjö — sade barnen och begynte gå hemåt. Vid det de gingo, såg Sylvester sig ofta omkring, som

han brukade, efter ripor i träden, och se, det var förunderligt, hvart han såg, flög liksom en solstråle framför honom och lyste klar och glimmande som ett guld öfver grenarna. Sylvia märkte med icke mindre förundran, att drifvorna begynte smälta på båda sidorna om gångstigen där de gingo. — Ser du! Ser du! — ropade hon åt sin bror, och knappt hade hon öppnat sin mun, innan gröngräset begynte sticka fram vid hennes fötter och träden begynte knoppas och den första lärkan hördes sjunga sin drill högt upp i himmelens blå.

— Nej, det var för roligt! — skreko barnen och kommo hoppande af förtjusning hem till sin mor. — Jag kan se solsken! — ropade Sylvester. — Jag kan smälta snö! — ropade Sylvia.

— Nå, det kan ju hvem som helst — sade modern och skrattade. Men det dröjde ej länge, så fick hon stora ögon. Fastän kvällen begynte mörkna, blef intet mörker i stugan, utan klart solsken, ända till dess att Sylvester blef sömnig och ögonen föllo helt sakta samman. Och fastän det var i början af vintern, blef där en sådan vårdoft i stugan, att själfva kvasten begynte grönska på staken i vrån och tuppen blef så förtjust, att han begynte gala på kvällskvisten. Och detta varade allt tills Sylvia somnat.

— Hör på, far — sade gumman, när torparen kom hem. — Det står aldrig rätt till med barnen: jag är rädd att de råkat ut för något troll i skogen.

— Du inbillar dig bara, kära mor — sade torparen — Jag skall berätta en nyhet. Kan du gissa något? Jo, kungen och drottningen resa genom landet och komma i morgon förbi vår kyrka. Hvad menar du, om vi skulle taga barnen med oss och fara dit för att se de kungliga?

— Ja, det är jag med om — sade gumman. — Det är icke alla dagar man får se en kung och en drottning.

Andra morgonen voro torparfolket och barnen i god tid på väg till kyrkan och voro så betagna af fröjd öfver hvad de skulle få se, att ingen af dem tänkte på det som hade händt i går. Ej heller märkte de hur solskenet flög framför deras släde och hur björkarna knoppades rundtomkring dem vid vägen.

När de kommo till kyrkan, funno de mycket folk församladt, men alla voro förskräckta och af ängslan betagna. Kungen var mycket missnöjd, sades det, därför att han funnit landet så öde och vildt, och eftersom han var mycket sträng, så skyllde han detta på folket och skulle troligen pålägga det hårda straffdomar. Om drottningen visste man, att hon frös här i Finland och var sorgsen och ledsen på hela resan.

Detta visste nu alla förut, och därför darrade alla, när de kungliga slädarna kommo som ett huj framåt vägen. Kungen såg bister ut och drottningen grät, men likväl höllo de stilla vid kyrkan så länge hästarna byttes om, och därvid sågo de sig omkring, ty de silfverbeslagna sufletterna voro nedfällda på slädarna.

— Se så vackert solsken vi fått i en hast — sade kungen och skrattade helt nådigt, alldeles som andra människor bruka. — Jag kan ej begripa hvarför jag nu med ens blef så glad — sade han.

— Det måste vara för det ers majestät ätit en god frukost — svarade drottningen. — På samma sätt är det med mig.

— Det måste vara för att ers majestät sofvit så godt i natt — sade kungen. — Men se bara hur vackert det likväl är, detta ödsliga Finland! Se hur solen lyser

på de två höga furorna därborta i skogen! Här borde vi bygga en kungsgård åt oss.

— Ja, låt oss göra det, min herre och konung — sade drottningen. — Det måste vara ett mildt klimat här i nejden. Se bara hur de gröna löfven slå ut på träden midt i vintern!

I detsamma blefvo de varse Sylvester och Sylvia, som klifvit på gärdesgården för att rätt ordentligt kunna se de kungliga, och Sylvia pratade i glädjen så, att den torra gärdesgården slog ut i små gröna löf omkring henne. — Se, där stå två snälla barn — sade drottningen. — Låt dem komma till släden.

Barnen kommo — med fingrarna i munnen, ty det är på högsta modet vid sådana tillfällen. — Hör på — sade kungen — jag tycker om er, jag blir helt glad och varm, när jag ser er. Kommen med mig i släden, så få ni resa till vårt kungliga hof och klädas i guldkläder och göra alla människor glada.

— Nej tack, herr kung — svarade Sylvester och Sylvia. — Vi tycka mer om att göra far och mor glada där hemma. Och vid hofvet skulle vi få ledsamt efter Skyhög och Molnskägg.

— Går det inte an att taga Skyhög och Molnskägg med er? — frågade drottningen, ty hon var så obegripligen varm om sitt hjärta nu.

— Nej tack, fru drottning — sade barnen ånyo; — det går inte för sig, de växa i skogen.

— Hvad de barnen kunna få i sitt hufvud — sade kungen och drottningen och skrattade så, att den kungliga släden hoppade. Därpå gåfvo de befallning att bygga en kungsgård här och voro så glada och nådiga, att alla förundrade sig. Alla fattiga fingo hvar sin guldpenning, och Sylvester och Sylvia fingo dessutom den stora kungliga

kringlan, som hofbagaren bakat till resan och som var så stor, att hon måste dragas af fyra hästar. Och barnen delade med sig af kringlan åt alla barn i byn och hade ändå så mycket öfver, att torparens häst knappt orkade draga hem alla kringelbitarna.

Under hemvägen hviskade torpargumman åt sin gubbe: — Vet du hvarför kungen och drottningen voro så glada? — Nej — sade gubben. — Jo, det var för att Sylvester och Sylvia sågo på dem. Kommer du ihåg hvad jag sade i går? — Tyst — sade gubben — tala ej om det för barnen. Det är bättre, att de ej veta af så förunderliga gåfvor, som ingen män'ska begriper.

Men Sylvester och Sylvia glömde i glädjen öfver den stora kungliga kringlan alldeles bort att de kunde göra solsken och smälta snö. De visste ej själfva hur hjärtans glada och varma alla människor blefvo, när de sågo dem; och efter de voro goda och vänliga barn, så trodde alla att det var blott därför. Säkert är det, att deras föräldrar hade en hjärtinnerlig fröjd af dem och att hela den stora ödemarken rundt omkring torpet efter hand förvandlades till rika och vackra åkerfält vid sidan af gröna beteshagar, där vårens fåglar sjöngo hela vintern om, så att man deras like till fåglar aldrig hört. Efter några år blef Sylvester skogvaktare på den nya kungsgården, och Sylvia fick bestyr med den stora trädgården, ty det var för märkvärdigt, att hvar dessa barn sågo sig omkring, där trifdes och fröjdades allt, så att det var lust och glädje att se.

En dag kommo Sylvester och Sylvia att hälsa på sina gamla vänner Skyhög och Molnskägg. Det blåste just då en hvinande vinterstorm, och det susade och brusade i furornas höga, mörka kronor, och de sjöngo åter en gammal visa:

Åhå! Åhå!
Vi äro så gamla, vi äro så grå,
men stora och starka i stormen vi stå,
månghundra år,
i höst och vår,
i vinterkyla,
i sommarskylar,
i frost och snö,
i regn och tö,
i natt och dimma,
i morgonstrimma;
åhå! Åhå!
Vi äro så gamla, vi äro så grå,
men stora och starka...

och just när de hunnit så långt i visan, hördes ett knak och ett brak, och kratsch, där lågo med ens både Skyhög och Molnskägg slagna till marken. Skyhög var vid den tiden trehundranittiotre år och Molnskägg var trehundrafemtiofem. De hade ej själfva märkt hur deras rötter till slut förvissnat och murknat, så att himmelens vindar fingo makt med de starka.

Men Sylvester och Sylvia klappade vänligt de döda furornas mossklädda stammar och talade till dem så kärliga ord, att snön smälte allt rundtomkring och de blekröda ljungblommorna växte högt öfver de fallna träden, och så fingo Skyhög och Molnskägg sin graf i blommor.

Det är nu längesedan jag hört något mera om Sylvester och Sylvia, och troligen ha de långt före detta själfva blifvit gamla och grå, eftersom det är många år sedan en kung och en drottning reste i Finland. Men hvar gång jag ser två glada och goda barn, som alla

människor hålla hjärtligt af, då tänker jag, att det måste vara Sylvester och Sylvia, och att de fått sina glada ögon af Skyhög och Molnskägg. Det är icke längesedan jag såg två sådana barn, och det var märkvärdigt, att hvar de sågo omkring sig, där flög ett solsken framför dem och glimmade öfver den mulna himmelen och öfver människornas sorgsna eller likgiltiga ansikten. Det visste icke barnen själfva, men det var omöjligt att se dem utan att bli så hjärtinnerligt glad, som man blir, när man ser oskuld, glädje och godhet i världen. Då smälter isen på rutan och snön i drifvan och frosten i människornas frusna hjärtan, och det blir vår och grönska midt i den kalla vintern, så att själfva kvasten i sopvrån begynner få gröna löf och den torra gärdesgården slår ut i rosor och lärkorna sjunga under himmelens höga tak. För detta allt ha vi att tacka Skyhög och Molnskägg; — eller rättare, för detta allt ha vi att tacka den gode Guden, som ännu låter vår och glädje grönska på jorden.

Vårens saga.

Vet du, glada gosse, Vårens saga?
Har du hört hans vingars sus?
Å, han vill oss säkert ej bedraga,
han är sann som solens ljus,
han är grön som hoppets färg,
han är hög som skog och berg.
Vet du, glada gosse, Vårens saga?
Har du hört hans vingars sus?

Liten pilt, han föddes långt i söder
på lycksalighetens ö.
Fader hans, det var en sol som glöder,
syster hans en silfversjö.
Morgonstjärnan var hans mor.
Fågel Fenix var hans bror.
Liten pilt, han föddes långt i söder
på lycksalighetens ö.

Ur sin vagga såg man Våren kullra,
och han slet sin linda af,
band två fjärilvingar vid sin skullra
och flög ut kring land och haf.

Trollstaf bar han i sin hand,
slog med den på sjö och land.
Ur sin vagga såg man våren kullra,
och han slet sin linda af.

Och en större trollkarl var väl ingen,
än den lilla Våren var.
Hvar han flög kring hela jorderingen,
blånade en bölja klar,
blommor växte i hans spår,
det blef grönt i skogens snår.
Ja, en större trollkarl var väl ingen,
än den lilla Våren var.

Skogens troll, de hördes sig förundra;
Vårens konst förtröt dem så.
Och de sände åskan ut att dundra,
sände regn att Våren slå.
Men när regnet störtat ner,
log den lilla Vår dess mer.
Skogens troll, de hördes sig förundra,
Vårens konst förtröt dem så.

Nu kom Våren hit till våra stränder,
och nu bor han här hos oss.
Låt oss plocka blommor ur hans händer
och, som han, mot trollen slåss!
När på oss slår regnet ner,
se, så grönska vi dess mer!
Nu kom Våren hit till våra stränder,
och nu bor han här hos oss.

Naturens hemlighet.

Det var en gång en gosse som hette David Skog, och han hade en syster, som hette Ester. Deras far var en nybyggare, som hade rödjat åker midt i skogen, därför hette han Skog, och deras mor var en beskedlig gumma, som skötte två kor, två kalfvar, två getter, två grisar och två barn samt vidare en häst, en hund och en katt, det är det enda jag vet om henne. För öfrigt funnos i skogen nästan lika många troll som ekorrar, hvilket är märkvärdigt och sällsynt nu för tiden, men nybyggarfolket tyckte att detta var just som det skulle vara.

Barnen hjälpte sin far och mor hela vintern om: de hade minsann ej tid att vara lata. David kunde klyfva pärtor, hugga granris, vattna hästen och bära in ved. Ester kunde sopa stugan, tvätta grytan, karda ull och mata korna och grisarna. Nu var det vår, och kräken skulle för första gången slippa ut på bete i skogen. Det var något roligt. Skällkon, som hette Stjärna, skumpade på sina oviga ben, så att det pinglade i skällan, kalfvarna dansade med svansen i vädret, och getterna togo så långa skutt med sina finurliga ben, att skägget hoppade under hakan på dem. Men David

och Ester skrattade så, att de måste hålla sig fast i grindstolpen.

— Här är en kaka bröd och en bit ost och fyra strömmingar — sade modern. — Gå nu snällt i vall med korna och för hem dem till kvällen; getterna följa nog med skällan.

Detta läto David och Ester ej säga sig två gånger. De togo sin lilla matsäck på ryggen och vandrade på morgonen nästan lika så muntra som kalfvarna, så att den dagen var mer än en kalfdans i gång. Snön hade smultit bort från ängar och åkrar, men låg ännu kvar i små hvita fläckar på norra sidan af skogsbackarna. Fåglarna sjöngo i alla grenar, och det gröna gräset och de första blåsipporna tittade fram under höstens förvissnade löf, som lågo gula, röda och bruna öfverallt i björkskogen.

David och Ester voro så underligt glada. De tyckte att allt omkring dem lefde och log af glädje. Träden nickade åt dem, fåglarna sjöngo enkom för dem, det gröna gräset bjöd dem att sitta ned, och själfva stenarna sågo på dem med sina grå ögon och mossiga ögonbryn. Vinden hade något att säga dem; molnen blickade ned på dem; bäcken i skogen bad dem höra hur lustigt han sorlade; myggorna gjorde sig till och dansade för dem; ekorrn, som klättrade uppför den höga granen, ville så gärna visa dem sin skicklighet i Rappokonster. Där lyste ett så klart solsken i skogen, att det måste vara enkom för deras skull, och genom den blå luften såg vårsolen så innerligt gladt på dem, liksom hade Gud själf i sin oändliga godhet sett ned på dem och sagt till dem: kära små barn, om ni visste hur hjärtligt jag håller af er!

I skogen fanns ett berg, i det berget var en klyfta, och i den klyftan bodde ett troll vid namn Gråskägg.

Det var ett högst märkvärdigt troll; det hade suttit där sedan världens begynnelse och blifvit af idkeligt studerande grått som ett getingbo. Det visste allting och kunde allting som troll och människor kunna, ty Gråskägg var ett mycket lärdt troll och läste böcker och begrundade hvarför allting i världen var så och icke annorlunda. Gråskägg kunde höra gräset växa och visste alla djurs och växters och folkslags namn, men där fattades ännu litet för att Gråskägg skulle blifva fullärd, och det var att räkna stjärnorna på himmelen och sandkornen i hafvet, och mäta ut evigheten, huru lång och bred och djup han möjligen kunde vara. Därpå funderade Gråskägg just när barnen råkade komma nära till klyftan, och därvid petade han i ett gammalt asplöf.

— Se, god morgon, gufar Gråskägg — sade David och Ester, ty de voro icke det minsta rädda, de hade sedan länge varit bekanta med trollet, och det hade, i brist på bättre, stått fadder åt dem.

— God morgon, god morgon — svarade Gråskägg, utan att se upp från det vissnade asplöfvet.

— Hvad är det gufar ser i det gamla löfvet? — frågade David, medan han höll på att skära åt Ester en pipa af vide. Först skar han omkring videkvisten, sedan klappade han af barken och gjorde ett hål och en skåra, så var den klarinetten i ordning.

— Jag söker naturens hemlighet — svarade trollet. — Jag öfvar mig att räkna ådrorna i löfvet, för att sedan kunna räkna sanden i hafvet, och sedan tänker jag räkna ut evigheten. Men det där förstå icke ni, små barn.

— Åhå — sade David, och han förstod verkligen ingenting annat, än att det var ett underligt göra. — Hvad vill det säga: naturens hemlighet?

— Det vill säga, att jag måste veta hvarför allting är precis såsom det är, och hvad det tjänar till och om allting har gjort sig själf — svarade trollet. — Ser du, min gosse, däri består naturens hemlighet.

Detta begrep icke David. Han drog fram sin ostbit ur matsäcken och satte sig på en sten att äta: det var för honom naturens hemlighet. Ester satt ett litet stycke därifrån och band en skön badkvast af det ljusgröna björklöfvet, medan Stjärna gick och pinglade med sin skälla i skogen. Det var åter för dem naturens hemlighet.

Efter en stund hade David funderat ut någonting, som han icke tänkt på förut, och sade till trollet: — Vet gufar, att Gud har skapat allting, och allt hvad Gud gjort är godt.

— Det kan väl så vara — menade trollet — men jag skall säga dig något, David. Jag har sökt Gud allt sedan världens begynnelse, och ännu har jag ej funnit honom. Jag har sökt honom i de vissnade löfven och i de döda maskarna och i de svarta bokstäfverna. Jag har petat sönder stenarna och sökt honom i deras innersta, men han var icke där. Jag har skurit sönder den döda lärkan, för att se hvad det var hon sjöng och om något af Gud skulle vara på hennes tunga, men där fanns ingenting. En gång hittade jag en människa, som låg död i skogen; då sökte jag i hennes hufvud och hjärta efter Gud, men jag fann honom icke. Se, det är just det märkvärdiga, som jag icke begriper. Kan *du* säga mig, David, hvar Gud är?

— Det är ingen konst alls — svarade David. — Gud är öfverallt.

— Ja, men jag ser honom icke, jag kan ju ej taga honom med händerna — sade trollet Gråskägg och såg

så hjärtinnerligen olycklig ut. I detsamma for ett mörkt moln öfver solen, och David blef i hast så förunderligt ängslig till mods, ty det förekom honom, som hade Gud försvunnit ur världen, och allting var mörkt och kallt och dödt, som i en stor, omätlig graf.

Men det varade endast några sekunder. Molnet gick öfver fästet, solen tittade åter fram, fåglarna sjöngo, myggorna dansade, skällan pinglade, ekorren hoppade i granen, björkarna sågo åter glada och gröna ut i solskenet, och Ester sjöng på en sten, så att det ekade i skogen:

Kom hör min vackra visa,
som fågeln diktat har.
Guds godhet vill jag prisa
i alla mina dar.
Om Honom susar bäcken,
om Honom talar skyn;
i röda rosenhäcken
Han blomstrar för vår syn.

Och himlen är Hans höga,
Hans underbara hus,
och stjärnan är Hans öga,
och solen är Hans ljus.
Och vida världen glädes
att Honom prisa få;
och Gud är allestädes
och uti mig också.

— Ja, så var det! — skrek David helt lätt om hjärtat, ty, utan att veta det, hade Ester sjungit just det som han tänkte, men ej kunde säga. Och så tog han sig för att göra en stor lur af näfver, sådan som vallgossarna bruka tuta uti, när de söka sina kor.

— Det var högst märkvärdigt, det har jag aldrig kommit att tänka på — sade trollet och blef mycket fundersamt. — Skulle det verkligen vara så, att man kan se Gud i alla hans verk, utan att peta sönder dem? Och skulle han verkligen finnas i oss själfva?

— Ja, det är säkert det — svarade David, och i detsamma sken solen honom rätt i ansiktet, så att han måste hålla handen för ögonen.

— Men då har jag ju funnit naturens hemlighet — sade Gråskägg, både häpen och förlägen på samma gång.

— Ja, det kan gufar lita på — sade David, fastän han icke begrep det minsta af sin gufars bekymmer. Och så försökte han sin nya lur, så att det lät »tu! tu!» i skogsbackarna.

— Det var då för märkvärdigt — sade trollet ånyo och kunde ej komma från sin stora förundran. — Här har jag nu suttit i många tusen år och benat sönder hela naturen och hittat ingenting annat än vissnade löf och förmultnade kvarlefvor, och så kommer en pojkbyting, som knappt är torr bakom öronen, och visar mig hvad jag söker midt för min näsa! Hur är det möjligt, att minsta barn kan se Gud och lösa den stora gåtan i lifvet, när jag, som är det allra lärdase och visaste troll i världen, har gjort mig ett så otroligt besvär alldeles förgäfves? Men så är det ändå, och det kan riktigt förarga mig. När allt går omkring, är den lille knyffeln klokare än jag själf.

Vid dessa ord krympte Gråskägg af bara förargelse ihop till allt mindre och mindre, och slutligen blef han en igelkott och skämdes så för barnen, att han kröp in uti berget. Men Ester hade nu fått kvastarna färdiga, och David tutade i sin lur, och så gingo de ut att se efter korna och getterna.

Aldrig hade skogen synts dem så grön, aldrig hade himlen varit så blå, och aldrig hade fåglarna sjungit så vackert. Allt lefde och sjöng och sken och blomstrade rundt omkring. Hvarje djur kunde tala, hvarje träd kunde se, hvarje sten förstod dem. Det tycktes dem, som hade Gud skrifvit två stora, sköna, heliga biblar åt människorna. I den ena har han skrifvit sitt uppenbarade ord, sina tio budord och sitt saliga evangelium om vår Herre Kristus och det eviga lifvet. I den andra bibeln, som ligger uppslagen för våra ögon i hela den stora naturen, har han skrifvit på hvarje blad sin allmakt, sin vishet och sin eviga godhet, blott vi förstå att läsa hans skrift. Men detta förstod icke trollet Gråskägg, och därför blef han en igelkott. Det är också förargligt att söka en sak i flera tusen år, och sedan kommer en vallgosse och hittar den som ett lingon i skogen. Men så är det i världen, att de små barnen kunna se Gud. Och fastän de icke begripa naturens hemlighet, så känna de den i sitt hjärta, och naturens hemlighet är ingenting annat, än att Gud är allt i oss alla.

Nyårsnatten.

Det var så kallt, och stjärnan brann,
och isen frös på hafven.
En gammal, gammal gråhårsman
har gått i natt i grafven.
Bum biumbaum, sad' klockorna;
och Tiden själf var präst, ja ja;
brandvakten bar prestafven.

Tripp! Släkten gick i procession,
som dufvan pickar kornet.
Julbocken själf i hög person
bar flor kring ena hornet.
Stjärngossen släckte ut sin dank,
och almanackan grät sig pank...
då slog det tolf i tornet.

Och just som klockan slagit tolf,
så stod vid tornets trappa
på drifvans silfverhvita golf
en pilt i vinterkappa.
Pladask från månen i ett tag
han föll och skrek: — Se, här är jag;
nu ärfver jag min pappa.

Julbocken fann ej vara skäl,
att så på folk sig truga.
Han skrek: — Jag stångar dig ihjäl,
du lilla vinterfluga!
Men Tiden ropte: — Håll! Den där,
mitt yngsta barnabarn han är.
Låt se hvad han kan duga.

Så gick det gamla året bort,
att uti natten blunda;
och lika brokigt, lika kort
ses nu det nya stunda.
Om det ger fröjd, om det ger brist,
vet ingen än. Men det är visst,
att allt är annorlunda.

Han kommer stark, han kommer blid,
han står oss redan nära,
den nya tid, den unga tid;
han vill sin åker skära.
Han frågar oss allvarligt, om
vi göra allt det goda, som
Gud och vårt land begära.

Du kära barn i lifvets vår,
du ros i gröna hagar!
Gud signe dig i detta år
och alla dina dagar,
att du må blifva rask och god
till kropp och själ och håg och mod,
allt såsom Gud behagar.

Då skall du grönska som en gren
i gamla björkens krona.
Guds nådes sol skall skär och ren
din unga kraft förskona.
Och du skall rotas frisk och stark
i fosterlandets helga mark,
att all dess nöd försona.

Sampo Lappelill.

En saga från Lappland.

Det var en gång en lapp och en lappgumma. Vet du hvad det vill säga?

Lapparna äro ett folk, som bor norr om svenskar, norrmän och finnar i den yttersta norden. Där man icke mera ser någon åker och någon riktig skog och ordentliga hus, utan endast stora ödsliga mossar och höga fjäll och små kojor, i hvilka man måste krypa in genom ett hål, där bo lapparna. Deras land är ett förunderligt land. Halfva året är där nästan beständigt ljust, så att solen aldrig går ner midt i sommaren, och halfva året är det nästan beständigt mörkt, så att stjärnorna skina hela dagen om vintern. Tio månader om året är det vinter med slädföre, och då ser man de små lapparna och lappgummorna åka öfver snön i små båtar, som kallas pulkor, och där är ingen häst förspänd för pulkan, utan en ren. Har du sett någon ren? Han är till storleken som en liten grå häst, han har höga greniga horn och lägre hals och ett vackert litet hufvud med stora klara ögon; och när han springer, går det som ett yrväder öfver berg och backar, och då knakar det i hans hofvar. Det tycker lappgubben om, när han

sitter i pulkan, och han önskar det vore så bra slädföre hela året om.

Det var, som sagdt, en lapp och en lappgumma. De bodde långt i Lappland på ett ställe som heter Aimio och ligger invid den stora floden Tenojoki eller Tana älf. Det kan du se allra högst på Finlands karta, där också Lappmarken finnes afritad som en stor, hvit nattmössa på Finlands höga hufvud. Detta ställe är ödsligt och vildt, men lappgubben och lappgumman trodde så visst, att man ingenstädes på hela jorden kunde få se så hvit snö och så klara stjärnor och så präktiga norrsken, som där uti Aimio. Där hade de byggt sig en koja så, som *de* brukade. Träd växa icke mera på deras trakter, bara små, spensliga björkar, som mera likna buskar än träd, och hvar skulle de då få timmer till stugan? Därför togo de smala, långa käppar och stötte dem ned i snön och bundo tillsamman de öfra ändarna. Sedan hängde de renhudar öfver käpparna, så att alltsammans såg ut som en grå sockertopp, och så var deras koja färdig. Men i spetsen på sockertoppen hade de lämnat ett hål, genom hvilket röken slapp ut, när de tände brasan i kojan, och ett annat hål fanns där mot södra sidan, genom hvilket man kunde krypa in och ut. Så såg lappkojan ut, och lapparna tyckte den vara präktig och varm och mådde bra däri, fastän de icke hade annan säng eller annat golf än den hvita snön.

Gubben och gumman hade en liten gosse, som hette Sampo, och detta betyder lycka i Lappland. Men Sampo var så rik, att han hade två namn; det var icke nog med ett. En gång hade där kommit främmande herrar i stora pälsar och hvilat i kojan. De hade med sig hårda, hvita snöbitar, som lappgumman aldrig förr hade

sett, och som kallades socker. Af den söta snön gåfvo de några bitar åt Sampo och klappade honom på kinden och sade: »Lappelill! Lappelill!» Annat kunde de ej säga, efter ingen af dem kunde tala lapska. Och så reste de åter bort än längre norrut till Ishafvet och Europas nordligaste udde, som heter Nordkap. Men lappgumman tyckte om de främmande herrarna och deras söta snö; därför begynte hon sedan kalla sin gosse Lappelill.

— Jag tycker, att Sampo är ett mycket bättre namn — sade gubben förargad. — Sampo betyder rikedom, och jag säger dig, mor, skäm inte bort namnet! Vår Sampo skall ännu bli lapparnas kung och regera öfver tusen renar och femtio lappkojor. Du skall få se, mor, du skall få se!

— Ja, men Lappelill låter så nätt — sade gumman. Och så kallade hon gossen Lappelill, och gubben kallade honom Sampo. Men det bör man veta, att gossen var icke döpt ännu, ty där fanns ingen präst den tiden på tjugu mils afstånd. — Nästa år fara vi till prästen och kristna gossen — brukade gubben säga. Men nästa år blef förhinder, och resan blef ogjord, och gossen blef okristnad.

Sampo Lappelill var nu en liten knubbig pojke om sju eller åtta år, med svart hår, bruna ögon, trubbig näsa och bred mun, alldeles som pappa själf, men i Lappland ansågs det som ett skönhetsmärke. Sampo var ingen klen karl för sina år: han hade sina egna små skidor, med hvilka han dansade nedför de höga backarna vid Tana, och sin egen lilla ren, som han spände för sin egen pulka. Ritsch, du skulle ha sett hur snön yrde omkring honom, när det bar af på isen

och genom de höga drifvorna, så att där icke syntes af hela pojken mer än en liten tofs af hans svarta lugg!

— Jag kan aldrig bli väl till mods, innan gossen blir döpt — sade lappgumman. — Vargarna kunna taga honom en vacker dag där på fjällen. Eller råkar han ut för Hiisis ren med de förgyllda hornen, och Gud nåde den stackare, som då ej är döpt!

Sampo fick höra de orden och begynte fundera, hvad det kunde vara för en ren, som hade förgyllda horn. — Det måste vara en präktig ren — sade han. — Den borde jag en gång få köra med och fara till Rastekais! — Rastekais är ett mycket högt och ödsligt fjäll, som synes på fem eller sex mils afstånd ända till Aimio.

— Understå dig att prata så dumt, du öfverdådiga pojke! — bannade modern. — På Rastekais är trollens rätta bo, och där bor Hiisi.

— Hiisi, hvem är det? — frågade Sampo.

Gumman blef förlägen. — Så den pojken har öron! — tänkte hon vid sig själf. — Hvarför skall jag också tala om sådant där i hans närvaro? Men det kan vara så godt att han blir snäst för Rastekais. — Och så sade hon: — Kära Lappelill, far aldrig till Rastekais, ty där bor Hiisi, den stora fjällkungen, som äter en ren i hvar munsbit och slukar små gossar som myggor!

Sampo såg vid dessa ord mycket fundersam ut, men teg helt stilla. Inom sig tänkte han: — Det vore minsann märkvärdigt att en gång få se en sådan bjässe som fjällkungen — men bara på långt håll!

Det var nu redan tre eller fyra veckor efter jul, och ännu var det alldeles mörkt i Lappmarken. Där fanns ingen morgon, middag eller kväll, endast beständig

natt, och månen lyste, och norrskenet sprakade, och stjärnorna brunno klara hela dygnet om. Sampo fann det tråkigt. Det var så länge sedan han sett solen, att han nästan glömt hur hon såg ut, och när någon talade om sommaren, mindes ej Sampo annat än att det var då, när myggorna voro så stygga och ville alldeles äta upp honom. Därför tyckte Sampo, att sommaren kunde så gärna vara för alltid borta, endast det blef så ljust, att man kunde se att gå på skidor.

En dag vid middagstiden (fastän det var mörkt) sade lappgubben: — Kom hit, så skall du få se något! Sampo kröp ut ur kojan och såg styft åt söder, dit fadern pekade. Då såg han en liten röd strimma längst ned på himmelen. — Vet du hvad detta är? — frågade lappgubben.

— Det är södersken — sade gossen. Han hade god reda på väderstrecken och visste väl, att man ej kunde se norrsken i söder.

— Nej — sade gubben — det är solens förebud. I morgon eller öfvermorgon få vi kanhända se solen själf. Se bara, hur märkvärdigt det röda skenet lyser på toppen af Rastekais!

Sampo vände sig västerut och såg hur snön på långt afstånd färgades röd på den mörka, dystra toppen af Rastekais, som han ej sett på länge. Strax rann det honom ånyo i hågen, hur rysligt förtjusande det vore att på långt håll se fjällkungen.

Sampo begrundade saken hela dagen och halfva natten. Han skulle sofva, men kunde icke. — Nej — tänkte han — det vore då alldeles för märkvärdigt att en gång få se fjällkungen! — Och vid det att han tänkte och tänkte, kröp han slutligen helt tyst ur renfällen, där han låg, och ut genom dörrhålet. Det var så kallt,

att stjärnorna gnistrade och snön knarrade under fötterna. Men Sampo Lappelill var ingen klemig karl, och sådant bekymrade honom icke det minsta. Dessutom hade han skinnjacka, skinnbyxor, lappskor, skinnmössa och skinnvantar. Så utrustad såg han på stjärnorna och undrade själf hvad han nu skulle göra.

Då hörde han ej långt därifrån sin lilla ren skrapa i snön. — Än om jag skulle köra en smula? — menade Sampo.

Sagdt och belagdt. Sampo spände renen för pulkan, som han var van att göra, och åkte ut med en fart på det stora ödsliga snöfältet. — Jag vill köra ett litet stycke mot Rastekais, bara ett litet stycke — tänkte han vid sig själf. Och så bar det af öfver den frusna älfven och sedan åter upp på den andra stranden af Tana, och då var Sampo på konungariket Norges område, eftersom Tana älf utgör gränsen. Men det begrep icke Sampo.

Du, som läser denna saga om Sampo Lappelill, har du någonsin sjungit: »Spring, min snälla ren»? Känner du den präktiga visan af den käre, gode biskop Franzén, som hela Sverige och hela Finland älska, och har du sett titelbladet på fjärde delen af hans sköna visor? Där ser man lappgossen köra med sin ren öfver snön, och det är just Sampo Lappelill. Just så satt också han och sjöng för sig själf:

»Dagen är så kort,
vägen är så lång,
spring du vid min sång,
låt oss skynda bort!
Här är ingen ro,
här blott ulfvar bo.»

Och när Sampo sjöng, såg han vargarna springa som grå hundar i mörkret kring släden och nafsa efter renen, men det brydde Sampo sig icke om. Han visste väl, att ingen varg var så flink på fötterna, som hans snälla ren. Huj, så det bar öfver backar och stenar, så det susade kring öronen! Sampo Lappelill lät det bara gå. Knapps, lät det i renens hofvar, och månen på himmelen sprang i kapp med renen, och de höga fjällarna tycktes springa bakåt, men Sampo Lappelill lät det gå bara. Det var roligt att köra, och det var allt hvad han tänkte på.

Då hände sig i en knapp vändning utför en backe, att pulkan stjälpte och Sampo föll ur och blef liggande i snödrifvan. Men renen märkte det icke, utan trodde att Sampo ännu satt kvar i pulkan, och så sprang renen sin väg, och Sampo fick munnen full af snö, så att han ej kunde ropa ptrrroh! ptrrroh! (fastän det brukas för hästar, men inte för renar). Där låg han som en fotlös fjällråtta midt i mörka natten och midt i den stora, omätliga ödemarken, där ingen människa bodde på flera mils afstånd.

Sampo blef något häpen i början, det kan man ej undra på. Han kraflade sig upp ur snön och hade ej stött sig det minsta, men hvad hjälpte det honom? Så långt han kunde se i det svaga månskenet, såg han rundt omkring sig endast drifvor och snöfält och höga berg. Men ett berg reste sig högt öfver alla andra, och Sampo förstod, att han nu var vid Rastekais. Med ens rann det honom i hågen, att här bodde fjällens grymme konung, som åt renar i en munsbit och sväljde små gossar som myggor. Då blef Sampo Lappelill rädd. Ack, hur gärna hade han nu velat vara hemma igen hos far och mor i den varma kojan! Men hur skulle

han komma dit? Och skulle ej fjällkungen därförinnan hitta honom i drifvan och uppsluka honom med byxor och vantar, som en annan liten myggstackare?

Ja, nu satt Sampo Lappelill där allena i snön och mörkret på Lapplands öde fjäll. Och det var så underligt och så hemskt, när han såg framför sig den höga, svarta skuggan af berget Rastekais, där fjällkungen bodde. Det hjälpte alls inte att han satt där och grät, ty alla hans tårar fröso på ögonblicket till is och trillade som ärter ned på hans lilla ludna renskinnströja. Därför tyckte Sampo det var onödigt att gråta och steg upp ur snödrifvan, för att springa sig varm.

— Stannar jag här, så fryser jag ihjäl — sade han till sig själf. — Nej, då går jag hellre till fjällkungen. Äter han upp mig, så äter han upp mig. Men jag vill säga till honom, att han hellre må äta upp vargarna här på fjället; de äro fetare stekar än jag, och han har mindre besvär med pälsen.

Därpå tog Sampo sig för att klifva uppför det höga berget. Han hade ej klifvit långt, innan han hörde något tassa i snön, och strax därpå sprang en stor lurfvig varg vid hans sida. Det klack i Sampos lilla lapphjärta, men han beslöt att låtsa som vore han icke det minsta rädd. — Låt bli att springa i vägen för mig! — ropade han till vargen. — Jag har ärende till fjällkungen, och akta din päls, om du gör mig något för när!

— Nå, nå, lagom brådt — sade vargen, ty på Rastekais kunna alla djur tala. — Hvem är du, lilla pyssling, som kafvar dig fram i snön?

— Jag heter Sampo Lappelill — svarade gossen. — Och hvem är du?

— Jag är fjällkungens öfverste mästervarg — svarade odjuret — och jag har lupit kring bergen för att

hopkalla hans folk till den stora solfesten. Efter du har samma väg som jag, kan du sätta dig upp på min rygg, så får du rida till fjället.

Sampo betänkte sig icke länge, utan klef på vargens lurfviga päls, och så bar det af i galopp öfver klyftor och bråddjup. — Hvad vill det säga: solfesten? — frågade Sampo.

— Vet du icke det? — sade vargen. — När här hela långa vintern varit mörkt i Lappland och solen för första gången stiger ånyo på himmelens fäste, då fira vi solens högtid. Då samlas alla djur och alla troll i hela norden till Rastekais, och den dagen får ingen göra den andra illa. Det var din lycka, Sampo Lappelill; ty annars, ser du, hade jag längesedan ätit upp dig.

— Råder här samma lag för fjällkungen också? — frågade Sampo.

— Det förstås — sade vargen. — En timme före solens uppgång och en timme efter dess nedgång vågar fjällkungen själf ej kröka ett hår på dig. Men akta dig du, när timmen är slut, ty är du då ännu kvar på fjället, så rusa etthundratusen vargar och tusen björnar öfver dig, och fjällkungen griper den som han först får fatt, och då är det snart förbi med Sampo Lappelill.

— Kanske du är så beskedlig och hjälper mig tillbaka igen, när här blir fara å färde? — frågade Sampo med klappande hjärta.

Vargen begynte skratta (ty på Rastekais kunna vargarna skratta). — Inbilla dig aldrig det, kära Sampo — menade han. — Jag skall tvärtom bli den första, som hugger tag i dig. Du är en fet och duktig pojke; jag märker att du har lagt på hullet af renmjölk och renost. Du skall smaka mig präktigt till frukost på morgonkvisten.

Sampo funderade, om det ej vore så godt att genast hoppa från vargens rygg, men det var numera för sent. De hade redan kommit till fjällets topp, och där såg man något förunderligt. Där satt den store fjällkungen på sin tron af skyhöga klippor och skådade långt ut öfver berg och dal i natten. På sitt hufvud bar han en mössa af hvita snömoln; hans ögon voro som fullmånen, när den går upp öfver skogen; hans näsa var som en bergstopp; hans mun var som en bergsklyfta; hans skägg var som en tofs af långa istappar; hans armar voro så tjocka som gröfsta fura på fjället; hans händer voro som granruskor; hans ben och fötter voro som kälkbackar om vintern, och hans vida päls var som ett berg af snö. Men frågar du hur man här kunde se fjällkungen och hans folk midt i natten, så må du veta att snön blänkte allt rundt omkring, och vidt öfver himmelens båge sken det grannaste norrsken, som upplyste nejden.

Rundt omkring fjällkungen sutto millioner bergstroll och tomtegubbar, så grå och små, att när de trippade på skaren, syntes ej större spår efter dem, än efter en ekorre. De hade samlats här från världens yttersta ändar, från Nova Zemlia och Spetsbergen och Grönland och Island, ja från själfva Nordpolen, för att tillbedja solen, såsom vildarna af fruktan tillbedja det onda väsendet, ty trollen tycka alldeles icke om solen och skulle helst önska att hon aldrig mer ginge upp, när hon en gång har sjunkit bakom de ödsliga fjällen. Och längre bort stodo där Lapplands alla små och stora djur i långa, täta rader, tusende och åter tusende, från björnen, vargen och filfrasen, ända till den fromma renen, den lilla fjällråttan och den flinka renloppan, men myggorna hade förhinder, de hade frusit ihjäl.

Allt detta såg Sampo Lappelill med mycken förundran

och klef så oförmärkt ned från mästervargens rygg och gömde sig bakom en stor kullersten, för att se hvad där vidare månde blifva af.

Fjällkungen reste sitt höga hufvud, så att snön yrde omkring honom, och se, då sken det granna norrskenet som en gloria kring hans panna. Det for ut i långa, stjärnformiga, blekröda strålar öfver den blå natthimmelen; det sprakade och det susade, som när elden i skogen slingrar sig upp i furornas kronor; det vidgades och drog sig åter tillsammans; det tätnade och det bleknade ömsom, så att den ena ljusglimten efter den andra for som en il öfver de snöiga fjällen. Och detta roade fjällkungen. Då klappade han sina isiga händer, så att det dånade som åskor i bergens ekon, och trollen pepo af glädje, och djuren allt rundt omkring skreko af förskräckelse. Men det roade fjällkungen allt mer, så att han ropade högt öfver ödemarken: — Så skall det vara! Så skall det vara! Evig vinter och evig natt! Det tycker jag om.

— Ja, så skall det vara! Så skall det vara! — skreko trollen med full hals, ty alla tyckte mer om natten och vintern, än om sommaren och solskenet. Men bland djuren uppstod ett mummel, ty alla rofdjuren, och fjällråttorna med dem, tyckte om trollen, men renarna och de öfriga skulle icke haft något emot sommaren, om de ej med detsamma ihågkommit Lapplands myggor. Endast den lilla renloppan ville ha sommar utan förbehåll, och därför pep hon så högt hon förmådde: — Herre konung, vi ha ju kommit hit för att vänta på solen!

— Vill du tiga, du usla kryp! — röt isbjörnen bredvid henne. — Det är bara en gammal sed att vi samlas här. Men i år blir det lustigt, i år blir solen för alltid borta; solen har slocknat, solen är död!

— Solen har slocknat! Solen är död! — mumlade

alla djuren, och det gick en rysning genom hela naturen. Men trollen från nordpolen skrattade så, att mössorna flögo af dem. Och den store fjällkungen upphof sin dunderstämma och ropade ånyo öfver ödemarkerna: — Så skall det vara! Så skall del vara! Solen är död. Hela världen skall falla ned och tillbedja mig, den eviga vinterns och nattens konung.

Detta förtretade Sampo Lappelill, där han satt bakom kullerstenen. Han steg fram och ropade med sin lilla näsvisa näbb: — Du ljuger, fjällkung, du ljuger, så lång du är! I går såg jag solens förebud i skyn, och solen är icke död. Ditt skägg skall smälta ännu, när det lider mot midsommar.

Vid detta ord mörknade fjällkungens panna som ett svart moln, och han glömde lagen och lyfte sin förfärliga långa arm för att krossa Sampo Lappelill. Men i detsamma bleknade norrskenet, och en röd strimma sprang upp på himmelen och lyste fjällkungen midt i hans frostiga ansikte, så att han plötsligt förbländades och lät armen falla. Och då såg man solens gyllene rand lyfta sig långsamt och majestätiskt öfver randen af horisonten och upplysa fjällen, ödemarkerna, drifvorna, klyftorna, trollen, djuren och den lille manhaftige Sampo Lappelill. Med ens blef där ett skimmer i snön, som hade många millioner rosor regnat ned öfver den, och solen sken i allas ögon och ända ned i allas hjärtan. Äfven de, som mest hade gladt sig att solen var död, blefvo nu innerligen glada öfver att åter få se henne. Det var för löjligt att se trollens förundran. De bligade på solen med sina små, grå ögon under sina röda nattmössor och betogos emot sin vilja af en sådan förtjusning, att de ställde sig på hufvudet i snön, och den stora, förskräcklige fjällkungens skägg begynte smälta och droppa ned i en rinnande bäck öfver hans vida jacka.

Men när alla hade sett en stund med så olika glädje på solen, var den första timmen nästan förliden, och Sampo Lappelill hörde en af renarna säga till sin lilla renkalf: — Kom, kom, kära barn, nu måste vi bort, ty annars bli vi uppätna af vargarna! — Då mindes äfven Sampo hvad honom förestod, om han längre dröjde. Och efter han såg bredvid sig en präktig ren med granna, förgyllda horn, så besinnade han sig ej länge, utan hoppade upp på renens rygg, och så bar det af i sporrsträck ned utför fjällets branter.

— Hvad kan det vara för ett underligt sus, som höres bakom oss? — frågade Sampo efter en stund, när han något litet hämtat andan efter den häftiga ridten. — Det är de tusen björnarna, som lufsa efter oss, för att uppsluka oss — svarade renen. Men var icke rädd: jag är fjällkungens egen förtrollade ren, och ingen björn har ännu naggat mig i hälarna.

Så redo de åter en stund. Då frågade Sampo: — Hvad kan det vara för ett underligt flåsande, som höres bakom oss? — Renen svarade: — Det är de hundra tusen vargarna, som sätta i fullt galopp efter oss, för att sönderslita dig och mig. Men var icke rädd: ingen varg har ännu sprungit i kapp med mig i fjällarnas ödemarker.

Åter redo de en stund; då sade Sampo Lappelill: — Månne åskan går här i fjällen bakom oss? — Nej — sade renen och begynte darra i alla leder — det är fjällkungen själf, som stiger med jättesteg efter oss, och nu är det förbi med oss båda, ty honom kan ingen undkomma. — Gifves då intet råd? — sade Sampo. — Nej — sade renen — här finns ej någon annan räddning, än att försöka, om vi möjligen hinna till prästgården där borta vid Enare sjö. Komma vi dit, så äro vi räddade, ty fjällkungen har ej någon makt öfver de kristna. — Ja — sade Sampo

— spring, min snälla ren, öfver berg och fält, så skall jag gifva dig guldhafre att äta ur silfverkrubba!

Och renen sprang och sprang för brinnande lif, och just när de hunnit in i prästens stuga, var fjällkungen redan på gården och bultade så hårdt på dörren, att alla trodde hela huset skulle ramla i stycken. — Hvem är där? sade prästen.

— Det är jag! — svarade dunderstämman ute på gården. — Låt upp för fjällkungen! Här är ett odöpt barn, och alla hedningar höra mig till.

— Vänta litet, tills jag får min kaftan och min krage på mig, för att värdigt emottaga en så förnäm herre! — svarade prästen innanför. — Må gå — röt fjällkungen; — men skynda dig, annars sparkar jag sönder väggen i huset. — Strax, strax, nådig herre! — svarade prästen.

Men i detsamma tog han en skål vatten därinne och döpte Sampo Lappelill till en kristen människa i Gud faders och sons och den helige andes namn.

— Nå, är det ej färdigt ännu? — röt fjällkungen och lyftade redan sin förfärliga fot för att kullstörta huset. Men då öppnade prästen självmant dörren och sade: — Vik hädan, du nattens och vinterns konung, ty med detta barnet har du intet mer att skaffa! Guds nådes sol skiner nu öfver Sampo Lappelill, och han hör icke mer dig, utan Guds rike till!

Då förgrymmades fjällkungen så öfvermåttan, att han på stället sprack sönder i ett förskräckligt yrväder, och det begynte snöa så tätt, så tätt, att snön gick ända upp öfver taket på prästgården och alla väntade att finna sin graf i drifvorna. Prästen ensam var lugn och läste sina böner ur den heliga boken och bidade morgonstunden. Och när morgonen kom, sken solen på snön, och snön smälte undan, och prästgården var räddad, men fjäll-

kungen var försvunnen, och ingen vet säkert, men alla förmoda, att han ännu lefver och regerar på Rastekais.

Sampo Lappelill tackade den gode prästen och fick af honom låna en pulka. Därpå spände Sampo renen med guldhornen för prästens pulka och for så hem igen till sin fader i Aimio. Och där blef stor glädje, när Sampo Lappelill så oförmodadt kom tillbaka. Men hur Sampo sedan blef en stor herre, som matade sin ren med guldhafre ur silfverkrubba, det är en annan historia, som nu är för lång att berätta. Det sägs, att lapparna från den tiden icke mer uppskjuta, som förr, från år till år att föra sina små barn till dopet, ty hvem ville gärna se sina barn uppätna af den förskräcklige fjällkungen? Sampo Lappelill vet hvad detta vill säga. Han vet, hur det är, när åskan höres i fjällen.

Under björkarna.

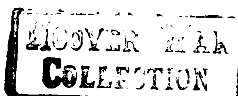
Under björkarnas sus
är vår faders hus.
Där så lefva vi trygga,
timra och bygga
och plöja och så under himmelens ljus.
Friska och unga
vågorna gunga,
sorla och sjunga
borta vid stranden sitt glädtiga brus.

Under björkarnas blad,
där jag lekte glad,
sjöng vår moder sin visa,
sjöng till att prisa
sin Gud i den strålande morgonens bad.
Löfvade, prydda
grenar beskydda
troget vår hydda,
nicka sin hälsning åt vågens najad.

Uti björkarnas gren
är en liten en:

fjädrad sångaren svingar
lätt på små vingar
och kvittrar sin drill uti vårsolens sken.
Aftonen randas,
dofterna blandas,
blommorna andas
svalkan af natten, så frisk och så ren.

Såsom björken så grön
och så ljus och så skön
finns ej krona i norden.
Fädernejorden
har gifvit åt honom sin fägring i lön.
Här vill jag strida,
glädjas och lida,
hoppas och bida
lefnadens kväll vid den blånande sjön.

Näckrosen.

Var du någonsin i somras där borta vid den lilla holmen, där de vackra björkarna gunga för vinden och där vattnet är så klart, så klart, att man kan se girsarna simma öfver den hvita sanden på bottnen? Var du där, då såg du säkert den stora grå klippan vid stranden och den hvita näckrosen vid klippans fot, hon som hvar afton drog sig tillsamman och gömde sin blomma under de gröna bladen. Många trodde att hon var förlofvad med solen, ty hvar morgon helt bittida öppnade hon åter sitt klara blomsteröga och såg så snöhvit och oskyldig upp mot himmelens ljus. Men så förmäten var icke näckrosen, att hon skulle tänka på en så förnäm fästman, som stod så högt öfver henne och dessutom var så mycket äldre än hon, att hon icke ens vågade kalla honom gufar. Nej, vasserra, näckrosen såg inte så högt i världen. Hon hade blifvit god vän med den unga björken, som stod där närmast stranden och lutade sina långa hängande lockar öfver vattnet, där näckrosen beständigt sam på ytan, utan att simma bort från sin rot.

Näckrosen var icke blott vacker, hon var äfven god och ödmjuk, hvilket vill säga något förmer. Därför tyckte alla om henne, och så kom det sig, att hon fick friare,

en hel bataljon. Där stod ett sällskap vass icke långt ifrån henne, och ett af vass-stråen bugade sig beständigt för henne, bara det gick en aldrig så liten vindkåre öfver sjön. — Allerödmjukaste tjänare — sade vassen till henne och bugade så djupt, att han nästan rörde med toppen vid vattnet. Men näckrosen tyckte icke om en sådan ödmjukhet, som bara sitter i ryggen, ty hon märkte att vassen däremellan kunde vara dryg och högfärdig mot de små mörtarna, som simmade omkring honom och gjorde sina piruetter i solskenet.

Då var en annan friare mera styf i ryggen, och det var en påle vid stranden, där den gamle fiskaren brukade fästa sina nät, att icke vågorna skulle skölja bort dem. Pålen stod beständigt kapprak och gick aldrig ur vägen hvarken för folk eller kräk, och alltjämt var han i gräl med den ena eller andra, som kom honom för nära. Det tyckte näckrosen icke heller om, ty hon var saktmodig och förliklig och trätte icke gärna med någon, icke ens med den gamla båten, som i en knapp vändning rodde öfver henne, när det så passade sig.

Tredje friaren var själfva den stora klippan, som kallades Råmärket, för att där var rån eller gränsen mellan två byars område. Alla vackra dagar, när solen lyste, blef råmärket helt varmt i sitt stenhjärta, medan det stod och betraktade näckrosen; men det var så förskräckligen gammalt, det hade sina sextusen år på nacken, och mossan växte ut genom alla dess remnor. Näckrosen hade en grufveligt stor respekt för råmärket, men därför var det icke sagdt, att hon ville gifta sig med det. Det hade varit att drifva respekten för långt.

Kort sagdt, näckrosen höll en smula af den unga gröna björken, som alltid nickade så vänligt åt henne, när han speglade sig i vattnet, och det gjorde han nästan

för ofta, men det var för att han där såg sin bild i vattenspegeln helt nära den hvita flickan, hans lilla näckros.

Jag har glömt att säga hvem näckrosen egentligen var. Hon var den gamle Näckens yngsta och mest älskade barn, och han hade vaggat henne på sina armar, när hon var liten, och ännu ofta lyfte han henne på sin breda skuldra, när han dök upp ur djupet i de klara morgonvågorna. Och när det blef kväll och solen sjönk i hafvet och näckrosen gömde under bladen sin hvita krona, då sjöng den gamle näcken sina visor för henne, och hon gungade sakta, helt sakta på vågen, till dess att hennes ögon slötos och hon drömde sina ljusa sommardrömmar om allt vackert på jorden.

— Kom mig icke för nära, ditt gamla sjöspöke! — morrade pålen åt Näcken. Men vassen, som alltid var färdig att ställa sig in hos de förnäma, krökte sig i de sirligaste bukter, i det han beständigt hviskade: — Mjukaste tjänare, eders höga nåde! Allerödmjukaste tjänare!

— Bry dig inte om de där narrarna — sade råmärket till Näcken, ty de voro gamla bekanta. — Du kan flytta din lilla flicka hit upp till mig, så mår hon som pärla i guld — sade råmärket.

— Allt skall man höra! — sade Näcken och skrattade, så att vattnet yrde kring skägget. — Jo, det skulle just passa sig, att flytta min hvita blomma upp i ditt mossbo!

— Nå-nå — sade råmärket — hvad gör det, om jag är några tusen år gammal? Jag är åtminstone stadig och mogen och blåser inte bort med hvar vindpust, som de andra gloparna.

— Nej — sade Näcken — låt de där grillerna vara, och låt oss vara goda vänner ändå.

Men råmärket, pålen och vassen hade nu en gång

fått i sitt hufvud, att en af dem skulle nödvändigt hafva den hvita näckrosen till sin fru. Råmärket väckte en natt den unga öfverdådiga sydvästvinden, som lagt sig att sofva vid foten af klippan, och sade till honom: — Efter du tagit nattkvarter hos mig, så är det billigt att du gör mig en tjänst. — Hvad då? — sade sydvästen. — Jo, när solen går upp i morgon, bör du blåsa af alla krafter, så att du blåser omkull den gröna björken här nära vid stranden, ty det är för hans skull, som näckrosen aldrig i tiden vill bli min fru.

— Må göra — sade sydvästen. — Jag har knäckt cedrar och palmer som svafvelstickor; hvarför skulle jag ej knäcka en liten simpel björk?

Vassen åter företog sig att tala med hafsvågen, som kom helt sömnig och sakta i blanka dyningar in genom sundet. — Alleršdmjukaste tjänare, mitt nådiga hafstroll — sade han. — Var så god och gör mig en liten tjänst i förbifarten.

— Nå, hvad skulle det vara? gäspade vågen.

— Var så god och hvälf upp på stranden här nära och slå omkull den gröna björken där! Det är för hans skull den lilla näckrosen aldrig i tiden vill bli min fru.

— Må göra — sade vågen. — Jag har bortsköljt skogar och städer; det är en småsak för mig att bortsopa en sådan liten björkspoling. Men nu är jag sömnig; vi kunna vänta med den saken till i morgon.

— Allerunderdånigste tjänare — sade vassen.

Pålen hade också ondt i sinnet mot björken och företog sig att krångla rätt illmarigt med fiskaren, som just samma afton knöt sina nät vid honom. — Du, din skampåle — sade fiskaren förargad — vill du låta bli att rifva sönder mitt nät?

— Rår jag för att jag är så kvistig? — svarade

pålen. — Här bredvid står en björk, som skulle passa dig mycket bättre. Hugg ned honom i morgon och stick ned honom i sjön.

— Det kan du kanske ha rätt i — sade fiskaren. — Jag vill tänka på den saken i morgon.

Så gick kvällen förbi, det blef natt, och näckrosen slöt åter de hvita bladen omkring sin krona, och björken stod helt grön af förtjusning och betraktade henne i den fina vackra skymningen af den första augustinatten. Ingen af dem anade något ondt, och näckrosen sof som ett godt barn. En stor gul nattfjäril, som hade hört hvad klippan, vassen och pålen förehade, surrade bekymrad kring björken, men björken märkte det icke. Han hade annat att göra, han tvättade sig i daggen, som regnade i små klara pärlor öfver honom, och tänkte blott på att bli riktigt fin och snygg, till dess att näckrosen åter skulle öppna sina oskyldiga blomsterögon.

Det dröjde ej heller länge, innan en röd strimma syntes långt i nordost och hela nejden begynte ljusna. Men den röda strimman blef allt rödare och bjärtare, till dess att hela den norra och östra himmelen stod i stark brand och skyarna tycktes spruta eld.

Fiskaren råkade vakna och tittade ut genom fönstret i kojan. — Åhå — sade han förundrad — i dag få vi en duktig storm; det är bäst att jag skyndar mig ut att bärga näten.

Men ännu var det alldeles lugnt, ja så lugnt, att icke en enda af björkens gröna lockar rördes i den svala morgonluften. Näckrosen började öppna sin slutna krona och hälsade, ännu med sömnen i ögonen, god morgon på björken. Aldrig hade hon sett björken så fin och präktig, och aldrig hade björken sett henne så innerligt treflig. De voro så hjärtans glada och lyckliga, och just i detsamma

rann solen upp bakom det röda molnet och såg välsignande på dem i deras unga oskyldiga lycka i den tidiga morgonstunden.

Då ruskade klippan otåligt på sin nattgäst, den vilda sydvästen, som snarkade i det mjuka gräset. — Upp till arbete och ligg ej här! — sade råmärket.

— Låt mig vara i fred! — sade sydvästen och sträckte ut sina stora, molniga vingar, dem han bredt som ett täcke öfver sig. Men klippan gaf honom ingen ro. — Nå, så skall jag också flyga, så det sjunger dig om öronen — sade sydvästen förargad och yrvaken, och med ett språng var han uppe i luften, så det hven i skogstopparna.

Den morgonen var han rätt i sitt vilda lynne, den galna sydvästen. Det dröjde icke länge, innan himmelen förmörkades af hans ofantliga vingar och det hvita skummet började fräsa öfver hafvets yta. Men björken och näckrosen märkte ännu ingenting. De roade sig att skicka hälsningar till hvarandra med en liten förgylld trollslända, som flög öfver vattnet från den ena till den andra.

Stormen tog till, det knakade i träden, det yrde kring sjön och det fräste kring klipporna, som om hundratusende kattungar hade råkat i krig med hundratusende hundvalpar. Vågorna begynte rusa in genom sundet, så att den lilla ödmjuka vassen blef helt illa till mods och bugade och vred sig i tusende bukter för att slingra sig genom. — Det var kanske dumt gjordt af mig att narra hafstrollen hit — tänkte han vid sig själf. Men det var för sent att ångra sig nu. Där såg han redan på afstånd ett helt berg af vatten och fradga rulla fram mot sundet. — Där kommer han, där kommer min våg! — skrek vassen förskräckt. Och med detsamma rullade vattenberget öfver honom och ryckte honom lös från sin rot, och det sista han sade här i världen var: — mjukaste tjänare!

Bättre gick det ej heller den krångliga pålen. Han satte sidan emot och knuffades i det längsta och ropade hurtigt »vet hut» åt vågorna. Men när den stora hafsvågen kom, då var det förbi med pålen. Knapps, så brast han med ens midt itu och slungades lång bort bland skummet och vågorna.

Råmärket, som sett så många stormar i sina dagar, stod helt tryggt under allt detta oväsen och skrattade i sitt stenhjärta åt förstörelsen rundtomkring. Det märkte icke, att sydvästen i sitt raseri hade väckt den majestätiska åskan, som sof i molnen. Ritsch, så blinkade där en lång, hvass, förfärlig blixt öfver hela himmelens hvalf och träffade klippan och klöf dess tusenåriga stenhjärta midt itu, och där låg råmärket!

Gamle Näcken hade fullt göra den dagen hemma hos sig, ty vågorna gingo så rasande öfver silfvertaket af hans korallslott, att han hvart ögonblick måste spika fast taklisterna. Men när det blef kväll och den starka sydvästen flugit sin kos och vändt sig till sunnan och lugnat (ty sydvästen själf brukar aldrig lugna), då gick Näcken ut ur sitt slott för att se efter sin lilla, älskade hvita ros. Och då fann han henne med den späda stjälken bruten och den hvita kronan krossad vid björkens rot, men man kunde ännu se på hennes snöhvita kind och hennes vackra vissnade blad, att hon blifvit bruten i sin sällhets ögonblick, när hennes unga blomsterhjärta var fullt af frid, glädje och oskuld. Då grät den gamle Näcken, så att tårarna trillade stora som sparfägg ned i hans långa skägg, och så gömde han näckrosen i jorden vid björkens rot. Och björken grät, så att det regnade från hans lockar; och den förgyllda trollsländan grät, så att hon grät bort sina guldögon och blef blind; och daggen grät, så att hela ängen var våt, och den klara aftonsolen grät i molnet,

så att en stor, grann regnbåge stod öfver den gröna skogen.

Men råmärket kunde ej gråta, om det också hade haft lust därtill, ty det hade spruckit i tu, och vassen låg vissnad vid klippans fot. Den gamle fiskaren sökte sin påle förgäfves och funderade smått på att hugga kull björken för att göra sig en ny, men då tyckte han det var skada på ett så vackert träd och lät björken stå, hvilket var hederligt gjordt af fiskaren, eller hur?

Nästa vår står där kanske en ny näckros vid bjökens fot invid holmens strand. Det är den döda näckrosens lilla barn, och vi få se, om det blir så vackert och oskyldigt som dess mamma.

Höstvisa.

Om hösten är det nog så bra,
då samla vi i ladorna
och baka, baka bulle.
Hvem skall den bästa bullen ha?
Jo, mamma vid sin rulle,
    och barnen små
    se glada på
    och sjunga så:
    hå hå, hå hå!
Om hösten är det nog så bra,
då få vi baka bulle.

Visst brusar det i skog och mark,
och stormen är så stark, så stark,
och sjön är hvit som dufvan.
Och far han hugger träd och bark,
och lingon är på tufvan.
    Och barnen små
    vid brasan stå
    och sjunga så:
    hå hå, hå hå!
Visst brusar det i skog och mark,
men det är varmt i stugan.

En saga om sju syskon.

Vill du höra en ganska liten saga om sju syskon? Det hände sig långt upp i norr, och det kan vara detsamma hvar, ty goda barn finnas öfverallt i världen, och öfverallt stå de heliga änglar vid deras sida, och öfverallt ser Guds milda fadersöga förbarmande ned på de små barnen i denna världens villor.

Där voro på ett ställe sju syskon. När det sista gången var jul, lekte de alla glada tillsammans och hade sin julgubbe och sina julklappar och dansade kring sin julgran. Och när de blefvo trötta, knäppte de sina små händer och bådo innerligen, att Gud måtte bevara dem för allt ondt och alla frestelser uti världen, och så somnade de i Jesu namn.

Och efter den natten var julnatt, sjöngo de osynliga, heliga änglar hela natten igenom högt ofvanför de svarta vintermolnen: »Ära vare Gud i höjden och frid på jorden och åt människorna en god vilje!»

Men när barnen läst välsignelsen, frågade en af syskonen: — Hvad vill det säga, *evig frid?*

— Det kan ej sägas, det måste kännas — svarade modern och sökte förklara dem det. Men de förstodo det icke rätt.

När det nu blef påsk, ja redan långt förut, voro af

de sju syskonen endast tre kvar på jorden, ty Gud Allsmäktig hade inom kort tid tagit fyra af dem bort från all sorg och all frestelse i världen. Georg, Bertha, Ossian och den minste i vaggan hade blifvit trötta att leka och gråta på jorden och knäppt sina händer för sista gången till bön och somnat i Jesu namn till den eviga hvilan. Och Georg, som var den äldste bland dem och den siste som Gud tog till sig, hade redan vetat mer än de andra om Guds rike och frågat en gång, den sista dagen han lefde, om också han, som redan var större, skulle komma till de andra små barnen, som höra Guds rike till. Och när man hade sagt honom, att det var allt visst och säkert, efter han så gärna önskade det och trodde på Guds oändliga godhet, så hade han så nöjd lagt sitt sjuka hufvud ned och somnat så stilla bort, att icke ett enda spår af smärta mera var kvar på hans vackra, förklarade ansikte, utan endast ett ljufligt uttryck af frid, som inga stormar i världen mera störa.

Då hade de tre systrarna, som ännu voro kvar, gråtit sina ögon röda, och när de sågo Berthas dockor, eller Georgs och Ossians små trähästar, som stodo i rad på sitt gamla ställe, då gräto de än mer och tyckte sig vara så ensamma, fastän de voro tre tillsamman.

Men Guds änglar i himmelen visste nog hvarför allt skett, och de gräto icke, de logo så mildt och godt, som endast de saliga le. De sutto en kväll på den klara stjärnans rand, och de fyra nykomna barnen sutto i hvita kläder midt ibland dem och sågo ned till sina kära, som sörjde på jorden. Men när Georg såg hur de gräto, vaknade änglahjärtat i hans bröst, och han sade till änglarna: — Låt mig gå ned på en liten stund, för att säga dem hur outsägligt lyckliga vi äro häruppe i Jesu famn!

Då svarade änglarna vänligt och allvarsamt: — Det är icke tillåtet, ty de kunna läsa det allt i Guds ord.

Men Georg sade: — Låt endast en fläkt af min andedräkt gå öfver bibelns blad, som ligger uppslagen på bordet i mitt forna hem. — Och änglarna tilläto det, ty sådant är icke mot Guds den Allsmäktiges vilja.

Och Georgs ande gick öfver bladen och vände dem osynligt, så att systrarnas ögon föllo på de allra ljufvaste och trösterikaste ställen i den heliga skrift. Där läste de: »Låter barnen komma till mig och förmener dem icke, ty sådana höra Guds rike till.»

Åter läste de: »Jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig, han skall lefva, om han än död blefve.»

Och ytterligare läste de: »Fader, jag vill, att där jag är, där skola de ock vara med mig, som du mig gifvit hafver.»

Och när systrarna läste dessa ord, blefvo de lugna och glada i sina hjärtan, ty de visste, att Guds ord är en evig sanning.

Men Georgs ande vände tillbaka från bibelns blad och tackade Gud.

Nu var det påsk på jorden, och den hvita snön smälte bort öfver de fyra syskonens grafvar, men de tre, som voro kvar, sörjde ej mera. De tänkte på vår Herre Kristus, som dödt för oss och brutit dödens kedjor och uppstått för oss, på det att också vi skola uppstå till evinnerligt lif, när vi tro. Och då gingo de tre systrarna till de fyra grafvarna och knäppte sina händer i bön; och nu först förstodo de de sista orden uti välsignelsen:

»Gif oss en evig frid!»

Sparfven om Julmorgonen.

Nu så föll den hvita snö,
hvita snö,
föll på björk och lindar,
frusen är den klara sjö,
klara sjö,
väntar vårens vindar.
Liten sparf,
fattig sparf,
ätit upp sitt sommararf.
Frusen är den klara sjö,
klara sjö,
väntar vårens vindar.

Vid den röda stugans dörr,
stugans dörr,
stod en liten flicka.
— Sparfvelilla, kom som förr,
kom, som förr,
kom ett korn att picka!
Nu är jul
i hvart skjul.

Sparfvelilla, grå och ful,
sparfvelilla, kom, som förr,
kom som förr,
kom ett korn att picka!

Sparfven flög till flickans fot,
flickans fot,
flög på glada vingar:
— Gärna tar jag kornet mot,
kornet mot,
kornet, som du bringar.
Gud skall än
löna den,
som är här de armas vän.
Gärna tar jag kornet mot,
kornet mot,
kornet, som du bringar.

Nora, som ej ville vara barn.

Nej, nu leker jag aldrig med dockor mer, sade Nora, och därmed kastade hon Lillepytt och Rosa Väderflykt i vrån, satte sig vid bordet med båda händerna under hakan och såg rätt sur ut.

Lillepytt och Rosa Väderflykt voro två dockor, den ena en gosse, den andra en flicka. Båda hade porslinshufvuden och voro beskedliga dockor, som aldrig gjorde någon emot. De hade varit Noras små barn, när hon var liten, och då höll hon mycket af dem, men nu kastade hon dem i vrån, för att hon tyckte sig vara stor. Det var fult gjordt.

— Hvarför leker du aldrig mer? — sade liten Selma, som var sex år och tyckte det vara en stor heder att få leka med Nora, som var elfva år och en månad på köpet.

— Nej — sade Nora — det går icke an, jag är ej mer något barn. Gossarna på gatan taga hatten af sig för mig, och min tants jungfru kallar mig fröken Eleonore. Jag är du med alla äldre flickor i pensionen, och jag har redan läst fyra romaner. Jag kan dansa polketta, och jag vet rätt väl, om min klädning sitter bra eller illa. Tredje dag jul på barnbalen, som du minns, där valsade jag med den långa kadetten, och han tyckte rysligt om

mig. Jag tror han sade en gång, att jag var vacker. Hvad tror du, Selma?

Selma hade upptagit dockorna från vrån och svarade med sorgsen ton: — Jo, jag tror att Lillepytt är utan näsa nu.

— Hvad du är dum! — sade Nora och gick förtretad till pianot, där hon satte sig att spela en polka-mazurka.

Selma betraktade dockorna. Ja, det hade sin riktighet. Lillepytt hade i fallet stött en bit ur sin näsa, och liten var näsan förut, men nu blef den ännu mindre. Rosa Väderflykt hade fått en stor skråma i pannan. Och huru sågo de ut! Trasiga voro de som tiggarebarn, och ännu därtill så lurfviga som Drummelpetter i boken. — Stackars små barn — sade Selma; — nej, det går aldrig i världen an; nu få ni lof att lägga er till sängs och låtsas vara sjuka, till dess jag hinner sy nya kläder åt er. — Och så klädde hon af Lillepytt och Rosa Väderflykt och lade dem i hvar sin säng i dockskåpet och bäddade öfver dem lappar och täcken, att de ej skulle frysa.

Nu var det vinter och jul, och därute på gården fanns en stor skrinnbacke: den hade gossarna byggt mot stallväggen och hällt vatten därpå om kvällen förut, så att där om natten frusit en hal is. Selma tog på sig den lilla grå bahytten med de röda hakbanden och den trefliga blå yllekoftan, som hon nyss fått till julklapp. Vid trappan stod den lilla målade kälken, som gick snällare än alla andra kälkar och beundrades som en snabblöpare. Severin bad att få vara häst, och så åktes till backen. Och upp gick det, och ned for det med en fart, och ibland gick det upp och ned öfverända i kullerbytta, och det var det allra roligaste. Här voro flere, både gossar och flickor, röda om näsan och

glada i hjärtat, och de minsta flickorna, som voro rädda att åka ensamma, hade alltid en gosse bakom sig att styra kälken, så att snön yrde om hälarna. Severin styrde för Selma, och bra gick det; bara två kullerbyttor hände på hela förmiddagen, och de skedde med flit.

Nora ledsnade mycket snart att spela mazurka och gick till fönstret, efter hon ej hade annat att göra. — De dumma barnen! — sade hon vid sig själf, när hon såg huru roligt de andra hade. Men inom sig tänkte hon mot sin vilja: — Så roligt hade också jag, när jag förr var liten. Jag vill gå att se på mina nya klädningar — sade hon. Och så försökte hon dem som voro grannast, och ställde sig framför spegeln och gjorde fula miner och vackra miner, för att se hur de klädde henne. Och när hon ledsnat vid dem, sökte hon en bok att läsa, men hennes mor hade gömt alla romaner, och det var rätt gjordt af Noras mamma. När ej Nora fann någon bok, som hon tyckte om, blef hon ond, körde bort katten, som sof på sängen, lutade hufvudet mot sängkanten och grät af harm.

På aftonen lekte barnen i stora salen och hade lof att bullra så mycket de ville. Först drogo de ihop alla stolar och lekte marknad; somliga köpte och somliga sålde. Sedan lekte de många lekar: kurra gömma, och katten och råttan, och låna eld, och hoppa kråka, och smussla sko, och nigarmaja. Sist lekte de väfva vadmal, och det var obeskrifligt roligt. Men värst var det, när Selma och hennes kamrat togo hvarandra i hand öfver de andras hufvuden och när hela raden hukat sig ned, ty då var Selma så liten, att hennes små armar ej räckte dem, och då måste de andra falla

på knä och luta sig ända till golfvet, och det såg högst förunderligt ut.

Hvad gjorde nu Nora, när alla de andras glädje stod högt i tak? Hon sade vid sig själf: — De dumma barnen! — Och så satte hon sig i en vrå och såg så mulen ut, som en dimma om hösten. Och när Selma sade till henne: — Kom med oss, Nora, vi ha så rysligt roligt, — svarade Nora: — Hur skulle det passa för mig, som är stor!

Men om natten, när Nora sof i sin säng, hade hon en så märkvärdig dröm, att hon aldrig dess like haft. Hon tyckte sig stå om sommaren i en trädgård och i en grön skog. Rundt omkring stodo blommor och små växande träd; de voro älskliga och vackra att se på, och de vaggade sakta för sommarvindarnas anda. När då vindarna foro öfver grenar och blad, blef där ett sus i dem, så att det hördes som ord och visor. Och de sjöngo sakta och likväl alldeles tydligt: — Vi äro små, små barn i Guds rike. O, Gud vare lofvad, att vi äro hans barn!

En otalig skara af många små gossar och flickor sprang mellan blommorna, kysste dem och älskade dem och kallade dem sina små lekkamrater. Och när blommorna och träden begynte sjunga, sjöngo äfven gossarna och flickorna med: — Vi äro små, små barn i Guds rike. O, Gud vare lofvad!

Då gick solen stilla och saligt ned i aftonmolnen, liksom skulle Guds öga somna i natten, och det sofver likväl aldrig, det vakar för oss både natt och dag. Nora såg himmelen småningom mörkna, och stjärnorna begynte glimma, en efter annan, på det blå hvalfvet, tills slutligen många tusen millioner stjärnor sågo ned på jorden med sina klara, blinkande ögonkast. Från hvar

stjärna nedsteg en ängel och gick bland barnen och träden och blommorna, och alla dessa änglar voro små oskyldiga barn, ty de hade fordom lefvat på jorden som människobarn, och Gud hade tagit dem till sig i deras tidiga ålder. Och alla änglarna instämde i den härliga, milda sången: — Vi äro små, små barn i Guds rike. O, Gud vare lofvad, att vi få vara hans barn!

Då framträdde ur den stora skaran en ängel till Nora och sade: — Hvarför ser du så sorgsen ut? — Men Nora vände sig bort och sade, som hon ofta brukade säga: — Dumma barn! — Strax förvandlades allt omkring henne i drömmen, och hon tyckte sig stå helt ensam i en stor ödemark, midt i vinterns kallaste snö. Där hade hon ingen vän, som hon kunde älska mer, allenast sig själf, och den som älskar sig själf, hans hjärta är en ödemark i den kalla vintern. Nora tänkte tillbaka på sommaren och blommorna och de växande träden och begynte bitterligen gråta. Då blef vintern omkring henne varmare, och Lillepytt och Rosa Väderflykt kommo vadande genom drifvorna och sade till henne: — Hvarför gråter du, Nora? — Nora svarade: — Jag fryser här i snön; jag är så ensam och har i himmelen och på jorden ingen annan vän än mig själf.

Då sade dockorna: — Hvarför vill du ej vara ett barn? Ser du ej, att alla väsen i hela naturen och själfva de saliga änglarna, som dock äro mycket visare än du, äro så glada och lyckliga att få vara små barn? Ty Gud har sagt, att himmelriket hörer dem till. Vill du vara Guds och människornas vän, så skall du vara ett barn i ditt hjärta. Och när du en dag blifvit stor och gammal till din kropp, så skall du likväl vara ett barn i din själ, nämligen så, att du ständigt är ödmjuk och liten för Gud. Kom, så gå vi tillbaka till vår sommar igen!

Strax togo dockorna Noras hand, och nu grät hon igen, men denna gång af ånger öfver sitt oförstånd. Och när de kommo tillbaka till den gröna skogen, se, då voro alla där, både blommorna och träden och änglarna och gossarna och flickorna och dockorna och Nora själf, och alla sjöngo så glada: — Vi äro små, små barn i Guds rike. O, Gud vare lofvad, att vi få vara hans barn!

Verna Rosa.

Jag kände Verna Rosa, jag.
En munter flicka var hon visst,
så glad som fågelen på kvist
och vacker som den ljusa dag.

Visst var hon stundom yr och vild.
Mot gossar var hon stygg ibland
och stack dem med sin nål i hand;
men annars var hon god och mild.

En gång så sprang hon utan hatt
och utan handskar, utan flor
och utan strumpor, utan skor,
att taga vårens fjär'lar fatt.

Och Verna Rosa var så glad,
ty rundt omkring så var det vår.
Och björken med sitt långa hår
stod grön i morgondaggens bad.

Och alla fåglar sjöngo nu,
och göken galade i lund,
och tuppen svarade på stund:
Kuckeliku! Kuckeliku!

Och gräs och blommor växte tätt
på ängen uti solens sken
och skämtade hvarenda en
med någon brokig fjärilsprätt.

Hvem undrar, vid ett sådant språng,
att Verna Rosa glömde flor
och hatt och handskar, strumpor, skor
och ville vara fri en gång!

Då sade blommorna: — Hör på,
du Verna Rosa, blif, som vi,
en liten blomma, glad och fri!
— Ja — sade hon — Gud gifve så!

Med samma vände vinden sig,
och Verna Rosas bara fot
slog i den mjuka marken rot
och växte fast på ängens stig.

Och blad och grenar slogo ut
från Verna Rosas topp och tå,
och hennes röda kinder två
de blefvo rosor två till slut.

Hvar nål i hennes halsduk blef
ett törne, och med det hon stack
hvar fjäril i hans gyllne frack,
när han med henne gyckel dref.

Men fjär'larna de logo blott,
och vårens vind och blommorna,
de tyckte det var kvickt och bra,
att ängen Verna Rosa fått.

Det hade Verna Rosa för
att hon sprang utan hatt och flor
och utan handskar, strumpor, skor,
som ingen flicka springa bör.

Förtrollad än i dag hon står
på samma äng med samma rot,
fastvuxen med sin lilla fot;
där såg jag henne sist i går.

Men när härnäst på ängens stig
en flicka går förutan skor
och strumpor, handskar, hatt och flor,
och vinden råkar vända sig;

då blir den flickan i sin tur
förvandlad till en ros, och då
blir Verna Rosa fri också:
Är det ej roligt, eller hur?

Så farligt, kära flickor små,
är det att utan flor och hatt
försöka springa fjär'lar fatt
och ej ha skor och strumpor på.

Men hellre det, än sipp och grann
med handskar och med parasoll
knappt våga röra vid en boll,
när barnen bullra med hvarann.

Och hellre det, än att som höns,
fin och förnäm, men icke glad,
småtrippa i en promenad
vid armen af en dummerjöns.

Förr må du ängens blomma bli,
som Verna Rosa, liten vän,
barhufvad och barfotad, men
frisk, munter, blomstrande och fri!

Adalminas pärla.

En saga.

Det var en gång en konung och en drottning, som hade en liten flicka; och efter hon var en konungadotter, kallades hon prinsessa. Hon hette Adalmina och var sina föräldrars enda barn. Därför höllo de så mycket af henne, att det nästan var för mycket, ty Gud tycker icke om att man håller af någon med en afgudisk kärlek. Då glömmer man det som står i katekesen, att man skall älska *Gud* af allt sitt hjärta och af all sin själ.

När prinsessan Adalmina blef kristnad, voro där två goda feer, en röd och en blå, bjudna till faddrar; det brukas på det sättet hos sagornas konungar. Och de två goda feerna glömde ej heller att gifva den lilla prinsessan hvar sin faddergåfva. Den röda feen gaf henne en stor äkta pärla, så oförlikneligt skön, att man dess make aldrig sett, och därmed följde ännu tre goda gåfvor. — Vet — sade feen — att så länge Adalmina bär pärlan hos sig, skall hon för hvar dag blifva beständigt *vackrare*, beständigt *rikare* och beständigt *klokare*. Men tappar hon sin pärla, då kan ingen hjälpa att hon mister på en gång de tre gåfvorna: sin

skönhet, sin rikedom och sin klokhet. Dem får hon ej tillbaka, förrän hon får sin pärla igen.

Så var det. Den blå feen sade: — Adalmina har fått tre så stora gåfvor, att mången ej önskar sig någonting högre i världen. Likväl finnes ännu en gåfva, som är den allra bästa, och den ger jag åt Adalmina, men blott på ett villkor. Så länge prinsessan äger sin pärla och de tre gåfvorna, så länge har min gåfva alls ingen kraft. Men tappar hon sin pärla, sin skönhet, sin rikedom och sin klokhet, då får hon af mig i ersättning den fjärde gåfvan, och den är *ett ödmjukt hjärta.* Se, så vare det sagdt. — Och därmed nickade båda feerna farväl och försvunno som två hvita moln på den blå sommarhimmelen.

Konungen och drottningen voro mycket nöjda. De tänkte vid sig själfva: endast vår lilla prinsessa blir vacker, rik och klok, betyder det föga hurudant hennes hjärta är. Vi skola nog akta hennes pärla, och då kan hon umbära den blå feens fattiga gåfva. Nej, då visste den röda feen bättre hvad en prinsessa behöfver! Hennes gåfvor voro konungagåfvor, men den blå feen var rätt snål, det måste man tillstå; hon gaf det kära barnet en allmosa, alldeles som man kastar en kopparslant åt en tiggarflicka vid landsvägen.

Nu lät konungen göra en guldkrona, som passade precis på den lilla Adalminas hufvud och som var så inrättad, att när prinsessan blef större, blef kronan större på samma gång och passade lika bra som förut. Men för alla andra var den märkvärdiga kronan antingen för stor eller för liten. Öfverst i kronans spets var pärlan nfattad så starkt och hårdt, att hon omöjligen kunde falla bort därifrån.

Så sattes kronan på Adalminas hufvud, och sedan

bar hon den ständigt, både när hon sof i sin lilla förgyllda vagga och när hon var vaken och sprang omkring i slottet. Men efter konungen och drottningen, hennes föräldrar, voro så rädda att mista pärlan, var det strängt förbjudet att någonsin låta prinsessan gå längre bort, än till den stora grinden mellan konungens gård och parken; och likväl följdes hon ständigt af fyra kammartjänare och fyra kammarjungfrur, när hon gick ut, och tjänarna hade sträng befallning att noga vakta prinsessan och hennes pärla. De skulle ej understå sig att slarfva, ty den grymme, rödklädde bödeln med det fula skägget och den förskräckliga bödelsyxan förstod sig icke på narri.

Så växte prinsessan upp, och det hände alldeles som den röda feen hade förutsagt. Adalmina blef den allra vackraste prinsessa man någonsin sett, ja, så vacker, så vacker, att hennes små ögon strålade som två klara silfverstjärnor en afton om våren, och hvar hon gick, blef ett solsken omkring henne, och alla blommor i trädgården bugade sig för henne och sade till henne: — du är vackrare än vi. — Och hon blef så rik, så rik, att där liksom växte idel skatter omkring henne. Golfvet i hennes kammare var af silfver och pärlemor; väggarna voro idel stora speglar, och taket var af guld, beströdt med diamanter; nej, hvad det gnistrade i lampornas sken! Adalmina åt på guld, sof på guld och klädde sig i guld; ja, om det varit möjligt att äta guld, så skulle hon ha gjort det, men det var för hårdt att bita uti. Och så klok var hon, ja så klok, att hon kunde gissa de allra svåraste gåtor och minnas de allra längsta läxor, bara hon en enda gång såg uppå dem; och alla visa män i konungens rike kommo tillsamman för att göra prinsessan frågor, och alla voro ense därom, att en så klok och förståndig prinsessa som Adalmina aldrig funnits i värl-

den förut och aldrig heller kommer att finnas, så länge världen står.

Nå ja, det var godt och väl; det är ingen synd att vara vacker och rik och klok, endast man förstår att bruka dessa gåfvor efter Guds vilja, men se däri ligger det svåra. Konungen och drottningen tyckte i sin förtjusning, att prinsessan Adalmina var den bästa och fullkomligaste varelse på hela jorden; och olyckan var, att Adalmina begynte tänka detsamma själf. När alla beständigt sade henne, att hon var tusen gånger skönare och rikare och visare än andra människor, trodde hon det gärna, och däraf blef hon högmodig i sitt hjärta, så att hon ansåg alla andra, ja själfva sina föräldrar, för sämre än hon. Stackars Adalmina, det var en stor, ful fläck på glansen af hennes skönhet; det var en stor fattigdom i all hennes rikedom; det var det allra största oförstånd i all hennes klokhet, och det var nära, att hon därigenom gått alldeles förlorad.

Ty ju äldre hon blef, desto högmodigare blef hon, och med högmodet följde de allra styggaste fel, så att Adalmina tillika blef elak och hårdhjärtad, girig och afundsjuk. När hon såg en vacker blomma i trädgården, skyndade hon att trampa den med sin fot, ty vacker fick ingen vara, blott hon allena. När Adalmina mötte en annan prinsessa, som åkte i sin förgyllda vagn, förtröt det henne obeskrifligt, ty rik och förnäm fick heller ingen annan vara än hon. Och sade man om en annan flicka, att hon var snäll och förståndig, grät Adalmina bittra tårar af harm, ty hvarför skulle en annan också vara klok? Adalmina bannade också alla, som icke smickrade henne och gjorde allt det som föll henne in; men likväl föraktade hon dem allra mest, som voro de undergifnaste för hennes vilja. Hon var en tyrann, som

alla fruktade och ingen höll af; konungen och drottningen voro de enda i hela riket, som icke harmades öfver hennes högmod.

En dag, när prinsessan var femton år, gick hon ut att spatsera i konungens gård. När hon kom till grinden och ville gå ut i parken, var grinden låst, och ingen vågade öppna honom tvärt emot konungens stränga förbud. De fyra kammarjungfrurna och de fyra kammartjänarne voro med: för första gången vägrade de att lyda prinsessans befallning. Då blef Adalmina ond, ja så ond, att solskenet af hennes skönhet alldeles förmörkades. Hon slog sina trogna tjänare i ansiktet, sprang från dem, klef öfver grinden; och när tjänarna följde efter, sprang hon allt längre bort inåt parken, till dess att ingen af tjänarna mera syntes mellan de gröna träden.

Då kände sig Adalmina för första gången i sin lefnad törstig och trött och satte sig ned vid en källa att hvila. Ja, hon nedlät sig att ösa vatten ur källan med sin fina hvita frökenhand och dricka alldeles som andra människor göra, när ingen niger och bjuder dem ett glas vatten på en tallrik. I detsamma blef hon varse sin bild i källan. — Ack, hvad jag är vacker! — sade hon till sig själf, och därvid lutade hon sitt hufvud allt längre mot vattnet, för att bättre spegla sig, till dess att — plums, där föll hela guldkronan med pärlan ned från Adalminas hufvud och försvann som en pil i källans krusade vattenspegel.

Adalmina märkte det knappt, så betagen var hon i sin egen skönhet. Men hvad hände? Knappt blef källans vatten åter stilla och klart, innan Adalmina såg i dess spegel en helt annan bild än sig själf. Hon såg icke mera den undersköna prinsessan i hennes guldstickade klädning, med juveler i håret och örhängen af

blixtrande diamanter; hon såg endast en stackars ful och fattig tiggarflicka, barhufvad, barfota, i trasiga kläder och okammadt hår. I en blink försvann hela hennes stora klokhet tillika; hon blef så okunnig och enfaldig som den allra olärdaste, och det var märkvärdigt, att i samma stund förlorade hon alldeles sitt minne, så att hon icke mera visste hvem hon varit och hvarifrån hon kom och hvart hon ämnade gå. Hon kände endast dunkelt, att någon stor förändring föregått, och detta skrämde henne, så att hon sprang bort från källan och sprang allt längre in i skogen, utan att veta hvart hon styrde sin kosa.

Då blef det mörkt om kvällen, och vargarna begynte tjuta i skogen. Adalmina blef allt räddare och sprang allt längre, till dess att hon på långt håll såg skenet af ett ljus. När hon kom dit, var där en liten stuga, och där bodde en gammal och fattig gumma. — Stackars barn — sade gumman — hvarifrån kommer du så sent på kvällen? — Men Adalmina kunde ej svara därpå. Hon visste ej ens hvem hon var och hvar hennes föräldrar bodde. Detta tyckte gumman vara rätt underligt och förbarmade sig öfver henne och sade till henne: — Efter du är så fattig och ensam i vida världen, skall du få bo hos mig. Jag behöfver just någon, som vaktar mina getter i skogen. Det skall du få göra, mitt barn, om du är snäll och beskedlig och nöjd att äta vatten och bröd med litet getmjölk ibland, när vi ha kalas.

Ja, godt och väl, därmed var Adalmina mycket nöjd och kysste med stor tacksamhet gummans hand. Ty utan att hon visste det, hade den blå feen hållit ord: Adalmina hade nu fått det, som var bättre än skönhet och klokhet och rikedom, nämligen ett godt och ödmjukt hjärta. Mycket lyckligare var hon nu, när hon vaktade getter och åt sitt fattiga bröd och sof på den hårda bädden af halm och

mossa. Mycket bättre var hon nu än förut, ty med ett ödmjukt hjärta följa många kostliga gåfvor, såsom ett godt samvete och stilla förnöjsamhet, lugn och frid, godhet och kärlek, ehvart man än i världen hamnar. Och hvar Adalmina gick, där blef ånyo solsken omkring henne, men icke mera af hennes yttre förgängliga fägring, utan af den stilla förklaring, som skiner omkring de goda och fromma på jorden, hvilkas själ strålar af skönhet, såsom änglarnas anleten, när de med sina stora hvita vingar sänka sig ned till denna världens dalar.

Men i konungens gård blef en faslig uppståndelse, när prinsessan försvann. Det hjälpte ej, att de stackars kammarjungfrurna och de af häpnad halftokiga kammartjänarne, som följt henne till grinden, inkastades i ett mörkt fängelsetorn, där hvarken sol eller måne lyste på dem och där den röde bödeln med det fula skägget stod med sin yxa vid dörren. Konungen och drottningen sörjde otrösteligt. De läto kläda hela sitt rike i sorgdräkt och lyste i alla kyrkor, att den som kunde skaffa prinsessan Adalmina till rätta, han skulle få prinsessan till fru, om han icke gick af för mindre, och dessutom halfva kungariket på köpet. Det brukades så den tiden, som hvar man vet.

Det var likväl en god hittarlön, och många prinsar och riddersmän hade lust att förtjäna den. I tre långa år redo de ut i vida världen, vinter och sommar, och sökte och sökte, men aldrig funno de ens så mycket som den förgyllda klacken af Adalminas sko. Slutligen hände en gång, att den unge och raske prins Sigismund af Frankland under sitt sökande kom till den gamla gummans koja. Där satt hon i sorgdräkt, och den var minsann icke alltför fin, men svart var hon, och själfva getterna på stenbacken voro svarta och hvita. — Hvem sörjer ni, kära mor? —

frågade prinsen. — Konungen har befallt, att alla skola sörja vår försvunna prinsessa — svarade gumman; — men icke var det stor skada på henne. Visst var hon vacker och rik och klok, men folket säger att hon hade ett högfärdigt hjärta, och det var värre, ty därför höll ingen människa rätt af henne.

I detsamma kom Adalmina hem med sina getter från skogen. Prinsen såg på henne och kunde ej begripa huru en flicka, som var så fattig och ful, ändå kunde röra hans hjärta så underbart, att han nästan höll af henne, innan han sett mer än snibben af hennes öra. Han frågade henne, om hon sett prinsessan. — Nej — sade Adalmina. — Det är märkvärdigt — sade prinsen; — i tre långa år har jag ej tänkt på någon annan än min lilla prinsessa. Men nu söker jag henne icke mer. Nu vill jag bygga mig ett slott här i skogen och bo här i alla mina dagar.

Sagdt och gjordt. Prinsen byggde sig ett slott, och det var just nära källan, där Adalmina en dag blef förvandlad. Då hände sig en gång, när det var mycket varmt, att prinsen blef törstig och lutade sig ned att dricka ur källan. — Hvad kan det vara, som blänker så förunderligt grant där nere i vattnet? — sade han till sig själf. — Jag vill se åt hvad det är.

Prinsen böjde sig ned, stack sin arm i källan och upptog därifrån en gyllene krona med en förunderligt vacker äkta pärla i spetsen. Då ihågkom han något. Tänk, om det vore Adalminas pärla! Hvarpå han gick med kronan till konungens slott, och icke förr hade konungen och drottningen sett klenoden, innan de ropade båda på en gång: — Adalminas krona! Adalminas pärla! Ack, hvar är hon själf, hvar är vår sköna, kära lilla prinsessa?

Då räknade konungen ut, att om prinsessan ännu lefde, borde hon vara aderton år. Han ihågkom den röda

feens spådom och började gissa, att det händt som det verkligen händt. Därför lät han ånyo lysa i kyrkorna, att alla flickor, som voro aderton år gamla, skulle församlas på hans gård och försöka kronan. Och den, åt hvilken kronan fullkomligt passade, hon skulle erkännas vara den rätta och förlorade prinsessan, och prins Sigismund af Frankland skulle få henne till fru.

Det förstås, att alla flickor genast skyndade till konungens gård; och de som voro mer eller mindre än aderton år, låtsade ej komma ihåg det. Det var en vacker sommardag, och minst tusen flickor stodo där i långa rader, för att försöka sin lycka. Allt ifrån tidigt på morgonen ända till sent på aftonen vandrade guldkronan från hufvud till hufvud och försöktes på alla, men passade åt ingen. Till sist begynte alla flickorna knota och säga: — Kungen gör narr af oss; låtom oss draga lott, och den som vinner, bör få både kronan och prinsen.

Detta tyckte prins Sigismund vara ganska illa och bad dem vänta tills solen gått ned. — Må gå — sade flickorna.

Litet innan solen gick ned, ställdes en väktare på vakt, för att se, om någon ännu kom där borta på landsvägen. Prinsen ropade: — Kvällen förgår; väktare, ser du någon komma på vägen?

Väktaren svarade: — Jag ser blomstren luta sina kronor till sömn, ty natten är nära. Men ingen, ingen ser jag komma på vägen.

Åter frågade prinsen: — Kvällen lider; väktare, ser du ingen komma på vägen?

Väktaren sade: — Ett moln far öfver den sjunkande solen, och fågeln i skogen gömmer sitt hufvud under den trötta vingen. Natten är helt nära, och ingen, ingen ser jag komma på vägen.

Ännu en gång frågade prinsen: — Kvällen är till ända; väktare, ser du ej någon komma på vägen?

Väktaren sade: — Jag ser ett litet moln af damm långt borta vid skogsbrynet. Nu kommer det närmare; jag ser en fattig vallflicka drifva sina getter framför sig på vägen.

— Låt oss försöka kronan på vallflickan — sade prinsen. De andra flickorna, som alla ansågo sig vara mycket bättre, ropade: — Nej, nej! — Men konungen lät framföra vallflickan, och se, när man försökte kronan på hennes hufvud, passade den fullkomligt.

I detsamma gick solen ned, och det blef mörkt, så att man ej rätt kunde se huru vallflickan såg ut. Men prins Sigismund tänkte i sitt hjärta: — Se, den gode Guden vill att jag skall taga den fattiga till min hustru, och det skall jag göra, ty jag har sett henne förut hos gumman i skogen och jag vet, att det skiner ett solsken omkring henne, hvar hon går.

Och allt folket ropade: — Länge lefve prins Sigismund och prinsessan Adalmina! — Men många tänkte vid sig självfva: — Det är ju bara en fattig vallflicka!

Då fördes vallflickan med kronan på hufvudet in i konungens sal, som strålade af tusende vaxljus. Men högre än alla tusende ljus strålade prinsessan Adalminas förunderliga skönhet, där hon plötsligen stod midt ibland dem alla, klädd i sin gyllene skrud. Ty när hon återfick pärlan, fick hon tillika alla den röda feens gåfvor igen. Men det bästa var, att hon fick på samma gång behålla den blå feens gåfva, det goda, ödmjuka hjärtat. Och efter hon äfven fått sitt goda minne tillbaka, mindes hon väl, huru stygg hon fordom var i sin själ och huru hon sedan förvandlades, och huru den fattiga och fula är mycket lyckligare med sitt samvetes frid, än den rika

och den sköna med allt sitt högmod. Därför föll hon nu på knä för sin fader och sin moder och bad dem och alla förlåta hennes forna högmod, — och till ett bevis på huru hennes hjärta nu var förändradt, ledde hon fram den fattiga gumman ifrån skogen och omfamnade henne och sade: — Den barmhärtige är rik i sin fattigdom, men den rike, som ett hårdt hjärta hafver, han hafver brist och nöd bland alla sina skatter.

Och alla, som sågo detta, trodde knappt sina ögon. Men prins Sigismund sade: — Jag visste, att det så skulle gå. Adalminas pärla är skön, men mycket skönare är ett ödmjukt hjärta.

Då blef bröllop och stor glädje i konungens gård, och de fyra kammarjungfrurna och de fyra kammartjänarne sluppo fria ur tornet, och den röde bödeln med det fula skägget ställde sin yxa i skamvrån, och alla ropade öfver land och rike: — Vacker, vacker är Adalminas pärla, men mycket vackrare är ett ödmjukt hjärta!

Hvad Wilhelm tänkte på första maj.

Nej, såsom nu har ej solen skinat,
och såsom nu har ej drifvan tinat,
och såsom nu sjöng ej lärkan förr,
när våren gläntar på himlens dörr.
Nyss såg jag himlen så mulen snöga;
nu är han blå som min systers öga,
nu är han mild som min moders bön;
nej, aldrig himmelen var så skön!

Jag vet ej hur, när jag kom till grinden
och kände svalkan af morgonvinden
och hörde lärkan i höjden slå,
hur jag var aldrig så glad som då!
Jag sprang så yr öfver stock och stubbar
och sprang omkull både gummor, gubbar
och kalfvar, grisar och hedersmän,
och folket sade: nej, se på den!

Minsann jag rådde för det, god' vänner,
ty hvem kan frysa, när hjärtat bränner?
Och hvem kan sitta i kammarn tyst,
när jord och himmel hvarandra kysst?

Ut måste jag öfver berg och backar
och springa, springa, så svetten lackar,
och ropa så, att en värld förstår:
nu är det vår! Ja, nu är det vår!

Vår gamla Stina, som klipper fåren,
hvar gång det lider så här åt våren,
hon sade: ullen, han växer lång,
och yra pojkar få skägg en gång.
Plums, stöp i ullen jag kullerbytta,
min goda Stina till mycken nytta,
och raggig kom jag visst därifrån,
men hakan — den hade inga strån.

Med månget grötfat och mången läxa
får jag väl nappas, förrn det kan växa,
mitt kära skägg, på sin framtids grund;
och därför springer jag än en stund.
Och hi och hej öfver plank och diken!
Jag äger mera än kungariken,
jag har ett muntert och hurtigt sinn,
och därför är hela världen min.

Men det är visst, att så långt jag minnes,
ett sådant solsken visst aldrig finnes,
och sådant kvitter i löf och gren,
det kan ju narra till fröjd en sten!
Och sådant mjöd har väl ingen smakat,
och så'na bullar har ingen bakat,
och sådan matlust har ingen haj,
som Wilhelm hade på första maj.

Fästningen Hjälteborg.

— Nu blir det krig! — ropade Mathias, där han stöflade in helt rödbrusig, med sotade mustascher, en tuppfjäder i mössan och träsabeln i högsta hugg.

— Gud bevare oss — skrek gamla Maja, som sopade salsgolfvet på morgonkvisten, och blef så förskräckt, att hon så när hade fallit att sitta på golfvet. — Hvad är det Mathias säger? Skall det bli krig?

— Det skall det visst — sade Mathias stolt och stack sabeln i öglan af bältet, som han bar omkring lifvet. — Krig skall det bli, så att det smäller i knutarna, men kära Maja, gif mig en smörgås först; det är så tråkigt att slåss med hungrig mage.

— Nej, hvad är det jag hör? — återtog Maja, allt ännu lika förskräckt. — Krig är en stor olycka. Det är grymt, när människor döda hvarandra och bränna städer och byar och trampa ned säden på åkrarna. Kan det vara möjligt att turken är här?

— Det förstås — sade Mathias, och därvid sökte han ur korgen i skänken en half knäckebrödskaka, bredde smör därpå och begynte mumsa af alla krafter. — Hela gården vimlar af turkar — berättade han med munnen

full. — Men vänta, vi skola nog slå dem på flykten. De låta väl bli att taga fästningen Hjälteborg.

— Nej, om jag begriper ett ord af allt hvad han pratar! — sade Maja och samlade soporna i en skyffel och skyndade att bära ut dem på gården. Ty gumman var nyfiken att se hvad det kunde vara för underliga ting därute, och så öppnade hon dörren med hjärtat i halsgropen.

Ja, hvad såg hon? Ingenting annat än hela gården uppfylld af skolpojkar, och i hörnet mot planket var en stor snöfästning, på hvars murar man just nu uppsatte en fana, bestående af en röd halsduk, svajande på toppen af en ansenlig brödstång. Den gamla puttrade något om att »måla af den fule på väggen» och gick förtretad in tillbaka med den tömda sopskyffeln.

Hvad Maja icke såg, det var att bakom planket stod en annan svärm sju kvarter långa krigare, som alla buro halfmånar af papper, fästade med knappnål på ryggen, ty det passade ej att fästa månen på andra ställen. Dessa voro påtagligen turkar och höllo på att stöpa kulor, det vill säga krama snöbollar och ställa dem i ordentliga staplar mot planket. De kristna däremot voro inne på gården och buro till igenkänningstecken hvar sin granriskvist, inträdd genom ett knapphål i tröjan.

— Hvar är generalen? — frågade en af de kristna med en orolig blick åt det håll, där man väntade fienden. — Han äter smörgås i skänken, herr kapten! — svarade en annan, i det han gjorde front och förde handen till mössan.

— Passar det sig för en general att äta smörgås, när fienden rycker an? — anmärkte kaptenen med butter min.

— Ja, herr kapten, det gjorde Sandels också — svarade stolt den andra krigaren.

— Fältväbeln står ej och muckar, utan kommenderar fort vår chef att marschera ur skänken — återtog kaptenen i myndig ton.

— Skall ske — svarade fältväbeln. Men i detsamma syntes generalen på trappan. Det första han fick se, var den röda flaggan på fästningsmuren. — Hvem har understått sig att hissa den blodiga flaggan på Hjälteborg? — ropade generalen med befallande stämma. Intet svar.

— Herr general — svarade efter en stund kaptenen förlägen — jag lånade fanan af Köks-Brita och betalade lånet ur krigskassan. Icke rådde jag för, att hennes halsduk var röd.

— Kapten — sade chefen — ni förstår er icke på färger och fanor mer än katten i köket. Äro vi korsarer och sjöröfvare, att vi skulle föra röd flagg? Jag säger er, att hvitt och blått äro våra färger: hvitt för våra vintrars snö och blått för våra blå sjöar. — Och därvid framtog generalen ur bröstfickan af sin tröja bitarna af en sliten flaggduk, som hans syster Sofi dagen förut hade hopträcklat. Den röda korsarfanan firades ner och den blåhvita fanan svajade kort därpå i toppen af brödstången.

— Turkarna komma! Alle man på sin post! — ropade utkiken vid planket. Nu blef i hast en stark rörelse i den kristna armén. Truppen fördelades i tre divisioner. Två ställde sig vid porten, för att från båda sidor mottaga fienden med ett fruktansvärdt kulregn, och den tredje divisionen skyndade in i fästningen, för att ordna dess batterier och här och där lappa murarna, där snön var för lös. Generalen hade sina ögon öfverallt,

och den, som icke var nog flink, fick utan förskoning en puff i ryggen. Men trumslagaren, lille Fritz, som icke kände sig hugad att våga för äran sitt sjuåriga lif, blef öfver allt detta så förskräckt, att han tappade trumpinnarna och tog sin reträtt i hundkojan.

Turkarna voro till antalet nära dubbelt så många som de kristna, och därför rusade de med godt kurage in genom porten. Hurra! Nu haglade första salfvan — piff, puff! — Turkarna studsade, och de minsta bland dem började gråta. Men deras fältherre, Dschingis Khan, en lång konrektorist, förstod att åter ingifva dem mod. De afsköto en förfärlig kanonad af snöbollar. Förgäfves veko de kristna upp tröjkragarna, anfallet var för häftigt; de begynte att vika. I detta afgörande ögonblick berodde allt på trumman. Men trumman, trumman som skulle upplifva allas hjältemod, hördes ej af. Hade de kristna hört trumman, skulle de troligen segrat. Men förgäfves ropade generalen sin trumslagare: — han satt tyst och obemärkt, inkrupen i hundkojan.

— Den förrädaren! — ropade generalen. Men det stod ej att hjälpa. Fienden stormade in, och fastän de kristna med oförliknelig tapperhet försvarade hvarje fotsbredd af gården, måste de slutligen vika för öfvermakten och draga sig tillbaka bakom fästningens murar.

Generalen var utom sig af harm. Men de segrande turkarna hurrade öfverljudt och buro kring gården sina troféer från slagfältet: en stöfvel, två träsablar, sju mössor och fjorton eller femton omaka ullvantar.

Nu blef en kort vapenhvila, och den turkiska paschan firade segern med en storartad traktering af knäckar på krigskassans bekostnad. Därefter skickade han en parlamentär, som i myndig ton uppmanade fästningen att gifva sig på nåd och onåd. I motsatt fall skulle alle

man springa öfver klingan, hvilket betydde att alla måste lägga sig ned och låtsas vara slagna ihjäl.

Fältväbeln, som stod främst på muren, tyckte med skäl, att detta var en skamlös begäran, hvarför han, mir nix, dir nix, grep en snöboll från batteriet, måttade och sköt den öfvermodige turken så ackurat midt för pannan, att mössan flög af och turken tog till fötter det mesta han kunde.

— Det är emot folkrätten! — skrek Dschingis Khan förtörnad på gården. — Ja — ropade fältväbeln — men här gäller näfrätten; — och i samma stund susade en ny snöboll från hans säkra hand Dschingis Khan så nära kring öronen, att den stolta segraren med knapp nöd bärgade hufvudet.

— Bra gjordt, fältväbel! — hördes generalens röst. — Den som understår sig att tala om kapitulation, blir skjuten på fläcken. Fältväbeln blir utnämnd till fänrik, men — och här höjde generalen sin röst, så att det hördes öfver hela gården — trumslagaren är en feg stackare och blir degraderad till trosspojke.

— Tappra muselmän — ropade Dschingis Khan — nej, hör hvad de säga, de storskrytarna! Jag säger det ej för att betala er, men det säger jag, att bakom planket finns ännu en hel korg knäckar, och den förste, som kommer öfver fästningsmuren, han skall — ja, jag vill aldrig heta Dschingis Khan, om han ej skall få hela korgen till skänks.

— Hurra! Lefve Dschingis Khan! — utropade turkarna alla med en mun och rusade mot fästningen. Men Hjälteborg var icke så lätt att taga, som den obefästade gården. Här haglade kulor som ärter kring öronen. Här damp en turk, där åter en annan från muren. Kulorna kunde ej mera begagnas, man brottades, man mot man,

kullrade öfver hvarandra, bråkade sönder muren, så att stora stycken instörtade, och här och där hände att några luggades i största tysthet, hvilket var både mot folkrätten, nåfrätten och krigsreglorna. Generalen och hans folk gjorde allt, som kunde begäras af tappra män, utan mössor, utan vantar, ja somliga utan stöflar. Alla kämpade till sista man, men olyckligtvis voro turkarna så betydligt öfverlägsna. Det kunde ej hjälpas, de fingo ändtligen öfverhand. Redan var generalen fången och fanan nedryckt, redan inrusade fienden öfver fästningens murar, då ... Ja, då hördes trumman.

Vid denna oväntade signal förlorade turkarna modet. De kunde ej annat förmoda, än att en ny kristen armé var i antågande bakom deras rygg — och hals öfver hufvud hoppade de ned från murarna, togo till fötter och stannade ej, innan de voro ett godt stycke utom porten.

Generalen och hans folk kröpo, illa tilltygade, fram undan fästningens ruiner och kunde knappt tro sina ögon, när de sågo lille Fritz helt ensam komma trummande öfver gården. Men när han nalkades generalen, tog han mössan af sig, föll på knä och sade: — Nu kan generalen låta skjuta mig; jag har ej förtjänt bättre; jag rymde från ledet, när fienden ryckte fram. Det är bättre att blifva skjuten, än att degraderas till trosspojke. Ja, jag hörde nog hvad generalen sade, när jag satt i hundkojan, och då klack det i mig, och det är sant att jag var rädd för turken, men jag var ändå räddare att kallas en feg stackare. Därför bet jag hop tänderna och gick fram och hittade trumpinnarna, och så tänkte jag: de må slå mig, jag trummar ändå! Men se, det hände sig så, att de i stället sprungo sin väg.

Generalen tog trumslagaren i öronen, lyftade honom högt upp och kysste honom, så att det small om öronen.

— Kamrater — sade han — trumslagaren Fritz har räddat Hjälteborg och oss alla. Jag förklarar härmed inför hela armén, att trumslagar Fritz är en ärlig karl. Låt honom växa ett hufvud högre, så ryms han ej mera i hundkojan. Men det skall jag säga er, gossar, att då *vill* han ej heller krypa dit. Skam öfver den gosse, som någonsin kryper i hundkojan, när det gäller att rädda Hjälteborg! Men heder åt hvar och en, som hellre vill låta slå sig ihjäl, än kasta bort trumpinnarna, när det gäller att stå och falla för fäderneslandet!

Skolgossens vintervisa.

Och nu är det vinter,
och skidan hon slinter
i bukter och finter:
går bra! Går bra!
Och knutarna spraka,
och medarna knaka,
och isarna braka,
hurra! Hurra!

Snöflingorna svinga,
och bjällrorna klinga,
och kom, låt oss springa
med hej och hopp!
I släden min syster
med fålen så yster
jag kör som mig lyster,
galopp! Galopp! .

Nu remma vi hemma
vår skridsko i klämma,
och möte vi stämma
på sjön, min vän!

Nu börjas attacken
med stål uppå klacken
och nacken i backen
och upp igen!

Farväl med karbassen;
nu står hela klassen
med bollar i tassen
af snö, af snö.
Vi springa och smälla,
så fingrarna svälla,
och ingen får gnälla
adjö, adjö!

Batalj här skall hållas
och kappas och trollas
och lappas och bollas
och fås på päls.
Hurra för soldater
och tappra kamrater,
men fega krabater
till fjälls! Till fjälls!

Hurra för bataljen!
I snön med kanaljen,
och sen uti galgen
med hvar pultron!
Ja, nu ska vi kappas
och nu skall du klappas
och manglas och lappas,
kujon! Kujon!

Ty det är bagage,
som tappar kurage,
men stolt i plumage
skall gardet stå
och slåss på begäran
till allas förfäran
och strida för äran
rätt så! Rätt så!

När vintrarna snöga
på näsa och öga,
det akta vi föga;
går bra! Går bra!
När julgranen blossar
och läxorna lossar,
då sjunga vi gossar
hurra! Hurra!

När det är midsommar.

Om midsommar är det ljust och grönt att lefva på jorden. Då sjunga alla fåglar, då löfvas alla träd, och solen doppar sin runda skifva i sjön, så länge tuppens ögon blinka på vageln, och sedan dyker hon upp igen, förrän tuppen rätt fått strumporna på sig.

Finland är ett så stort land, att i de norra trakterna är mycket ljusare om sommaren och mörkare om vintern, än i de södra. Sådant kommer af ett lands olika polhöjd, som man lär utaf geografin. I Åbo, Helsingfors och Viborg måste man tända ljus, om man vill läsa, när det är mulet om midsommarnatten. Men i Uleåborg kan man tre långa månader läsa i bok hela natten igenom utan ljus, om det vore aldrig så mulet. Det var en gång en liten hund, som var född i slutet af april, och i slutet af juli var han tre månader gammal. Under hela hans tid hade det aldrig varit mörkt. När då augusti månad kom och nätterna begynte mörkna, tyckte Prisse att detta var mycket underligt. Han trodde att hela naturen krupit in i en säck. Och så ställde han sig på trappan och begynte skälla på mörkret.

Om midsommarkvällen bruka alla gossar slå boll på ängen, och alla flickor bruka leka och dansa. Där vankas

strufvor och kringlor och mjöd för den som har råd, och de fattiga barnen få se på, ifall ingen delar med sig åt dem. Om natten brinner på alla höjder en eld, som kallas i Finland *kokko*, men på några orter i Sverige kallas den Balders bål, och elden betyder, att alla människor glädjas åt ljusets tid. När mörkrets tid är om julen, brinna ljusen klara i kyrkan, och detta betyder att vår Herre Jesus Kristus är världens eviga ljus, som skiner genom allt mörker på jorden. Men om midsommar är en gudstjänst i hela naturen, och där är hela skogen en kyrka, där lyser solens granna lykta från himmelens tak, där ringa blåklockorna, där predika de vördiga tallarna, där mässar forsen med sitt svall, där spela vindarna orgel i trädens grenar, och de små fåglarna sjunga med sina späda röster beständigt en psalm till Guds ära.

Ingångsspråket till sommarens predikan är taget från början af Fader vår: »Helgadt varde ditt namn! Tillkomme ditt rike! Ske din vilje, såsom i himmelen, så ock på jorden!»

Och fåglarnas psalmer ha ord, fast ej alla förstå dem. Dessa ord hafva fåglarna lärt af Guds änglar, och de lyda så: »Ära vare Gud i himmelen och frid på jorden och människorna en god vilje!»

Men blommorna säga till hvarandra: »Konung Salomo i all sin härlighet var icke klädd såsom en af oss.»

Visst är det godt att tacka och lofva Gud både i kyrkan med andra och i sin kammare ensam hemma. Men gladt är det också, när hela jorden prisar Guds godhet och när man står i solskenet i skogen och hör träden säga till hvarandra: »si, vi äro alla Guds barn, och allt hvad vi äro, det äro vi genom Hans outsägliga nåd. Låtom oss tacka och lofva Hans heliga namn!»

Jag vill berätta er något roligt och vackert, som hände en midsommarnatt.

Karl Gustaf och hans syster Sofi hade sofvit på eftermiddagen för att kunna hålla små ögonen öppna, när natten kom. Klockan sex på aftonen åto de hvar sin smörgås med ett glas mjölk, och så gingo de ut på ängen med bollar, käppar och kastringar. Och de hade fått af sin pappa en liten silfverpenning hvardera, för att köpa sig något godt, ty där brukade sitta gummor, som sålde våfflor och pepparkakor åt barnen.

På ängen sprungo många gossar och flickor redan förut. Där var den öfverdådige Walter, som råkade illa ut för sin trissa, och Axel, som lärde Stina Europas karta, och Mathias, som försvarade Hjälteborg, och Emma, som hörde blåklockorna ringa, och Aina och Therese, som träffade tomtegubben i skogen*. De slogo boll och kastade ringar och lånade eld och sprungo änklek och lekte hök och dufva. Det var mycket nöjsamt. Självfva sparfvarna, som sutto på taket af ladan nära intill, kvittrade på sitt eget roliga vis, som de bruka, när de tycka att någonting är rätt lustigt i världen.

När nu Karl Gustaf och Sofi hade sprungit sig trötta, sade brodern till systern: — Kom, så gå vi till gumman vid landsvägen och köpa oss våfflor för min penning! — Ja, det göra vi — sade Sofi.

Men vid landsvägen sutto fem eller sex gossar och flickor, som smorde kråset det bästa de kunde och sockrade så tjockt på våfflorna, att flugorna kunnat köra snöplog på dem, om de bara fått lof. Nära bredvid satt en liten trasig tiggarflicka och såg helt tyst på våfflorna. Hon sade ingenting, hon begärde ingenting, men beständigt såg hon ditåt, och emellanåt bet hon på sina små fingrar.

* Detta är äfven berättadt i denna bok.

— Du är visst mycket hungrig? — sade Sofi. — Har du ej ätit något förut i dag?

Den lilla satt i början tyst och ville ej svara. Men slutligen sade hon: — Jag har ej ätit något sedan i går.

— Se här, tag min penning och köp dig mat — sade Karl Gustaf. — Vi ha ätit en smörgås förut i kväll, och dessutom har min syster ännu en slant.

— Låt oss spara min penning, tills vi bli mera hungriga — sade Sofi. — Ja — sade Karl Gustaf. Och så gingo de att leka igen. Men den lilla flickan nickade: — Tack, tack! — Och ingen visste hvad hon köpte för penningen.

Nu blef det sent på kvällen, och somliga barn gingo hem att sofva, men somliga gingo till skogen, för att bränna sin midsommareld. Där var på högsta kullen en stor hög upplagd af kådiga trädstammar och annat som brann med lustig låga, och när solen gick ned, tändes det på, och så begynte den stora trädstapeln att brinna. Nej, det var något grant att se! De mörka granarna stodo rundt omkring; högt hvirflade rök och lågor emot den blå natthimmelen, och kring elden dansade stora och små. Talltrasten, som just gaf konsert i skogen, teg stilla af förundran; myggorna blefvo så förtjusta, att de flögo midt in i brasan för att bättre se, och räfven i skogen tittade försiktigt fram bakom en sten för att undersöka hvad detta månde vara för löjliga tillställningar.

När det första bränslet var slut, voro alla gossar färdiga att släpa dit nytt, och det var ett hojtande och ett skrattande och en glädje i skogen! Stackars tröjor och byxor, de fingo betala kalaset med kåda och sot.

— Fy, Karl Gustaf! — sade Sofi till brodern, som kom släpande med en stor trädstam, jämnt dubbelt så

lång som han själf. — Hvad säger mamma, när du smutsar så illa ned dina kläder?

— Ja, det är visst illa — sade Karl Gustaf och kunde ej annat än skratta ändå. — Men du borde se dig själf i spegeln. Vet du hvad, Sofi? Du har två långa mustascher och därtill ännu ett pipskägg af sot. Jo, du ser just vacker ut!

Sofi blef förskräckt, vätte näsdukssnibben och begynte torka sig om läpparna. — Är det borta nu? — frågade hon.

— Ja, till nästa gång — sade Karl Gustaf. Och det dröjde ej länge, så hade Sofi åter nya mustascher, ty hon skulle nödvändigt blåsa på elden, där den ej rätt ville brinna.

— Nu gå vi att köpa en smörgås — sade Karl Gustaf — ty jag är omänskligt hungrig.

— Ja, det göra vi — sade Sofi. — Jag har ju ännu min penning.

Men denna gång stod vid landsvägen en liten gosse, nästan utan kläder, ty han hade endast en söndrig skjorta. Och när han stod vid elden, hade han varmt, men när han ville hjälpa de andra att bära bränsle, frös han så att tänderna skallrade, ty det var kyligt i nattluften, som det ofta brukar vara vid midsommartid. — Hvarför klär du ej mera på dig? — sade Karl Gustaf till honom.

— Jag har inga kläder — svarade gossen, och därvid kröp han så nära han kunde till elden.

— Sådana trashankar, som ej ha kläder en gång, kunde gå hem och lägga sig — sade långa Thure, som stod där nära bredvid.

— Jag har intet hem att lägga mig i — svarade tiggargossen.

— Du har två långa rockar — sade Sofi åt Thure,

som bar en öfverrock på armen. — Låna den ena åt gossen!

— Låna! — skrattade Thure. — Ja, om någon ville gifva mig hyra för den, så kunde jag väl låna min rock, tills solen går upp.

— Där har du — sade Sofi. Och så gaf hon sin lilla silfverpenning. Och gossen kläddes i rocken och hade varmt och godt och roligt. Men ingen hade roligare än Karl Gustaf och hans syster, fastän de voro utan både våfflor, smörgås och penningar.

Så brann elden hela natten, och den natten var icke lång. Ty om en liten stund begynte himmelens rodnad blifva allt rödare i nordost, och till sist blef den blank som rödaste guld. — Rättnu går solen upp — sade Karl Gustaf. — Kom, så klättra vi upp på berget, för att bättre se!

— Hvar är min rock? Jag vill ha tillbaka min rock! — ropade långa Thure, som hade tagit betaldt för att han gjorde en god gärning. — Ack, sådan narr jag var! — ropade han. — Nu har jag tappat bort silfverpenningen, som jag fick i hyra!

Det har ingen välsignelse med sig att förtjäna pengar på något som man ger åt de fattiga. Rocken hittade Thure på en backe, men sitt goda lynne hittade han ej. Han var förargad och snäste alla människor. Och den främmande gossen syntes ej mera. Ingen visste hvart han försvunnit.

När Karl Gustaf och Sofi kommo högst på berget, sågo de till sin förundran, att de båda fattiga barnen, som fått deras silfverpenningar, voro där före dem. Och de syntes nu ej mera fattiga och sorgsna. Deras ansikten skeno af glädje, och de sade: — Efter ni varit goda mot

oss, skola vi tacka er såsom ingen tackat er förr. Ställen er här på knä bredvid oss!

Karl Gustaf och Sofi föllo på knä, fastan de icke begrepo hvad barnen menade. De glömde att de voro både hungriga och sömniga. De tänkte: Hvad skola vi nu få se?

I detsamma blef där alldeles tyst i skogen, så att man kunde höra en myggas surrande. Men myggorna lade sina vingar tillhopa, fåglarna tystnade; själfva den strida forsen brusade ej mera mot klipporna bakom skogen.

Då flög med ens en strimma af guld öfver hela himmelens hvalf, och den stora, strålande solen lyfte sakta sin rand öfver himmelens bryn, och där gick en hastig sprittning af glädje genom hela naturen. I samma stund begynte alla naturens röster att ljuda igen, myggorna surrade, fåglarna sjöngo, forsen brusade, och den stora skogen begynte susa i löf och grenar.

— Gifven nu akt! — sade tiggarbarnen.

Då sågo Karl Gustaf och hans syster huru luften hastigt blef uppfylld af små genomskinliga änglar, millioner och legioner många, och de fladdrade upp och ned, hvar och en till sin skyddsling, ty hvarje träd hade sin ängel, och hvarje blomma sin, och hvarje djur hade sin skyddsande.

Då sade Sofi till sin bror: — Ser du, alla skapade varelser hafva sin skyddsande, som för deras böner till Gud. Men vi båda hafva ingen!

— Tron I det? — sade tiggarbarnen. — Och hvilka skulle då vi vara? Förstån I det icke nu redan, att vi äro edra skyddsänglar? Och fastän I icke sett oss förrän nu, så hafven I ofta känt oss i edra hjärtan, hvar gång I bedt till Gud eller gjort något godt. Det är vi,

som bredt våra hvita vingar öfver er vagga, när ni voro små. Det är vi, som beständigt gå vid er sida och i Jesu namn bevara eder för allt ondt i världen. Och det är vi, som skola följa eder hela lifvet igenom, allenast ni frukta Gud och följa hans bud i lydnad och kärlek och frid och sanning till lefnadens slut.

Medan de fattiga barnen talade så, blefvo de strålande klara och genomskinliga, så att man kunde se solens skifva och trädens löf igenom dem, ända till dess att de smälte bort liksom ljusa moln i den skimrande morgonrodnaden.

Och Karl Gustaf och hans syster gåfvo hvarandra ett löfte. De ville alltid lefva så, att deras goda änglar skulle ha glädje af dem. Och när de upplyfte sina ögon, hörde de skogens predikan och fåglarnas psalmer vid midsommartid: »Helgadt varde ditt namn! Tillkomme ditt rike! Ske din vilje, såsom i himmelen, så ock på jorden!»

Skolgossens sommarvisa.

Om vintern går nog tabulan,
Euklides och grammatikan,
blott man är flink och trogen.
Men ack, det vill ej mera gå,
när björken löfvas, sjön är blå
och göken gal i skogen.

Då bär min läxa rakt åt vägg.
Ett sus af rönn, ett doft af hägg
i slitna pärmar flytta.
Det kvittrar på hvarenda rad,
hvar bokstaf slår så hjärtans glad
en liten kullerbytta.

Geografin, din slyngel, säg!
Paris? Arkangel? Visa väg!
Så ljöd magisterns stämma.
— Ack, hvem kan tänka på Paris
och frysa i Arkangels is,
när det är vår här hemma!

Men dina siffror, pojke hör!
Hur bär ditt facit hop, munsjör?
Två gånger två gör fyra.
— Nåd, herr magister, nåd! Ack ja,
jag slog just boll i tankarna
och tog en präktig lyra.

Nej, ingen nåd! Hit med din tass
för hic, hæc, hoc och der, die, das
och hundöron i hörnen!
— Ack, hejda plaggans snabba lopp!
Jag drömde att i furans topp
jag flög så högt som örnen.

Så gick det då. Så kom den dag,
när, glad som himlens fågel, jag
flög ut kring fält och hagar.
Ack, fria luft! Ack, klara höjd!
Ack, sol och glans och doft och fröj
Ack, sköna sommardagar!

Hedra din fader och din moder.

Det, som jag nu vill berätta er, är helt kort, men så märkvärdigt, att både stora och små däraf klarligen se huru Gud vill att fader och moder skola hållas i heder af sina barn. Ty barns otack och missaktning mot sina föräldrar är den allra svåraste synd och skall visserligen blifva hårdt straffad, om icke i dag eller i morgon, så likväl i framtiden, när barnen själfva ha blifvit stora.

Detta är också en gammal historia som många berättat före mig, men den kan tåla att höras en gång till.

Det var en man och en hustru, som hade hos sig sin gamle far, och dessutom hade de själfva små barn. Gamle farfar var grå af ålderdom, och så gammal och svag var han, att hans händer darrade, och han kunde icke hålla stadigt i handen det som han tog uti.

Nu hände sig därför, när han satt till bords med de andra, att han ej kunde föra skeden till sin mun utan att spilla soppa på sig. Detta tyckte de andra vara illa gjordt, och de knöto på honom en servett, liksom man knyter om halsen på små barn, när de äta. Men gubbens händer darrade beständigt, och beständigt spillde han soppa på den rena servetten. Det rådde han icke för.

Mannen och hustrun voro hårda och otacksamma. De tänkte ej på, huru mycken möda och tålamod deras föräldrar haft med dem, när de själfva voro små och okunniga. Därför sade de med stränga ord: — Om farfar ej slutar att spilla på servetten, så låta vi honom äta med grisarna i vrån.

Men farfar kunde ej hjälpa det, han var nu en gång så gammal. Då satte de obarmhärtiga honom i vrån och ställde framför honom ett tråg af trä, såsom man brukar för grisarna, och där fick farfar äta allena i vrån, men mannen och hustrun åto vid bordet och läto sig väl smaka.

Detta gjorde den gamle farfar mycket, mycket ondt, ty det är tungt att se sig föraktad på gamla dagar för sin ålderdoms skull, och ännu därtill föraktad af sina egna barn. Ett otacksamt hjärta är den tyngsta börda, som jorden bär.

Men farfar satt för sig själf i vrån och grät så tyst, att ingen såg de tårar, som runno utför hans vissnade kinder ned i hans snöhvita skägg. Blott Gud, som ser allting, såg äfven den gamles sorg och människornas hårda hjärtan, och han visste ett medel att förödmjuka de obarmhärtiga.

En dag satt farfar som vanligt i vrån, och mannen och hustrun sutto vid bordet, men på golfvet satt deras lilla gosse, som var fyra år gammal, och täljde ett stycke trä. Då sade mannen till honom: — Hvad täljer du, min gosse?

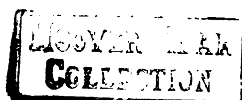
Gossen svasade: — Jag täljer ett tråg.

— Hvad skall du göra med det? — frågade fadern.

— Jo — svarade gossen — när far och mor blifva gamla, skall jag sätta dem i vrån att äta ur tråget, som farfar gör.

Då sågo mannen och hustrun på hvarandra, och Gud öppnade deras ögon, så att de sågo sin stora synd och otacksamhet, och det syntes dem vara samvetets egen röst, som sade till dem i det lilla barnets mun: — Så som I hafven föraktat eder fader i hans ålderdom, så skola ock edra barn förakta eder en dag, när I själfva blifven gamla.

Och de brusto båda i gråt och gingo till gamle far i vrån, omfamnade honom och sade: — Förlåt oss, att vi handlat så illa mot dig! Hädanefter skall du alltid sitta vid vårt bord, och där skall du hafva den främsta hedersplatsen. Ty nu veta vi, att man aldrig bör förgäta det heliga och sköna fjärde budet: »Hedra din fader och din moder, på det att dig må väl gå och du må länge lefva på jorden.»

När man sofver på rosor.

Saga.

Det var én gång en gosse och en flicka,
som annars kunde godt och väl sig skicka,
men tvenne ting de kunde icke rätt:
att *lyda* snällt och att *arbeta* lätt.

Hon hette Mimmi; Frans så hette gossen.
De sprungo kring i skogarna och mossen,
och när de trötta sofvo se'n så godt,
så drömde de om nya lekar blott.

Det går ej an, så sade deras mamma,
och deras pappa sade just detsamma:
Nej, kära barn, det går visst aldrig an;
sitt hela lif man ju ej leka kan.

Små barn, de måste gå i skolan alle,
att plugga vett uti sin kycklingskalle. —
I skolan måste Mimmi nu med Frans;
ja, ni må tro, det blef en annan dans.

Det var så grufligt svårt att sitta stilla,
och läxorna — fy, hvad de smakte illa!

Och se'n så var man skolsjuk uti mjugg,
och se'n så fick man sig en liten lugg.

En dag gaf lärarn lof åt hela bråten.
— Ack, söta pappa, få vi ro i båten?
— Ja, med det villkor, att I fån ej nu
ro långt och ären hemma klockan sju.

— Ja visst, ja visst! Ack, hvad det skall bli roligt!
Så rodde båda syskonen förtroligt
till Blåbärsön. Där funnos sköna bär,
och hvad de åto, hvad de sprungo där!

— Men Smultronön där litet längre borta,
säg, ro vi dit? — Nej, timmarna bli korta.
— Ack jo, se blott, så rödt det glimmar ju,
och än är klockan säkert icke sju.

Nå ja, till Smultronön de båda foro.
Hvad där var härligt! Hvad de glada voro!
— Men ser du Hjortronön? Där är ej fult!
Af stora hjortron glimmar där helt gult.

— Men pappa har oss nekat. — Ack, den pappa!
Han blir nog god, när blott vi honom klappa.
Dessutom är ju dit helt nära nu,
och än är säkert klockan icke sju.

Nå godt; till Hjortronön de rodde båda.
Så rara hjortron får man sällan skåda.
De snaskade det bästa som där fanns;
det smakte Mimmi godt och munsjör Frans.

Till sist så voro båda barnen mätta.
— Nu ro vi hem. — Ja, kom! Men hvad är detta?
Den ön här nära ha vi aldrig sett:
Se, röda rosor glimma där helt tätt!

Ack, låt oss fara dit på rosenfänge!
— Omöjligt, nej, vi redan dröjt för länge!
— Men blott en liten, liten stund! Ännu
så slår jag vad, att klockan ej är sju.

— Nå blott en liten stund! — och båda rodde.
Till Rosenön var längre än de trodde.
Men när de ändtligt stego där i land,
hur skönt där doftade från strand till strand!

— Se, hvilka rosor! — Nu var det att plocka
och bryta, bocka sig och åter bocka.
— Men hvilken är den vackraste? — Den här.
— Å nej, visst ej! Den här långt bättre är.

Så smögo kvällens timmar. Tysta natten
begynte mörkna öfver land och vatten.
Då först med häpnad märkte barnen nu,
att klockan var helt säkert mer än sju.

Nu blef det träta: — Hvems månd' felet vara?
På sjön i mörkret kunna vi ej fara,
och här finns ingen stuga, ingen bädd! —
Och Frans var ond, och Mimmi, hon var rädd.

Se'n kommo strida tårar: — Stackars pappa
och mamma vänta oss! — Men som en kappa

så tjockt föll mörkret öfver sjö och strand
Man kunde ej för ögat se sin hand.

I famnen nu hvarandra båda höllo,
tills frusna och förgråtna båda föllo
på rosors bädd och somnade till slut
och sofvo länge, sofvo natten ut.

Och högt stod solen re'n på himlens båge,
när barnen vaknade. Det var, som såge
de någon sällsam syn. — Hvar äro vi?
Ack, Gud ske lof att natten är förbi!

Kom, låt oss ro! — Ja, kom! — Och båda foro
Det dröjde länge, förrän barnen voro
vid hemmet strand. Då båten nära kom,
de sågo sig med stor förundran om.

— Den bryggan var ej här i går. Den spången
fanns icke förr. Så sandad var ej gången,
och träden äro högre; se på dem!
Vi stackars barn, nu hitta vi ej hem.

Nej — där är stora stenen, där vi metat,
och där är stranden, där vi snäckor letat.
Låt oss gå längre fram! — Så gingo de,
men allt var nytt och ovant till att se.

I löfsal'n, där syrenerna de blomma,
där satt en gubbe och en gammal gumma
Dem hade barnen aldrig sett förut.
De hälsade och sågo flata ut.

— Hvem söken I? — sad' gubben i detsamma.
— Vi söka här vår pappa och vår mamma.
— Hvad heten I? — Jag heter Frans. — Och jag,
jag heter Mimmi. — Hvad i allan dag!

Frans! Mimmi! — sad' de gamla nu med oro —
så hette våra stackars barn, som foro
en afton bort och kommo ej igen.
De drunknade, och vi dem sörja än.

— Vi ha ej drunknat. Nej, vi oss fördröjde
på Rosenön. — Vid dessa ord så röjde
de gamla en förundran. — Rosenön?
Tänk, om det vore våra barn från sjön!

Som det var sagdt, så hördes barnen stamma:
— Tänk, om det vore pappa just och mamma,
fast så märkvärdigt grånat deras hår,
se'n vi dem sågo båda sist i går!

Så föllo de hvarandra ömt i famnen
och sade om på nytt de kära namnen.
Men när de alla länge famnats, då
man hörde fadern säga sorgset så:

— Ack, stackars barn, till Rosenön I flutit;
på rosors bädd en svekfull sömn I njutit.
Förtrollad är den ön. Ty tiden där
flyr i galopp. Ett år hvar timme är.

Och nu ha tjugu timmar re'n försvunnit
med sömn och lekar. Det är hvad I vunnit.

Ty när I foren, det var ej i går.
Nej, barn, *se'n dess förflutit tjugu år!*

— Hvad? Tjugu år! — Nu först med mycken häpnad
de sågo på hvarandras bytta skepnad.
Ja, tretti år på spiken Frans var nu,
och Mimmi stackare var tjugusju.

Och uppå alla dessa tjugu åren,
den skönaste, den bästa ungdomsvåren,
hvad ha de lärt? Ack, intet lärdes där;
ej mer än man af sömn och lekar lär.

När alla de, som voro lika gamla,
med flit och lust fått mycken kunskap samla,
då kunde Frans ej mer två gånger tre,
och Mimmi kunde knappast ABC.

Så måste de på gamla dar besörja,
att som små barn de åter fingo börja.
När Frans då blef med lugg och plugg och ris
student, så var han fyrti år precis.

Och Mimmi, när hon ändtligen fått lära
att läsa, sy och hvad man kan begära
af den, som också en gång vill bli fru,
så var hon jämt på spiken trettisju.

Och när de båda ville vara unga
och liksom andra dansa, leka, sjunga,
så syntes redan ganska långtifrån
vid deras panna grå och hvita strån.

Frans blef en skrifvare, som for på tingen
och drack med alla, dugde just åt ingen;
men Mimmi blef allt till sin lefnads kväll
en skröplig, lång och trätosam mamsell.

Ja, så gick det med dem, det må ni veta,
som ej förstodo lyda och arbeta.
Och så går det med hvar och en, som går
till sängs på rosorna i lifvets vår.

Ty intet lärs, när man i nöjen stimmar:
då springa åren, som de vore timmar;
och innan man vet ordet af rättnu,
har lifvets klocka redan slagit sju.

Hjärtat af gummi elasticum.

— Nu är det första maj, och nu blir det vår — sade Fredrik. — Hej och hopp, i dag ha vi skollof, min nya boll är länge sedan färdig, han har ett hjärta i sin kropp, och det är af gummi elasticum. Flyg, du min boll, så högt som lärkan i skyn! Tag lyra, Marie, tag lyra, Marie!

Och Marie sträckte ut sina små händer att taga lyran, men klatsch, där slog bollen ned mellan hennes båda händer, föll till marken, studsade högt upp och trillade ned i en vattputt på gården.

— Jo, nu ser han hygglig ut — sade Fredrik och kramade missnöjd den våta bollen. Men Marie hoppade på en fot kring gården och skrattade utan måtta. — Hvad skrattar du åt? — sade Fredrik förtretad.

— Jag skrattar åt att han har ett hjärta af gummi elasticum — sade Marie. — Hvad skulle han annat än falla i putten?

Gamle morfar i långa rocken och hvita nattmössan hade satt sig på trappan i solskenet och hörde hvad barnen sade sig emellan. — Kom hit, Fredrik! — sade han. Fredrik kom.

— Vet du, hvad gummi elasticum är? — sade

morfar. — Ja — sade Fredrik — det är kådan af ett träd och så spänstigt och mjukt, att man kan tänja ut det huru man vill och till hvad man vill, men sedan tager det gärna sin första skepnad tillbaka.

— Det är rätt — sade morfar. Förstår du nu hvarför alla, som ha ett hjärta af gummi elasticum, måste falla i putten?

— Nej, det förstår jag icke — sade Fredrik.

— Det skall jag säga dig — sade morfar. — En människa måste vara något visst och älska något visst. Om han ena dagen är si och andra dagen så och låter tänja ut sig huru man vill och till hvad man vill, så är han en stackare, en mes, en pultron. Och då händer det honom, som det händt bollen, var säker därpå!

Fredrik funderade en stund och visste ej hvad han skulle svara.

— Vill du bli en duktig karl? — sade morfar till honom. — Ja män — sade Fredrik.

— Minns då hvad jag säger dig — återtog morfar. — Lita ej på din egen klokhet, och var ej ett tjurhufvud, som envisas och stångas med andra, när han själf ej vet något bättre. Men är du en gång fullt öfvertygad om att något är rätt och godt, så låt icke narra dig därifrån. Låt icke tänja ut dig, min gosse!

— Nej, morfar — sade Fredrik. Men han begrep ej hvad morfar menade.

— Adjö med dig nu — sade morfar.

— Nu gå vi ut till ängen — sade Marie. — Där äro alla gossar och flickor ute att leka på första maj.

Fredrik kom, och så bar det af. Det var så vackert när majsolen sken och fåglarna kvittrade i skogen på andra sidan om landsvägen. Inga träd hade löf ännu, men den stolta granen stod där i sin oföränderliga gröna

uniform, och den lilla spensliga videbusken hade tagit sig för att spricka ut i små fjun, som barnen samlade och kallade »kissor». Ängen var nästan torr, och de första gröna stråen tittade upp mellan det höstgamla vissnade gräset; men i dikena låg ännu här och där litet snö, och grodorna hoppade med ett skutt från dikeskanterna.

Nära vid gärdesgården satt en madam, som hade till salu kringlor och pepparkakor, smörgåsar och mjöd. Den som hade en slant att köpa, han köpte det som smakade honom bäst, och den, som ej hade någon slant, fick af de andra, och så hade alla lika. Men konrektoristerna slogo sig på att spendera och bjödo alla damerna på mjöd.

— Nu slå vi boll — sade gossarna, och så delade sig alla i två partier, och Fredrik blef klockare. Det var ståtligt att se hur bollarna flögo som svalor i luften, och för hvar lyra som togs, och för hvar pojke som bollades, när han kastade sällträt ifrån sig och sprang öfver ängen till målet, blef hej och hurra, så att bönderna förundrade sig där de körde i sakta mak sina lass på landsvägen.

Men flickorna ledsnade att se på och började springa änklek vid grinden. Här tappade en sin sko, och här snafvade en annan i kängbandet, och somliga voro våta om fållarna, och somliga miste flätbanden, och somliga hade snufva och snöto sig, innan de ropade sista paret. Men allt var det lika roligt, och till slut fingo de några af gossarna med, och då blef det än roligare.

Detta förtröt de andra gossarna, och när de sågo att en smalbent tredjeklassist gaf sig att springa med flickorna, sade de sig emellan: — Han borde ha stryk. — Och en af de starkaste gjorde ett löfte att verkställa domen.

— Nej — sade en annan — det är bättre att vi doppa honom i diket. Där är vatten och gyttja, och där får han tvätta sin nya tröja, som flickorna tycka så mycket om.

— Men det går inte an att vi gå sex emot en — sade Fredrik. — Det är orätt, och det är jag ej med om.

— Ack du, din kruka — sade de andra — nu är du rädd. Du törs inte, du!

— Nog törs jag — sade Fredrik — men...

— Men och men — skreko de andra — jo, du tänker, att när han får dig i luggen på tumanhand i skolgränden, vankas daskis.

— Jag skall visa att jag inte är rädd — sade Fredrik motvilligt...

— Så stå ej och gräla nu utan kom med — skreko alla kamraterna, och så drogo de Fredrik med. När tredjeklassisten märkte hvad meningen var, tog han till fötter och stannade slutligen vid ladan med ryggen mot väggen. Här slogs han tappert emot och lät icke fånga sig. Men en af de illparigaste bland pojkarna kröp oförmärkt fram och hängde sig fast vid hans ben, och så fingo de honom omkull och drogo honom allt närmare diket, för att doppa honom, som meningan var.

Nu begynte flickorna gråta, och Marie skrek allt hvad hon förmådde: — Låt bli honom, Fredrik, låt bli honom! — men Fredrik ropade: — Jag skall visa, att jag inte är rädd.

I detsamma kommo två andra tredjeklassister gående på landsvägen och sågo hur deras kamrat blef illa medfaren. Genast hoppade de öfver gärdesgården och kommo sin kamrat till hjälp. — Sex mot en, det är ju skam! — ropade de. Men när pojkarna sågo dem komma, togo de i sin tur till fötter allt hvad de kunde, och Fredrik med. De öfriga kommo undan, men Fredrik snafvade öfver en tufva och föll. Strax fingo de nya kamraterna honom i kragen. — Jaså, munsjör — sade de; — sex voro ni mot en enda, för att doppa honom;

därför marsch i diket med dig! — Så kullrades Fredrik i diket utan pardon. Och hur han såg ut, när han kom upp igen, det kan man begripa. Alla gossar och flickor skrattade, hela ängen skrattade, skogen skrattade, landsvägen och gärdesgården skrattade med, ja dess make till munterhet har man väl sällan hört.

Därpå började de andra leka igen, och solen sken, och fåglarna sjöngo och madamen sålde dubbelt så många pepparkakor på den härliga, glada första maj.

Men Fredrik smög sig skamflat sin kos.

— Nej hur ser du ut! — sade gamle morfar, som ännu satt på trappan och betraktade myggornas dans i solskenet. — Hvad fattas dig, Fredrik?

— Jo — sade Fredrik — nu begriper jag hvad morfar sade i middags. Mitt hjärta har varit af gummi elasticum. Jag har låtit tänja ut mig, jag har gjort hvad jag visste vara orätt, och därför, morfar — därför har jag kommit i putten!

Om den sommar, som aldrig kom.

Veten I, små barn, hvad det var för en sommar, som aldrig kom? Jag skall säga er det. Det är en sannsaga och icke är den så lång, nog kan man höra på den.

Det var en gång en liten gosse, som hette Rafael. Han var frisk och stark och blomstrande som den lilla rönnen, hvilken en dag skall blifva stor och bära hvita, doftande blommor i jordens vår.

Men Gud såg, att den lille gossen, när han blef stor, skulle en gång få mycken sorg uti världen och råka i många frestelser, som kunde fördärfva hans hjärta och vända det bort till synd. Därför utsände Gud sin stora skinande ängel Rafael, af hvilken den lille gossen hade sitt namn, och sade till ängeln: — För gossen till mig!

Då hände sig, att den starka och friska gossen blef sjuk och begynte förtvina; och det var om vintern. Men hans föräldrar och de små systrarna sade: — Vänta litet, nog blir Rafael frisk, när sommaren kommer!

Då kom den långa ljusa våren, när fåglarna begynte sjunga i träd och grenar. Och barnen hade en hämpling i bur; med honom gingo de ut en morgon i parken och läto honom flyga i sin frihet till de andra små fåglarna.

Hämplingen flög; han var så glad, och i detsamma han flög, så kvittrade han en enda ton, och den var så full af glädje och tacksamhet, att barnen tyckte sig aldrig ha hört ett gladare kvitter.

När de kommo hem, låg den lille Rafael ännu sjuk på sin bädd och hade ej kunnat vara med ute i parken. De små systrarna klappade hans bleka kinder och hans vackra bruna hår och sade till honom: — Var icke ledsen, Rafael; när det blir sommar, får du komma med oss och höra hämplingen sjunga. Din sommar skall också komma, och då blir du frisk.

Men Guds stora skinande ängel stod osynlig vid gossens bädd och sträckte sina sköna hvita vingar öfver honom, liksom för att bevara honom mot allt ondt i världen. Och ju längre ängelns vingar sträckte sig ut öfver honom, desto blekare blef den lille gossens kind och desto svagare hans andedräkt. Hans klara, bruna ögon sågo ännu en gång mot ängeln, som han ensam såg; — därefter sjönko de tillsammans, och den lille Rafael andades icke mer. Men på hans små bleka läppar dröjde ännu det fridsamma, lyckliga leendet, som man ser hos små barn, när de märka att en ängel står vid deras bädd.

— Se — sade gossens föräldrar till de små systrarna: — nu är Rafael lycklig, han är hos Gud. Liksom hämplingen flög till sin frihet ur buren, så flög också Rafaels oskyldiga ande till evig frihet; och vi hörde icke hans glädje, såsom vi hörde fågelns kvitter, men vi märka det väl på hans blida leende, att han prisar Gud, som så tidigt har unnat honom salighetens krona.

Då sade en af systrarna: — Men den sommaren kom aldrig, när Rafael skulle bli frisk.

— Ja — sade den andra systern; — Rafaels sommar kom aldrig.

Men föräldrarna aftorkade sina tårar och sade: — Visst har han kommit. Om vi kunde se långt bort i den blå himmelen, så skulle vi nu få se Rafael leka med de små änglarna i Guds eviga paradis. Där är den rätta sommaren, och efter den sommaren kommer aldrig en höst och aldrig en vinter mera!

Så förde de den lille Rafael bort till kyrkogården och lade honom i en liten graf, och prästen läste sköna böner öfver honom och lofvade honom evigt lif. Men gossens moder, som stod vid grafven, sade: — Nu borde vi sjunga en psalm, och här är ingen, som sjunger psalmen vid Rafaels graf.

I detsamma begynte en liten fågel sjunga så högt under himmelens blå i våren och solskenet. Då sade den döde gossens fader: — Hör, fågeln vet väl för hvem han sjunger! Hämplingen sjunger psalmen vid Rafaels graf.

Men den stora skinande ängeln flög med den lille Rafaels själ långt bort öfver grafvens mull till den eviga sommarens paradis.

Liten Verna.

Hon var en liten blomma
i världens trädgård här,
med ögon blå och fromma
och kind så röd och skär.
När hon stod midt i ringen
bland sina syskon då,
så fattades blott vingen
på hennes skuldror små.

Liksom en solskensstråle
på gröna ängen far,
så kunde hon blott småle,
den tid hon bland oss var,
och sprida frid och nöje
förutan sorg och kif,
och som ett blomsterlöje
var hennes korta lif.

Nu tog Guds helga vilja
den plantan i sin vård.
Hon är en snöhvit lilja
uti Guds blomstergård,

där inga höstar gulna
och ingen vår förgår
och inga ögon mulna
i sorgens bittra tår.

Nu blickar liten Verna
med sina ögon blå
från kvällens klara stjärna
på sina syskon små.
Nu uti änglaringen
så saligt lugn hon ler;
nu fattas icke vingen
på hennes skuldra mer.

Unda Marinas fotspår.

Har du sett ränderna uti hafvets sand därborta vid stranden under den höga skogskullen? Så hvit är den sanden och ränderna äro vågiga, och de gå i otaliga täcka bukter ut mot yttersta vattengränsen. Ofta, när jag sett de stora, hvita, skummiga vågorna rusa i vrede mot strandens vall, har det synts mig förunderligt, att de icke alldeles bortsopat ränderna i sanden. Men därtill hade hafvets vågor ingen lust, de läto ränderna buktas i sanden som förr och stormade öfver dem med grummel och dån, och så lade de sig åter att hvila i djupen.

Ty de fina ränderna i sanden äro de små vågornas fotspår, och de små vågorna äro hafvets kruslockiga barn, som leka i glimmande ras på den fina sandbädden. Hvar gång stormen brusar, säger hafvets konung till sina störtsjöar: — Gån mot klipporna, gån mot klipporna! Där i sanden leka mina små barn; ingen får rubba deras vägar och stigar, ingen får sopa deras fotspår från stranden.

Djupt, djupt i hafvet är konungens slott med väggar af kristall och pärlemorfönster och tak af de skönaste musslor. Där bo konungens söner och döttrar, de blå

vågorna, och där bor äfven hans yngsta och klaraste lilla böljebarn, den blåögda, silfverlockiga Unda Marina.

När Unda Marina går att leka vid stranden, ritar hon med tåspetsen af sin silfversko dessa fina våglinjer i sandens golf, och ingen störtsjö har lof att utplåna dem. Tusen, tusen hennes små syskon springa där i kapp med henne, och alla rita de samma fotspår, men ingen af dem är så snabb, så klar och så ringlande vacker, som Unda Marina.

När fiskarna gå att bada på sandgrundet i den varma sommaren och de blänkande hvita måsarna flyga som stjärnor däröfver, då dansar Unda Marina omkring dem i lek och tummel och böjer sig undan för seglarens båt och hoppar kring gossen, som simmar i solskenet. Men när solen bittida om morgonen uppstiger ur oceanens bädd, och när hon om kvällen går att hvila i skogen, då plaskar Unda Marina helt sakta mot stranden och sjunger en lång, lång entonig visa om tider, som varit, och vänner, som längesedan gått ifrån oss till det eviga tysta.

Unda Marina ägde också en vän, och det var den yngste af skogens prinsar, den lille mörklockige Florio, hvars gröna tröja alltid var prydd med så många rosor och som ständigt bar fickorna fulla med nötter och hade en örnfjäder i sin bruna mössa. Florio kom ofta till stranden, där Unda Marina brukade leka, och så blefvo de snart mycket goda bekanta. Ofta gnabbades de; Florio kastade kvistar och småsten på Unda Marina, och Unda Marina stänkte till svar en våg öfver Florios sammetsstöflar. Och då skrattade Florio, såsom skogen skrattar, när det susar i löfven, och då skrattade Unda Marina, såsom vågorna skämta, när vinden flyger i deras fladdrande lockar. Men däremellan lekte de fästman och fästmö i aftonlugnet; Florio satt på strandens gräsmatta, och Unda

Marina lutade sig stilla mot sandens bädd, och båda berättade turvis sagor. Florio visste berätta både mörka och ljusa sagor: om skogens troll, som snyfta bakom de höga granarna, om lejonets jakt i det dunkla månskenet och om västanvindens spratt med nejlikor och geranier borta på ängarna. Unda Marina berättade om de längst förflutna århundraden, då hafvets vågor svallade öfver hela det stora Finland, och om jättegrytorna i bergen vid stranden och om den stora hvalfisken, som drog hennes faders vagn genom korallskogarna i den milsdjupa oceanen.

Så träffades båda i långa, långa tider hvar afton vid stranden, och ännu voro de små barn, ty skogens söner och hafvets döttrar växa icke som människobarn, de lefva i många tusende år, så länge som jorden, och därför äro de så länge barn och ha så länge roligt i aftonskimret. Och de höllo mycket af hvarandra, ja, så mycket, att den hvita måsen, som beständigt såg dem leka på hafsstranden, brukade säga till sin granne, den stora hafsörnen: — Florio och Unda Marina bli säkert ett par, och då få vi vara med på det präktiga bröllopet.

— Ja, det kommer an på, om bröllopet blir i skogskungens slott — sade örnen. — Men blir det hos brudens föräldrar djupt ner uppå hafsbottnen, då tackar jag för bjudningen och kan icke ha den äran att komma.

— Se, det kom jag inte att tänka på — sade måsen. I nödfall kan jag konsten att dyka, och det kan nog hända, att jag infinner mig, ty där bli säkert många goda fiskrätter till kvällsvard på bröllopsaftonen.

Så sade folket om Florio och Unda Marina. Då hände sig en afton, att hafskungen kom åkande efter sin stora hvalfisk till stranden, där hans dotter, den lilla prinsessan, berättade sagor för prinsen från skogen. Och nu var där icke rätt godt grannskap mellan skogen och

hafvet, ty båda trätte om gränserna och beskyllde hvarandra att ha olofligen borttagit stycken af den andras mark. Därför vredgades hafskungen, när han såg prins Florio tala så vänligt med Unda Marina, och så kastade konungen mot stranden en stor våg, som öfversköljde prinsens fina gröna sammetströja med grummel och bortryckte själfva örnfjädern ur hans mössa.

Unda Marina dök bedröfvad till djupet, och Florio vände med harmsen håg tillbaka till skogen. Men när hans fader, skogskonungen, förnam hur hans älsklingsgosse blifvit skymfad, blef han däröfver mäkta förgrymmad och sände ut en skara af förfärliga sandhvirflar, som öfversållade hela stranden med grus, så att där blef ett stort torrt land och hafskonungen miste en stor del af sitt område. Däröfver blef hafskonungen ännu mer förgrymmad och utskickade ofantliga störtsjöar, som öfversvämmade skogen, bortryckte träden och afslet stora stycken af fasta landet och begrof dem i vågorna. Och sålunda blef där ett långvarigt, stort krig mellan hafvet och skogen för Florios och Unda Marinas skull, och kriget fortfar ännu i dag, när de båda konungarna äro vid dåligt lynne. Men däremellan är där en vapenhvila, och då gå vågorna åter sakta mot stranden, och då ser man ännu Unda Marinas fotspår i den fina hvita sanden i aftonskimret.

Men Florio och Unda Marina få nu blott sällan träffas i allra största hemlighet, för att berätta hvarandra de gamla sagorna och leka tillsamman i den vackra ringdansen med de andra små vågorna. Unda Marina simmar ofta ensam mot stranden, och man ser hennes hvita nacke ibland, när solen skiner genom det mörka molnet. Då hör man henne ofta sjunga en enslig visa om kvällen, och den som förstår att tyda vågornas språk, han hör hur hon söker sin vän, som är borta. — Borta,

borta — säger hon — är min glada gosse; borta, borta är strandens fröjd, och sakta somnar jag här på sandens dynor. Skilda vänner äro ju haf och skog; den mörka granen reser sin krona mot skyn, och aldrig, aldrig kan han nedstiga till det dunkla djupet i sjön. Men jag ser honom ändå, jag ser honom hvar kväll, och han speglar sin höga krona i mitt blåa öga. Sörj ej, mitt hjärta; se, Guds godhet skall en dag förena det, som länge var skildt, och komma, komma skall åter den dag, när Unda Marina går med glädje till stranden, och Florio söker hennes fotspår i den silfverhvita sanden i aftonlugnet.

Hvad Emma tänker om hösten.

Visst är du grå och mulen,
du stackars blinda höst!
Din andedräkt är kulen,
af suckar höjs ditt bröst.
Visst ser jag blomman gråta
och solen gömma sig;
men jag kan blott förlåta,
jag kan ej banna dig.

Jag tänker på min mamma:
hon snart är grå som du,
men hon är allt densamma
uti sin själ ännu.
Jag gamla morfar minnes:
han var ju blind också,
men han var ljus till sinnes
och klar och mild ändå.

Så liknar du de mina.
Det gör mitt hjärta gladt,
när jag ser ljuset skina
midt i den mörka natt.

Ty sommarns sol betäckte
de klara stjärnors lopp;
men när du kom, så väckte
du himlens ögon opp.

Så äger jag den trösten,
att ljuset ej förgår;
så tänker jag, att hösten
är blott en vissnad vår.
Säg, mamma, bör jag banna
den gamla, som likväl
ännu med åldrad panna
bär våren i sin själ?

Bruseback och Suseback.

Det är förunderligt med bäcken — sade Richard; — det är som hade han något eget att säga mig. Hvar gång jag dämmer honom med några småstenar, för att få mina fartyg i djup farled, stänker han vatten ända upp i mitt ansikte och sorlar och porlar, som ville han säga! Hör nu på! Hör nu på! Ja, det är godt att säga, när man talar ett språk, som ingen förstår.

— Vet du — sade Rosa — alldeles så är det också med min bäck. När jag plaskar i honom och tvättar dockornas kläder, tycker jag mig se någon titta ur vattnet och nicka åt mig och säga till mig: jag vet något, jag, som du icke vet!

— Det är för att du speglar dig i vattnet, och så ser du dig själf — sade Richard.

— Liksom jag icke visste det! — sade Rosa förtretad. — Men jag skall säga dig, att flickan i bäcken är en flicka för sig själf, och det är som voro vi systrar. När jag öppnar min mun, så öppnar hon sin mun, men när jag säger något, så tiger hon.

— Det är Näckens lilla flicka — sade Richard. — Akta dig du. Om hon brås på sin pappa, tar hon dig i benet och drar dig i vattnet.

Rosa svarade ingenting; hon var stött.

— Nej, var inte ledsen nu, Rosa — sade Richard. — Din bäck och min bäck äro så nära hvarandra, att de säkert flyta ur samma källa. De måste vara syster och bror. Min bäck är större och starkare än din, och han brusar ibland så häftigt till lynnet. Därför skall han heta *Brusebäck*.

— Min bäck är mindre och saktmodigare — sade Rosa. — Han susar så vänligt, när kvällen är tyst, och därför skall han heta *Susebäck*.

— Det är bra! — sade Richard. — Brusebäck är min bror, och Susebäck är din syster. Det blir roligt, när båda ha namn.

— Vet du — sade Rosa — det är just som om Brusebäck och Susebäck vore två små barn. Jag undrar hvart de taga vägen, när de rinna härifrån.

— De gå ut i den vida världen — sade Richard. — Kom så gå vi och följa bäckarna åt, för att se. Du går långs stranden af Susebäck, och jag går långs stranden af Brusebäck, och när vi kommit så långt att båda äro slut, så vända vi om.

— Ja, vänta bara så länge jag springer hem efter en smörgås — sade Rosa.

— Hämta då en åt mig också! — sade Richard.

Om en stund kom Rosa tillbaka med smörgåsarna. — Adjö med dig — sade hon. — Adjö, adjö — sade Richard. Och så gingo de båda vid hvar sin strand, Richard vid Brusebäck och Rosa vid Susebäck.

Men nu delar sig sagan i två berättelser, den ena om Susebäck, den andra om Brusebäck. Hvilken af dem skola vi höra först? Kanske om Rosa och Susebäck?

Rosa gick och sade till bäcken så: — Du lilla barn,

som ligger ännu i din vagga, hvad skall det i världen blifva af dig? Flyt stilla och snällt, min älskade våg, och visa mig sedan ditt öde, när du blir stor!

Rosa gick och gick, och bäcken flöt stilla fram och stänkte sitt klara vatten på stränderna blommor. Därunder drack han ängarnas safter och åt af blommornas rötter och växte så småningom större. Och ju större han blef, desto klarare och stillare blef hans vatten, desto vackrare blef hans sus, och desto grönare blefvo hans stränder. Till sist föll han ut i en spegelklar sjö. Där stodo björkar och blommande rönnar rundt omkring och himmelens sol såg ned i den lugna sjön, och snöhvita svanor simmade bort i den strålande glansen af aftonrodnaden.

Då knäppte Rosa sina händer och sade till bäcken: — Du är lycklig du, min lilla, älskade bäck! På hela din väg har du spridt välsignelse och grönska omkring dig, och när din bana är slut, då låter den gode Guden dig sjunka så innerligt skön i den klara insjöns famn i aftonrodnaden. Gode Gud, låt också mig få lefva och dö som min lilla bäck.

Så gick Rosa tillbaka tacksam och glad, och innan det än var natt, kom hon åter hem. Richard var ej hemma ännu. — Han kommer väl — sade Rosa.

Men Richard kom ej. Han kom ej den kvällen, han kom ej dagen därpå, han kom ej på många år. — Stackars Richard — tänkte Rosa; — han hade ju ej mer än en smörgås till vägkost!

Slutligen trodde alla, att Richard var borta för alltid, och däröfver sörjde de mycket. Endast Brusebäck och Susebäck brusade och susade tydligt om sommarkvällarna: vänta bara, vänta bara, han kommer nog! Men ingen trodde dem.

Så gingo tiderna fram, och Rosa blef stor och glömde att tvätta dockornas kläder i Susebäck och glömde att nicka åt den lilla flickan i bäcken, som fordom var hennes bästa kamrat. Till sist hade hon nästan glömt att sörja Richard; där kommo så många andra tankar och bortskymde minnet af det som fordom var. Men allt sorlade Susebäck och Brusebäck: — han kommer nog, ja, vänta bara, han kommer nog!

Och så kom där en dag en främmande herre med långt svart skägg och frågade en ung flicka i trädgården efter ett barn vid namn Rosa. Men flickan, som han frågade, var just Rosa själf. Och hon svarade ingenting, hon var förlägen och blyg. Hon kunde ej förstå hvad den främmande herrn hade här att göra.

Då blef den främmande sorgsen och sade: — Ingen känner mig mera här, och Rosa, min syster, är borta nu. Jag vill gå till Brusebäck och Susebäck och fråga dem om min syster Rosa.

Därpå märkte nog Rosa strax, att den främmande var hennes egen saknade broder Richard, och det fattades ej mycket, att hon genast flugit i hans famn och sagt till honom: — Sörj icke, Richard, här är jag själf, här är din egen syster, och nu skola vi aldrig skiljas mer! — Men hon hejdade sig och sade: — Kom, så gå vi till bäckarna!

Så gingo de, och mellan bäckarna var endast en smal vall, bevuxen med grönaste gräs. — Ja, jag känner min Brusebäck — sade främlingen. — Främmande flicka, vill du höra min bäcks historia?

— Ja, säg mig den — sade Rosa med klappande hjärta. Och Richard begynte:

— Ganska liten var jag, när jag gick från min

syster och mitt hem, för att se hvad det skulle blifva af bäcken, när han blef stor. Ty Brusebäck var från början häftig och vild som en ostyrig pojke, och tålde inga hinder i sin väg. När han mötte en sten, såg man honom skumma af vrede och välta bort stenen; men låg där en klippa i vägen, så slogos båda om herraväldet, och oftast segrade klippan. Dock ju längre Brusebäck gick, desto värre blef han; mindre bäckar och rännilar göto sitt vatten i hans, och så blef han en å.

Jag följde hans väg beständigt fram, och när jag blef hungrig, begärde jag mat i stugorna vid stranden af ån, och när jag blef törstig, drack jag ur ån, och när jag blef sömnig, sof jag i gräset på den mjuka stranden. Men Brusebäck blef allt större och vildare. Nu väjde han inga klippor mer, han strömmade öfver dem som en brusande fors och hvilade sedan i lugnare vatten till nya strider. Kvarnar stodo invid hans strand; han arbetade flinkt, han dref deras hjul, han malde mjöl åt många byar. Sågverk byggdes uti hans vatten; Brusebäck sågade plankor och bräder natt och dag. Stora flottor af timmerstockar simmade på hans rygg, båtar seglade hastigt utför hans strida vatten. Han växte och växte, och slutligen blef han en mycket stor flod, ja, en af de största, som finnas i världen. Jag följde hans strand i år och månader och såg hur stora åar och älfvar tid efter annan göto sitt vatten i hans. Däraf blef Brusebäck ständigt starkare. Jag såg honom bära stora skepp på sin rygg och flyta genom rika städer med många tusende människor, hvilka sade till mig: — Har du någonsin sett en så mäktig flod? — Nej — sade jag — men jag har sett honom som ett litet barn; jag har dämt hans barndomskälla med några

småstenar, och det första fartyg han bar, var min båt af en ärtskida.

Ju större Brusebäck blef, desto nyttigare, men äfven desto farligare blef han för människorna. De byggde ofantligt stora dammar invid hans stränder, för att tämja hans onda lynne, som stundom ville brusa öfver bräddarna af hans rätta strömfåra. En dag om våren sken solen het, och mycken snö smälte på bergen och rann i strida bäckar ned uti floden. Däraf blef Brusebäck öfvermodig och vild. Jag såg honom svälla högt och kasta sig öfver dammarna och bryta dem ned och öfversvämma många mil af ett fruktbart och tätt bebott land.

Men där mötte ett berg, som stängde hans väg, och hvad gjorde Brusebäck? Han samlade sitt vatten till en stor sjö framför berget och brottades med berget, men det vek icke ur fläcken. Slutligen steg sjön allt högre och nådde bergets spets och begynte att strömma däröfver i det största och härligaste vattenfall man någonsin sett. Det var ett dån och ett skum och en dimma i alla regnbågens färger, och så tumlade Brusebäck från mer än hundrade alnars höjd, för att söka sitt mål, det stora världshafvet borta i fjärran.

Dit hade han ännu lång väg, och slutligen blef han trött af sin egen storhet och delade sig i många flodarmar, som, grunda och tröga, flöto genom ett sumpigt land. Nu var Brusebäck gammal, han hade lefvat för fort, och därför blef han bräcklig på sin ålderdom. Människorna fingo åter makt med hans delade strömfåra och dämde honom än här, än där, efter godtycke. Och när slutligen tiden kom, att han skulle försvinna i hafvet, då smög sig Brusebäck stilla och trött

i många små rännilar ut i det evärdeliga, stora djupet af döden.

Men jag sade till mig själf: — O, du gode Gud, nu har jag i Brusebäck skådat bilden af ett människolif i dess storhet, dess skönhet, dess nytta, dess öfvermod och dess slutliga bräcklighet. Och nu vet jag, att ingen kraft och ingen storhet på jorden äro eviga, utan det stora världshafvet väntar oss alla. Därför gif, att vi måste söka vår storhet, vår kraft, vårt eviga mål i Dig allena, vår Herre och Gud! På det att vi tidigt må tämja vårt stolta sinne i ödmjukhet och så blifva goda välsignade barn för ditt rike i himmelen och ditt rike på jorden!

— Och nu — sade Richard — är det slut med historien om Brusebäck. Jag har kommit tillbaka visare än jag gick, men min syster Rosa finner jag ej, och så är jag ensam i världen med all min visdom.

— Nej, Richard — sade Rosa — ensam är du ej mer, ty nu ligga din systers armar omkring din hals, och din systers mun kysser din mun, och din systers tårar blanda sig varma med dina tårar. Nu skola vi bygga en stuga här på ängen midtemellan Brusebäck och Susebäck, så att vi ständigt se dem båda och ständigt minnas deras olika öde. Vill du det, Richard? Säg, om du vill.

— Ja — sade Richard, och kysste Rosas kinder och händer. Och så byggde de sig en stuga emellan Brusebäck och Susebäck och mindes alltid Guds goda mening med de bilder Han breder för människans blick i den rika naturen.

Så blefvo Rosa och Richard gamla, men bäckarna förblefvo ständigt unga; bäckarna voro ständigt samma små barn, i hvilkas klara spegel Rosa förr hade nickat

åt Näckens flicka och där Richard låtit ärtskidsbåtarna simma med strömmen. Susebäck susade ständigt lika stilla om sommarkvällarna; Brusebäck brusade ständigt lika ostyrig öfver sand och stenar. Och ingen af dem visste sitt kommande öde, men Rosa och Richard visste det nog, och däraf hade de en lärdom så länge de lefde.

Solkonungens krona.

Stig högt mot solen, du unga örn,
och pröfva djärft dina vingar!
Se, stormen brusar från världens hörn
och högt i molnen sig svingar.
Var stark, som han, på din lefnadsfärd,
och trotsa modigt den vida värld,
ehvad än lifvet dig bringar.

En fattig gosse, han gick i vall
i skogens gömma med ko'na
och frågte ekar och frågte tall
hvar ärans glans månde trona.
Och tall och ekar, de hviskade:
Det högsta, största och skönaste,
det är solkonungens krona.

— Välan — sad' gossen — min tjänst jag går
att solens konung förära,
vill tjäna honom i tjugu år
och se'n hans krona begära.
Och ger han icke hvad jag begär,
så vill jag strida mot all hans här
och få odödelig ära.

Och gossen klef i det högsta torn,
såg ned på städer och byar
och såg de gungande fältens korn,
som Gud hvar sommar förnyar,
och sökte komma till solen så,
men solen gick öfver fästets blå
och sjönk i aftonens skyar.

Då steg han upp på det högsta berg,
där vinterskyarna snöga,
och sommarmolnen i rosenfärg,
de stänkte regn i hans öga,
och åskans dunder och blixtens hot,
de gingo långt under gossens fot,
men solen blef i det höga.

— Ack — sade gossen — du sköna sol,
som högt på himmelen brinner,
du går din bana från pol till pol,
men upp till dig jag ej hinner.
Hur hög din båge, hur ljus din stig!
Hur skall jag finna en väg till dig?
Säg, hur din krona jag vinner!

Halloh! Då ljöd det kring berg och dal,
och fälten färgades röda.
Där kommo fiender utan tal,
att hela landet föröda.
Upp! — Gossen grep sina fäders svärd
och slogs som hjälte för hem och härd
och slog så härjarna döda.

Till sist låg gossen på fältets mull
förblödd af sår, som ej skona.
Då sken en stråle af solens gull,
att dödens blekhet försona.
Han sken på blodiga gossens sår
och log så mildt på hans mörka hår:
Det var solkonungens krona.

Det var solkronan. Det var den glans,
som ler i dödens förfäran.
Det var det glänsande ryktets krans,
som är hvar gosses begäran.
Du unga örn uppå Finlands strand,
stig högt mot solen! Strid för ditt land,
och lef och stupa för äran!

Silfverpenningens berättelser.

Sent om nyårsaftonen satt Karl Gustaf ensam i sin kammare och lade i ordning sin myntsamling. Girig var han icke, tvärtom var han färdig att gifva bort tröja och rock, när någon fattig gosse kom frysande i köket och begärde något att värma sig med. Men han hade i flera år samlat mynt i sin sparbössa, nämligen gamla mynt, som icke brukas numera och som han fått af den ena och den andra, ibland för pengar, ibland för intet. De flesta voro af koppar, fula och ärgiga, när han fick dem, men Karl Gustaf hade förstått att med skedvatten göra dem som nya. Där voro många från Karl XII:s tid med underliga tecken på, och många ännu äldre, som klockaren valt ut bland de slantar, bönderna lagt uti kyrkhofven, och en hop utländska mynt voro där, med besynnerliga omskrifter, dem ingen förstod. Fem eller sex voro verkliga silfvermynt, som Karl Gustaf fått på födelsedagar och andra högtidliga tillfällen; och nu höll han på att lägga dem alla i ordning i en låda, som han enkom inrättat till myntkabinett och afdelat i en hop särskilda rutor och små lådor.

En penning var där, som han aldrig kunde se sig trött på, och det var ett gammalt romerskt silfvermynt,

som han fått till julklapp af morfar och som var alltifrån kejsar Neros tider. Det var en helt liten penning och mycket nött, men likväl kunde man ännu på ena sidan igenkänna den grymme kejsarens bröstbild. Karl Gustaf vände myntet på ena sidan och på andra sidan och tyckte att det var en besynnerlig penning, som varit så länge till här i världen. Om den penningen kunde tala, tänkte han vid sig själf, så hade den mycket att säga. Men penningen låg där helt stilla och sade ingenting, och ljuset på bordet brann med lång veke, och Karl Gustaf satt och tänkte och tänkte på forna tider, som penningen genomlefvat.

Då förekom det honom, som begynte silfverpenningen underligt glimma, och han visste icke huru, men han hörde dess röst, där myntet blänkte i lådan, och han kunde helt tydligt urskilja sakta ord, liksom en fin klang, när man slår på en silfverklocka. Och penningen begynte tala, och Karl Gustaf hörde med förundran på, men svara kunde han icke ett ord. Han bara lyssnade; och så begynte silfverpenningen från kejsar Neros tid att berätta på följandn sätt:

Nu är klockan tolf, och nu skrifva människorna årtalet 1858 efter deras Frälsares födelse. Vi penningar äro hedningar, som gå ut i världen till både ondt och godt. Och mitt silfver är hämtadt i forntiden från Iberiens berg, i det land, som nu kallas Spanien. Det är nu jämt 1800 år sedan jag blef präglad i Rom, och hvart hundrade år har jag förmågan att tala. Jag bryr mig ej mycket om att berätta dig mina egna öden. Ibland har jag legat långa tider i jorden; ibland har jag legat gömd i den giriges källare och den rikes silkesbörs, och ibland i den fattiges tomma ficka. Det kan allt vara detsamma; människorna förgås, släkte efter släkte, men silfver

rostar icke, penningen lefver i alla tider. Och likväl afundas jag människorna, ty om jag betänker det rätt, äro de odödligare än jag. När silfver och guld och all jordens härlighet förgås, lefva ännu människornas själar till evig tid bortom grafven.

Efter jag nu kommit till dig, gosse, vill jag berätta dig, århundrade efter århundrade, hvad jag sett ibland människorna vid de tider, när de skrifvit årtalet 58 och när jag kunnat tala. När man sofver, som jag, uti hundrade år, vill man gärna lätta sitt hjärta den lilla stund det är möjligt att göra det, och därför börjar jag nu med

År 1758. Preussens store fältherre konung Fredrik II satt i sitt tält i Schlesien. Han hade nyss vunnit en stor och blodig seger öfver österrikarna vid Leuthen; man hade begrafvat många tusende stupade krigare; andra blödde ännu ur djupa sår; många änkor gräto, många faderlösa barn hade förlorat sitt stöd. Men den tappre och roflystne konungen tvättade blodet af sina händer och betraktade Schlesiens karta, som låg framför honom utbedd på bordet, och sade med stolt tillförsikt: — Detta land är nu mitt! — Han glömde, att han vunnit det med orättfärdighet och med människors blod; men hvad glömmer icke människan, när ärelystnad och vinning fått makt öfver henne! Världen prisade den store konungens bragder, och smickrarna djärfdes kalla honom »den ende»; men jag låg gömd under jorden och hörde dit hans samvetes röst, som sade till honom: — Orätt! Orätt! Orätt för Gud och människor!

År 1658. Englands mäktige protektor Oliver Cromwell låg på sin dödsbädd. Rundtomkring honom stodo falska vänner, som hycklade tårar och sorg, och bredvid honom stod hans ende son, som tänkte inom sig med fröjdefullt hjärta: Nu kommer jag till makten efter min

fader! Den store mannen hade hycklat mycken gudfruktighet och var ansedd för en mäkta from man, men nu när han skulle gå hädan, kom det för honom, att han begått stora missgärningar och låtit halshugga sin herre och konung Karl I. Och fastän Cromwell i många stycken varit en vis regent, kom det för honom, att hans gärningar icke kunde bestå inför Gud och som vore all den makt, efter hvilken han fikat i världen, allenast en försvinnande bubbla. Och jag låg under jorden, men jag hörde ända dit hans samvetes röst, som sade till honom: — Orätt! Orätt! Orätt för Gud och människor!

År 1558. En annan stor man, som på sin tid varit den mäktigaste på jorden och i hvars riken solen aldrig gått ned, låg nu gammal, maktlös och öfvergifven på sin sotsäng i S:t Justi kloster i Estremadura i Spanien. Det var Karl V, för detta romersk kejsare, konung af Spanien och båda Indierna, han som för två år sedan tröttnat vid sin makt och sin härlighet och afsagt sig alla sina kronor och blifvit munk i ett kloster. Där stodo andra munkar, svartklädda, med brinnande vaxljus i händerna, och sjöngo omkring honom de heliga psalmer och prisade honom salig för hans botöfningar och hans fromma stiftelsers skull. Men den döende kejsaren tyckte allt detta icke vara tillräckligt för Gud och följde bedröfvad timvisarens gång på uret, som han själf förfärdigat till att förkorta sina ensliga stunder. Makt, ära och världens skatter hade han frivilligt försakat, men det var icke nog; han mindes huru han förföljt Luther och tillåtit sina spanjorer att slakta de olyckliga indianerna i Mexiko, och alla munkarnas försäkringar kunde icke tysta hans samvetes röst. Jag låg under jorden, men jag hörde den ända dit, och rösten sade till honom: — Orätt! Orätt! Orätt för Gud och människor!

År 1458. Don Henrik, infant af Portugal, satt i sitt slott Terzanabal och mottog nyheter om de händelser som skulle förändra världen. Från norr hörde han talas om den underlige mannen Gutenberg i Mainz, som uppfunnit en konst att trycka böcker. Från öster kommo förskräckande budskap om turkarnas framsteg, sedan de fem år förut intagit Konstantinopel, och de grekiske lärde flydde att utbreda sin visdom i västerländerna. Från söder mottog Don Henrik nyheten att hans skepp seglat ända till Guinea på Afrikas västra kust, hvilket var den längsta resa någon sjöman den tiden företagit. Då blickade den vice och ädle fursten från sina slottsfönster ut emot den stora Atlantiska oceanen i väster, skakade eftertänkligt sitt grå hufvud och sade: — Där bortom oceanen måste finnas ett land; ack att jag ej skall lefva, när det landet blir upptäckt! — Och jag silfverpenning låg under jorden, men jag hörde hans röst, och eko svarade från de omätliga böljornas blå: — Ja ja, där är ett land, där är Amerika, och Christofer Columbus går nu i skolan i Genua!

År 1358. Då låg jag i en riddares skrin, och han drog på sig sin gyllene rustning och red ut till ett tornerspel. Kring banan byggdes ett skrank, beklädt med scharlakan, och rundtomkring voro läktare byggda för åskådarna. Riddaren lät plöja banan med tolf par oxar och utsådde i fårorna tretusen silfverpenningar, och bland dem var jag. Därpå redo många lysande riddare in genom skranket och störtade mot hvarandra i sporrsträck, så att deras lansar splittrades mot de blanka harnesken och mången hurtig kämpe tumlade af hästen hufvudstupa i sanden. Konungar och furstar sågo därpå från läktaren, och sköna fröknar vinkade med sina fladdrande skärp, och fanorna svajade, trumpeterna ljödo, hjälmarna blänkte, hästarna stegrade

sig under ryttarnas sporrar, och de polerade hjälmarna blänkte i solen. Men allt detta var endast en lek, ty människorna äro stora barn, och hvar tid har sina leksaker.

År 1258. Jag låg i en resande köpmans börs. Han seglade med sina varor utför den breda och sköna Rhenfloden, där vinrankan kläder med sin ljusa grönska de grå bergen. Hela naturen strålade af frid, solen sken på tinnarna af riddarborgen, och vid dess fot sjöng en trubadur sin sång för den unga flickan, som lyssnade därpå i det öppna lilla borgfönstret. På fartyget var en munk, så svart som hans namn, ty han hette Barthold Schwartz; han visade köpmannen ett litet svart pulver, som ingen kände. — Ser ni — sade han — detta skall göra den svage och den starke lika! — Ah — sade köpmannen — hvad kan det vara? — Det är krut — sade munken, och därvid log han så besynnerligt, liksom visste han redan på förhand, hvilket buller hans uppfinning skulle göra i världen. Vid det att de ännu talade, lade en båt ut från stranden, och den var uppfylld med vilda röfvare, ty nästan alla borgar vid Rhen voro den tiden röfvareborgar. De vilda männen kastade köpmannen i fängelse och plundrade hans varor och tvungo honom ännu därtill att lofva dem en stor lösepenning. Ty våld gick för rätt, och emedan hvar och en förlitade sig på sin knytnäfve, kallades denna tid näfrättens tidehvarf.

År 1158. Den fromme biskop Henrik, kristendomens apostel i Finland, reste på vintern uppåt de glest bebodda trakterna i Satakunda och hade munkar och tjänare med sig. När de nu blefvo hungriga, begärde de mat i den rike Lallis gård, och Lalli själf var borta. Men Kerttu, hans elaka hustru, ville ej unna dem någon mat, och då togo de bröd från ugnen och hö åt hästarna och betalade

allt efter dess värde. Och jag var en bland de silfverpenningar, som de gåfvo den elaka kvinnan. Därpå reste de åter bort, men när Lalli kom hem, blef han mycket ond, for efter dem och slog ihjäl den fromme biskop Henrik på isen af Kjulo sjö. Någon tid därefter såg jag Lalli hemkomma; han var dyster och vild i sitt sinne, och när han aftog sin mössa, följde allt håret med af hans hufvud. Då förstod jag, att han gjort något mycket illa, och aldrig hade han sedan någon glädje mer. Men biskop Henrik blef mycket ärad för att han arbetat för Guds rike i Finland. Det är nu sju hundra år sedan hans död, och den nittonde Januari är Sankt Henriks dag, ty då blef han slagen af Lalli.

År 1058. Vid den tiden låg jag i Rom uti påfvens skattkammare, och jag såg en munk vid namn Hildebrand arbeta på att göra påfven till världens herre. Väl hörde jag ofta samvetets röst, som hviskade till den store prelaten, att Kristi rike icke är af denna världen; men då svarade Hildebrand sitt samvete: — Ser du icke, att världen är full af krig och synder, och kejsare och konungar förgöra hvarandra, och rofgiriga riddare plundra kyrkorna? Därför låt oss förklara påfven för allas herre och öfverman, så kunna de ej mer förlita sig på sköld och spjut, för att kämpa som Goliath mot Israels Gud. — Och det lyckades munken Hildebrand efter mycken strid, och han själf blef den mäktigaste påfve som någonsin varit. Men när sedan påfvedömets tid var förbi, kallade Gud Luther att rena den kristna kyrkan, och numera är påfven endast en skugga från de förflutna tider.

År 958. Kejsar Otto den store hade för tre år sedan slagit de vilda ungrarna vid Augsburg och drog nu omkring i sitt tyska rike att skipa lag och rätt. Konungar och furstar böjde knä för hans tron, och hans makt

sträckte sig vida öfver Europas hjärtländer, och jag låg gömd bland hans otaliga skatter. En dag såg jag honom bedröfvad inträda i sin sofkammare och blotta sitt hufvud i sorg inför Frälsarens bild, bekännande sig för den minste och ovärdigaste bland människor. Ty han hade fått veta, att hans älskade son Rudolf dött i sin ungdoms blomma, och han sade till sig själf: — Hvad är min makt emot Guds makt? Jag är den mäktigaste bland de människor, som nu lefva, och likväl är jag ett bräckligt rö, som Guds allmakt hvar dag och hvar stund kan böja i sorg till jorden.

År 858. En dag låg jag i allmogekistan i ett kloster på Frankrikes sköna kust, och munkarna läste med andakt en ny bön i litanian: »För nordmännens raseri bevare oss, milde Herre Gud!» Men Gud hade den gången intet behag till deras böner, ty dessa munkar måste ha försyndat sig med fråsseri och snikenhet. Innan bönen ännu var slut, sprungo de vilda nordiska vikingarna från sina drakskepp på stranden och voro gruflige att se, med sina bevingade hjälmar och stora slagsvärd. Och de förhärjade hela nejden, brände klostret, bortröfvade alla dess skatter och seglade så med stort byte till norden. Då stod den siste kvarblifne munken ensam på stranden och såg vikingarnas segel försvinna långt borta på hafvets blå och knäppte sina händer och sade: — Gud, vi äro icke annat värda än straff, men borttag denna gissel från våra efterkommande, och gif att din kristne apostel Ansgarius måtte i norden predika frid och barmhärtighet! — Hvilket ock skedde.

År 758. Långt borta i ett kloster i Skottland sutto två munkar i den halfmörka klostercellen med det lilla halfrunda fönstret ofvanför skrifbordet. Den ene skref sirliga boksäfver på glatta blad af skinn, som kallas

pergament, och den andre målade sköna bilder, inlagda med guld och silfver, uti en bok, som han nyss förut skrifvit färdig. Jag låg gömd uti munkarnas skrin, ty en främmande munk hade fört mig dit, jämte en hög af silfverpenningar, som utgjorde priset för en af de skrifna böckerna. — Nu har jag min Cicero färdig — sade den ene munken; — ganska skönt är det att läsa hvad de gamle hedningar skrifvit, änskönt de ännu voro i mycket mörker och icke kände Kristus, världens ljus. — Ja — sade den andre munken; — men Guds ord öfvergår allt annat i kraft och härlighet. Se, nu målar jag sköna bilder uti min bok, där jag afskrifvit de fyra evangelierna. Det är visst mycket besvärligt att skrifva af böcker, och denna bok kostar tvåhundrade silfverpenningar. Men så ha människorna däraf en evig glädje. Ack, när skall den tiden komma, då man icke behöfver vara en rik man, för att köpa Guds ord? — Tålamod! — sade åter den förste munken. — Gud låter ännu den tiden komma, fastän vi icke dåmera lefva. Ty skriften säger oss: »för de fattige varder predikadt evangelium».

År 658. Genom den heta öknen drog en talrik krigshär af bruna män i hvita turbaner och hvita, fotsida mantlar, somliga ridande på kameler, men de flesta till fots. Solen brände, och den bränheta samumvinden blåste öfver den ändlösa röda sandslätten. Många bland männen stupade af hetta och törst, men de öfriga gingo framåt, och när man bjöd dem att hvila, svarade de: — I paradiset få vi hvila! — Då red den höge kalifen Ali fram till de främsta lederna och ropade: — Det gifves blott en Gud, och Muhamed är hans profet! — Strax kastade sig hela skaran till marken och gjorde bön, med ansiktet vändt åt den heliga staden Mekka i öster. Och därefter stodo de upp och mötte en fientlig krigshär,

som ville försvara landet. Men kalifen och hans folk fördrefvo fienden och nedhöggo alla, som ej ville bekänna, att Muhamed var Guds profet. Därefter plundrade de allt land och förstörde städerna, och mig funno de bland landets skatter. Och sedan drogo de åter ut i den brännande sanden, utan rast eller ro, till att eröfra hela världen åt Muhameds lära. Men Gud lät dem blott för en tid hafva mycken framgång, och sedan lät Gud deras välden förfalla och åldras, ty de voro af denna världen. Men kristendomen, som icke är af denna världen, åldras aldrig, ej heller förgås, till tidernas ände.

År 558. Långt öfver Bosporens blå vattengata sken den förgyllda kupolen af den stora Sofiakyrkan i Konstantinopel. Kejsar Justinianus satt på sin tron och uppbar tribut från många underlydande folkslag. Hans skattmästare samlade stora skålar med guldmynt från det rika Asien; men från det fordom så stolta Rom hade han blott en liten skål med silfvermynt. Jag låg i denna skål och jag hörde kejsaren säga: — Hvar är nu all Roms härlighet, att du ej bringar mig därifrån större skatter? — Herre kejsare — svarade tjänaren — Roms härlighet är förgången, barbarerna hafva sköflat dess skatter och nedbrutit de sköna palatsen i denna stad, som kallas världens hufvudstad. Kejsaren vände sig misslynt bort och såg två munkar, som kommo med sina vandringsstafvar från främmande länder. De böjde knä för kejsaren och framräckte sina stafvar och sade till honom: — Herre, vi bedja dig, att du måtte se hvad dessa stafvar innehålla. — Kejsaren lät öppna de ihåliga stafvarna och fann i dem helt små ägg af maskar. Då klarnade hans anlete, och han sade till munkarna: — I hafven gjort ganska väl, och jag vill gifva eder en stor belöning, ty i dessa stafvar hafven I medfört silkesmaskens ägg från österländerna,

och nu kunna vi göra hemma hos oss de vackra och dyrbara sidentygerna, som vi hittills måst köpa af de giriga personerna. — Och kejsaren och allt folket prisade munkarna för denna nyttiga gåfva. Ty människors makt är förgänglig, och de stora krigshjältarna lämna efter sig blod och ruiner; men de fredliga uppfinningar och de nyttiga värf, som flitiga människor på jorden uträtta, bära för långa tider frukt uti välstånd och trefnad.

År 458. En stor skara af de vilda hedningar, som kallades hunner, drog genom det förstörda Europa tillbaka till österländerna, och jag följde bland deras byte. De hade förhärjat ofantliga sträckor af Europas mest blomstrande länder, så att där icke fanns en stad öfrig och knappast en by; och de hade icke länge sedan begrafvat sin vilde konung Attila under bottnen af en flod. Man hade sagt om honom, att där Attilas häst trampat, där växte ej mer något gräs. Men Guds sol sken klar på de brända ödemarkerna, och de vilda männen med sina platta och breda ansikten stego nu af sina hästar för att göra sin måltid. De framtogo rått kött, som de lagt mellan sadeln och hästryggen, för att rida det mört, och satte sig att äta; men annars stego de sällan af, ty de sofvo om natten på hästarnas ryggar. Vid det att de nu åto på marken, rusade från skogen öfver dem en skara af det germaniska folket, som kallades västgöter, och nedhögg hunnerna till sista man och tog deras byte. Men knappt hade västgöterna andats ut efter striden, innan de i sin tur öfverföllos och slogos af en skara burgunder; och när burgunderna trodde sig säkra om segern, öfverföllos de af ett tredje germaniskt folk vid namn svever, som tog deras byte och förde det till sin landsman Ricimer, som den tiden härskade uti Rom och till- och afsatte Roms kejsare. Men icke länge

hade Ricimer ägt dessa skatter, innan de plundrades af ett fjärde germaniskt folk, som hette vandaler och drog omkring med röfvareflottor på hafven under sin konung Genserik. — Hvart skola vi nu resa? — frågade Genseriks sjömän på hafvet. — Låt vinden drifva oss till det land, som himmelen beslutit att straffa! — svarade konungen; och så ankrade hans flotta vid Italiens kust och tog allt Ricimers byte. Allt detta såg jag, stackars liten silfverpenning, som gick från hand till hand bland dessa barbarer. Och de förödde världen och hvarandra inbördes, och det var en gruflig tid, när det ena folket beständigt störtade öfver det andra och bodde en tid än här, än där i ödelagda trakter. Men Guds sol sken öfver dem och väckte nya tider och nya tankar till lif i denna förbistringens världsålder. Och så föll allt det gamla i grus, och kristendomen arbetade, sekel efter sekel på att göra alla dessa barbarer, dina förfäder, till goda och upplysta människor.

År 358. Jag såg en man vid namn Julianus; jag låg bland hans skatter. Han var ståthållare i det landet Gallien, som nu kallas Frankrike, och tre år därefter blef han kejsare öfver hela det romerska riket. Han lefde i en fördärfvad tid och var likväl en ädel man, hvars dygder prisades vida omkring. Men han hade ett fel, ett stort fel, han var hedning i sitt hjärta och trodde icke på Kristus, fastän Guds ord då redan predikades öfverallt i hans rike. Han trodde på Jupiter och Minerva och andra gudar i hedendomen. En dag lät han kalla till sig en jude och en kristen och sade till dem: — Hvad är det som edra profeter säga om den heliga staden Jerusalems tempel? — Juden sade: — Messias skall uppbygga det. — Den kristne sade: — Aldrig mer skall Jerusalems tempel uppstå i sin förra härlighet, ty vår Frälsare har

sagt, att där icke skall vara sten uppå sten. — Nåväl — sade Julianus — jag vill uppbygga templet och bevisa att profetiorna äro falska. — När då Julianus blef kejsare, lät han skicka många hundrade arbetare för att med stor prakt uppbygga Jerusalems tempel. Och arbetarna begynte sitt verk, och kejsaren log i sitt sinne, ty nu var han säker på att göra de kristnes Gud till en ljugare. Men se, då begynte jorden att darra under arbetarnas fötter, eldslågor frambröto ur marken, och allt folket bortkastade sina verktyg och öfvergaf arbetet; och kejsar Julianus förvånades och förskräcktes; men Frälsarens profetia har gått i fullbordan.

År 258. Vid den tiden var en stor oreda i det romerska riket, och så många barbarer föllo från alla sidor däröfver, att allt tycktes falla i spillror. En kejsare vid namn Valerianus uppträdde och förföljde de kristna. Borta i Karthago på Afrikas kust fanns den tiden en kristen kyrka. En ung romersk flicka af hög börd vid namn Placidia, ståthållarens dotter, bar mig i sin sparbössa och förde mig till den kristna kyrkan, för att utdelas åt de fattiga. Vid det hon knäböjde för altaret och bad en bön till världens frälsare att blifva upplyst af hans heliga tro, kommo hennes faders utskickade med stor vrede och förbrände kyrkan och nedhöggo somliga bland de kristna, och somliga släpade de till pinbänken, för att med grufliga plågor förmå dem att offra åt afgudarna. Men när de kristna brändes med glödande järn och kastades för vilddjuren på den stora fäktarbanan, ropade alla frimodigt, att vår Herre Kristus en gång hade lidit och dödt för dem, och nu ville de gärna lida och dö för hans skull. Och Placidia var en bland de fångna. Då sade ståthållaren, hennes fader, till henne: — Är du icke min dotter och bör lyda din fader? Så offra nu åt Jupiter,

och förneka din herre Kristus, så vill jag gifva dig åter min faderliga kärlek, och du skall få bo i mitt vackraste slott och gå klädd i de dyrbaraste kläder och välja till make den som du mest har kär. — Men Placidia svarade: — Min fader, jag är beredd att lyda dig uti allting, och jag begär därför ingen lön, ty jag vet väl, att ett barn bör lyda sin fader. Men Herren Gud är allas vår fader, och honom böra vi älska och lyda öfver allt annat i världen. Så kan jag icke nu lyda dig uti det som är Gud emot; min Herre Kristus kan jag aldrig förneka. — Då förgrymmades ståthållaren och lät kasta sin dotter för lejonen i hans djurgård, men de lade sig tama för hennes fötter och vidrörde henne icke. Detta såg hennes fader och kände ett sting i sitt hjärta och brast i tårar och sade: — Nej, jag kan icke mera tvifla, jag ser nu klart, att de kristnas Gud är den ende sanne Guden. — Och så lät han föra sin dotter till sig och omfamnade henne och sade: — Mitt barn, din tro har frälst både dig och mig! — Och från den stunden blef han en kristen.

År 158. Kejsar Antoninus Pius satt på sin gyllene tron i Rom, och sändebud från hela den kända världen framburo till honom skatter och skänker. Jag låg i hans stora gyllene skrin och hörde allt folket rundtomkring prisa honom som den ädlaste och bäste furste, som någonsin härskat öfver ett stort rike. Rundtomkring honom reste sig den härliga staden Roms palatser af marmor och höga triumfbågar; många tusende riddare stodo kring tronen, klädda i silfver och guld, och vise män och skalder från Grekland framburo till kejsaren sina loftal; och på den dagen gaf kejsaren nåd åt alla brottslingar. När då allt folket, höga och låga, rika och fattiga, lärda och olärda, prisade kejsaren som en Gud, förmörkades hans panna, och jag hörde honom säga till sin måg och efter-

trädare, Marcus Aurelius: — Hvarför prisa mig dessa människor som en gud? Jag är blott en svag dödlig människa, och denna lilla silfverpenning skall finnas på jorden mycket längre än jag. Låt säga till folket, att det icke tillbeder mig, utan den sanne Guden, som är öfver oss alla. Ack, om jag endast visste rätt hvem han är!

År 58 efter Kristus. Jag fattiga silfverpenning hade nyss blifvit präglad på kejserliga myntet i det rika Rom. Jag bar på min ena sida kejsarens bröstbild med omskriften *Nero Claudius Cæsar*, och alla som buro mig, betraktade med hemlig fasa hans bild. Han hade varit en god yngling, sade man, förrän han kom på tronen; men makt och lycka fresta människan till ondt, och Nero blef en tyrann, för hvilken alla tidehvarf rysa. En dag skänkte han mig till sin gunstling Poppæa. — Nero — sade hon till honom — du är en stor man, det är skada att du skall låta regera dig af din moder. Låt därför döda henne! — Nero teg; det syntes honom vara en gräslig gärning. — Hvad? — sade åter Poppæa; — har du icke redan låtit förgifta din halfbroder? Då lät Nero bygga ett skepp, som var så gjordt, att det skulle rämna på hafvet, och så bjöd han sin moder Agrippina att göra en lustfärd på skeppet, och hon for. Skeppet rämnade, men Agrippina simmade oskadd till land. Då fruktade Nero att möta henne och lät döda henne. Men från den stunden hade han ingen ro mera. Historien är full af hans missgärningar, och bland hans många offer var samma Poppæa. En dag såg jag hela staden Rom brinna, och Nero hade låtit antända elden för att fröjda sig åt lågornas prakt. När detta blef kändt, darrade Nero för folkets raseri och lät utropa, att det var de kristna, som antändt staden. Vid den tiden voro de kristna ännu få och församlades i skogar och ensliga grottor, för att

hålla sin gudstjänst. Nero lät gripa så många han kunde öfverkomma, och somliga lät han insy i vilddjurshudar och kasta för hundarna, men somliga lät han insy i säckar, och säckarna beströkos med beck och antändes, för att lysa som facklor vid de offentliga skådespelen. Då, säger berättelsen, blef äfven apostelen Paulus gripen af tyrannens utskickade och led martyrdöden för sin Herre Kristus och för sitt stora och härliga omvändelseverk bland hedningarna. Men de kristna ledo döden med glädje och prisade midt under plågorna Gud, som aktat dem värdiga att lida för hans heliga sannings skull. Men kejsar Nero blef från den tiden allt ursinnigare, och till slut uppreste sig krigshären emot honom. Då flydde han en natt förfärad till en af sina slafvars landtgods, och vid flykten medtog han mig i sin guldstickade pung. Jag hörde åskan mullra öfver tyrannens hufvud och såg himmelens blixtar skina omkring honom. Hans häst skyggade, och de resande, som mötte honom i nattens mörker, ropade till honom, utan att känna honom: — Har du sett Nero? Nero skall dö! — Och Nero darrade, så att vi penningar skramlade i hans pung och han vågade ej gå in genom porten i landthuset, utan dolde sig i vassen, och när han törstade, öste han med sin hand det smutsiga vattnet ur en pöl efter regnet. Till slut lät trälen bryta igenom muren och släppte honom in; men då kom bud, att hans fiender voro utanför porten för att gripa honom och låta afrätta honom inför allt folk. Vid detta budskap blef Nero allt blekare och försökte att döda sig själf, men han kunde icke, och till sist måste slafven hjälpa honom att stöta dolken i hans hals. Så förskräckligt ändas tyrannernas lif, ty Guds rättvisa vrede förkrossar dem, och människornas förbannelse följer deras minne från släkte till släkte.

— Se — sade silfverpenningen — nu har jag berättat dig en historia från hvart århundrade tillbaka, ända till den tid, när Frälsarens lärjungar lefde och dogo på jorden, för att sedan med honom uppstå till evinnerligt lif. Och jag är intet annat än ett ämne af jordens stoft och går från hand till hand i årtusenden, men din odödliga själ, som lefver så kort tid på jorden, skall likväl lefva oändligt längre än jag, ja i all evighet. Därför, gosse, du som går in i världen att uppfostra din själ för det eviga lifvet, kom ihåg hvad jag berättat dig om människors synd och öfvermod, medan de lefde i förgångna tider, och lef så, att Guds nåd och människors välsignelse följa dig, när du bortgår från jorden. Kanske skall jag ännu tusende år härefter ligga som ett minne från forna dagar i någon gosses myntsamling. Låt mig då kunna berätta honom något vackert och godt om dig från ditt århundrade och säga till honom: den tidens gossar blefvo rättskaffens dugliga män, som fruktade Gud och älskade sitt fosterland och lefde och dogo för sanning och rätt.

Julvisa.

Nu så kommer julen!
Nu är julen här,
litet mörk och kulen,
men ändå så kär.
Han i salen träder
med så hjärtligt sinn',
och i högtidskläder
dansa barnen in.
Ljusen och lanternan
glimma högt kring dem,
som den klara stjärnan
öfver Bethlehem.

Brinn, du julens stjärna,
lys min barndomsstig!
O, så gärna, gärna
ser jag upp till dig,
som jag dig förstode.
Liten liksom jag
var också den gode
Frälsaren en dag.

Och då sken du redan
på hans krubba klar,
och så sken du sedan
allt till våra dar.

O du goda, fromma,
glada juletid!
Du vår vinterblomma,
full af fröjd och frid!
Tusen skalkar gunga
ystra på ditt knä,
och små änglar sjunga
kring vårt juleträ.
Gladt med dem sig blandar
barnens fröjdeljud,
alla goda andar
lofva Herren Gud.

Hallonmasken.

En saga.

— Hu! — skrek Therese.

— Fy! — skrek Aina.

— Hvad nu? — skrek stora syster.

— En mask! — skrek Therese.

— På hallonet! — skrek Aina.

— Slå ihjäl honom! — skrek Lorenzo.

— Och så mycket väsen för en stackars liten mask! — sade stora syster förtretad.

— Ja, när vi rensade hallonen — sade Therese ...

— Så kröp han fram ur det allra största — fortsatte Aina ...

— Och om någon hade ätit det hallone — sade Therese ...

— Så hade han ätit masken med — sade Aina ...

— Nå, hvad se'n? — sade Lorenzo.

— Äta en mask! — utropade Therese.

— Och bita ihjäl honom! — suckade Aina.

— Kantänka! — sade Lorenzo skrattande.

— Nu kryper han på bordet — skrek åter Therese.

— Blås bort honom! — sade stora syster.

— Trampa ihjäl honom! — smålog Lorenzo.

Men Therese tog ett hallonblad, sopade masken varsamt på bladet och bar honom ut på gården. Då märkte Aina att en sparf satt på planket och lurade begärligt på masken. Strax tog hon bladet med masken på, bar det till skogen och gömde det där under hallonbuskarna, så att icke den illpariga sparfven kunde hitta maskens gömställe.

Ja, hvad är det vidare att berätta om en hallonmask? Hvem vill lägga ett strå i kors för en sådan liten maskbyting? Den som blott finge bo så vackert som han, i en sådan friskt doftande mörkröd stuga, långt borta i den tysta skogen, mellan blommor och gröna blad!

Nu var det nära middagen, och så åto alla till middagen hallon och mjölk. — Strö lagom socker, Lorenzo — sade stora syster. Men Lorenzos tallrik liknade en drifva om vintern, med litet rödt under snön.

Strax efter middagen sade stora syster: — Ja, nu ha vi ätit upp hallonen och ha intet att sylta till vintern. Det vore skönt att nu ha två korgar fulla med friska bär; dem skulle vi alla rensa i afton, och i morgon skulle vi koka dem i den stora malmgrytan, och så skulle vi äta våfflor med hallonsylt!

— Kom, så gå vi till skogen att plocka — sade Therese. — Ja, det göra vi — sade Aina. — Tag du den gula korgen; jag tar den gröna.

— Gå ej vilse, och kom vackert hem till kvällen — sade stora syster.

— Hälsa hallonmasken — sade Lorenzo gäckande. — Nästa gång jag träffar honom, skall jag ha den äran att äta upp honom.

Nu gingo Aina och Therese till skogen. Ack, det var så vackert, så härligt! Visst var det besvärligt ibland

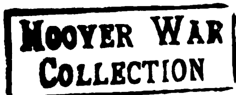
att klifva öfver kullfallna träd och fastna i kvistarna och processa med enrisbuskarna och duellera med myggorna, men hvad gjorde det? Flickorna klefvo raskt på med uppskörtade klädningar, och så kommo de långt in i skogen.

Här var godt om kråkbär, blåbär och hönsbär, men ondt om hallon. Flickorna gingo allt längre, och slutligen kommo de ... nej, det kan ingen tro ... de kommo till en stor skog af hallon. Här hade fordom varit skogs-. eld, och nu hade här vuxit hallonbuske vid hallonbuske så långt ögat såg. Hvar buske dignade till marken af de största mörkröda, mogna hallon, så att maken till rikedom på bär ännu aldrig varit funnen af två uppskörtade bärplockerskor.

Therese plockade, Aina plockade; Therese åt, Aina åt. Om en liten stund hade de korgarna fulla. — Nu gå vi hem — sade Aina. — Nej, låt oss plocka ännu litet mer — sade Therese. Så ställde de korgarna på marken och började att plocka i sina förkläden, och det dröjde ej länge, så voro också förklädena fulla.

— Nu gå vi hem — sade Therese. — Ja, nu gå vi hem — sade Aina. Båda flickorna togo sin korg i ena handen och höllo upp förklädet med den andra. Och så begynte de vandra hemåt.

Men detta var lättare sagdt än gjordt. De hade aldrig varit så långt in i den stora skogen, där funnos inga vägar och stigar, och snart märkte flickorna, att de gått vilse. Det värsta var, att trädens skuggor blefvo allt längre i aftonsolskenet, fåglarna begynte flyga hem till sina bon, och daggen föll. Slutligen gick solen ned bakom tallarnas toppar, och det blef svalt och skumt i den stora skogen.

Flickorna blefvo ängsliga, men gingo beständigt vidare fram och väntade, att skogen skulle taga slut och röken synas från deras hem.

När de så gått en lång stund, blef det mörkt. De kommo nu fram till en stor slätt, bevuxen med buskar, och när de sågo sig omkring, så mycket de förmådde i mörkret, märkte de, att de hade gått i en stor rund ring och att de åter befunno sig bland de många sköna hallonbuskarna, där de plockat korgar och förkläden fulla. Här satte de sig trötta på en sten och började gråta.

— Jag är så hungrig — sade Therese.

— Ja — sade Aina — Ack, om vi nu hade två duktiga smörgåsar med kött på.

Som hon sagt det, kände hon någonting i sin famn, och när hon tog därpå, var det en stor smörgås på knäckebröd med fågelstek därpå. I detsamma sade Therese: — Det var besynnerligt: jag har en smörgås i min hand.

— Jag har också en — sade Aina. — Törs du äta?

— Det törs jag visst — sade Therese. — Ack, den som nu hade ett godt glas mjölk!

Som hon sagt det, kände hon ett stort glas mjölk mellan sina fingrar. Strax därpå sade Aina: — Therese! Therese! Jag har ett glas mjölk i min hand! Det är alltför besynnerligt.

Emellertid, efter flickorna voro hungriga, åto och drucko de med den bästa aptit. När detta var gjordt, gäspade Aina, sträckte ut armarna och sade: — Ack, den som nu hade en mjuk säng att sofva uti!

Knappt var det sagdt, innan hon kände bredvid sig en fin, mjuk säng, och detsamma märkte äfven Therese. Flickorna tyckte det vara högst förunderligt, men sömniga och trötta, som de voro, tänkte de ej mera därpå, utan kröpo i bäddarna, läste sin aftonbön och drogo

täcket öfver hufvudet. Det dröjde ej länge, så voro båda i sömnens armar.

När de vaknade, stod solen högt på himmelen, det var en härlig sommarmorgon i skogen, och fåglarna flögo lustigt omkring i toppar och grenar. Nu först blef flickornas förundran obeskriflig, när de märkte, att de sofvit i skogen midtibland hallonbuskarna. De sågo på hvarandra, de sågo på sina bäddar, som voro af finaste linne, utbredt öfver mjuka löf och björnmossa. Ändtligen sade Therese:

— Är du vaken, Aina?

— Ja — sade Aina.

— Men jag drömmer ännu — sade Therese.

— Nej — sade Aina. — Men här bor visst en god ande bland dessa hallonbuskar. Ack, om vi nu hade en varm kopp kaffe och en god semla att doppa i kaffet!

Knappt var det sagdt, innan bredvid dem stod en liten bricka af silfver med en förgylld kanna, tvenne koppar af äkta porslin, en fin sockerskål af kristall, en silfvergräddsnäcka och några rara, varma hvetebröd därpå. Flickorna slogo i kopparna det raraste kaffe, lade socker och grädde uti och läto sig väl smaka. Aldrig hade de druckit så skönt kaffe.

— Nu ville jag gärna veta hvem som gifvit oss allt detta — sade Therese med en tacksam min.

— Det har jag gjort, mina kära små flickor — sade i detsamma en röst ur buskarna. Flickorna sågo sig något häpna om och märkte en liten vänlig gubbe i hvit rock och röd mössa, linkande fram mellan buskarna, ty han haltade litet på vänstra foten. Hvarken Therese eller Aina kunde af häpnad säga ett ord.

— Varen ej rädda, små flickor — sade gubben och grinade vänligt emot dem, ty skratta kunde han ej riktigt, hans mun var på sned. — Välkomna i mitt rike! Ha ni

sofvit godt och ätit godt och druckit godt? — frågade han.

— Ja, det ha vi visst — sade båda flickorna — men säg oss... och så ville de fråga hvem gubben var, men de vågade icke.

— Jag skall säga er hvem jag är — sade gubben. — Jag är hallonkungen, som härskar öfver hela detta rike af hallonbuskar, och här har jag bott i flera tusende år. Men den store anden, som härskar öfver skogen och hafvet och himlen, har icke velat att jag skulle högmodas öfver min konungsliga makt och min långa lifstid. Därför har han befallt att jag en dag hvart hundrade år skall förvandlas till en liten hallonmask och lefva i en sådan svag och värnlös gestalt från solens uppgång allt till dess nedgång. Under denna förvandling är mitt lif beroende af den lilla maskens lif, så att en fågel kan äta mig med sin näbb, ett barn kan plocka mig med bären och förtrampa med sin fot mitt tusenåriga lif. Nu var det just i går min förvandlingsdag, och jag blef plockad med hallonet och var nära att trampas ihjäl, om ej ni, beskedliga barn, hade räddat mig. Allt intill solens nedgång, låg jag värnlös i gräset, och när jag blåstes ifrån ert bord, har jag vrickat min ena fot, och min mun har af förskräckelse kommit på sned. Men när det blef kväll och jag återfick min rätta gestalt, såg jag mig om efter er, för att tacka er och belöna er. Och då fann jag er båda här i mitt rike och mottog er båda så godt jag förmådde, utan att mycket skrämma er. Nu vill jag skicka en fågel i min skog att visa er vägen hem. Adjö, kära barn, tack för ert milda hjärta, hallonkungen skall visa, att han icke är otacksam.

Flickorna räckte nu gubben sin hand och tackade honom, hjärtligen glada att de i går hade skonat den

lilla hallonmasken. De ville nu gå, men i detsamma vände sig gubben än en gång om, grinade försmädligt med sin sneda mun och sade: — Hälsa Lorenzo och säg, att när vi nästa gång träffas, så skall jag ha den äran att äta upp honom.

— Ack, gör icke det, herr hallonmask — utropade båda flickorna, mycket förskräckta, på en gång.

— Nå, för er skull må det vara förlåtet — svasade gubben; — jag är icke hämndgirig. Hälsa Lorenzo och säg, att han också har att vänta en gåfva af mig. Farväl!

Nu togo flickorna sina bär och hoppade, lätta om hjärtat, framåt i skogen, allt efter den väg, som fågeln flög. Så sågo de om en ganska kort stund skogen ljusna och förundrade sig ej litet, att de i går kunnat gå så långa krokvägar. Och det kan man tro, att där blef en glädje, när de två kommo hem. Där hade alla väntat, alla sökt dem; stora syster hade ej fått en blund i sina ögon, hon trodde så visst, att vargarna uppätit hennes kära små flickor. Men Lorenzo mötte dem med en korg och ropade: — Kom och se, här är någonting, som hitbars nyss af en gammal gubbe åt er!

När flickorna upptogo korgen, se, då voro där tvenne de allraskönaste armband af mörkröda ädelstenar i skapnad af mogna hallon, med påskrift: »åt Therese och Aina»; och bredvid dem låg en kråsnål af diamant i skapnad af en hallonmask, med påskrift: »Lorenzo, döda aldrig den värnlöse!» Lorenzo blef något flat: han begrep nog meningen, men likväl tyckte han, att gubben hämnats så, som endast goda själar hämnas. Och hallonkungen hade äfven tänkt på stora syster, ty när hon gick in att duka middagen, fann hon tolf stora korgar med de allrastörsta och raraste hallon, som någonsin

plockats i skogen, och ingen visste hur de kommit dit, men alla gissade det. Och så blef där ett syltande och ett sockrande och ett bärkokande, så man aldrig dess make sett, och vill du, så gå vi dit och hjälpa dem sylta, så händer att vi få oss en släng af slefven, ty där sylta de säkert än i dag.

Visan om lilla Maja.

Vet mamma, när jag gick i dag
med nötter i min ficka
till skolan just, så mötte jag
en liten, liten flicka.
Hon såg så söt och vänlig ut
just som en liten russinstrut.

Hon hade sippor i sitt hår
och en bukett vid barmen.
Hon trippade så nätt på tår
och bar en korg på armen.
Och när hon gick, föll mer och mer
af blommorna ur korgen ner.

Hon sade: — kom och lek med mig
i gröna blomstersalen!
Där sjunger lärkan nu för dig
vid bäckens sus i dalen. —
Jag sade: — ack, en annan gång!
Min läxa är i dag så lång.

Jag frågade: — hvad heter du?
hon sad': — jag heter Maja.
— Hvem är din mamma? Är hon fru?
— Nej, blott en liten kaja.
— Hvem är din pappa? — Västanvind.
— Hvem är din syster? — Ros på kind.

Jag sade: — är du fattig? — Nej,
ty solen är min gu'mor.
— Går du i skoln? — Det gör jag ej,
jag plockar bara blommor.
— Hvar bor du? — På den vida jord.
— Hvart går du? — Till den frusna nord.

Hon nickade och gick sin väg
med sina ögon klara.
Jag gick till skolan. Mamma, säg,
hvem kan den Maja vara?
Jag tänker hela da'n därpå,
och läxan vill ej mera gå.

Den Maja gör mig just besvär;
jag kan af längtan spricka.
Men, mamma, tänk, om Maja är
den vackra vårens flicka!
Ack, kom, du lilla Maja min,
kom, titta genom rutan in!

Huru skogens små barn lärde sig läsa.

Det var en gång en stor ödemark; skogselden hade farit fram däröfver och bränt alla de gamla träden, så att där stodo endast svarta, sotiga stubbar kvar mellan de skrofliga stenarna och på den nakna marken, där intet gräs ville växa mer. Så långt ögat såg, och det var visst en hel mil åt alla sidor, såg man intet annat än samma skrofliga stenar och samma svarta stubbar. Landsvägen gick därigenom, och den som for där om natten fick ej vara ängslig, ty var han bara det minsta mörkrädd, såg han hela ödemarken uppfylld af underliga små troll, som sträckte ut sina knotiga armar, och somliga hade hästhufvuden och somliga hade horn, och somliga hade sex ben som flugorna; men det var bara stubbarna, som sågo så besynnerliga ut i mörkret.

Ett enda träd stod kvar och hade blifvit förskonadt af elden. Det var en mycket gammal tall, och för att han var så gammal, hade han vuxit hög, så att elden icke fick makt öfver honom, utan svedde honom helt litet vid roten och lät honom stå. Han stod där så ensam som en konung utan folk, och hans rike var hela den stora ödemarken, men det var icke mycket

att skryta öfver. Hvad skulle han göra med stubbar och stenar?

En stuga var där också helt nära invid vägen. Hon hade blifvit byggd, när det ännu var grönt i skogen rundt omkring henne, men nu stod hon där allena och såg på tallen, och tallen såg på stugan, och så voro de likväl två. Något sällskap måste man ha i världen.

I stugan bodde en fattig gumma, som hade en liten flicka, och flickan var hennes barnbarn och hette Ester, som var ett namn ifrån bibeln. I hela vida världen hade de inga andra släktingar än hvarandra. Sällan hade Ester sett andra människor än sin mormor och bondgubben, som brukade medföra mjöl och salt och lin åt den gamla, när han for där förbi. I utbyte fick han då det vackraste hvita garn, som gumman spunnit på sin spinnrock. Väl hade Ester äfven sett många resande fara förbi på landsvägen, men de hade alla brådt att hinna bort från den fula ödemarken och körde i full fart förbi, utom när det var hett om sommaren och de små barnen blefvo törstiga i den resandes vagn. Då höll vagnen stilla, och de små hoppade ur för att begära en skål friskt vatten; det var ödemarkens ädla vin, så klart som kristall, ty det rann upp ur bergkonungens källa helt nära den gamla tallen. Då hämtade lilla Ester vattnet i skålen, och så fick hon vanligen en slant för besväret, fastän hon aldrig begärde, ty hon tyckte att Gud hade gifvit det vackra vattnet för intet.

En dag i Juli månad stannade åter en vagn på vägen; en herre steg ur och ledde en liten gosse vid handen. — Finns här något att dricka? — frågade han; — Ahasverus är törstig.

— Ester, gå och hämta vatten ur källan! — sade gumman till sin lilla flicka, och flickan gick.

— Heter hon Ester? — frågade den resande herrn.

— Ja, herre, hon heter efter den fromma Ester i bibeln — svarade gumman. — Heter herrns gosse Ahasverus?

— Ja — svarade herrn — han har sitt namn efter densamme konung Ahasverus, som tog Ester till sin gemål. Min gosse kan också blifva konung öfver ett stort rike; — och därvid slog den främmande herrn helt stolt på sin gördel, som var full med blanka dukater. När Ester kom, gaf han henne en dukat för vattnet, och hon neg alldeles likaså djupt, som hon brukade niga, när man gaf henne en kopparslant; hon hade aldrig sett guld och visste icke hvad den gula metallen betydde, som kändes så tung, fastän slanten var så liten.

— Du är en liten snäll flicka — sade den främmande herrn; — vill du, lilla Ester, gifta dig med min Ahasverus?

Ester neg; hon hade aldrig hört talas om att människor gifta sig.

— Vill du bli hans brud? — frågade ånyo den främmande herrn.

— Tackar ödmjukast — sade Ester, som hon var van att säga, när hon fick en slant, och så neg hon om igen, fastän hon icke begrep ett ord.

Den främmande herrn skrattade och klappade flickan vänligt på hennes långa lingula hår.

— Huru bor ni så ensam här i den fula ödemarken? — frågade han den gamla gumman, Esters mormor.

— Ack, kära herre — sade gumman — här var

en stor och grön skog, när vi flyttade hit, och här band jag de allra raraste kvastar och flätade korgar af rötter och vide. Men en sommarnatt reste bönder på vägen och gjorde upp eld medan vi sofvo. Då kom elden lös i den stora skogen, så att det blef en förskräcklig rök och brand, som ingen människa kunde släcka, och sedan skogen brunnit i tre långa veckor, blef allt så svart och öde, som ni nu ser. Då blef jag fattig, men hvart skulle jag flytta? Jag hade här åtminstone tak öfver hufvudet.

— Men hvarför brann ej er lilla stuga, när skogen brann rundtomkring henne? — frågade herrn.

— Det skall jag säga er — sade gumman. — Här stodo fyra hvita Guds änglar, en vid hvart hörn af stugan, och vaktade henne, så att ingen enda gnista fick falla på henne. Jag såg dem icke, men Ester såg dem, och jag är viss på att de skyddade stugan för hennes skull, ty jag är en fattig synderska, men min lilla Ester är oskyldig som änglarna själfva.

Den främmande herrn blef nu helt allvarsam och stod en stund i djupa tankar. Till slut sade han: — Hör på, kära mor, vill ni behålla min Ahasverus hos er ett år? Han är en rik mans barn och något bortskämd af öfverflödet; det skall göra honom godt att vara en tid hos fattiga och gudfruktiga människor. Jag reser nu utrikes och har svårt att föra gossen med mig, men nästa sommar kommer jag tillbaka för att hämta honom, och här ger jag er en rulle dukater för hvad han kan kosta er.

— Voj, voj — sade gumman efter sitt finska sätt att tala, ty så häpen blef hon öfver detta förslag. Men den främmande herrn klappade henne på axeln och sade: — Sköt gossen väl och se till att han ej lider nöd, men klema ej bort honom, och gif honom ej annat än hvad ni

ger åt er lilla Ester. Se så, Gud vare med er. Adjö, min gosse, lyd snällt den beskedliga gumman och se till att hon blir nöjd med dig, så träffas vi nästa sommar igen! — Och med dessa ord steg han i vagnen och for sina färde.

Man kan tänka, att det blef en undran i ödemarken, och själfva den gamla tallen såg fundersam ut, där han stod mellan stubbarna. Den lille Ahasverus blef i början så förvånad, att han ej fick fram ett ord, men när vagnen rullade bort och han blef ensam med de främmande människorna, begynte han skrika och springa efter vagnen; och när Ester och gumman sprungo med och sökte föra honom tillbaka, slog han dem, bet dem och sparkade dem. Slutligen blef han trött och somnade, där han satt på en tufva vid vägen. Då bar gumman honom utan motstånd till stugan, och Ahasverus sof som en gris till följande morgon.

Den af er, goda vänner, som läst eller sett den lilla pjäsen »Var god mot de fattiga», minnes kanhända ännu huru svårt det är för en fattig gumma att väl uppfostra sådana barn, som förut varit bortskämda af rikedom och öfverflöd? Esters mormor hade också, de första tiderna, händerna fulla med den lille bytingen, som genast första morgonen, när han vaknade, skrek efter sockerbröd och begärde sin förgyllda piska att smälla på hästarna. Och när han ej fick hvad han ville, tog han sig för att skrika och skrek i ett, tills han åter somnade.

Men det gaf sig så småningom. Ahasverus hade icke varit tre veckor i stugan, innan han glömt vagnen, hästarna, piskan, sockerbrödet och sin fula vana att skrika; och efter andra tre veckor var han en liten lydig gosse, som trifdes godt i den fattiga stugan.

Därtill bidrog mycket den lilla Ester. Hon var fyra år, och den lille Ahasverus var fem; de passade således

mycket bra att leka tillsamman. Ester förde sin kamrat till den gamla tallen, som hon kallade Gröningen, efter han ensam var grön i ödemarken både vinter och sommar. Där hämtade barnen vatten från bergkonungens källa och byggde slott och gårdar af stenarna, ty stenar funnos tillräckligt. Sedan buro de brända grenar och trädstammar hem till stugan för att nyttjas till ved, och när de sotade sig, fingo de själfva tvätta sina kläder rena. Detta begynte roa Ahasverus, ju längre, dess mera. När det led mot slutet af sommaren, växte där ett och annat lingon bland stenarna, och på hösten fingo barnen rofvor af bondgubben, som kom med mjöl. Och när det sedan blef vinter, byggde de slott af snö, och Ahasverus lärde sig tälja bågar och spjälka pärtor och gifva mat åt getterna — ty gumman hade två getter, som alldeles icke blefvo ledsna, när Ahasverus ryckte dem sakta i skägget och sade: — Kille bäss! Kille bocker! Bocka lagom, så får du socker.

Sedan kom våren, och snön smälte bort från de skrofliga klipporna, de svarta stubbarna och Gröningens mörka grenar, och bergkonungens källa begynte porla mellan stenarna. Då begynte äfven ett och annat grönt strå sticka fram i den nakna ödemarken, och vinden ditförde frön af björk, asp och rönn, som togo rot i den brända marken. Barnen tyckte, att det nu var mycket grönare, än sommaren förut, och så var det verkligen. Då blef det åter en ny lek att bära ved och bygga slott, och bredvid slottet byggdes ett fähus, och Gröningens tallkottar blefvo kor och får och hade ordentligt fyra pinnar till ben och två till horn.

Sommaren kom, och gumman väntade den främmande herrn tillbaka. Men veckor och månader gingo, och den främmande herrn kom icke. Sommaren blef slut, hösten kom, vintern kom, våren kom, men den främmande

herrn blef borta. Det ena året gick efter det andra, gumman blef allt äldre, barnen blefvo allt större, men den främmande herrn kom ej tillbaka. Slutligen upphörde gumman alldeles att vänta honom. Lyckligtvis hade hon ännu det mesta kvar af hans blanka dukater, ty hon fortfor att spinna och köpte endast då och då nya kläder åt Ahasverus. Själf lärde hon barnen läsa i bibeln, och de växte upp som två friska, vackra blommor i ödemarken.

Men i ödemarken skedde under dessa år en stor förändring. Guds välsignelse sken som ett solsken däröfver. Där allt förut varit svart, ödsligt och förhärjadt, där blef nu småningom åter grönt öfverallt, och de små träden, som slagit rot utaf vindens frön, växte allt högre och blefvo en ung skog, som reste sig med små jämnhöga toppar så långt ögat kunde se. Där blef godt och trefligt omkring den gamla Gröningen. När vinden susade i hans mörka krona, hörde man honom säga till de små träden: — Det är rätt af er, barn, växen upp under Guds blida sol! Växen raka och höga; låten se, att er gamle gufar har heder af er! — Detta hörde de små träden och växte med fart och fröjd; och fåglarna begynte sjunga i deras spåda toppar.

Då' företogo sig Ester och Ahasverus att leka skola med träden och lära dem läsa. De satte sig med bibeln midtuti den unga skogen och stafvade för skogen Guds heliga ord. Och skogen hörde med allvar på; han begynte susa allt rundtomkring dem med löfvens tusende tungor, och ju mera barnen läste, desto mera susade skogen. Detta roade Ester och Ahasverus; på sitt knä höllo de bibeln, och framför dem låg Guds andra stora bok i naturen, och de lärde den stora naturen läsa Guds ord. Aldrig har man sett en vackrare skola. Träden voro så flitiga,

de små blommorna nickade så gladt, fåglarna sjöngo vackra psalmer både morgon och kväll, den gamla Gröningen hörde fundersam på, och själfva de sotiga klipporna tycktes lyssna med andakt på den nya lärdomen.

Den främmande herrn kom ej tillbaka. Ahasverus, som redan var stora gossen, skickades till staden i skola och reste ej gärna bort från Ester och sin älskade ödemark; men till somrarna kom han tillbaka. Åren gingo; Ahasverus blef student och kallade sig Ödeman eller Ödman, emedan han blifvit uppfostrad i ödemarken. Han var nu tjugu år gammal, och då hände sig något märkvärdigt.

En vacker sommardag, jämt femton år efter början af denna berättelse, kom en gammal herre resande på landsvägen genom den forna ödemarken och såg sig förundrad omkring, ty allt var nu annorlunda och mycket vackrare än förr. Den unga skogen hade vuxit grön öfver hela nejden, och med möda kunde den resande igenkänna stugan emellan löfven. Han steg af och gick med darrande steg att fråga efter gumman i stugan. En lång vacker flicka mötte honom; det var Ester, men han kände icke igen henne. Hon förde honom in till sin mormor, som nu satt alldeles gammal och grå vid spiseln i stugan och var nästan blind af ålderdom. Den främmande begynte då fråga efter en liten gosse vid namn Ahasverus och om han ännu lefde. Vid dessa ord darrade han på rösten och upptog en stor sidennäsduk ur fickan för att torka svetten af pannan.

Gumman förstod att det var den främmande herrn, som kom för att hämta hennes kära gosse, och begynte gråta, så att hon ej kunde svara. Äfven Ester grät, ty hon visste hur det var, men hon svarade strax att Ahasverus skulle komma rätt snart, han hade endast gått ut

att jaga i skogen. Då kysste henne den främmande herrn på pannan och omfamnade gumman och tackade dem med tårar i ögonen. Han var en köpman och hade rest långt bort i främmande länder, ja långt på andra sidan af jorden, och hade fallit i sjöröfvares händer och ej kunnat komma tillbaka förrän nu, när han ändtligen blifvit fri. Men nu ämnade han på gamla dagar sätta sig i ro med sin stora rikedom. Icke långt därefter kom Ahasverus från jakten med orrar och harar, hela jaktväskan full. Och då kan man tänka att där blef en fröjd och en undran, när han så oförväntadt återfann sin förlorade fader, som han aldrig hoppades mer få återse.

Den främmande herrn dröjde tre dagar i stugan, och där blef en lång rådplägning om hvad man nu skulle företaga sig. Ahasverus hade redan sin plan färdig, och efter något betänkande gick hans far in därpå. Nu skall du få höra huru det gick.

Redan samma sommar köpte den främmande herrn hela den forna ödemarken och ditförde flera hundrade arbetare, som begynte bryta sten, gräfva grundvalar och bygga hus. Och ett år därefter stod där ett stort, skönt hus, som väl kunde liknas vid ett furstligt slott, och rundt omkring stodo små rödmålade hus, där de flitiga arbetarna bodde med sina hustrur och barn. Och i det stora huset flyttade först den främmande herrn, och sedan Ahasverus och Ester, som nu blifvit herre och fru, men gumman ville ej flytta; hon bodde helst kvar i sin gamla stuga, blott med den skillnad, att där nu var mycket varmare, bättre och bekvämare än förr. Och där lefde de alla lyckliga och lefva där än i dag. Ahasverus har verkligen blifvit konung öfver ett stort rike, nämligen hela den vida ödemarken, men denna ödemark har nu blifvit ett blomstrande land med åkrar, ängar och byar,

som fröjda vandrarens blickar. Den gamla Gröningen står där ännu lika trumpen och grön och allvarsam, som han alltid var, och vid hans fot upprinner bergkonungens källa, som nu är en vacker springbrunn, och rundt omkring honom står den unga sköna skogen, som vuxit upp med Ester och Ahasverus.

Nyligen for jag där förbi, och jag önskade att ni hade varit med. Gumman satt där så grå i solskenet utanför sin gamla stuga, den främmande herrn satt på gräsbänken bredvid henne och läste högt ur bibeln; Ahasverus kom hem från det stora kärret, som nu var förvandladt till det skönaste åkerfält, och Ester satt där med två små barn så lugn och glad på trappan till huset. — Se ni, små barn — sade hon — här är den stora skogen, som vi förr i vår barndom lärde läsa Guds ord. Guds stora bok är uppslagen för oss i sommarens grönska; Hans heliga ord står skrifvet icke allenast på bibelns blad, utan äfven på trädens löf, i källans klara vatten, i insjöns små vågor och i himmelens seglande moln. Se, nu bugar och susar åter den unga skogen för morgonvinden. Förstån I hans mening? Han tackar och lofvar Gud.

Toinis julafton.

Min goda Emmi!
Efter just
min mamma skrifver till din mamma
om Ulå lax och Smålands ost,
så får jag en så hjärtlig lust
att skrifva till dig med detsamma.

Jag hoppas du mår rysligt bra
och att du haft förskräckligt roligt.
Alltsen vi fingo lof, så ha
vi lackat hela kvällarna
och lekt och roat oss otroligt.

Julaftonsmorgon, liten smul
vi knappt fått sömnen ur vårt öga,
förrän vi skreko: — det är jul! —
Och visst var dagen mörk och ful,
och sen begynte det att snöga.

Men hurtigt sprungo vi ur säng
och svängde muntert om på klacken.
Och mamma, hon var ren på fläng,
och Matte, pappas långa dräng,
kom med ett lass paket på nacken.

Här skurades, jo, det kan tros,
båd' silfver och porsliner rena.
Ur bagarstugan smög ett os
af färska bullar till vår nos,
och tårtor bakte gamla Lena.

Men hvad den förmidda'n var lång,
och eftermidda'n nästan lika!
Det tasslades, det var ett språng;
när dörren öppnades hvar gång,
begynte vi af glädje skrika.

Jo pytt, i lås flög dörren än!
Vi tittade i nyckelhålet,
och det var fasligt litet, men
vi tittade på nytt igen
och stodo undrande vid målet.

Nu ändtligen slogs dörren opp!
Då stod julgranen uti salen
med ljus och stjärnor allt till topp,
och hvad vi togo för ett hopp
och tänkte strax begynna balen!

Men när vi sågo närmare,
där stodo sex små barn så varma.
Som goda änglar voro de,
så blyga, glada, skinande;
det var sex faderlösa arma.

Och alla barnen sjöngo gladt
en visa att vår fest förklara,
om Bethlehem och julens natt.
Vi bådo lille Jesus att
med oss i julens fröjder vara.

Snart hördes dörren knarra... Å,
hvem var det, som steg in med samma?
Julbocken var det, stor och grå,
med horn och päls från topp till tå,
och då kröp Rosa bakom mamma.

Han frågade med röst så tjock,
som om den kommit ur en trumma,
»om barnen varit snälla» — och
det var nu si och så, men dock
han hördes bara vänligt brumma.

Han gick — han kom igen — och sen
slöt självfva Rosa upp att lipa.
Jag tyckte det var Mattes ben,
men hvad den bocken var för en,
det kan jag ändå ej begripa.

Och nu så kommo här paket
och askar, lådor, fyllda färdigt,
först ett — så ett — så åter ett,
och allting var så fint och nätt
och underbart och högst märkvärdigt.

Som yra höns vi flögo kring
och stafvade på vers och prosa.
I ett paket var ingenting,
i ett så var åt mig en ring
och en dansmästare åt Rosa.

Så kom en häst. — Så en mamsell. —
Så en trumpet — och så en saga.
Så kom en kisse, söt och snäll,
sen kom en ryslig karamell
och så ett förklä i en tvaga.

Piff — där fick Aina nu en kjol!
Paff — där fick Eva dockservisen!
Puff — där fick Werner en pistol,
och jag fick kälken, som i fjol
mig pappa lofvade på isen.

Och för de stackars sex, de små,
hur vankades ej gåfvor trägna!
Först kläder, leksaker också.
Och hvad de undrade därpå,
så glada och så smått förlägna!

Nej, rakt omöjligt är det visst,
att alla klapparna berätta.
Konfekt bar granen på hvar kvist;
med lutfisk gröt och tårtor sist
vi åto oss så grufligt mätta.

Och sen för dem, som ledo nöd,
vi sände fat från fyllda borden.
Ack, om vi af vårt öfverflöd
helst kunde dela med ett bröd
åt alla fattiga på jorden.

Ja, Emmi, låt oss tacka Gud
för all hans oförtjänta gåfva.
Julmorgonen i högtidsskrud
så foro vi vid klockors ljud
till kyrkan att Guds godhet lofva.

Vi sofvo alltför länge att
nu hinna fram till ottesången,
när ljusen i den mörka natt
de skina där så himmelskt gladt,
och andedräkten syns på gången.

Hur skön är orgelns sång därvid!
Ni lyckliga på landet — voj ni,
som rätt begripa julens frid,
ni sofva icke bort er tid,
liksom din dumma syster

Toini.

Det vackraste i skogen.

Ja, det kan du tro, att det var en vacker morgon, och bittida var det; jag tror ej att klockan var mer än fem, ty solen stod ännu lågt, och björkarnas skuggor föllo långa på gröngräset. Far och mor tyckte ej om att vi sofvo länge om morgnarna, och där var en gammal fiskare, som alltid brukade ropa utanför vårt kammarfönster, när klockan slog fyra: — Upp och refva! Upp och refva! — sade han, som sjömännen ropa åt hvarandra, när det blåser om natten, och som en pil voro vi ur sängen, och i början kostade det på, men vi begrepo till slut att det var sant som gammalt folk sade: »morgonstund har guld i mund». Jo, jo, då skall man vackert krypa till kojs klockan nio på aftonen.

Ofta har jag tyckt, att man alldeles icke borde sofva bort dessa härliga, ljusa sommarnätter, strålande af klarhet, medan daggen ligger i gräset och fåglarna sjunga. Det är att sofva bort många de skönaste timmar af sin lefnad. Men det är nu en gång så, att ingen kan hjälpa det. Sofva måste man. Konung Fredrik den andre i Preussen var en mycket flitig man, och det förtretade honom att han skulle sofva bort en tredjedel eller en fjärdedel af sitt lif. Därför beslöt han en gång att vänja

sig af med en så skadlig ovana. Första natten arbetade han, och det gick för sig. Andra natten arbetade han också, utan att sofva en blund, och nu tyckte han sig ha uträttat något mycket märkvärdigt. Men hvad hände? När han dagen därefter satt vid sitt stora regeringsbord och rikets högsta ämbetsmän begynte att tala om viktiga angelägenheter, märkte de att konungen började nicka ... och så somnade han, där han satt i sin konungsliga värdighet.

Därför tänker jag, att vi måste göra som naturen vill. Och visst är sömnen en kostelig gåfva för den trötte, den sjuke och den bedröfvade; men icke skall man därför latas under en härlig morgon, utan man skall inbilla sig att den gamle fiskaren står utanför fönstret och ropar: — Upp och refva! Upp och refva!

Men nu skulle jag säga hur det var om morgonen i skogen. Ja, där var grönt och friskt och mycket ljufligt. Där stodo många träd af olika slag, alltifrån den himmelshöga furan, som en dag tänkte blifva ett mastträd, ända till den lilla knottriga enrisbusken, som tröstade sig med att han kunde väl också blifva ett träd, om han blefve kvistad och bunden vid en påle; — men se det bryr jag mig inte om — sade han; — jag tycker mera om att vara i min frihet. Tänk, om jag vore ett träd, så skulle ej barnen räcka upp till mig, när de komma att snärja enris, för att strö på golfvet i sin stuga om söndagsmorgnarna!

— Det är också det enda du kan här i världen — sade granen, som stod så förnäm bredvid honom. — Du är just lagom att trampa på, du din pyssling — menade granen.

— Hvad gör det? — sade enrisbusken. — Det kan vara mycket nog att jag gör människor glädje med min

friska doft ifrån skogen. Dessutom duger jag att röka ut myggor med, och sedan duger jag till skifva på gossarnas sprättbågar, och sedan kokas dekokt på mina bär, och sedan kan man göra sirap af dem, och sedan...

— Nej, var nu tyst — sade rönnen — det låter fasligt egenkärt att så där uppräkna alla sina meriter. Jag hade väl lust att veta hvem som är den vackraste här i skogen. Hvad säger du om det? — Och så ruskade rönnen behagligt på sina lummiga hvita grenar, ty han stod just nu i sin midsommarblomma.

— Ja, det kan vara en fråga! — ropade häggen, ty han var så hvit, som om han nyss hade varit i snöbollskrig; han blommade också han. — Låt oss noga begrunda, hvem som kan vara den vackraste ibland oss — sade han. Och med detsamma gick där den allra ljufvaste doft från hans snöhvita blommor.

Björken tyckte detta vara mycket klokt taladt, ty han hade upplagt sitt långa, gröna hår med papiljotter, och nu skakade han sina hängande korkskrufslockar i den sakta morgonvinden. — Jag är bestämdt den vackraste — tänkte han i hemlighet för sig själf.

Men alen, som stod där vid stranden af sjön, såg sig oupphörligt i spegeln och tyckte sig vara så blågrön och älskvärd, att ingen kunde vara vackrare. Därför nickade också han och sade: — Ja, se det var verkligen en fråga att tänka på!

Aspen stod bredvid honom och darrade af förskräckelse att någon kunde vara vackrare än han. Alltid så darrade han, den stackars aspen, ty fastän han var hög och stor, så hade han ett klenmodigt hjärta och sköra kvistar. Linden nickade; han tyckte ej heller illa om sig själf. Pilen och videbusken stodo bredvid, men tego stilla och hade sina tankar för sig.

— Vi borde fråga blommorna — sade lönnen, som utbredde sitt svala lummiga löftak öfver tufvor, fulla med sippor och hjortronblommor.

— Det är alls inte nödigt — invände tallen snäsigt. — För att vara vacker, måste man vara stor och stark. Se på mig; ser jag ej ståtlig ut? När jag ruskar på mig, fäller jag tusende nålar till jorden; dem plocka myrorna och nyttja dem till spjut, när de tåga i krig. Jag måtte vara en ståtlig bjässe, det förmodar jag ingen kan bestrida. — Och så tog han en grym min på sig, för att skrämma de andra.

Eken stod mycket lugn och hörde på. — Det är narraktigt att döma i egen sak — menade han. — Jag är säker på, att hvar och en af er tycker sig vara vackrast af alla. Låt oss därför fråga bofinken därborta i björktopparna. Han är icke partisk för någon af oss; han kan bäst säga hvem som är vackrast i skogen.

Sagdt och gjordt, de frågade bofinken. Men han betänkte sig länge och ville ej kvittra sanningen fram.

Då kommo två små barn, en gosse och en flicka, som bodde i en liten stuga helt nära intill. När de gingo ut i den tidiga, härliga sommarmorgonen, knäppte de sina händer och sade: — Gode Gud, hvad din skog är vacker! Gode Gud, hvad din värld är skön! Gode Gud, låt oss, små, fattiga barn, växa upp i din visdom och vittna om din makt och prisa din nåd i alla våra lifsdagar!

När träden i skogen hörde barnens bön, blefvo de af förundran och rörelse tysta; deras sus dog bort i en sakta hviskning, och man kunde tydligt höra bofinkens kvitter, där han sjöng i toppen af björken:

— Vacker, vacker är min gröna skog, och hela Guds skapelse är skön allt igenom. Men jag säger eder, I träd,

som frågen efter det vackraste i skogen, att af allt härligt och skönt, som Gud låtit växa i denna nejd, finnes intet så älskligt godt och oskyldigt ljuft, som dessa två små barn, hvilka prisa Guds godhet i den klara sommarmorgonen. Ty skönhet och kraft och klokhet och storhet, det är allt intet, så framt icke där är ett ödmjukt hjärta, som glömmer sig själf, för att gifva all ära allenast åt Gud. Se, träden sträcka sina armar mot himmelen, blommorna låna sin färg af solen, och fåglarna sjunga naturens lofsång. Ty densamma eviga anden lefver och talar uti oss alla. Vi alla växa i det klara solskenet af Guds nåd; men barnens bön till Gud är bättre, än fåglarnas sång och trädens grönska och blommornas doft. Gud signe eder, älskade små barn; Gud signe eder, små blommor i lifvets stora skog, och låte eder växa i visdom och nåd evinnerligen!

Lilla Skrållan
eller
Det skrynkliga förklädet.

I småbarnsskolan gick i fjol
en liten snäll och fattig flicka,
med ögon som en sommarsol
och rutig halsduk, randig kjol
och strumpor, som hon själf lärt sticka.

Fastän hon var ett fattighjon,
var hon så ren, den lilla fjollan
och snygg om näsan, blank om skon,
men skrynkligt förklä hade hon,
och därför kallades hon *Skrållan.*

Hvad hjälpte det att hon var klok
och kunde stafva tryckt och skrifvet
och läste flinkt »Naturens bok»?
Ack, förklät, förklät var på tok,
och det var Skrållans sorg i lifvet.

— Hur kan man sådant förklä ha? —
Sad' lärarinnan; — det är ynkligt.
Säg, har du sopat spisarna
och burit mat åt grisarna?
Och hvarför är ditt förklä skrynkligt? —

Det hörde lilla Skrållan på
och teg bedröfvad under trätan;
men nästa gång kom hon ändå
med förklät skrynkladt likaså
på både afvigan och rätan.

— Det går ej an, det är ej rätt —
sad' lärarinnan. — Kära Skrålla,
är förklät ej i morgon slätt,
så skyll dig själf, mitt barn, för det,
om du i skamvrån får dig hålla.

Jo jo, här var processen kort,
här hjälpte ej att saken skrufva,
och Skrållan stackare gick bort
med ögon af den röda sort,
som när man har en duktig snufva.

Nu hände nästa morgon, att
just lärarinnan gick till hamnen,
där såg hon Skrållan, sysselsatt
att plocka stickor som en skatt
och bära vedträn uti famnen.

Ty så gick Skrållan alla dar
att tigga litet ved från skutan,
och, klädd till skolan, som hon var,
hon veden till sin mamma bar
som annars nog fått frysa utan.

Då märktes nog hvaraf det kom,
att Skrållans förklä satt så illa,
och lärarinnan tyckte som
hon intet låtsade därom,
men inom sig så log hon stilla.

När Skrållan kom till skolan nu,
förlägen, rädd och röd om näsan,
begynte barnen sjuttisju
att titta bort till skamvrån — hu!
Där Skrållan skulle få sig snäsan.

Men lärarinnan sad': — min vän,
kom hit, min kära, lilla tippa!
Väl är ditt förklä skrynkligt, men
nu vet jag rätta orsaken,
och skamvrån skall du nu få slippa.

Visst är det bra att putsad gå
och vara mån om sina *kläder;*
men mycket bättre är ändå
att vara i sitt *hjärta* så
att det båd' Gud och mänskor gläder.

Och efter förklät skrynklats, när
du gick att ved åt mamma samla,
så tag det nya förklät här,
och det med samma hjärta bär,
som du har burit förr det gamla.

Men att ej det må skrynklas ner,
så skall jag ved åt mamma skicka.
Och »Skrållan» är ej öknamn mer,
det är ett namn, som heder ger,
och det har du förtjänt, min flicka. —

Så sagdt. Och alla barn i fjol,
de tyckte just precis detsamma;
och Skrållan sken just som en sol
uti sitt förklä och sin kjol,
när hon gick hem igen till mamma.

——— — —

Hvitsippan.

Det var en gång en hvitsippa i parken. Hon var icke blekare eller fulare än andra sippor, och efter alla sippor äro vackra om våren, så var hon hvit och vacker som alla de andra. Var hon kanhända ett litet grand vackrare? Icke vet jag.

Där blommor växa, där flyga fjärilar: hvar skulle de annars flyga? Det är en gammal historia: det finns så många visor om den, att man kunde få nog däraf.

Apollo hette den största fjäriln. Han hade hvita vingar och gula kraschaner på vingarna. Fjärilarna äro, som hvar man vet, något fåfänga; de tycka om att pryda sig med allt slags grannlåt. Icke är det deras fel, att de äro så granna; de ha ej låtit göra sina kläder hos skräddaren. Det är nu en gång så med dem, att så är det.

En dag kom Apollo till hvitsippan och sade till henne: — Älskar du mig, så älskar jag dig?

— Visst älskar jag dig — sade sippan, ty hon tyckte på allvar om honom och förstod ej att krusa.

— Är det riktigt visst? — sade fjäriln. — Ja, hur skulle det annars vara? — svarade hvitsippan.

— Det är bra — sade fjäriln, och så sög han all honung ur hennes krona. Fjärilarna tycka om honung,

men de förstå ej att hushålla, som bien. Så var det med den saken, och så flög Apollo sin väg.

— Han kommer nog tillbaka — tänkte hvitsippan. Men däri misstog hon sig, ty Apollo blef borta; han hade annat att tänka på.

En dag råkade han likväl fladdra omkring en annan blomma där nära bredvid. — Nu skall jag passa på — tänkte hvitsippan. Och så lyfte hon litet på sin dufna krona och ropade så högt som en sippa kan ropa: — Älskar du mig, så älskar jag dig?

— Nej, det gör jag visst icke — svarade fjäriln. Han generade sig icke det minsta för det.

— Men jag älskar dig — sade sippan.

— Det är mycket möjligt — sade fjäriln, och så flög han åter sin kos. Nu blef han än längre borta. Där stod sippan allena i gröngräset, tiden blef henne lång, och hon begynte att vissna.

Ändtligen kom Apollo af en händelse åter dit, ännu grannare är förr, och hvitsippan frågade åter: — Älskar du mig?

— Nej, icke det allra bittersta — svarade fjäriln.

— Men jag älskar ju dig — sade sippan.

— Ja, hvad angår det mig? — sade fjäriln. — Det är ju den gamla historien, som jag hört väl hundra gånger förut. — Med detsamma var han åter sin kos.

— Hör på, hvitsippa — sade den knottriga enrisbusken, som stod där i närheten; — passar det sig att prata så där om sitt hjärtas känslor? Man måste ha skinn på näsan (ifall man har någon näsa). När man blir snäst, skall man snäsa tillbaka, och när man föraktar dig, skall du låta förstå hvem du är. Se på mig bara; sparfvarna skulle understå sig att gyckla med mig!

Nej, hvitsippa, man måste ha ambition: det är icke mera på modet att löna förakt med kärlek.

— Men jag kan icke hjälpa det — svarade sippan. — Jag måste ju älska honom, så länge jag lefver.

— Du är en svamp — sade enrisbusken, och det var det värsta han visste, ty svamparna ha det rykte om sig att ej vara nogräknade, och enrisbusken var icke litet stolt öfver sin stora världskännedom.

Solen brände het, och hvitsippan blef för hvar timme hvitare och blekare. Då kommo där gossar att leka i parken. En af dem bar en håf att fånga fjärilar i, och så fick han sikte på den granna Apollo. — Den där skall bli vacker att sticka på nål i insektlådan — sade gossen, och så bar det af i fullt språng öfver gröngräset.

Nu kom Apollo i nöd. Hvad han flög, hvad han flög! Huj, så svängdes håfven och snärtade honom på vingen, och så föll han hufvudstupa i gräset just bredvid sippan.

— Här flög han — ropade gossen och böjde sig ned att söka fjäriln. Men när han ej fann honom, sprang han sin väg att jaga andra fjärilar.

Det var icke så lätt att finna Apollo, ty sippan hade gömt honom under sina blad: det var ett bra gömställe. Men sippan själf hade blifvit trampad på stjälken, och nu låg hon afbruten där bland det öfriga gröngräset.

— Det var bra jag kom undan — sade Apollo och makade sig upp igen undan de täta bladen.

— Älskar du mig? — sade sippan, som vissnade bort med sin afbrutna stjälk.

— Jaså, var det du? — sade fjäriln. — Kan du tänka, att mina kraschaner ha blifvit fasligt skamfilade! Jag begriper icke huru jag mera kan visa mig i den finare societén.

— Älskar du mig? — sade åter den döende sippan.

— Nej, se så dammig jag blifvit på frackskörtena! — fortfor Appollo. — Kära du, har du en daggdroppe i din krona, så låna mig litet tvättvatten; jag ser ju ut som en mullvad!

— Älskar du mig? — sade hvitsippan för tredje gången.

— Kära du, har jag nu tid med sådana lapprifrågor? — svarade fjäriln. — Ja, jag kunde just tro det mitt krås är alldeles skrynkligt! Hvad skall man säga om mig i rosornas hof?

— Men jag älskar dig! — sade hvitsippan, och så var det slut med henne, ty alla bladen föllo af hennes krona.

— Nej, se på den stackarn! — sade fjäriln, ty elak var han icke, bara lätt på vingen, som alla de andra. — Nu skall man se att jag ej får något tvättvatten, innan daggen faller på kvällkvisten. Minsann är jag ej en olycklig fjäril! Min frack är förstörd, mitt krås skrynkligt, mina kraschaner se ut som gamla kopparslantar. Hvilken förskräcklig händelse! Den måste göra ett ofantligt uppseende i världen, jag skall blifva ett föremål för allas medlidande, och det är likväl något vunnet. Jag blir åtminstone högst intressant. Hvad månne man nu skall säga om mig i rosengårdarna?

Med dessa ord flög Apollo åter sin kos. Men han hade ej hunnit långt, innan han råkade ut för en sparf, som länge lurat på honom från närmaste plank. Knaps, så tog sparfven den vackra Apollo och åt upp honom i en enda munsbit, så intressant han än gjorde sig.

Enrisbusken såg allt detta och hade sina tankar för sig. — Felet var det — sade han — att hvitsippan var alldeles för litet på sin kant. Man skall stå på sig och

snäsa tillbaka, så blir man aktad och ansedd här i världen. Som jag till exempel.

Men icke alla tänkte som han. När aftonvinden susade öfver det höga gräset, gick där ännu länge en hviskande sägen bland de andra sipporna. De sade till hvarandra: — Älskar du mig, så älskar jag dig. — Och åter sade de till hvarandra: — Älskar du mig ej mera, så älskar jag dig ändå.

Det är en mycket gammal och vanlig historia, men sipporna tyckte, att den väl kunde berättas en gång till.

Musti.

Såg du vid stora skogens bryn
ett litet hus ej långt från byn?
Två goda syskon bodde där
med deras moder kär.

Frans och Marie, så hette de,
de bästa barn man ville se,
de vora faderlösa små
och fattiga också.

Den granna herrgål'n såg man nog
därborta öfver sjö och skog.
Där hade barnen vuxit opp
i öfverflöd och hopp.

Men Gud, som pröfvar mänskors lott,
han fann det ej för barnen godt;
han lät dem växa opp i strid
mot nöd och motgångstid.

Sin far de miste. Innan kort
så måste gården säljas bort

och modern med de små till slut
till torpet flytta ut.

Den goda modern! Nöjd och from,
hon sade i sin fattigdom:
— Fast här vi mist vår vän och far,
vi Gud ännu ha kvar.

På herrgål'n var det öfverflöd,
men här så var det brist och nöd;
den rike grannen var så hård
mot dem, som ägt hans gård.

Och dock hur rik var ej därvid
den låga kojans samvetsfrid
och lugna, fasta tro på Gud
mot rikedomens skrud!

Och en kamrat så fanns här än,
med hungrig mage, också den,
och hvita tänder i sin mund;
det var en pudelhund.

Den gamle svarte Musti var
ett arf från forna bättre dar.
Han var en främling, sade mor;
han var en född spanjor.

Det såg man på hans svarta lugg,
när Musti morrade i mjugg,
men ingen visste tala om
hur han till norden kom.

Nog hade han, sin tid, också
fått äta fläsk med smör uppå,
men nu så tog han saken kallt
och morrade och svalt.

Så länge han var ung och stark,
så kom han hem från skog och mark
än med en hare fångad upp,
än med en tjädertupp;

och viftade på svansen nöjd
och slekte sig om mund med fröjd,
tills alla del af steken fått;
då fick han ock sin lott.

Men nu var Musti gammal re'n
och hade ej så flinka ben;
nu fick han sleka flat sin nos,
när steken flög sin kos.

I stället kom en lurfvig varg
och lurade på Musti arg;
men Musti ej förstod den lek,
att själf få bli en stek.

Det gick hans ambition för när;
och gjorde vargen sig besvär,
nog fick han sig en lurvig lugg
af gamla Mustis hugg.

Nu var det knappt med Mustis mat,
stor sak! Han var en god kamrat;

han följde barnen öfverallt
och morrade och svalt.

De ryckte i hans päls ibland;
då slekte Musti deras hand.
Gud nåde den, som, ond i sinn',
i stugan ville in.

Och hade Musti nå'nsin sport,
att någon barnen illa gjort,
då flög han strax sin man burdus
i kragen utan krus.

Men mor, hon kunde ej fördra'
att ej ett bröd åt Musti ha
och se hans mage ständigt tom
uppå hans ålderdom.

Och fast hon länge med sig stred,
och fast det nog i hjärtat sved,
så tog hon Musti med och gick,
och Musti följde kvick.

Till herrgål'n kom hon om en stund
— Säg, herre, vill ni ha min hund?
Han många konster kan, och jag,
jag har ej bröd i dag.

Den rike herren drog på mund:
— Må gå, nog föder jag en hund.
Där har ni pengar; gå er väg!
Hvad vill ni mera, säg?

Och mor gick ensam hem och grät,
och barnen i sin ensamhet,
de snyftade vid kojans dörr,
där Musti legat förr.

— Gråt icke, kära barn — sad' mor;
— nu Musti som en herre bor,
nu får han äta mjölk och gröt
och mången kaka söt.

Och när hon sade, hördes re'n
ett krafsande på dörrn och se'n
ett morrande, så välbekant,
att... var det riktigt sant?

Ja, det var Musti, det var han,
det var han själf och ingen ann'!
Han hade rymt från mjölk och bröd
till gamla hemmets nöd.

Han hade rymt från fyllda fat
och goda dar och kräslig mat
till hunger, fattigdom och brist;
det kände Musti visst.

Blott för sitt trogna hjärtas skull
så gaf han bort sitt goda hull
och ville hellre svälta, än
att öfverge en vän.

Och barnen skreko högt af fröjd,
och Musti morrade förnöjd;

men mor från ögat strök en tår
och sade: — Musti går!

Ja, Musti skall tillbaka gå
till den, som honom köpt; seså! —
Det hjälpte ej; han leddes bort
till herrgål'n innan kort.

Men Musti kom tillbaka. Än
tre gånger fördes han igen;
fick ömsom stek och stryk; — men nej,
där blef vår Musti ej.

Och tredje gången, när, som förr,
han krafsade på stugans dörr,
då bar den kloka, trogna hund
en kaka bröd i mund

och lade den för barnens fot,
liksom att blidka moderns hot,
liksom att säga: — Ingen nöd!
Nog skall jag skaffa bröd!

Då fylldes goda moderns blick
af tårar. Hon till herrgål'n gick
och sade: — Edra pengar tag;
men Musti håller jag.

Den rike, när han det förnam,
så blef han rörd och allvarsam
och sade: — Trohet uti nöd
är mer än guld och bröd.

Och se'n så sade han än mer:
— Nu vill jag blifva god mot er,
nu få ni hvar dag korgen full
för trogna Mustis skull.

När mor kom hem, så blef det fröjd,
och Musti morrade förnöjd,
och nu har Musti morrat ut,
och nu är sagan slut.

Den barmhärtige är rik.

På ena stranden af sjön var en stor by och på andra stranden ett litet torp. Sjön var frusen, och snön yrde däröfver i hvita moln, ty det var vinter och jul i världen.

— Far — sade gumman i den rikaste bondgården till sin gubbe — skall du ej utlägga en kärfve otröskadt korn åt sparfvarna nu till julen?

— Har ej råd — sade gubben.

— Men det ha vi gjort alla år, och det har välsignelse med sig.

— Har ej råd — snäste gubben.

— Men därborta i torpet ser jag en kärfve ligga på taket, och torparen sår sex kappar uti sin åker, medan du sår sexton tunnor.

— Prat — sade gubben. — Har jag ej folk nog att föda, utan att kasta gudslån åt oskäliga kräk?

— Du sade det — suckade gumman. — Guds lån är det, och sparfvarna äro äfven Guds skapade verk.

— Baka du julbrödet, och se åt att skinkan är fet; hvad angå oss sparfvarna? — brummade gubben.

Sagdt och gjordt. I den rika gården tillreddes för julen ett stort gästabud med riklig välfägnad, och sparfvarna flögo med hungrig mage därute i snöyran.

I torpet var på samma tid fattigdom inne och rikedom på taket. Ty där flögo himmelens fåglar glada kring kornkärfven, och barnen hade sin innerliga fröjd att se de fina spåren af sparfvarnas fötter i den hvita snön och höra deras muntra kvitter på takåsen.

— Om vi hade tröskat kornkärfven, i stället att gifva honom åt sparfvarna, så hade vi nu haft en färsk bulle åt barnen till jul — suckade torpargumman.

— Vet du icke, att den barmhärtige är rik? — svarade den fromme, gamle torparen med en god blick på sin misslynta gumma.

— Men att låta himmelens fåglar äta vårt bröd! — suckade gumman ånyo.

— Ja, hvad se'n, om det ock vore skogens odjur — menade torparen. — Dessutom har jag sparat så mycket, att vi kunna köpa oss fyra färska julkakor och en kanna mjölk. Låt oss skicka barnen till bys med kälken på sjön, så komma de tillbaka till kvällen.

— Men om de möta vargar på isen? — menade gumman.

— Jag skall gifva Daniel en god käpp — sade gubben. — Nog reder han sig.

Så skedde, och den lille Daniel gick med sin syster Anna till byn att köpa brödet och mjölken. Emellertid hade snön drifvit på isen, så att barnen hade besvärligt att draga sin kälke efter sig, och det begynte redan mörkna på julaftonen, när de med kakor och mjölk vände åter tillbaka till torpet. Båda klefvo i snön det bästa de kunde, men drifvorna hade blifvit allt högre, mörkret tog till, och de hade ännu ett godt stycke väg att vandra med kälken.

Då rörde sig någonting svart i mörkret. Det kom allt närmare, och barnen förstodo, att det var en varg.

— Var icke rädd — sade Daniel till sin syster. — Jag har en god käpp. — Och med dessa ord lyfte han hotande käppen.

Vargen närmade sig, men gjorde barnen ingenting ondt. Han endast tjöt; han tjöt så besynnerligt, att det liknade ord, som barnen förstodo. — Det är så kallt, så kallt — sade vargen — och mina små ungar ha intet att äta. Gifven mig litet bröd för Guds barmhärtighets skull!

— Är det så — sade Anna — så vilja vi gifva dig två af kakorna och själfva äta hårdt bröd i afton; men far och mor måste hafva sitt julbröd.

— Stor tack — sade vargen, och så tassade han bort med de två färska julkakorna. Barnen klefvo åter ett stycke framåt, men om en stund hördes ånyo något tassa bakom dem, och denna gång var det en björn.

Björnen brummade på sitt språk något som barnen hade svårt att begripa, men ändtligen förstodo de, att äfven han begärde en julgåfva. — Det är så kallt, så kallt — sade han. — Alla källor äro frusna; mina stackars ungar ha intet att dricka. Gifven mig litet mjölk för Guds barmhärtighets skull!

— Hvad nu? — sade Daniel. — Hvarför sofver du ej i ditt ide, som andra björnar göra om vintern? Men det är din sak. Vi skola gifva hälften af vår mjölk. Anna och jag kunna dricka vatten i kväll, endast far och mor få någonting godt till julen.

— Stor tack — sade björnen och mottog mjölken i en näfverrifva, som han bar mellan framtassarna, hvarefter han med gravitetiska steg luffade bort i mörkret. Barnen klefvo nu allt ifrigare genom snön, ty de sågo julbrasan lysa genom fönstret i deras hem, men hade ej hunnit långt, innan en ful uggla flaxade bakom dem.

— Jag vill ha bröd och mjölk! Jag vill ha bröd och mjölk! — skrek ugglan och utspände sina långa klor för att klösa barnen.

— Jaså — sade Daniel — är du af den sorten, så skall jag lära dig vara höflig. — Och därmed gaf han ugglan ett duktigt rapp af käppen öfver vingarna, så att hon skrikande flög sin väg.

Icke långt därefter voro barnen vid sitt hem och stampade muntert snön af kläderna i den lilla förstugan.

— Vi ha matat en varg! — ropade Anna.

— Och gifvit en björn att dricka — tillade Daniel.

— Men ugglan fick käppen! — skrattade Anna.

Och så berättade de sina äfventyr. Deras föräldrar sågo menande på hvarandra. Hvad månde det betyda, tänkte de, att våra barn ha bevisat själfva skogens odjur barmhärtighet?

Nu var kväll, och torparfolket satte sig att läsa i bibeln. Där stodo sköna ord om barmhärtighet emot alla, äfven den ringaste, äfven mot ovänner, äfven mot djuren, och huru all gåfvas värde kommer af godt hjärta. Men den som gifver, bör gifva så, att icke hans gåfva tages från de fattiga och slösas i otid på dem, som icke begära af nöd, utan för last och lättja.

När torparfolket slutat läsningen, satte de sig till bords och prisade Gud och åto så af den halfva välfägnad, som barnen hemfört från byn. Och det var vackert ett se, huru barnen gärna ville äta hårdt bröd och dricka vatten på, för att unna föräldrarna allt det bästa; men föräldrarna ville det icke, utan delade gladt med barnen de två mjuka kakorna och den halfva kannan mjölk, som var deras läckerhet.

Men vid det att de åto, märkte de något förunderligt. Huru de bröto och bröto det ena brödstycket efter

det andra, blefvo de mjuka kakorna aldrig mindre, och huru de hällde och hällde ur träflaskan den ena skålen mjölk efter den andra, märktes ej någon minskning i flaskans innehåll. Bäst de förundrade sig däröfver, hördes något krafsa utanför det lilla fönstret, och se, då stodo vargen och björnen med framtassarna emot rutan. Båda grinade och nickade så småslugt och hjärtligt tacksamt; men bakom dem hörde man ugglan flaxa i mörkret och skrika med hes stämma till Daniel: — Litet ris, uhu, gör mig vis, uhu, uhu, uhu!

Då förstodo gubben, gumman och barnen, att det var en välsignelse med deras lilla matförråd. Och de knäppte ånyo händerna och tackade Gud.

Men på julmorgonen, när de återvände från ottesången i kyrkan och visste sig intet annat hafva, än det torra brödet och vattnet i sån, funno de till sin förundran de båda julkakorna och mjölken i flaskan lika oförminskade och lika färska, som de varit i går. Och så blef det sedan allt framgent. Så länge kojan stod och de goda människorna lefde därinne, fanns beständigt samma julbröd och samma mjölk oförminskade. Men sparfvarnas glada kvitter lockade hvarje år solsken på torpets lilla åkertäppa, så att kornet växte där tjugufaldt och femtiofaldt, när mången annan åker stod härjad af missväxt; och det var trefnad och välstånd, bön, arbete, barmhärtighet och förnöjelse i torparens låga koja.

Men den rike bonden åt för mycket skinka om julaftonen och blef olustig till mods. För att muntra sig, drack han desto mera öl och blef än olustigare. Solen sken ej mer så gladt som förr på hans stora åkerfält, skördarna blefvo knappa, och ladorna stodo ofta tomma. — Det kommer sig däraf att vi gifva för mycket

åt de fattiga — sade han. — Vi ha ej råd, gumma, vi ha ej råd; kör bort alla tiggare!

De gjorde så, och likväl blefvo ladorna ständigt tommare. — Vi äta för mycket — menade gubben och begynte inknappa ett mål om dagen, men det blef icke bättre. Vargar och björnar uppåto hans hästar, kor och får; fattigdomen stod för dörren, och gubben kunde ej begripa huru detta var möjligt, när allt var så utmärkt klokt ställdt i hushållet.

— Nej, vi äta alldeles för mycket — sade han åter. — Låt oss baka bröd af tallkottar och koka soppa på lingonris. Men för all del, gumma, gif ingenting bort åt kräk och tiggare. Vi ha ej råd att vara barmhärtiga, vi.

— Jag vill gå till torparfolket där borta på andra sidan af sjön — sade gumman — och fråga dem hvaraf det kommer att de ständigt ha bröd, när vi lida nöd.

— Gör det — svarade gubben. — Jag är säker på att de hushålla bättre än vi.

Gumman gick och återkom med det svar, att torparfolket ofta skänkte sitt sista bröd åt de fattiga, och likväl ledo de aldrig brist, ty Guds välsignelse gaf dem tiofaldt åter.

— Det vore märkvärdigt — menade gubben. — Se här, tag vår sista kaka, kasta henne ut åt tiggarpacket där borta på landsvägen och bed dem sedan draga för tusan hakar.

— Nej — sade gumman. — Där behöfves ännu något därtill, och det är att gifva af godt hjärta.

— Kan det vara möjligt? — återtog gubben. — Nå, så gif då af godt hjärta, men på det villkor att Gud ger oss tiofaldt åter. Vi ha ej råd att skänka något utan betalning.

— Man skall gifva utan något villkor alls — sade gumman.

— Hvad? Skall man ej ens få tack därför?

— Ofta får man otack och gifver ändå.

— Det var för märkvärdigt — sade gubben och skakade på hufvudet. — Hur har man råd därtill?

Gumman sade: — Konung David säger i 37:de psalmen: »Jag hafver ung varit och är gammal vorden och hafver ännu aldrig sett den rättfärdige öfvergifven, eller hans barn gå utan bröd.»

— Hör du, gumma — sade gubben — där ligger i rian en kärfve otröskadt korn. Låt oss spara den nu till julen åt sparfvarna. Vi skola börja med dem.

Rosenpärlorna.

Min kloka syster knådar
i morteln, gissa hvad!
Jo, söndermalna trådar
af röda rosenblad.
Sen trillar hon i handen
små pärlor som en vals
och träder dem på banden
och bär dem på sin hals.

Hur näns hon göra illa
åt rosorna så där
och till en deg dem trilla,
som svart och klibbig är?
Jo, syster har den nåden
att säga: — Pärlorna
de lukta uppå tråden
så innerligen bra.

Så kan hon bandet bära
i hela tjugu år,
förutan att den kära
och vackra doft förgår.

När hon blir gammal gumma
och alla rosor dött,
då har hon än sin blomma,
till pärlor sönderstött.

Ack, visst kan det så vara,
att man har doften kvar;
men rosen själf, den rara,
den sköna man ej har.
Kan hon med fröjd ej skådas,
fast hon är snart förbi?
Skall hon nödvändigt knådas,
för att odödlig bli?

Elisa.

Det var en gång ett barn, i det heliga landet, i den nejd, som kallas Galiléen, där Jesus själf hade bott i sin barndom.

Det var ett litet barn, men ingen vet huru gammalt det var, kanske tre eller fyra år. Ingen vet, om det var en gosse eller en flicka, ej heller vet någon barnets namn. Men vi skola tro, att det hette *Elisa*, hvilket betyder *Guds salighet*. Ty visst var detta barn ett saligt Guds barn redan på jorden, och än mer uti himmelen.

Elisa var ett *fattigt* barn, som icke hade granna kläder och aldrig hade doppat hvetebröd i mjölk eller skrikit efter russin, tårtor och pepparkakor. Elisa var ett *ödmjukt* barn, som aldrig tyckte sig vara bättre och klokare än andra. Elisa tänkte alltid: — Jag är ett stackars litet barn med många fel och vet ingenting; hvarför skulle jag vara egenkär och bedröfva Gud? — Elisa var också ett *lydigt* barn, som gärna gick dit vår Frälsare bad; och visst var Elisa lydig mot fader och moder, annars hade det aldrig händt, som nu hände.

En dag gick vår Herre och Frälsare fram på vägen utanför Capernaum. Då kommo hans lärjungar till honom

och voro ännu så oförståndiga att de trätte sig emellan om hvem som skulle vara större och bättre än de andra uti Guds rike. Därför kommo de nu och frågade Jesus: — Mästare, säg oss hvem som är störst i himmelriket!

Då tog Jesus ett barn och ställde det midt ibland dem. Och då han tagit det i sin famn, sade han till dem: »*Sannerligen säger jag eder, utan I omvänden eder och blifven såsom barn, skolen I icke komma i himmelriket. Hvilken nu ödmjukar sig själf såsom detta barnet, han är den störste i himmelriket.*»

Det var ju ganska förunderligt sagdt om ett litet barn. Hvilken konung och kejsare på hela den vida jorden har någonsin kommit till en så stor ära och härlighet, att Jesus själf skulle säga om honom: — Se, sådan är den, som är störst uti himmelriket! — Den allra visaste, bästa och heligaste människa skulle aldrig vara värd en så stor nåd; men vår Herre och Frälsare utvalde därtill ett litet fattigt barn. Hvarför gjorde han det? Hvarför upphöjde han detta barnet icke blott öfver de rikaste och mäktigaste, utan ock öfver de visaste och heligaste människor?

Ja, det säger han oss själf: — För att detta barnet var så innerligen ödmjukt i sitt hjärta, för att det visste med sig själf, att det var så fattigt och okunnigt och fullt af fel inför den gode och fullkomlige Guden, och för att det alldeles icke tänkte på eget beröm, utan i sitt tacksamma hjärta mottog Guds nåd som en stor och oförtjänt gåfva. — Se, därför tog Jesus det barnet i sin himmelska famn, och det barnet var lyckligt för tid och evighet.

Hvem vet? Kanske hade Elisa hvarken fader eller moder, eller broder eller syster, eller bröd att äta, eller säng att sofva i, eller hem och kläder, när solen brände

het och när det blåste och regnade ute på vägen. Kanske gingo där hårda människor och bortskämda barn förbi på vägen och sågo med förakt på den lilla Elisa. Men Elisa var lycklig, Elisa var rik: vår gode Herre Jesus hade tagit Elisa uti sin famn, och Elisa blef däraf blott mera ödmjuk. Elisa tänkte: — Huru innerligt god är vår Herre och Frälsare, och aldrig har jag, fattiga barn, förtjänt en så stor godhet!

Se, sådana äro de störste i himmelriket. Hvar gång du tycker dig vara bättre och klokare än andra, så tänk på den lilla Elisa, som tyckte sig vara det allraminsta och fattigaste och okunnigaste barn i den vida världen och fick dock bäras på Jesu armar och hvila vid hans sköna, heliga och oskyldiga hjärta. Där ville du också gärna vara; och sker det icke på jorden, så kan det ske uti himmelen. Var endast ödmjuk såsom den lilla Elisa var.

Kanske har du också läst, huru mödrarna i det heliga landet en gång förde sina barn till Jesus, att han skulle lägga händerna på dem och bedja. Men lärjungarna tyckte detta vara besvärligt för deras mästare och ville hindra barnen att komma till honom.

Då sade Jesus: »*Låten barnen komma till mig och förmenen dem icke: ty sådana höra Guds rike till.*»

Och han tog upp dem i famnen och lade händerna på dem och välsignade dem.

Se, då hade du visst velat vara ett bland dessa barnen, att vår gode Herre och Frälsare skulle hafva lagt sina händer på ditt hufvud och bedit för dig och välsignat dig. Men det gör han ännu, det gör han osynlig alla dagar, allenast du kommer till honom så ödmjuk i ditt innersta hjärta, som den lilla Elisa var. Du ser icke hans händer, och du hör icke hans röst, men du

känner att han bär dig i sin heliga famn och lägger sin hand på dig och välsignar dig. Då skall du säga som den lilla Elisa sade: — O huru god är vår Herre Jesus emot mig, fattiga barn!

Frälsarens lärjungar voro goda och fromma människor, som visst icke menade illa med barnen. De tänkte blott vid sig själfva: barnen förstå ingenting, de äro bara i vägen för andra och hindra vår mästare.

Men Jesus visste mer än lärjungarna. Han visste, att Guds rike icke är sådant, att vårt förstånd kan begripa det; utan Guds rike är invärtes i människans kärlek och tro. De små barnen förstodo så litet af världen: de kunde kanske icke räkna till tjugu en gång. Men de förstodo det som var bättre: de förstodo att Jesus älskade dem, och de höllo så hjärtligt af honom tillbaka. De blefvo glada, när han såg på dem med sina sköna, goda ögon: det var som om Gud i himmelen själf hade sett på dem, och så var det väl också. När de hörde hans vänliga röst, så visste de väl, fast ingen lärt dem, att det som han talade var Guds eget ord, fullt af nåd och en evig sanning. Ingen af de små barnen frågade Jesus, såsom äldre människor brukade fråga: hvem är du? Hvarifrån kommer du? Hvem har skickat dig? När Jesus sade: »Jag är vägen, sanningen och lifvet; hvilken som tror på mig, han skall lefva, om han än död blefve!» då smögo sig barnen närmare till honom och tänkte vid sig själfva: — Ja, ja, Herre Jesu! — Och när de hörde honom säga: »sådana höra Guds rike till»; då tänkte de åter: — Ja, ja, Herre Jesu!

De tänkte icke på sig själfva; de trodde helt visst, att Jesus var Guds son och världens Frälsare och att hans ord var det eviga lifvets ord. Detta tyckte barnen är helt lätt att tro, och likväl är det mer än många

lärda och kloka i världen veta. Tro det blott af hela ditt hjärta, så äger du allt som behöfves för att höra Guds rike till.

Men många annars goda människor göra som lärjungarna gjorde och hindra barnen att komma till sin Frälsare Jesus. De tänka: — Hvad förstå barnen? Låt dem först blifva litet äldre och läsa katekesen.

Se, då säger Jesus ännu i dag med bibelns ord: »låten barnen komma till mig och förmenen dem icke, ty sådana höra Guds rike till!» — Och så är det. Gud, din Frälsare skall du älska alltifrån det att du kan jollra hans namn, ja alltifrån den dag, när du kommit i världen. Icke vet det lilla barnet hvarför prästen i dopet lägger vatten på dess hufvud, och likväl hör det redan Guds rike till.

När du blir stor, komma många syndiga tankar så lätt i ditt hjärta. Då är det godt att Jesus har varit din barndomsvän, ty sina barndomsvänner förglömmer man aldrig.

Det händer också ofta, att Jesus tager barnen bort ifrån jorden, medan de ännu äro små. Då tager han dem i sin himmelska famn, och de få luta sig mot hans heliga hjärta till evig tid. Lyckliga små barn! Vi borde ju glädjas däröfver och icke sörja, vi som bli kvar. Men ack, det är icke så lätt, som man tror, att gifva sin glädje åt Jesus. Det kännes då ofta, som ville vårt hjärta brista. Men vi skulle icke se ned i den mörka grafven, vi skulle hellre se upp till Guds ljusa himmel. Hvarför skulle vi göra som lärjungarna och hindra barnen att komma till Jesu famn?

Men nu skola vi minnas den lilla Elisa. Det vore märkvärdigt att se det barnet. Vi skulle fråga: — Elisa, säg oss, hur var det att lyftas i Frälsarens famn?

Och då skulle Elisa svara: — Vet du det icke? Har icke Jesus tagit också dig i sin famn, när du var liten på jorden?

— Nej, Elisa — skulle vi säga. — Det är länge sedan Jesus lefde bland människorna.

Då skulle Elisa småle med en ängels löje och säga: — Vet du icke, att vår gode Herre och Frälsare sade: »där två eller tre bland eder äro församlade i mitt namn, där är jag midt ibland eder!» — Så går han ju osynlig än i dag ibland människorna och talar till dem med sitt heliga ord och bjuder dem sin öppna famn. Och åt de små barnen säger han ännu alla dagar: Kom till mig! Kom till Guds rike!

Ja, vi komma, Herre Jesu, vi komma så gärna, när du vill hafva oss!

— — · —

Himmelens barn.

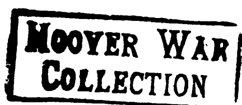
Den klara aftonrodnan,
en änglagosse visst är han.
Med röda fjärilvingar
han flyger fin och grann.
Rosende kväll
kring sjö och dalar strör han ut
och söfver stormens oro
och bådar mödans slut.

Den ljufva morgonrodnan,
en änglaflicka visst hon är,
och i sin röda klädning
hon bittida sig klär.
Rosende dag
hon väcker upp till lif och ljus
och kammar molnets lockar
vid västanvindens sus.

De båda himlens änglar,
de ljufliga, de klara små,
de älska så hvarandra,
men träffas ej ändå.

Natten sitt flor
har bredt så mörk emellan dem,
och kvällens klara stjärnor
de lysa deras hem.

Men i den blomstertiden,
när hela jorden klädes grön,
då tappar mörka natten
sin slöja uti sjön.
Himmelens barn,
de mötas då vid hafvets bryn,
den sköna änglagossen
och flickan uti skyn.

Sagan om de fyra, som prisade Gud.

Det var en gång en liten, liten stuga,
och där så var en gammal, gammal gubbe,
och han var halt, just som en krokig stubbe;
men annars var han karl, som hette duga.

Så hade han en gammal, gammal gumma,
och hon var blind på sina ögon båda,
och sol och måne kunde hon ej skåda;
men aldrig hördes hon fördenskull brumma.

Sen hade han en liten, liten flicka,
och hon var döf och hade intet öra
att alla vackra fåglars kvitter höra,
när vårens gröna löf begynte spricka.

En liten, liten gosse ock de hade,
och han var stum. Han hade ingen tunga
att, liksom fåglarna, Guds ära sjunga.
Han stod helt tyst, när andra voro glade.

Så hade de en hund. Han hette Moppe,
och han var frisk och färdig, han allena.
Han kunde höra, se och röra bena
och skälla som en tok på mån däroppe.

En dag så gingo alla ut på mossen,
att bärga hö, som växte där vid stubben:
den blinda gumman och den halte gubben,
den döfva flickan och den stumme gossen.

Och Moppe flög liksom en mygg i dansen.
Men gumman föll i skogens djupa klyfta,
och gubben föll, som ville henne lyfta,
och Moppe bara viftade på svansen.

Den döfva flickan hörde ej dem falla,
den stumme gossen kunde ej dem svara.
Då tyckte Moppe just det klokast vara,
att obedd föra ordet för dem alla.

Nu råkade en vandringsman att höra,
när Moppe tjöt, och hjälpte upp de gamla.
Och när han såg dem halta, blinda famla,
så sade han, som mänskor ofta göra:

— Visst tycker jag, att Gud ni måste klandra;
så mycken nöd är ej en mänska värdig.
Om en af er helst vore frisk och färdig,
så kunde han dock hjälpa sen de andra.

Bra orättvis är Gud, som låter eder
bli liggande i nöden, medan hunden
har alla sinnen färdiga på stunden.
Hvad hjälper det, att mänskan tror och beder?

Då sade gubben: — Så bör du ej tänka.
Nej, låt oss tacka Gud, att han oss gifvit
den trogna hunden, som vårt bistånd blifvit
och kallat dig att hjälp i nöden skänka.

Och har oss Gud med många brister pröfvat,
så vet jag visst, att, om det är Hans vilja,
så kan Han nog all nöd ifrån oss skilja
och vända det i fröjd, som oss bedröfvat.

Och vandrarn såg på dem så godt och stilla.
Men gubben gick med gumman, flickan, gossen
att bärga höet på den mjuka mossen,
och hvem var glad, om icke Moppe lilla!

Det var ju sommar. Alla träd i skogen,
de stodo i sin fägring undersköna,
och solen sken på alla ängar gröna,
och säden gulnade på åkern mogen.

Då sade gumman: — Låt oss i förening
lofsjunga Gud! Fast vi ej se, ej höra,
ej tala och ej kunna fritt oss röra,
det är detsamma: Gud förstår vår mening.

Det tyckte alla vara ord så dyra.
De gamla sjöngo psalmen. Men de unga,
de kunde blott helt tyst i hjärtat sjunga,
och likväl hörde Gud dem alla fyra.

Då hände något. Just var psalmen sjungen;
då skrek den blinda gumman högt i kvällen:
— O Gud, från mina ögon falla fjällen!
Nu ser jag himlen, bergen, skogen, ljungen...

Vid dessa ord spratt flickan till helt häpen:
— Mor, mor, jag hör din röst! Är det väl möjligt?
Jag hör hur myggan surrar; ack, så löjligt!
Jag hör hur lilla fågeln kvittrar näpen!

Den halte gubben sprang med ens på backen,
liksom han vore kavaljer i valsen,
och föll sin gumma som en pil om halsen
och svängde henne fjorton hvarf på klacken,

Men deras undran ingen kan beskrifva,
när också gossen, han med bunden tunga,
upplät sin mun och började att sjunga:
— Gud vare lofvad, Gud som allt kan gifva!

— Ja — sade alla — visst må Gud vi lofva.
Han pröfvat oss, men ej Hans ord bedraga:
ty se, Hans makt är stark uti de svaga.
Högt lofvad vare Han och all Hans gåfva.

Så föllo de på knä i aftonglansen,
att prisa Gud, den sista och den främsta.
Men Moppe stackare var nu den sämsta;
han bara såg och viftade på svansen.

Då hördes skog och berg Guds ära hviska,
där stod en ängel, skinande som solen;
han fört de fyras psalm till nådestolen.
De hade trott på Gud och vordo friska.

Vårt land.

Vinden blåser; det susar i granarna. Hvarifrån kommer du, friska vind, med din svala andedräkt?

— Jag kommer från norr, från Lapplands fjäll. Jag föddes i går i öde klyftor, vid gränsen af den eviga snön, och pröfvar nu för första gången mina vingar på slätterna. Hej, gosse, min resa var lång, ty ditt land är stort! Jag vill hvila en stund i granens krona.

— Ja, vackra vind, vårt land är stort; du behöfver nog hvila. Jag stod en dag på det höga berget där borta vid sjön och såg rundt omkring en omätlig krans af kullar och dalar, skogar och sjöar, ängar och åkerfält, gårdar och vildmarker. Då sade jag till mig själf: allt detta är vårt! Det är vårt eget land!

— Ja väl — sade vinden. — Men, stackars gosse, din syn når ej långt. Ditt land är större, än himmelens rand på en gång kan omfamna. Jag uppstod i går, innan solen gått upp, och band på mina skuldror morgonrodnadens vingar. Jag flög öfver de vida, ödsliga mossar i Lappland. Jag andades kärrens dunster och hvirflade snön öfver renens horn, där han med knakande fötter sprang öfver isen på Enare sjö. Jag flög vidare och kom till det land, där det första kornet gror vid de strida

älfvarnas stränder. Sedan flög jag öfver stora skogar och härliga sjöar till åkerbärens rätta fädernesland och kom till de nejder, där rågen växer. Där hörde jag yxan hugga och forsen såga och kom så till ett land, där gårdarna byggdes tillsamman i gator och städer och skeppen utbredde sina hvita segel i hamnarna. Men ännu var jag endast vid början af ditt stora land. Jag flög allt vidare och kom till de nejder, där linet växer och nötterna börja mogna. Då först hade jag kommit till midten af landet. Sedan hade jag ännu en lång väg, till dess att jag nådde en sydligare nejd, där äpplen hänga om hösten på träden och lönnar och lindar breda sin svala skugga i solskenet. Ändtligen kom jag hit, där eken trifves, körsbären mogna och de stora ångskeppen ryka från strand till strand, medan söderns ljumma andedräkt blåser emot mig från hafvet Se, så stort är ditt land, att vårens svalor komma tre veckor tidigare till dess sydliga kullar, än till dess kullar i norr, och när julinatten mörknar här nere i körsbärens land, står natthimmelen ännu klar som en dag öfver åkerbärens hembygd i höga norden.

Men — fortfor vinden — nu har jag ej tid att dröja längre, ty i morgon kväll vill jag plocka en apelsin vid foten af Etna. Adjö adjö! — Och så lyftade han sina stora vingar och seglade bort öfver molnen.

Men jag såg mot den blå randen af sjön och skogarna där bakom och åkern och byn och kyrktornet, som sken på afstånd i morgonsolen. Jag tyckte, att sjön bredde ut sig i tusen sjöar, stora och små, och skogarna vidgade sig till många skogar, och åkrar och byar och kyrkor växte till många hundrade. Och åter sade jag: se vårt land! Gud måtte haft någon mening därmed, när han skapat vårt land så stort

och ännu därtill så skönt. Om jag blott visste Guds rätta mening!

— Vet du icke det? — sade rödstjärten, som kvittrade helt nära på grenen. — De, som bebo ett stort land, skola bedja om stora tankar. Och de, som bebo ett skönt land, skola vara goda och ödmjuka. Men de två kunna förenas, ty all verklig storhet är ödmjuk af hjärtat.

Jag svarade: — nu förstår jag. Om vi blefve stora i högfärd, grannlåt och falsk ärelystnad, så skulle vårt land säga till oss: — se, jag är ödmjukt och flärdlöst; mina gröna skogar äro i all sin skönhet så allvarsamma, som vore de klädda i vadmal. Mina berg äro grå på ytan, med järn i sitt inre. Mina sjöar spegla himmelens glans långt mera än jordens. Mina ängar och dalar vittna hvar vår om lifvets makt öfver döden. Sådan är den sanna storheten. Var som jag!

Ja, mitt land, du har rätt: jag vill vara som du.

Jag minns en saga, men jag vet ej hvem som berättat henne. Kanhända flög hon en afton i skogens grenar, när hafvet sof och stjärnorna blinkade klara på himmelen. Vill du höra, skall jag berätta.

Det var en gång en stor och skön moder, som hade många små barn. Hon församlade dem alla omkring sig och utsträckte sina händer öfver dem och välsignade dem. Mina kära små barn, sade hon, jag håller så hjärtligt af eder. Jag gifver er kläder och mat, en vagga åt den som är liten, en stuga åt den som är stor och en graf åt den som går bort ur lifvet. Se, jag satt och sjöng vid er vagga för länge sedan, och jag ledde edra första steg och lärde er alla nyttiga kunskaper. I tyckten ibland, att jag var en sträng moder, och det är sant: jag har icke klemat med er i vällefnad och öfverflöd, jag har lärt

eder arbeta och försaka, på det att I skolen blifva starka till kropp och själ. Nu, mina barn, begär jag, att I älsken mig, som jag älskat eder. Arbeten för er moder, arbeten och bedjen för henne i hela ert lif! Er moder är fattig, och I skolen göra henne rik. Hon är sorgsen, och I skolen göra henne glad. Hon fryser, och I skolen värma henne; hon bor i mörker, och I skolen tända i hennes fönster ett klart skinande ljus. Viljen I lofva det, mina barn, så skall jag bedja den allsmäktige Guden, att han gör eder visa och lyckliga, för att I älskat er moder.

— Ja, ja — svarade barnen, och så gingo de ut, en hvar till sitt arbete. Men somliga voro lata och ledsnade snart och lade sig att sofva från arbetet. Somliga voro lätta på foten och sprungo bort efter granna fjärilar, som flögo på ängarna. Somliga blygdes för att deras moder var fattig och gingo bort till granngårdarna, där de hade allting rikare. Ja, några voro så ärelösa att de ville sälja sin moders gård åt främmande köpmän, liksom Jakobs söner sålde sin broder Josef åt köpmännen från Egypten. Men somliga arbetade från morgonen till kvällen och från vaggan till grafven, för sin moders ära och lycka, och somliga gåfvo med glädje sitt lif, för att rädda henne ur röfvares händer.

Då kallade deras moder ännu en gång alla till sig och sade till dem: — Mina barn, jag vet nu edert arbete, och de trogna bland er vill jag sluta ömt till mitt hjärta, men de otrogna vill jag förskjuta. Ty om jag ock ville omfamna er alla, goda och onda utan åtskillnad, glömmande och förlåtande alla fel, så är det nu icke jag som dömer, utan den rättfärdige Guden dömer eder i mitt ställe. Hans dom kan jag icke ändra; och se, där sitter hans ängel allaredan på himmelens tron!

Då sågo barnen upp med förfäran, och äfven de

goda darrade, ty de sågo domens bok uppslagen i skyn, och en ängel med skinande anlete vände bladen. För hvar gång han vände ett blad, flög en blixt öfver himmelen. Och han sade till de olydiga barnen: — Er moders sorg dömer eder; I, som varit lata, skolen blifva fattiga; I, som varit lättsinniga, skolen bittert ångra; I, som varit högmodiga, skolen bli föraktade; I, som varit falska och förrädiska, skolen bli alla människors afsky. Men till de goda barnen sade ängeln: — I skolen blifva visa och lyckliga här på jorden och aktade efter döden, ty er moders välsignelse följer eder genom hela lifvet och bortom grafven.

Då sade de olydiga barnen: — Hvem är vår moder? Vi känna henne icke.

Ängeln sade: — Ert fädernesland är eder stora moder, som födt er och älskat er och gifvit er det bästa hon haft att gifva. Det är henne, som I gjort sorg, men de andra hafva gjort henne glädje. Barn, kommen ihåg att ert land skall vittna om eder för samtid och eftervärld!

Så var den sagan; hvad skola vi säga om den? Skola vi vara vår stora moders olydiga barn, som löna hennes kärlek med sorg och otack? Eller skola vi vara hennes goda, lydiga barn, som glädja hennes hjärta och arbeta för hennes lycka?

Nej, nej, vår goda moder, vårt land, vårt fädernesland, vi skola aldrig bedröfva dig! Vi skola blifva värdiga din kärlek och omvårdnad. Aldrig skola vi sälja dig åt Egyptens köpmän. Aldrig skola vi förakta dig för ditt armod eller sofva i lättja, när du säger till oss: arbeten för mig! Vi skola lyda din stora maning, såsom våra fäder gjort före oss. Är du fattig, så skola vi göra dig rik. Är du sorgsen, så skola vi göra dig glad.

Fryser du, så skola vi värma dig med vår kärlek, och sitter du uti mycket mörker, så skola vi tända i ditt fönster ett klart skinande ljus. Ty du är stor, vår moder; så vilja vi bedja Gud om stora tankar. Du är ödmjuk; så vilja vi bedja Gud om ett ödmjukt hjärta. Och Gud allsmäktig skall höra vår bön och göra oss visa och lyckliga för vår kärleks skull.

Vi arbeta en stund och blomstra i dina dalar, och så vissna vi bort som blomstren på marken, och andra komma efter oss och arbeta, som vi. Men du, vår stora och ädla moder, lefver kvar genom tidehvarfven. Och du samlar dina barns kärlek som en skatt genom tiderna och växer till ära och storhet under den Eviges hägn. Ja, väx, vår moder, väx i vår kärlek! Blif stark och mäktig, blif ädel och upplyst, blif rik af Guds nåd! Och då skall du i en framtid säga äfven om oss: de voro mina goda barn; de hafva älskat sitt fäderneslandl

---

Barnens bön för fäderneslandet.

O Gud, bevara vårt fädernesland,
vårt dyra, älskade hem!
Vår fredliga bygd, vår lugna strand,
o Gud, beskydda dem!
Vår moders hydda, vår faders gård,
vår barndoms vagga, vår ungdoms vård,
beskärma dem med din hand!
Bevara vårt fosterland!

För krig och fara! För skymf och död!
För sjukdom och sorgetid!
För eld och våda! För hungersnöd!
För tvedräkt och inre strid!
Allsvåldige Gud, din arm är stark;
beskydda vårt folk och vår monark!
Din heliga, visa nåd
förläne oss kraft och råd.

Vi äro fattiga barn och små,
som blommor på lifvets stig,
och intet är, som vi här förmå,
allenast bedja till Dig.

O Gud, som hörer de spädas röst,
var du vår styrka, var du vår tröst,
vårt värn, vårt ljus, vår dygd!
Välsigna vår fosterbygd!

Och låt oss växa, och lär oss bli
en dag våra bygders stöd!
Och lär oss att älska, också vi,
vårt land uti lust och nöd!
Vår moders hydda, vår faders gård,
vår barndoms vagga, vår ungdoms vård,
oss alla tag i din famn
för Jesu heliga namn!

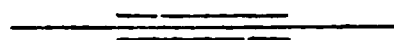
Innehåll:

SAMLADE SKRIFTER

AF

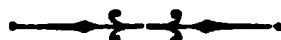
ZACHARIAS TOPELIUS

TJUGUNIONDE DELEN

LÄSNING FÖR BARN

IV

G. W. EDLUNDS
FÖRLAGSAKTIEBOLAG
HELSINGFORS.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1906

LÄSNING FÖR BARN

AF

ZACHARIAS TOPELIUS

FJÄRDE BOKEN

G. W. EDLUNDS
FÖRLAGSAKTIEBOLAG
HELSINGFORS.

Walters äfventyr.

Walters första äfventyr.

Om Walters hem samt om Lunkentus och den randiga kjolen.

Ett stycke från vägen är en gård, som heter Hemgård. Kanske minns du de två vackra rönnarna vid det rödfärgade planket och brunnen med den höga hinken och trädgården med de sköna krusbärsbuskarna, som alltid först bli gröna om våren och fram på sommaren hänga ända till marken med sina präktiga bär? Bakom trädgården är en hage med höga aspar, som susa för mongonvinden, bakom hagen är vägen, bakom vägen är skogen, bakom skogen är vida världen. Men på andra sidan om gården är sjön, och på andra sidan om sjön är byn, och rundtomkring skifta ängar och åkrar, ibland gula och ibland gröna.

Där i det lilla nätta huset med de hvita fönsterposterna, den prydliga farstukvisten och den snygga trappan, som alltid är beströdd med fint hackadt enris, bo goda, arbetsamma och ordentliga människor. Där bo Walters föräldrar, bror Fredrik, syster Lotta, gamla Lena och Jonas och Caro och Bravo och Putte och Murre och Kuckeliku. Caro bor i hundkojan, Bravo bor i stallet, Putte bor mest i drängkammaren, Murre bor litet

litet här, litet där, och Kuckeliku bor i hönshuset. Det är hans kungarike.

Walter är sex år gammal; han skall snart börja sin skola. Läsa kan han icke ännu, men han kan mycket annat. Han kan hoppa kråka, stå på hufvudet, stupa kullerbytta, draga fingerkrok, taga lyra, hoppa bräde, slå trissa, meta mört, åka kälke, kasta snöboll, härma tuppen, rida käpphäst, äta smörgås och dricka kärnmjölk. Han kan gå snedt på stöflarna, rifva sönder byxorna, slita hål på armbågen, snyta sig med fingrarna, slå sönder tallrikar, kasta bollen genom fönsterrutan, rita gubbar på angelägna papper, draga snöret af spinnrocken, trampa ned kryddgårdssängarna, äta sig sjuk af stickelbär och bli frisk af en risbastu. För resten har han ett godt hjärta, men dåligt minne att komma ihåg pappas och mammas förmaningar, och därför råkar han ut för många äfventyr.

Du skall få höra.

En vacker sommarmorgon, när Walter vaknade, satt hans mamma på sänkanten och kysste honom och sade till honom: i dag är den 20 Juli. Gud välsigne dig, kära barn!

Med detsamma kom också pappa och kysste honom, och syskonen voro redan klädda, och Lena och Jonas syntes i dörren, och alla sågo så glada och menande ut, och Caro viftade på svansen, såsom han brukade, och Jösse Putte skuttade förbi sängen, och Bravo gnäggade på gården, och Kuckeliku höll tal därborta vid trädgårdsplanket. Det var beständigt samma tal, där var ingen variation, men det lät mycket viktigt, och det var hufvudsaken.

Walter gned, smått förlägen, sömnen ur ögonen och småskrattade för sig själf. Han visste nog hvad allt detta betydde: det var hans sjätte födelsedag.

I ett huj var han uppe och ville söka sina kläder, som han kastat ifrån sig, hvar det föll sig, om kvällen förut, ty vår gode Walter var en stor slarf, så liten han var, och där hjälpte inga förmaningar att han borde lägga det ena och andra ordentligt på stolen. Men i dag slapp han alla bannor, och hans mamma räckte åt honom spritt nya sommarkläder, grå tröja, byxor och väst; — det var något märkvärdigt att gå klädd i väst! Till och med skjortan låg ny och finstruken på sängkanten, strumporna hängde alldeles nya på stolkarmen, och de små stöflarna, som varit så gyttjiga kvällen förut, stodo högtidligt blankade invid sängen. Nu gick det som en dans att blifva putsad och fin, och det enda besynnerliga var att Walter i brådskan trädde högra stöfveln på vänstra foten, men det var icke så noga; det gick ändå för sig, det var orätt, men ingen synd.

Ute i salen var ett födelsedagsbord med blommor och kransar, en kringla och ett skepp med master, segel, bogspröt och riktig tackling; det hade Jonas länge arbetat på, han, som förr varit sjöman. Ett sådant skepp hade Walter länge önskat sig, hans glädje var obeskriflig, och skeppet skulle genast ha namn. Det fick också ett stolt namn: det hette Lunkentus.

— I eftermiddag ro vi ut till Granholmen därborta — nickade pappa — och då får du försöka hvad Lunkentus duger till.

— Går det icke an, att Walter seglar med skeppet i vattsån? Jag är rädd för sjön — sade mamma bekymrad.

— Skall Lunkentus segla i vattsån? — frågade Walter, mankerad och misslynt.

— Vi få väl se huru lydig du är — sade fadern. — På sjön får du inte ro allena i båten. Du kan emellertid taga Lunkentus med dig.

Sagdt och gjordt. På eftermiddagen rodde alla ut i den stora båten till Granholmen. Det var så vackert, och sjön var så lugn, och de små löjorna summo i stora stim vid vattenbrynet och nappade små larver, som hade fallit från träden i vattnet. På stranden funno de stenar, somliga svarta, somliga hvita, och somliga voro liksom enkom gjorda att kasta smörgås med. Mamma lät duka kaffe och kall mat i gröngräset och aldrig hade surt bröd och söt mjölk smakat så godt; det var obeskrifligt roligt. Det enda förtretliga var, att myggorna också hade en förträfflig aptit och ansågo Walter för sin smörgås, men Walter slog ifrån sig med en löfruska och stred som en tapper hjälte, en mot tusende. Det var också något, att vara så tapper och fruktansvärd.

När detta var gjordt, tog pappa sin bössa och gick till skogen, medan mamma och Lotta gingo att plocka åkerbär, Lena diskade koppar, och Jonas hade fått på sin lott att valla pojkarna. Solen sken varm, Fredrik somnade, och Jonas, som vakat natten förut, för att få Lunkentus färdig, somnade med. Då fick Walter lust att försöka sitt skepp.

Han gick till stranden, lastade Lunkentus med hvita stenar, satte en myra till styrman och lät honom segla till Spanien. Det blåste sakta från land, och Lunkentus gjorde sin mästare heder. Aldrig tyckte sig Walter ha sett ett vackrare skepp. Hvad det gungade högfärdigt för de krusade vågorna! Hvad det sköt fart! Hvad det krängde präktigt för vinden! Lunkentus seglade till Spanien, men Walter stod med ett snöre på stranden och aktade sig att låta Spanien ligga för långt borta i Granholmens geografi.

Nu kom en vindpust. Just som det var roligast,

slank segelgarnet ur Walters hand, och — farväl med Lunkentus! Han seglade nu på egen hand utåt den vida sjön.

Walter sprang till båten, men båten var stor och tung, den fick han ej ut. Han sprang som en tok längs stranden: — Lunkentus rymmer! Lunkentus reser på allvar till Spanien! — Nu bodde en fiskare nära intill; hans båt var borta, men där låg ett gammalt degtråg kullstjälpt på stranden. Walter besinnade sig icke länge. Han sköt ut tråget i vattnet, hoppade däruti och stakade sig fram med en liten käpp.

Tråget var något rankt, men i början gick det förträffligt. Vinden blåste från land och dref tråget småningom ut på djupt vatten. Likväl kom Walter ej närmare rymmaren, ty Lunkentus seglade mycket fortare.

När Walter ej mera kände botten med käppen, blef han häpen till mods. Tråget dref allt längre ut, det begynte kränga för vågsvallet och var nära att kantra.

Nu började Walter skrika, det mesta han kunde. Det var icke långt ifrån, att Walters första äfventyr hade varit hans sista.

Till all lycka vaknade Jonas och fick stora ögon, när han långt ute på fjärden såg ett litet gungande tråg och en skrikande gosse. Trög på foten var han, den gamle, beskedlige Jonas, men nu fick han fötter under sig, sprang till stranden, sköt ut båten och rodde efter Walter, så att årorna knakade. Walter såg det och fick sitt kurage tillbaka. — Inte skall du tro att jag är rädd! — sade han och reste sig stormodigt i tråget. Men detta var mer än tråget stod ut med, det kantrade strax, och Walter föll hufvudstupa i sjön.

— Nej, se på den dumma pojken! — skrek Jonas och rodde så häftigt, att ena åran brast. I detsamma

var han helt nära, grep Walter i luggen och drog honom i båten. Det var en god lugg. — Brr — sade Walter, när han kom upp ur abborriket.

— Bärga Lunkentus! Bärga Lunkentus! — var det första han skrek, med munnen ännu full af vatten. Och hvad det dröp af honom, och hur hans stöflar läto kipp, kipp, när han rörde fötterna!

— Bryr jag mig om Lunkentus! — skrattade Jonas hälften glad, hälften förargad, och så kafvade han sig med en och en half åra åter till stranden.

Här blef hallå. Pappa bannade, mamma grät, Lotta snyftade, Fredrik skrek, Lena beskifvade sig, och Jonas såg flat ut. Walter själf var alls inte rädd, sedan han väl kände fast mark under fötterna, och menade att det inte var så farligt, nog kunde han simma.

— Ja, med händerna i bottnen — svarade Jonas.

— Jag kände ingen botten — sade Walter stormodigt. — Du skulle ha låtit mig vara i fred, så hade jag simmat i land.

— Men hvar få vi nu torra kläder i hast? — sade mamma. — Lotta, spring till fiskarens stuga, och begär att låna något af barnens kläder!

Lotta sprang och kom om en stund tillbaka. — De hade bara en liten gosse och en större flicka — sade hon. — Här äro flickans lintyg och randiga helgdagskjol med strumpor och skor.

— Skall jag gå i flickkläder? — frågade Walter.

— Det skall du, min gosse — sade mamma med den bestämda tonen, som det icke var godt att säga emot. — Det skall vara ditt straff, och du kan vara glad att slippa för så godt köp. Du har förtjänt en god risbastu.

Det hjälpte icke. Om en liten stund var Walter

klädd och såg rätt besynnerlig ut i sin randiga kjol. — Kom hit, skall jag bena ditt hår! — sade Lotta. Men Walter slängde på armarna och gick fnurrig till skogen, medan hans kläder torkade.

När han gått ett stycke, mötte han en jägare, som sade till honom: — Lilla flicka, kan du visa mig vägen till fiskarens stuga?

— Jag är ingen flicka — sade Walter och gick stolt förbi.

Ett stycke därifrån gick en gumma och plockade blåbär. Walter gick fram till henne, satte armarna i sidan och sade: — Jag är ingen flicka, jag är en karl!

— Jaså — sade gumman och fortfor att plocka.

Längre fram höllo några fattiga gossar på att afkvista löf till mat åt fåren. — Se, där går laxfiskarens Brita — sade de till hvarandra; — hon skall hjälpa oss bära löfvet till båten. Kom, Brita; hvad går du där och latas i skogen?

— Jag är ingen Brita för er! — sade Walter och bröt sig för säkerhets skull en bra käpp.

— Nej, hör på den — sade gossarna, och så begynte de kasta grankottar på den förmenta flickan. Walter kastade tillbaka, och där blef ett krig i skogen. Där surrade kulor emellan träden, men fienden var öfverlägsen, och Walter måste taga till flykten. Det var inte lätt att springa i kjol öfver stubbarna för den som var van att springa med frihetsälskande ben. Fienden hann upp Walter och bombarderade honom med kulor från alla håll. — Vi skola lära dig att gå och latas, när du kan göra nytta — ropade gossarna.

— Jag är ingen flicka, jag är en karl — skrek Walter, och så slog han omkring sig med käppen. När det ej hjälpte, hittade han på att knyta lös kjolen och

lämna den i sticket. Kjolen blef hängande på en enrisbuske, och Walter flydde undan i en mycket underlig kostym. Gossarna skrattade, nötskrikan och ekorren skrattade i trädens grenar, och hela skogen uppfylldes af munterhet.

Svettig och rödbrusig kom Walter tillbaka till stranden. — Jag vill inte vara flicka, nej, aldrig i världen vill jag mera vara en flicka! — ropade han på långt håll, med gråten i halsen.

— Gråt icke, min kära gosse — sade hans mamma; — flickorna äro mången gång lika bra, som någon gosse. Se här, kom och tag dina egna kläder, de äro nu torra. Lotta går att uppsöka kjolen och tacka för lånet i fiskarens stuga.

Walter klädde om sig, och det gick raskt. Han kände sig så lätt och vig och behaglig i sina kläder. Nu fick han vara gosse igen, nu var han karl, nu tyckte han sig vara nog stark att kriga med grankottar mot en hel bataljon. Han hade lidit en gruflig förödmjukelse. Hur kan man vara tapper — menade Walter — hur kan man vara en huggare, en kaxe, en hjälte, när man har den förskräckliga olyckan att vara klädd i kjol?

Så foro alla hem igen. Walter satt vid båtkanten och höll sin käpp i vattnet, så att där blef en liten fors kring käppen. Fjärden var alldeles blank som ett glas, och aftonskyarna rodnade af förundran, när de sågo sin skönhet i spegeln. Det märkvärdiga var, att där nere i vattnet syntes också en himmel, lika djup, som den öfra himlen var hög, och där nere summo rosenfärgade moln, alldeles som högt där uppe. Walter tänkte vid sig själf, att om det blanka vattnet vore af glas, se, då vore det roligt att där åka skridsko. Han nästan tyckte att det var skada på en så vacker spegel, när

Jonas bräckte glaset med årorna och båten gjorde en lång spricka däri. Och när båten nalkades Hemgårds strand, var det för besynnerligt att se, hur alla björkarna stodo på hufvudet nere i vattnet, och djupets sol sken genom de gröna löfven, och djupets fåglar flögo där nere mellan grenarna under vattnet.

Knappt hade båten landat vid bryggan, innan Walter skrek till och var den första att hoppa i land. Hvad såg han där, som så lifligt fägnade honom? Hvad annat, än hans eget stolta skepp, hans saknade, hans förlorade Lunkentus, som låg där och skvalpade i den sakta dyningen emot stranden. Lunkentus hade haft en god styrman som kände sin navigation; myran hade skött rodret som en hel karl och styrt raka vägen till rätta hamnen. Visst låg Lunkentus något på sned, och en hel del af lasten hade gjort haveri. Men sådan last fanns tillräckligt i Spanien. Och Lunkentus gjorde ännu många resor, lastad med stenar, myror och glada förhoppningar.

Förhoppningar äro en lätt barlast, som ofta kantrar, men det gör ingenting, blott att arbetets myra styr och lifvets Lunkentus slutligen uppnår den rätta hamnen.

Walters andra äfventyr,

som hände sig en dag i Sockerlandet vid Himmelsbacken.

Ja, nog har du godt och varmt att sitta därinne och värma dina händer vid brasan. Sitt där och pjåka, du klemiga gosse, och skratta åt de andra, som äro nog narraktiga att springa med fröjd där ute i den frostiga

vinterluften. Jag vill säga dig något, som du kanske icke tänkt på förut. Ingen klemig gosse blir någonsin en duktig karl. Det finns något som är värre än frusna fingrar, och det är att i all sin tid förblifva en veklig stackare. En sådan gjorde bättre att sitta hela sitt lif i ett glasskåp, eller lefva och dö på en bastulafve. Ty världen och lifvet äro ofta hårdhändta att brottas emot. Icke duger det för en gosse att hafva ett sådant fint fröken-hull, som ingenting tål, ty då är det säkert, att han en gång får slita ondt i världen.

Men det är något präktigt, när solen skiner öfver den hvita snön och bjällrorna klinga och medarna slinta och det går som ett huj nedför den hala backen där borta vid stranden. Den som fryser, kan vackert bli hemma. Den som är rädd, får stå och se på. Kälken har flinka fötter. Kälken behöfver ingen häst, och aldrig behöfver han piska.

Walter var en sådan, som aldrig brukade frysa, om han också glömde vantarna hemma. Blef han röd om lilla näsan, så snöt han sig och såg lika glad ut ändå. Värkte fingrarna i kölden, så gned han dem mot hvar-andra och slog armarna tillsammans. Rädd var han sällan, när han ej gjort något illa. Men då var han förskräckt för alla som mötte honom. Gud sätter alltid ett märke på den som gjort något illa, så att andra människor se det strax. Så gjorde Gud med Kain, och så gör han med alla.

Borta vid den branta stranden var en mycket hög backe som, just för att den var så himmelshög, kallades *Himmelsbacken.* Där vågade aldrig någon köra med häst, men gossarna åkte gärna kälke där. Himmelsbacken hade liksom två afdelningar med ett jämnare ställe i midten, och den, som var rädd att åka ned allt-

ifrån höjden, han började hellre i halfva backen, ty då blef farten icke så rasande.

Nu var det en vacker vinterdag, och gossarna åkte af hjärtans lust på sina kälkar i Himmelsbacken. Somliga hade små flickor framför sig på kälken, och då fick man vara god styrman i vändningarna, och stundom hände att flickorna började skrika. Var icke rädd, nog går det bra, skreko gossarna. Och bra gick det, ända långt ut på isen. Men så hände väl också ibland, att där blef en kullerbytta i snön, och somliga miste mössan, och somliga fingo en skråma och blödde näsblod, men inte var det så farligt. Om en stund såg man dem börja på nytt, och det var lika roligt för det.

Julgubben hade skänkt Walter en kälke, som icke hade sin make. Han var järnskodd, kunde styras med tömmar, om man icke hellre styrde med hälarna, och hette Pukki-Bocken, för att han hann upp alla andra kälkar i backen och stångade dem i ryggen. Pukki och Walter voro ett par. Du skulle ha sett dem i Himmelsbacken! Där flögo de högst från toppen, så att snön yrde som moln omkring dem. Aldrig såg man en präktigare kälke, och Walter var stor på sig öfver Pukkis meriter.

Vid sidan af Himmelsbacken var en hög brant, där ingen väg var upptrampad, och den kallades *Sockerlandet*, ty den som där for ned, han for in i drifvorna, så att knappt mössan stod upp öfver snön. Dit vågade sig sällan ens de, som voro tapprast i Himmelsbacken. Men Walter litade på sin Pukki och företog sig att göra ett ströftåg i Sockerlandet.

Sagdt och gjordt. Alla gossar och flickor sågo med beundran på. Walter klef upp, och Pukki följde som en hund efter honom. När de kommit så högt de kunde

komma, tog Walter tömmarna, satte sig och kommenderade marsch. Pukki lydde, med nosen rakt nedåt. Huj, så bar det af med pilens hastighet rakt in i djupaste Sockerlandet... Först såg man ingenting annat än Walters hufvud, sedan bara hans mössa; slutligen såg man ingenting mer... Pukki och Walter hade försvunnit i drifvorna.

Walter blundade, när han försvann. Han kände huru han sjönk och sjönk, liksom när en vingskjuten kråka faller ner från björktoppen, och så kom där en duktig puff. När Walter såg upp, stodo Pukki och han framför ett stort slott af is, med glimmande höga pelare och stora salar af blankaste silfver. Där kom snökungen ut ifrån slottet, klädd i vargskinnspäls med ett långt skägg af rimfrost, och vid handen ledde han snödrottningen i lång hvit klädning med en krona af isdiamanter i håret. — Välkommen i mitt rike — sade kungen. — Nu är du här och slipper ej mer härifrån. Jag tycker om sådana raska gossar som du, jag vill behålla dig till min öfverste rumormakare, och Pukki och du skola komma till stor heder.

— Tackar för äran — svarade Walter — men litet varm mat kunde ej skada; det är längesedan jag åt.

— Kom — sade snökungen — så skall jag doppa dig i en vak med iskallt vatten, och du skall få äta ett så delikat snömos, som du aldrig ätit förr, ty det är vispadt af frusen dagg och sockradt med sönderstött is.

— Nej, jag tackar — svarade Walter — jag tror jag är mätt.

— Ack, du lilla slyngel — sade snökungen förtörnad — jag skall lära dig att försmå mina goda gåfvor. Kom hit, snödrottning! Andas på denne vildbasare och förvandla honom till en flygande snöfågel i vårt gränslösa rike!

Nu andades snödrottningen kallt som en isande nordanvind, och med detsamma blef Walter förvandlad till en liten snöflinga, som yrde omkring bland millioner andra flingor i den ödsliga rymden. Det var på en gång lustigt och mycket bedröfligt; men Walters största bekymmer var att få veta hvad det nu blifvit af Pukki.

I detsamma slog han upp sina ögon och märkte att han låg hemma i sin egen säng och att hans hufvud var tungt. Vid sängen stodo far och mor och syskonen och sade, när de sågo honom vakna: — Gud ske lof, att det nu går öfver!

— Hvad? — sade Walter och satte sig upp. — Åkte jag ej med Pukki i Sockerlandet? Träffade jag ej snökungen, som ville doppa mig i en vak, och snödrottningen, som förvandlade mig till en snöflinga? Hur kom jag då hit?

— Min kära gosse — sade hans pappa — du pratar i nattmössan. Du har då glömt, att du åkte som en tok med hufvudet förut nedför den höga backen? Där stötte du ditt hufvud mot en stubbe, och kamraterna drogo dig upp ur snön. Det öfriga har du drömt, men ligg nu stilla, och badda ditt hufvud, så blir du snart bra igen!

— Hvar är då Pukki? — frågade Walter, som knappt kunde tro hvad man sade honom.

— Pukki står med afbruten nos vid kökstrappan — svarade pappa.

Walters tredje äfventyr,

som hände, när Walter slog trissa.

Nu blef det vår och vägarna begynte torka. Det var för vått på ängen ännu, så man ej kunde slå boll. Klipps, klapps lät det under pojkarnas stöflar, när de sprungo vid dikeskanterna. Men på andra sidan om grinden var vägen så slät som ett golf, och där brukade alla raska gossar slå trissa om lördagskvällarna.

Jag vet ej om du sett någon god trissa? Hon kan vara stor eller liten, hur man vill, men hon bör vara af sådant trä, som icke fort spricker, och hon bör vara cirkelrund och mycket jämn i kanterna, annars löper hon på sned, och då far hon till skogs. Hon får ej vara för lätt, ty då stannar hon fort, eller trillar i diket; men hon får ej heller vara för tung, ty då rår ingen med henne. Och när man ser henne trilla, så trillar hon med två slags rörelse på en gång: först vänder hon sig kring sin axel, likasom vagnshjulet, och så löper hon, som hjulet, tillika framåt, så att för hvar gång hon vändt sig ett hvarf omkring, har hon lupit ett lika långt stycke framåt, som längden af ett band, hvilket räcker jämt ett hvarf omkring henne. Det var en gång en urmakare, som ville veta precis hur lång väg han for. Då gjorde han en sådan inrättning på sitt kärrhjul, att för hvar gång det vände sig omkring, knäppte det i en stålfjäder. Fjädern satte ett ur i rörelse, och för hvar gång fjädern knäppte, gick uret en sekund framåt. Nu visste urmakaren, att hans kärrhjul var fem alnar i omkrets, och han visste, att där gå aderton tusen alnar på en svensk mil. När han kom fram dit han skulle, fann han, att

visaren på uret gått en timme och femtio minuter framåt. Huru många gånger hade då hjulet vändt sig omkring? Och huru lång väg hade urmakaren rest?

Af allting kan man lära sig något. Till och med af en trissa.

Walter hade en trissa af björkrot eller masur, som är hård och tung, och bättre virke kan man ej få till trissor. Jonas hade skurit henne efter cirkelmått, alldeles rund och slät, så att hon blänkte. Det var en bra trissa, det sjöng efter henne, när Walter kastade. Huj, sade trissan, och så flög hon af längs vägen, så att man knappast såg henne! Efteråt roade sig Walter att mäta huru långt hon for i ett enda rapp, och han fann att hon gick etthundrasextio alnar, innan hon stannade. Nu visste han, att trissan var två kvarter, eller en half aln, i omkrets. Huru många gånger hade trissan då vändt sig omkring?

En så god trissa fanns ej i hela byn. Walter gaf henne ett namn och kallade henne Kurre. En gång drömde Walter, att han kastade Kurre med en förskräcklig fart, och Kurre trillade rundt omkring jorden till hans fötter tillbaka. Jag vill se, hvem som gör efter ett sådant konststycke.

En annan gång drömde Walter, att han kastade sin trissa högt upp i luften, ja så högt, att hon ej mera drogs af tyngdlagarna till jorden, utan begynte snurra i cirkel omkring vår planet, liksom månen gör, och så kikade människorna på henne från jorden och undrade hvad Kurre månde vara för en besynnerlig himlakropp.

Men nu var ej tid att drömma, ty alla gossarna voro redan med sina trissor på vägen, och Walter hade blifvit efter, för att skomakaren tog mått af honom till nya stöflar. När detta var gjordt, tog Walter till fötter. Det var så vackert där borta i skogsbrynet,

där vägen krökte sig bakom grinden. Granarna stodo där med sina mörka lummiga grenar och sågo på barnens lekar och myggornas dans i aftonsolen. Björkarna stodo där i sin späda vårliga barndom, när deras löf ej voro mycket större än mössöron och deras fina grenar sviktade för hvar gång bofinken eller rödstjärten kvittrande satte sig på dem. Ej långt ifrån vägen var en myrstack i skogsbrynet, och de små bruna myrorna släpade nytt virke till sina kamrar och salar, beto i hvar sitt barrstrå och drogo af alla krafter sitt lass baklänges, tilldess att kamraterna kommo och hjälpte dem. Skogvaktarens stuga stod också nära intill, och hans två små flickor, som brukade öppna grinden åt resande, hade nu satt sig på en sten, för att se på gossarna, och den större af flickorna hade hittat en rifva full med tranbär i skogen och ville gärna sälja dem, men satt och gömde dem under förklädet, för att ej de snåla gossarna skulle få se dem och äta upp alla bären.

När Walter kom, hade hans parti redan blifvit tillbakadrifvet nästan ända till grinden, som var det sista målet ditåt, och det ansågs för en stor skam. Ty när man slår trissa, dela sig gossarna i två partier, som försöka att drifva hvarandra tillbaka och själfva gå framåt. Merändels går det då så till, att när ena partiet kastar trissan, motar andra partiet henne med sina slängträn eller käppar och försöker att slå henne tillbaka så långt som möjligt. Allt efter som trissan då drifves fram eller tillbaka, följer det partiet, som slår henne, med och vinner lika lång väg som hon. Men när trissan blir liggande på sidan, ropas det: »trissan är död!» och då får ingen mera slå henne, innan hon kastas ånyo.

Nu voro gossarna delade, som vanligt, i kristna och hedningar, och Walter hörde, skam att säga, till hedningarna.

Men dessa voro nu nära att lida ett stort nederlag. När Walter kom, blef det strax ett rop, att nu dugde ingen annan trissa, än Kurre. — Vänta! — ropade Walter, makade trissan jämnt mellan högra tummen, pekfingret och långfingret, höjde armen och kastade med hela sin styrka. Som en pil surrade Kurre längs vägen, de kristna försökte slå emot, men Kurre hoppade öfver deras käppar, långt, långt framåt och det var omöjligt att hejda henne. De kristna blefvo nu i sin tur tillbakadrifna, hedningarna upphöjde segerrop, och Walter såg sig omkring som Cæsar i slaget vid Pharsalus. Han var icke litet stolt öfver sin Kurre.

De kristna försökte nu att kasta sin trissa och taga sina förlorade länder igen. Men det lyckades illa, deras trissa slogs tillbaka, de drefvos än längre bort, nära en fjärdedels mil, och voro ej mera långt från den andra grinden. Hade hedningarna drifvit dem dit, så hade det varit slut med de kristna.

— Akta, där kommer en vagn! — skrek en af hedningarna. Men Walter hörde ingenting, såg ingenting och tänkte ingenting annat, än huru han skulle drifva de kristna till grinden. Då slungade han trissan med en förskräcklig fart, hon stötte mot en sten, hoppade högt upp, föll rakt in i vagnen mellan landshöfdingen och hans fru, som åkte däri, och mellan dem satt en liten flicka vid namn Adele och en liten knähund vid namn Moppe, och Kurre slog Moppe i hufvudet, så att Moppe gäspade litet, sträckte ut benen och var död på fläcken.

Nu höll vagnen stilla, landshöfdingen tittade ut med bister uppsyn och ropade: — hvad är det för en lymmel, som kastar sin trissa in i min vagn?

För att säga rena sanningen, blef Walter så häpen i första rappet, att han sprang till skogs. Men när han

hörde landshöfdingen träta på hans kamrater och hota dem med risbastu och arrest, grep honom samvetet, och han kröp fram igen, gick till vagnen och sade: — nog var det jag, som kastade trissan. Var så god och gif mig Kurre tillbaka!

— Jaså, var det du, din klippare? — sade landshöfdingen. — Stig då upp i vagnen, så skall du få göra Kurre sällskap!

Där hjälpte intet prut, Walter måste upp i vagnen, och den lilla flickan grät öfver Moppe, och Walter grät öfver Kurre, och skogvaktarens barn nego förgäfves med sina tranbär vid grinden, och kristna och hedningar stodo rådvilla, och kusken smällde hästarna, och så bar det af till staden. När de kommo till staden, sade landshöfdingen: — För pojken och hans Kurre i kurran!

— Söta herr landshöfding — bad Walter — för mig icke till kurran! Där sitter en tjuf med järnbojor på armarna; jag är rädd att han stjäl min Kurre.

— Nej, för honom icke till kurran — bad den lilla Adele. — Jag förlåter honom allt; han har ej menat så illa.

— Nå, efter du ber för honom — sade landshöfdingen — och efter han själf har bekänt sitt fel, vill jag förlåta honom. Men sin trissa får han aldrig tillbaka, hon skall begrafvas bredvid Moppe i vår trädgård, och så blir det trissan, som dömes till döden, efter det är hon, som slagit Moppe ihjäl.

Sagdt och gjordt. Walter slapp lös och grät bitterligen öfver sin trissa, tilldess att Jonas lofvade göra honom en ny. Detta var likväl bättre, än att sitta med tjufven i kurran. Och lilla Adele lät gräfva en graf åt Moppe i trädgården, och där begrofs äfven Kurre. Och Walter och landshöfdingens Adele blefvo så goda vänner,

att de tillsammans gjorde följande grafskrift, som höggs in i en sten öfver grafven i trädgården:

HÄR. HVILA. MOPPE. OCH. KURRE.
EN. SÅ. SNÄLL. HUND. OCH. EN. SÅ. PRÄKTIG.
TRISSA. FINNAS. EI. MERA. I. VÄRLDEN.

Och så planterade Walter och Adele blommor på grafven. Och myrorna från skogen kommo dit för att läsa inskriften, och myggorna dansade alla kvällar fandango öfver Moppes och Kurres graf i solskenet.

Walters fjärde äfventyr.

När man är lat, får man akta sin lugg.

Nu var det tid för Walter att börja sin skola. Han var ju sex år gammal, han kunde segla i tråg, kasta trissa, slå ihjäl hundar, åka kälke och uträtta andra nyttiga saker. Dessutom kände han i sin bilderbok lejon och tigrar, elefanter och noshörningar, för att icke tala om hans nära vänskap med Caro, Bravo, Putte och Kuckeliku. Men kom det an på att läsa i en ordentlig bok, riktigt tryckt med titelblad, pärmar och små och stora bokstäfver, ja, då såg ej Walter i boken något annat, än underliga streck, det ena krokigt, det andra rakt och allesamman svarta som flugor. Walter ansåg det för den onödigaste sak här i världen att lära sig läsa. Han hade hört, att röfvaranförare och andra tappra män i forna tider ej kunnat hvarken läsa eller skrifva. När jag blir stor, sade han, tar jag min långa värja och ritar mitt bomärke där mitt namn skall stå; och när

jag behöfver läsa, skickar jag efter någon munk, som läser för mig; så bruka andra röfvaranförare.

— Kära Walter — sade hans mor — inte vill du bli röfvare och slå ihjäl människor eller plundra andras egendom. Detta är fult, min gosse. Och dessutom finnas inga munkar här i landet.

— Finnas inga munkar, så finnas väl skolgossar — svarade Walter. — Dem befaller jag att läsa för mig.

— Men om du ej kan läsa, blir du narrad upp i ett träd — sade fadern. — Du blir så dum som en spån, och alla klokare gossar skratta åt dig. Allt det goda och nyttiga som står i böcker, får du ej veta, och Guds ord får du ej lära, och alla vackra sagor får du ej läsa. Oxen, som går på ängen, bölar åt dig: jag är bättre än du; Caro, som morrar vid trappan, skäller åt dig: jag är klokare än du. När du går i skogen, ropa träden åt hvarandra: där går den dumme Walter, som ej kan läsa! Minsta fjäril, som fladdrar kring blommorna, säger till dig: jag kan allt hvad jag bör kunna, men Walter kan ej hvad han bör kunna och hvad han snart skulle lära sig, om han ej vore lat. Då går du som en onyttig varelse genom världen, och alla ting i naturen och alla fattiga barn ropa till dig: ack, om vi bara fått lära oss läsa, vi skulle visst ej ha varit så dumma som Walter var!

— Men jag vill inte läsa, jag vill springa och leka hela dagen! — ropade Walter.

— Din vilja! — svarade pappa. — Vet du hvar din vilja är? Jo, i mammas ridikyl. I morgon skall du börja läsa för mor Susanna, och därmed punkt.

Om kvällen, när Walter lade sig, tänkte han: i natt skall jag ej sofva och när allt är tyst, rymmer jag bort till skogen, där träffar jag helt säkert någon röfvare,

och så ber jag honom lära mig att bli röfvaranförare, när jag blir stor. Det är mycket roligare, än att läsa.

Just som han tänkte så, fick han sand i ögonen, och Nukku Matti kom, och Walter sof som en gris ända till morgonen.

När klockan blef sju på morgonen, kom hans mamma till sängen. — Stig upp och kläd på dig, så följas vi åt till skolan — sade hon.

Walter begynte gråta.

— Inte är det värdt att gråta — tröstade modern. — Nog går det för dig, som för alla andra. Låt oss bara försöka, så får du se.

Hvad var att göra? Walter måste till skolan och följde med tunga steg till den fruktade mor Susanna. Hon var en amper gumma, sådan som skolmästarinnor stundom blifva, när de länge käxa med lata gossar. Mössa hade hon och brun kofta och ett par gröna glasögon med mässingsbågar, som knepo henne om näsan. Hon satt i en hög skinnstol vid bordet, och där hade hon bredvid sig en strickstrumpa och ett ullnystan och ett ris. Vid bordet sutto fyra andra barn, två gossar och två flickor. Där stod ett stort skåp i rummet, på väggen hängde två taflor ur bibliska historien, den ena om Absalon, som fastnade med sitt långa hår i en ek, den andra om Haman, som blef hängd i en galge. Dessutom hängde där taflor med bokstäfver och siffror, och minst fyra märkdukar, som skolflickorna sytt. På en stol bredvid skåpet satt en mops, som var något argsint och morrade åt Walter sin välkomsthälsning.

— Kära mor Susanna — sade Walters mamma — var så god och lär min gosse läsa! Är han lat, så spara ej riset; han skall tacka er därför, när han en gång blir stor.

— Nå, nå — sade mor Susanna — kanske riset ej behöfs. Jag ser, att gossen har tillräckligt lång lugg.

Det gick en kall rysning genom Walter, när han hörde talas om sin långa lugg, som han aldrig velat låta klippa. Och när han då såg på mor Susannas långa, magra fingrar, önskade han af hjärtat att hans hufvud vore stubbadt så kort ssm en rysk soldats. Nu gick också hans mamma bort, och så begyntes på fläcken med läsningen. Det var allt litet svårt i början, men det gick likväl, ty Walter kunde ej glömma den långa luggen och de ännu längre fingrarna, som hotade att gripa i den.

En stund gick det således bra nog. Då fick Walter kurage och tänkte: jag är en karl, och mor Susanna är bara en gumma. Inte törs hon röra min långa lugg; hon är bestämdt rädd för mig.

Nu körde en kärra förbi, så att det skramlade i fönsterrutorna. Strax kastade Walter boken ifrån sig och sprang till fönstret för att se. — Hvad gör du, pojke! — ropade mor Susanna. Men Walter låtsade ej höra. Han såg och såg, så att näsan blef platt mot fönsterrutan.

— Jaså, är du af den sorten! — sade mor Susanna. Och utan minsta krus steg hon upp, bara två steg; därpå sträcktes de långa, magra fingrarna i den långa, präktiga luggen och foro omkring med så van hand, att ingen kunnat göra det skickligare. Och så blef Walter ledd i luggen tillbaka till bordet. Där var ingen pardon.

Walter grinade förskräckligt illa och fann sig högeligen mankerad. — Jag vill gå hem till mamma och pappa! — skrek han. — Jag är här på försök!

— Nå, det är bra att du fått försöka — sade mor Susanna. — Var nu en annan gång uppmärksam och lydig, så slipper du lugg, min gosse!

Walter betänkte sig. Låter jag klippa min lugg, menade han, så kan det hända, att jag får smaka det elaka riset. Men om jag nu skulle läsa ordentligt?... Inte för riset! Liksom jag vore rädd för riset! Jag är inte alls rädd för riset! Men det vore dumt att bli dum. Och att oxen skulle tycka sig vara bättre än jag! Och att Caro skall skälla på mig! Och att de andra gossarna skola skratta åt mig och säga: se där går den dumme Walter, som ingenting kan! Jag skall visa dem, att jag kan. I morgon dag skall jag läsa ordentligt.

Walters femte äfventyr.

Huru Walter vill göra som Robinson.

Mor Susanna var en präktig gumma. Hon hade ett förunderligt lyckligt sätt att lära lata gossar läsa. Hvar gång hon sträckte ut sina långa, magra fingrar efter Walters lugg, blef han i hast så märkvärdigt flitig. Småningom begynte också tuppen värpa i abc-boken. Walter begynte tycka, att en karamell smakade bättre än en lugg. Först lärde han sig:

A B C D,
katten låg på sned,
och Walter låg med.

Sedan lärde han de öfriga bokstäfverna. Stafningen kostade grin, men när han fick en grant skuren peksticka, begynte innanläsningen gå som en dans. Den dagen, då Walter kunde läsa riktigt i bok, slog mor Susanna sig lös och gaf barnen en sirapssmörgås. Aldrig

förr hade Walter med sådant välbehag betraktat hennes långa fingrar.

Nu gick det fort med abc-boken och lilla katekesen. Ja, det hände, att Walter hemma hos föräldrarna fick läsa vackra sagor på fridagarna. Walter begynte förstå, att mor Susanna icke luggat honom för ro skull.

En dag hittade han på vinden en gammal bok utan pärmar. Där stod att läsa om Robinson Crusoe, som rymde från sina föräldrar och kom till en obebodd ö, där han fick hjälpa sig helt allena i många år. Det var något märkvärdigt. Walter hade så gärna velat vara i Robinsons ställe. Han tänkte ej alls på, huru bittert Robinson ångrade att hafva rymt från sitt goda hem.

Walter läste och läste. Ju mera han läste, desto roligare tyckte han det vara att göra som Robinson. I boken stod bland annat, att Robinson var klädd i skinn från hufvud till fot. Till all lycka hängde där på vinden en gammal fårskinnspäls. Walter vände pälsen med ullen utåt och drog den på sig. Då skall man tro, att han såg präktig ut! Och borta i vrån lågo blå strutar af sockertoppspapper samt i en korg fjädrar efter plockade fåglar. Walter försökte en strut, prydde struten med granna orrfjädrar och fann, att den passade förträffligt till hjälm. Därpå tog han en blårtotte och gjorde däraf ett väldigt skägg, som bands med segelgarn omkring öronen. Nu rätade han på sig och såg riktigt vild ut.

Det var just en afton i början af sommaren. Syster Lotta ropade i trappan att kvällsvarden var färdig, och Walter måste gå ned. Flux — pälsen i vrån, struten bredvid. Men Walter var den kvällen mycket fundersam. Om natten kom ingen blund i hans ögon. Ack, du lyckliga Robinson! tänkte han vid sig själf. En sådan karl ville jag också vara — bo i skogen, själf bygga

mitt hus, själf koka min mat och skjuta alla skogens djur med min tappra sprättbåge. Ack, du lyckliga Robinson! Du raska, du tappra Robinson, aldrig får jag så roligt som du!

— Men om jag nu skulle rymma? — sade Walter strax därpå till sig själf. Vid den tanken började hans hjärta att klappa hårdare. Han satte sig upp i sängen. Alla sofvo. Fredrik hade lagt sitt runda hvita ben öfver vaggkanten, och Kuckeliku snarkade så det hördes på gården. Därute sken den ljusa natten in genom fönsterna. Man kunde tydligen se rönnens hvita blommor i trädgården, och borta i skogen hörde man taltrasten sjunga.

Allt fortare klappade Walters hjärta. Slutligen klef han helt tyst ur sängen och klädde sig. Ingen vaknade. Han gick genom rummen. När han gick förbi skåpet, tog han sakta ett stycke knäckebröd och en bit ost. Därefter smög han lika tyst uppför vindstrappan. Snart hade han funnit pälsen och sockertoppsstruten. Boken om Robinson tog han med, för att lära sig hur han borde göra, och så bar det af i strumpfötterna utför trappan och ut genom farstudörren.

Så härlig och frisk var natten med sin ljusa himmel och sin dagg i det gröna gräset. Walter gick ej mera, han sprang, liksom hade han haft ondt samvete. Om en stund kom han till skogen, och just i detsamma gick solen upp så röd om kinderna, som hade hon nyss fått en lugg af mor Susanna. Walter satte sig ned och började äta ost och bröd. Han var ej alls sömnig. Han hörde fåglarna sjunga och tyckte att häggarna aldrig doftat så ljufligt förr.

Därpå begynte han bygga sig en stuga. Han tog sin fällknif ur fickan och skar långa kvistar ur de lummiga granarna. De stadigaste kvistarna reste han upp

till stöd, och med de mindre täckte han väggar och tak. Om en stund var hans granriskoja i ordning. Där var en gammal stubbe till bänk och en sten till bord. Sängen ville Walter bädda af björklöf och björnmossa. Det var obeskrifligt roligt. Walter brydde sig icke det minsta om att han var kådig om fingrarna.

Jag vill säga er hvarför Walter hade så roligt. Det är en härlig sak här i världen, när man kan hjälpa sig själf. Däraf blir man frisk och hurtig till mods, och ju större hinder man öfvervunnit, desto gladare är man sedan. Därtill fordras ännu, att man tänker litet längre, än näsan är lång. Men så långt tänkte inte Walter.

När kojan var färdig, drog Walter pälsen på sig, tog struten på hufvudet och satte sig på stubben, som var hans bänk, med armbågarna mot stenen, som var hans bord. Han var så till mods, som hade han blifvit krönt till kung öfver hela skogen. Skada, att han ej hade någon spegel. Han såg rätt grobiansk ut, där han satt och eftersinnade, hur han skulle regera sitt nya konungarike.

Han hade arbetat hurtigt, och lilla magen begynte att blifva hungrig. Osten och brödet skulle nu ha smakat som pannkaka, men de voro med hälsan förtärda. Walter beslöt då att göra som Robinson. Han gick ut i skogen, för att söka sig kokosnötter.

Besynnerligt nog växte inga sådana nötter i hela skogen. Walter tittade förväntansfullt uppåt träden, men de hade intet annat att bjuda än färska grankottar. I brist på bättre smakade han på en, men den kändes så kådig och stygg, att han spottade ut den.

Nå, tänkte Walter, det gör ingenting, jag fångar i stället ett lamadjur, det skall smaka mig godt till frukost. Alltså tog han sin sprättbåge och gick ut på jakt.

Något lamadjur såg han väl ej, men där skuttade kvickt en hare i småskogen, och den lilla, behändiga ekorren hoppade lustigt på granarnas grenar. Walter siktade på haren, Walter siktade på ekorren, men det var fatalt, han träffade icke. Förargad kastade han bågen ifrån sig. I detsamma kom en liten flicka, som gick med korna i vall. — Kära du, gif mig litet mjölk — sade Walter, ty nu begynte han blifva hungrig på fullt allvar.

När flickan såg den lurfviga gestalten i den afviga pälsen med sockertoppsstruten på hufvudet, de svajande fjädrarna och det långa skägget, begynte hon skrika och sprang sin väg. Hvad kunde hon annat tro, än att Walter var det fula skogsrået i egen person? Walter sprang efter henne, och den stackars flickan hade så när af förskräckelse dignat till jorden, om icke Walter i detsamma snafvat i sin långs päls och skrubbat sin näsa mot en kullfallen björk.

Ja, hvad hjälpte det nu Walter att vara kung öfver hela skogen, när hans majestät ej hade någonting att äta? Det var så tidigt på sommaren, att icke ens blåbären ännu voro mogna. Walter var glad att till slut hitta några fattiga tranbär, och det var allt hvad Robinson hade att spisa den dagen. Bättre lycka en annan gång, tänkte Walter; jag skall söka mig en Fredag, så bli vi två och kunna försvara oss mot vildarna. Och så bäddade han sin säng af björnmossa och lade sig hungrig att sofva med fårskinnspälsen öfver öronen.

Emellertid hade Walters föräldrar sökt honom öfverallt och kunde ej begripa, hvart pojken tagit vägen. De började redan tro, att han fallit i sjön eller råkat ut för vargarna. Då kom den lilla vallflickan till byn och berättade skrikande, huru där grasserade i skogen en förskräcklig buse med lurfvigt skinn och ett aflångt

hufvud, precis som en sockertopp. Och emedan där funnos i byn många vidskepliga människor, som trodde på gastar i skogen, blefvo gummor och gubbar nästan lika förskräckta, som vallflickan själf. Flera ibland dem tordes ej alls gå ut den dagen och tittade rädda bakom sig, hvar gång blåsten susade i de höga granarna. Men några, som voro tapprare, föllo på den tanken, att en rymmare gömt sig i skogen, och beslöto gå ut om natten, för att anställa ett skall och fånga rymmaren.

Walter visste af ingenting och sof i god ro bort alla sin mages bekymmer, när byfolket upptäckte hans koja och omringade henne. De närmade sig dit med mycken försiktighet, beväpnade med stänger och spadar, och tittade in. — Ja, där ligger rymmaren och sofver — sade karlarna sig emellan.

— Vänta litet! — sade en bland dem. — Där är något ludet i vrån; tänk, om det vore en björn!

— Låt oss klubba honom, medan han sofver — sade en annan af byfolket; — annars biter han oss.

Just i detsamma drömde Walter om människoätarna, som kommo till Robinsons ö och så när hade stekt honom där till aftonvard. Drömmen var så liflig, att Walter med förskräckelse satte sig upp, och i detsamma hörde han karlarna säga: — låt oss klubba honom! — Hvad kunde Walter annat tro, än att det var Robinsons vildar, som ville göra af honom en god stek? Så tapper han var, så svek honom nu kuraget. Han tänkte vid sig själf, hur rysligt det vore att bli uppäten af andra, just när han själf var så genomhungrig; och hvad skulle hans pappa och mamma och syskon säga, när de fingo höra, huru grufligt det gått med honom, stackars gosse? Vid denna tanke började Walter bitterligen gråta och kunde ej säga mer än: — Goda herrar människoätare,

skona mitt lif, jag är så mager att steka, jag har ingenting ätit på länge annat än tranbär!

— Hvad nu? — sade en af karlarna. — Si på raggen, tror jag inte att det är Walter, som vi sökt hela dagen! Upp med dig, pojke, och hem till föräldrarna! Annars kom ihåg, att hela skogen växer full af präktiga ris!

Walter stod upp, mycket flat, och flata voro också de, som tagit honom för en björn. De förde honom hem i procession, och för att det skulle gå rätt högtidligt till, klädde de på honom fårskinnspälsen och sockertoppsstruten. Men föräldrarna blefvo så glada, att de ej en gång hade tid att bli ledsna. — Stygga gosse — sade de — du har gjort oss mycket bekymmer, men det må vara ditt straff, att du en hel dag fått lefva af tranbär.

Walter kysste sin fars och sin mors händer. Han skulle gärna ha bedt dem om förlåtelse, men han kunde det ej, han hade munnen full af färsk limpa. Han tänkte vid sig själf, att kokosnötter och lamadjur kunde vara rätt bra, men för närvarande ville han sälja hela Robinsons ö för en smörgås.

Inom sig var han något snopen, isynnerhet när han ätit sig mätt. Jag vet ej, om det är rätt att tala om hvad han gjorde natten därpå. Han smög sig ännu en gång ut, barfota och tyst, och så bar det af med en fart till skogen. Där hade han tändstickor med sig och tände eld på sin granriskoja, som han byggt natten förut. Och så stod han fundersam och såg, hur lågorna slogo högt upp mot natthimmelen, så att de små fåglarna i träden förskräckta flydde undan för röken, och morgonsolen af häpnad gömde sitt vackra ansikte i ett moln.

— Där brinner mitt kungarike! — tänkte Walter vid sig själf.

Ja ja. Det var icke det första rike, som gått i rök, och blir ej heller det sista. Men Walter smög sig varligt tillbaka till sin säng i den varma kammaren, och oaktadt allt hvad han slitit ondt på sin obebodda ö, undföll honom ännu, när han drog täcket öfver öronen, en liten hemlig suck:

Lycklige Robinson!

Walters sjätte äfventyr.

Huru Walter gick på jakt och sköt förunderligt miste.

Nu var det vinter och litet mot våren, så att skaren bar på morgonkvistarna. Walter hade fått ett par skidor från Uleåborg, och det var alldeles märkvärdigt roligt att skida på skaren. Än bar det af öfver ängen och än på sjön; än till skogen och än till byn. Nedför backarna bar det af med en gruflig fart. Där kunde Walter stå på skidorna, och det kunde ej alla göra. I början, när han lärde sig, bar det omkull — plums med näsan i snön och benen i vädret! Sedan gick det bättre, och slutligen kunde Walter stå på skidorna utför Himmelsbacken, som ju var så hög, att kyrktornet ej var mycket högre. Då var Walter stor på sig. — Gör efter det där! — sade han. — Nej, jag tackar — sade de andra gossarna. Och så åkte de hellre på kälkarna utför den branta backen.

Nu var det just före påsken, och gossarna skulle få påsklof; men en dag skulle de läsa ännu. Olyckligtvis

var det mycket vackert väder den dagen; solen sken grann på snön, och träden voro alldeles hvita af rimfrost. Walter råkade i en frestelse, som han ej kunde motstå. Tidigt på morgonen begaf han sig ut med en smörgås i fickan och sprättbågen i handen, för att skida till skogen. Jag går ut på jakt, tänkte han. Kanske möter jag en varg, och honom skjuter jag strax. Jag har ju en knappnål i pilen. Bara en liten stund skall jag vara borta. Nog hinner jag sedan läsa min läxa.

Nå ja, den gången mötte ej Walter någon varg, fastän så hände en annan gång, som du skall få höra i nästa berättelse. Nu såg han snöripornas fjät i snön mellan björkarna, och längre fram såg han harspår. Det kan vara likaså godt, att jag skjuter en hare, tänkte Walter. Den duger åtminstone att äta, och mamma skall bli något förundrad, när jag kommer hem med harstek till middagen.

Hvar nu hararna höllo hus, det kan ingen så noga säga; fastän Walter följde spåret, ville ingen Jösse titta fram mellan buskarna. Jag får vara nöjd med en snöripa, tänkte Walter. Den skall smaka rätt bra med sås, gurkor och lingonsylt.

Märkvärdigt nog såg Walter ej heller någon snöripa, bara fjäten. — Jag tror jag skjuter en ekorre — sade han. — Men jag skall bara skjuta honom helt litet i nosen, så att han faller ner, och sedan stänger jag honom i buren och låter honom springa på rullen. Jag tycker hvad Lotta skall skratta åt honom!

Ganska riktigt, där hoppade just en ekorre i den höga granen. Walter ställde sig under granen och spände bågen. Men ekorren hoppade från gren till gren och gömde sig långa stunder emellanåt. Walter gick omkring trädet, än hitåt, än ditåt, men det ville aldrig

passa att få ett godt sikte. Med ens tog ekorren ett långt skutt; vips var han borta i ett annat träd och försvann.

— Nej, nu är det bäst, att jag skidar hem igen — tänkte Walter, ty smörgåsen var nu slut. — På vägen kan jag träffa en skata; henne skjuter jag. Men skall jag ge henne åt katten, eller skall jag spika upp henne ofvanför stalldörren? Jag tror jag spikar upp henne. Det ser så ståtligt ut. Då säger Jonas, hvar gång han går till stallet: se där är skatan, som Walter har skjutit!

Nå ja, det hade väl kunnat gå för sig, om Walter träffat på någon skata. Men han råkade ej träffa någon, och detta förtretade honom. När han kom hem, tänkte han: — Jag skall skjuta till måls på hönshusfönstret, så får jag se, huru långt pilen går.

Strax spände han bågen, och paff, där flög pilen. Men han slog emot väggen och föll ner igen. Det vore väl märkvärdigt, om jag ej skulle träffa fönstret, tänkte Walter, och sköt ännu en gång och ännu en gång till. Slutligen träffade han. Pang, rutan gick sönder, pilen for in genom fönstret och träffade Kuckeliku, som satt där i sin oskuld och masade sig i solskenet. — Kuckeliku! — skrek tuppen. Då blef Walter förskräckt och paltade af mycket tyst till sin kammare, utan varg, utan hare, utan snöripa, utan ekorre, utan skata, med fönsterrutans klingande i öronen och den olycklige Kuckelikus mord på sitt samvete.

Det dröjde ej heller länge, innan där blef rannsakning och dom. Läxan — ja, hon var glömd och gick rakt åt skogen. Lena kom in och beskifvade sig, att tuppen låg i själatåget. Walter kunde ej neka; han brukade dessutom aldrig ljuga. Nå, hur tror du det gick? Att börja med fick Walter smaka pappas goda

rotting — det brukades så, den tiden — och det hade han för Kuckeliku. Men för läxan fick han den dom, att sitta inne och läsa sina läxor hela nästa dag, när gossarna fingo påsklof och roade sig af alla krafter det bästa de kunde.

Jag tycker mig ännu se honom, där han sitter så sorgelig till mods med handen under kindbenet och ser genom rutan, hur de andra gossarna åka kälke därute i Himmelsbacken. Somliga ha sopat snön från isen och åka skridsko. Nog ligger boken uppslagen, och nog ligga där andra böcker bredvid, men det smakar ej unga herrn att läsa, när tankarna kullra om med kamraterna i snödrifvan. Stackars Walter! Hvarför skulle det just i går vara så vackert väder, och hvarför skulle just Kuckeliku råka sitta i hönshusfönstret? Ingen kan så noga säga, hvart en gosse springer och hvart en pil flyger. Bäst är, att ej låta narra sig, så länge läxan är oläst. Annars kan det väl hända hvem som helst, att han springer till skogs och skjuter ihjäl en tupp och får sitta i fönstret och se på, när alla kamraterna ha roligt i snödrifvorna.

Walters sjunde äfventyr.

Huru den tappre Walter jagade vargar.

Det var en gång om våren litet före midsommar. Walter hade hört, att i skogen var godt om vargar, och det tyckte Walter om. Han var otroligt tapper. När han satt i skolan midt ibland kamraterna, eller när han satt hemma midt ibland syskonen, brukade han ofta säga:

— *en* varg är ingenting för mig; nog få de komma minst *fyra!* — När Walter brottades med Klas Bogenström eller Frithiof Wäderfeldt och slog dem i backen, brukade han åter säga: — så här skulle jag göra med vargen! — Och när han sköt pilen i ryggen på Jonas, så att det smattrade i fårskinnspälsen, sade han återigen: — så där skulle jag skjuta dig, om du vore en varg!

Visst tyckte somliga, att han skröt en smula, den gossen. Men man måste väl tro honom, efter han själf sade det. Därför brukade Jonas och Lena säga om honom: — se där går Walter, som skjuter vargar! — Och andra gossar och flickor brukade säga: — se där går den tappra Walter, som ensam har kurage att slåss mot fyra!

Ingen var så fullt öfvertygad därom, som Walter själf. En dag gjorde han sig i ordning att bli en riktig buse för vargarna. Han tog med sig sin trumma, som hade hål i ena skinnet, sedan han klef på henne för att räcka en klase rönnbär, och sin tennsabel, som var något sönderhackad, sedan han med otroligt mod högg sig igenom en hel fientlig armé af stickelbärsbuskar. Han glömde ingalunda ett beväpna sig ända till tänderna med sin rofbössa, sin sprättbåge och sin väderpistol. Han hade en bränd kork i byxfickan, för att sota mustascher åt sig, och en röd tuppfjäder, för att sätta i mössan och se grym ut. Dessutom hade han i tröjfickan en fällknif med benskaft, för att skära öronen af vargarna, sedan han slagit ihjäl dem, ty han tyckte det var synd att göra dem så illa, medan de ännu voro vid lif.

Det passade så bra, att Jonas for med spannmål till kvarnen, och Walter fick sitta på lasset, men Caro sprang småskällande bredvid. Genast, när de kommo till skogen, såg Walter sig försiktigt omkring, om där

kanhända satt någon varg i buskarna, och han underlät icke att fråga Jonas, om vargarna voro rädda för trumman. — Det förstås — sade Jonas. Hvarpå Walter begynte trumma af alla krafter, så länge de foro genom skogen.

När de nu kommo till kvarnen, frågade Walter strax, om där nyligen synts någon varg i grannskapet, — Ja, tyvärr — sade mjölnaren; — sista natten ha vargarna rifvit ihjäl vår fetaste gumse ej långt härifrån, där borta vid rian. — Jaså — sade Walter — månn tro de äro många? — Det kan ingen så noga veta — svarade mjölnaren.

— Det gör ingenting — sade Walter; — jag frågar bara för att veta, om jag skall taga Jonas med mig. Nog rår jag ensam med *tre*, men äro de flera, så kan det hända, att jag ej hinner slå ihjäl dem alla, innan de springa sin väg.

— Jag skulle i Walters ställe hellre gå allena; det är hederligare — menade Jonas.

— Nej, det är ändå bäst, att du kommer med — sade Walter. — Kanhända de äro många.

— Jag har inte tid — sade Jonas — och dessutom äro de säkert ej flera än tre; dem sköter nog Walter ensam.

— Ja — sade Walter — visst gör jag det, men ser du, Jonas, om de äro tre, så kan det hända, att en af dem biter mig i ryggen, och jag kunde då få mera besvär med att slå ihjäl dem. Om jag bara visste, att de ej äro flera än *två*, så skulle jag ej bry mig därom, ty dem tar jag en i hvardera handen och luggar dem värre, än mor Susanna gjorde förr med mig själf.

— Jag tror helt säkert, att de ej äro flera än två

— sade Jonas. — De bruka mest vara två, när de rifva ihjäl barn och gumsar. Nog luggar Walter dem utan mig.

— Men ser du, Jonas — sade Walter — om de äro två, så kan det ändå hända, att den ena slipper undan och biter mig i benet, ty, ser du, jag är ej så stark i vänstra handen, som i den högra. Nog kan du komma med och taga en duktig stake med dig, ifall de verkligen äro två. Se, är det bara *en*, så tar jag i honom med båda händerna och kastar honom lefvande på ryggen, och så får han sparka bäst han vill, jag håller nog fast honom.

— När jag rätt tänker på saken — menade Jonas — så är jag nästan säker på, att det är bara en. Hvad skulle två göra med samma gumse. Inte räckte han till åt mer än en.

— Men om du ändå skulle komma med, Jonas? — sade Walter ånyo. — Ser du, nog törs jag ta ihop med en, men jag är inte riktigt van ännu. Det kan hända, att han rifver hål på min nya tröja.

— Hör nu på — sade Jonas — jag börjar tro, att Walter ej är så tapper, som folket påstår. Först skulle Walter ensam slåss med fyra, sedan med tre, sedan med två, sedan med en; och nu vill Walter ha hjälp mot den ena. Aldrig i världen går det för sig; hvad skall folket säga därom? Kanhända inbilla de sig, att Walter är en pultron.

— Det ljuga de — sade Walter. — Jag är inte alls rädd, men det är roligare, när man är två. Jag vill bara ha någon, som ser på huru jag klappar vargen, så att dammet ryker om pälsen på honom.

— Nå, då kan ju Walter ta mjölnarens lilla Fiken med sig. Hon får sitta på en sten och se på — sade Jonas.

— Nej, hon blir bestämdt rädd — sade Walter — och hur skulle det passa sig för en flicka att gå på vargjakt? Kom du med, Jonas, så skall du få skinnet, och jag är nöjd med öronen och svansen.

— Nej, jag tackar — sade Jonas; — Walter kan behålla skinnet själf. Nog ser jag nu, att Walter är rädd. Fy, skäm ut honom!

Detta gick Walters ambition för nära. — Jag skall visa, att jag ej är rädd — sade han, och så tog han trumman, sabeln, tuppfjädern, fällknifven, rofbössan och väderpistolen och gick helt ensam ut på vargjakt till skogen.

Det var en vacker aftonkvist, och fåglarna sjöngo i alla grenar. Walter gick mycket långsamt och försiktigt. Vid hvarje steg såg han sig omkring åt alla sidor, om där händelsevis skulle sitta någon varg och lura bakom stenarna. Han tyckte alldeles, att något rörde sig där borta i diket. Kanhända var det en varg. — Det är bäst att jag trummar litet, innan jag går dit — tänkte Walter.

Brrrrr, så begynte han trumma. Då rörde sig åter något... Koax! Koax! och så flög en kråka upp ur diket. Strax fick Walter mod. — Det är bra att jag har trumman med mig — tänkte han, och så gick han med modiga steg allt vidare framåt. Snart kom han allt närmare rian, där vargarna rifvit ihjäl gumsen. Men ju närmare han kom, desto hemskare tyckte han att rian såg ut. Den var så grå och gammal. Hvem vet hur många vargar där kunde gömma sig! Kanhända sutto de där ännu i en vrå, desamma som ätit upp gumsen. Ja, här var alls ingen säkerhet. Ingen enda människa syntes i närheten. Det vore styggt att bli uppäten så här midt på ljusa dagen, tänkte Walter vid

sig själf. Och ju mera han tänkte därpå, desto fulare och gråare blef den gamla rian och desto styggare förekom det honom att bli vargarnas mat.

— Skall jag vända om och säga att jag slogs med en varg och att han slapp undan? tänkte Walter. — Fy! — sade hans samvete. — Minns du icke, att ljuga är den allra största synd både för Gud och människor? Ljuger du i dag, att du slagit vargen, så äter han bestämdt upp dig i morgon.

— Nej, nu går jag till rian — tänkte Walter, och så gick han. Men inte gick han alldeles nära. Han gick bara så, att han kunde se gumsens blod, som färgade gräset rödt, och några ulltappar, som vargarna rifvit af det stackars kräket. Det såg rätt otäckt ut. — Jag undrar hvad gumsen tänkte, när de åto upp honom! — menade Walter vid sig själf. Och i detsamma gick där en kall rysning öfver hans rygg från tröjkragen ända ner i stöfvelskaftet.

— Det är bäst att jag trummar — tänkte han återigen, och så begynte han trumma. Det lät illa. Där kom ett eko från rian, och det lät nästan som vargtjut. Trumpinnarna styfnade i Walters händer, och han tänkte: nu komma de!

Ja, riktigt, med detsamma syntes ett rödbrunt lurfvigt varghufvud titta fram under rian! Hvad gjorde nu Walter? Jo, den tappre Walter, som ensam rådde med fyra, kastade trumman för sjutton pinnar ifrån sig, tog till fötter och sprang och sprang, det fortaste han kunde, tillbaka till kvarnen.

Men o ve! Vargen sprang efter. Walter såg sig om. Vargen var kvickare än han och blott några steg bakom honom. Desto fortare sprang Walter. Men förskräckelsen fick makt öfver honom, han hvarken hörde

eller såg något mera, han sprang öfver stockar, stenar och diken, han tappade trumpinnarna, sabeln, bågen, väderpistolen, och i den förskräckliga brådskan snafvade han öfver en tufva. Där blef han liggande, och vargen hoppade på honom...

Hu, det var en ryslig historia! Nu tror du visst, att det är slut med Walter och alla hans äfventyr. Det vore skada. Men blif ej så förskräckt, det var inte så farligt ändå. Det var en beskedlig varg, den vargen. Nog hoppade han på Walter, men han ruskade honom bara i tröjan och nosade honom i ansiktet. Och Walter skrek, ja han skrek alldeles rosenbefängdt!

Till all lycka hörde Jonas hans nödrop, ty det var ju helt nära kvarnen. Jonas sprang dit och hjälpte upp Walter. — Hvad har händt — sade han — efter Walter skriker så rysligt?

— Vargen! Vargen! — ropade Walter, och det var det enda han kunde säga.

— Hvilken varg? — sade Jonas. — Inte ser jag till någon varg.

—Akta dig, han är här, han har bitit ihjäl mig! — jämrade Walter.

Då började Jonas skratta; ja, han skrattade så, att skinnbältet kring hans mage hoppade och skakade. — Jaså — sade han — var det den vargen? Var det den, som Walter skulle lugga och taga i nacken och kasta på ryggen, om han än sparkade aldrig så mycket? Se bara litet närmare på honom. Det är ju vår gamla vän, vår egen beskedliga Caro. Jag kan väl tro, att han hittat ett ben af gumsen vid rian. När Walter trummade, kröp Caro fram, och när Walter sprang, sprang Caro efter, som han så ofta gör, när Walter vill rasa och leka. Hut,

Caro, du skulle skämmas litet, att ha skrämt en sådan stor hjälte på flykten!

Walter steg upp, mycket flat. — Hut, Caro! — sade han, både nöjd och förargad. — Det var ju bara en hund. Om det varit en varg, skulle jag nog slagit ihjäl honom...

— Nej, hör nu på, Walter, lyd mitt råd och skryt en annan gång mindre, så uträttar han mera — tröstade Jonas. — Inte är ju Walter någon pultron?

— Jag? Du skall få se, Jonas, när vi härnäst möta en björn. Det är så, ser du, att... jag tycker liksom mera om att slåss med björnar.

— Jaså — skrattade Jonas. — Äro vi där nu igen? Kära Walter, kom i håg, att det är bara pultroner, som skryta! En riktigt tapper karl talar ej om sin tapperhet.

Walters åttonde äfventyr.

Huru Walter sökte en skatt och ville bli rik.

Borta i skogen låg ett litet torp, och där bodde en gammal torpare med sin torpargumma. Han hade varit soldat i sina yngre dagar och slagits som en bra karl mot landets fiender; men nu var han trött af ålder och alldeles grå i hufvudet, och så var äfven hans gumma. Likväl arbetade båda så mycket de förmådde på sin lilla kornåker och sin potatistäppa strax invid stugan; och emellanåt sköt gubben orrar i skogen, och gumman band präktiga badkvastar af ungt björklöf vid sommarens början. Sådant sålde de i staden, och så fingo de pengar till tobak i gubbens korta masurpipa och litet

kaffe i gummans blanka panna på söndagseftermiddagen.

De voro stilla, gudfruktigt folk, som icke gjorde någon människa för när; likväl gick där hvarjehanda tal om dem bland folket i byn. Man sade att torparen kände en stor skatt, som var nedgräfd i jorden någonstädes i skogen; han ensam kunde säga hur man skulle komma åt skatten. Det hände väl också, att en och annan i tysthet smög sig dit ut med hacka och spade och ville öfvertala gubben att yppa stället och sedan dela penningarna. Men då småskrattade den gamla soldaten och menade, att nog hade han en skatt, och nog kunde andra hafva den skatten också, men icke var den sådan som folket trodde. Och folket visste slutligen ej, hvad de skulle tro; men alla voro ense därom, att gubben visste en hemlighet, som han ej ville ro ut med.

Jonas, som tjänade hos Walters föräldrar, var annars en duktig karl, men han trodde på mycket skrock. Han brukade ofta berätta för Walter om kvällarna, huru där brann en drakeld i skogen, och när någon såg den elden, skulle han springa dit och icke se bakom sig och icke tala ett ord, utan kasta stål på elden. Då skulle han få se en stor kopparkittel, full med guldpenningar, helt nära jordytan, och den skulle han hugga tag i och knipa skatten. Men eftersom kitteln var mycket tung, behöfdes ännu andra konster, för att få den riktigt fram ur jorden, och detta kunde ingen annan än torparen säga, hur det riktigt borde gå till.

Sådant hörde Walter i stor spänning och tyckte det kunde vara roligt nog att få en hel kittel full med guldpenningar. — Men jag undrar, hvad jag skall göra med pengarna — sade han. — Månn tro jag skall ge dem åt pappa?

— Det lär nog vara det bästa — svarade Jonas. — Alltid blir det något råd för den saken, bara Walter först får tag i kitteln. Det är inte så lätt, som Walter tror.

— Nog får jag tag i kitteln — menade Walter. — Vet du, att jag är rysligt stark, när jag riktigt hugger tag i något. Dessutom skall jag taga torparen med mig. Pappa skall gömma pengarna åt mig, tills jag blir stor, och sedan skall jag göra märkvärdiga saker. Först skall jag bygga ett stort slott med silfvermurar och guldportar; där skola vi alla bo, och du skall också få en kammare, Jonas. Sedan skall jag köpa mig vackra hästar med granna sadlar och remtyg och en förgylld vagn; då skall jag köra, och du skall få stå bakpå, Jonas. En båt skall jag ha, med granna segel och flaggor, mycket bättre än Lunkentus, och de bästa kälkar och skridskor och bollar, som finnas i hela världen. Hvar dag skola vi ha plättar till middagen. Dessutom skall jag ha en förgylld trumma och en lång sabel och en riktig bössa med kruthorn och kulor och knallhattar.

— Och med den skall Walter skjuta vargar — inföll Jonas litet försmädligt.

— Det kan nog hända — svarade Walter, en smula förlägen. — Inte är jag rädd, om det också vore en björn.

— Nej, nu är Walter på skryt igen — sade Jonas. — Kommer han ihåg hur han sprang undan Caro?

— Jag är säker på, att där ändå blir pengar öfver — skyndade Walter att säga. — Jag kunde väl köpa kringlor för resten, men det är inte så visst, om jag orkar äta upp dem, innan de torka.

— Då vore det bättre att bygga en ny stuga åt torparen och köpa åt gumman en ko — sade Jonas. —

De skulle nog behöfva det. Och dessutom finnas så många fattiga barn utan kläder och mat.

— Det var bra, att du kom ihåg det, Jonas — svarade Walter. — Stugan skall jag bygga, och kon skall jag ej glömma. Alla små fattiga barn skola få kläder och mat.

— Men Walter har inga pengar ännu — inföll Jonas.

— Jo — sade Walter — det är så godt som om jag hade dem redan. Endera dagen går jag till torparen. Kom med du, Jonas, så bli vi tre. Det är bättre att vara flera, när det är mörkt i skogen.

— Jag har inte tid — sade Jonas. — Walter kan nog gå ensam. Lycka till!

— Tack skall du ha — sade Walter.

Nu hände samma kväll, att Walter var ute i hagen, för att söka sig en god rönnkäpp till metspö, och snickarens lilla Maja var också där, för att snärja enris till söndagen, ty det var en lördagskväll. Walter gick och tänkte på den stora kopparkitteln och sitt nya silfverslott och torparens nya stuga och kon och alla de fattiga barnen, som skulle få mat och kläder. — Jag undrar om ingen drakeld synes i skogen — tänkte han. Ja, nätt och jämt, bäst han tänkte det, såg han en stor eld lysa där borta mellan träden. Jag menar, att lilla hjärtat begynte klappa. — Det är bestämdt en drakeld — tänkte han. — Jag ser ingen rök, och sådana eldar bruka aldrig röka.

— Vill du komma med mig till torparen, Maja? — frågade han. — Jag vet ej visst, om jag hittar dit. — Saken var den, att Walter hittade ganska bra, men han var ej säker, därför att han ej tyckte om att gå ensam i skogen.

— Vänta litet, tills jag har förklädet fullt med enris, så kommer jag med — sade Maja. — Jag skall ändå gå där förbi, när jag går hem.

Nå, bra, Walter väntade och såg på elden, som blef allt större, och så gingo barnen. Om en liten stund kommo de till stugan, och emellertid skymdes den stora elden af träden i skogen.

— Adjö nu! — sade Maja.

— Adjö med dig! — sade Walter, och så gick han in i stugan. Rätt dristeligen trädde han in; inte var han rädd för en gammal torpare. Men något förlägen blef han, när han såg gubben så lugn och andäktig läsa högt för sin gumma ur en stor bok. Knappt hade Walter mod att säga sitt ärende.

När han nu en gång var där, så måste det likväl fram. — Kära far — sade han — har ni sett den stora drakelden, som brinner i skogen?

Gubben såg upp från boken och betraktade Walter med en förunderligt vacker och nästan skalkaktig blick. — Jaså — sade han, utan att visa någon undran; — huru vet lilla herrn det?

— Jag har sett den — ropade Walter ifrigt. — Kom ut, så skall ni få se den, bara vi gå ett litet stycke på vägen.

— Tror lilla herrn det? Nå, då skall jag väl komma med honom, för att se — sade gubben.

— Ja, kom bara, kom nu strax — sade Walter, i det han drog gubben med sig ut på trappan och sedan längre ut på landsvägen.

— Inte ser jag någon eld — sade gubben.

— Vänta litet, nu se vi honom strax, bara vi komma upp på backen — försäkrade Walter.

Riktigt, så var det. När de kommo på backen,

sågo de båda densamma stora elden, som Walter sett lysa mellan träden. Den hade nu stigit högre och höjt sig ända till trädtopparna och var stor och rund som ett vagnshjul. Walter stod där både flat och förvånad. Det, som han trott vara en eld, det var fullmånen, som gick i aftonens stillhet upp öfver skogen.

— Och så här långt har lilla herrn sprungit för att se på månen? frågade torpargubben.

— Det var märkvärdigt — sade Walter förlägen, — Månen såg precis ut som en drakeld.

— Hvad menar lilla herrn med en drakeld?

— En sådan eld, som brinner öfver en skatt eller en jordgömma.

— Nå, då är visst månen också en drakeld — sade gubben. — Han lyser alla nätter öfver jordens skatter. Han är ett återsken af solens anlete, som skiner öfver hela världen och öfver dagens arbete.

— Hvad är det för skatter, som månen lyser på? — frågade Walter nyfiket.

— Han lyser jordens hvila, arbetarens sömn och samvetets lugn — sade torpargubben. — Arbetet är en härlig sak, det håller kropp och själ raska och ger oss, med Guds bistånd, dagligt bröd. Men efter arbetet är också hvilan en härlig Guds gåfva. Månen är nattens öga, som vakar öfver människans frid.

Walter lyssnade fundersamt, men hans hufvud var så fullt af jordgömmor och drakeldar, att han inte så fort gaf med sig. — Kära far — sade han — nog vet jag ändå, att ni kan visa mig en skatt här i skogen. Bara jag blir rik, skall jag bygga åt er en ny stuga, och ni skall få en präktig ko, och alla fattiga skola bli rika.

— Menar han det? — sade åter den gamle torparen. — Nå, då skall jag säga honom, att jag vet verkligen en stor skatt, och däraf bli alla fattiga rika.

Walter spände upp ögonen. — Hvar har ni den, kära far? Kom, så gå vi nu strax att söka skatten!

— Inte behöfva vi gå så långt — sade gubben. — Den skatten har jag hemma i min stuga.

— Har ni den hemma i stugan? Och får jag verkligen se den nu strax?

— Ja visst, kom bara med.

Så gingo de tillbaka till stugan, och Walter såg sig med förundran omkring, om det händelsevis skulle blänka något silfver och guld i de mörka vråarna. Men stugan var så fattig, där stod bara en spis och en säng och en bänk och ett bord och en gryta och en spinnrock, och på väggen hängde en bössa och en yxa och en gammal sabel och ett skinnbälte. I mörkaste vrån var likväl något, som blänkte likt eldkol, och det tyckte Walter såg hemskt ut, men vid närmare påseende var det två ögon af en gammal grå katt, som lurade på möss vid ett hål i golftiljorna.

— Nå, hvar har ni er skatt, kära far? — frågade Walter, när han icke såg något tecken till den omtalade stora kopparkitteln.

— Här! — sade gubben och ledde Walter fram till det lilla bordet, där bibeln låg uppslagen på lördagsaftonen. — Här är min och alla människors största skatt, och det är Guds ord. Af den skatten blifva alla fattiga rika, alla sorgsna bli glada, alla olyckliga och bedröfvade på jorden få däraf en evinnerlig hugnad. Inte behöfver man söka denna skatt i mörka skogen och gräfva förgäfves i jordens grus, såsom de snikna människorna göra, när någon inbillat dem, att de i hast kunna få timlig

rikedom. Ty denna skatten kommer till oss i den heliga skrift och i gudeliga böcker och i psalmer och Guds ords predikan. Vi få den för intet och blifva däraf rika för evig tid, allenast vi själfva vilja. Men många vilja det icke, utan äta sig mätta och söka guld och förblifva likväl beständigt fattiga i sina själar. Ty af silfver och guld är ingen rätt glädje, utan mycket mera bekymmer och flärd och ett oroligt samvete. Men af Guds ord är en rätt innerlig tröst och glädje i lif och död, så att de, som hafva den skatten, äro glada och rika i all sin timliga fattigdom; ty de äro Guds barn, och de heliga änglar bevara dem för all nöd och fara. Se, den skatten skulle Walter söka; det vore mycket bättre, än att springa efter oförståndiga människors prat och gräfva i jorden efter kopparkittlar, som kanske aldrig ha funnits.

Walter började gråta. — Finns här då alls ingen skatt i skogen? — frågade han.

— Det kan väl hända — sade gubben — att människor fordom, när här i landet härjade krig och fiender, ha nedgräft sina ägodelar i jorden och sedan dödt bort, innan de fått tillfälle att gräfva upp dem igen. Väl händer också ibland, att bonden hittar i jorden silfverpenningar och annat sådant, som icke förstöres af rost och fuktighet. Men hvad folket pratar om drakeldar och sådant, är vidskepelse, som en klok människa skrattar åt. Kom hit, så skall jag visa, hvad jag en gång hittade där borta i skogsbacken.

Därpå tog gubben fram från en hylla ett stycke gammalt järn, som var så förtärdt af rost, att man knappast mera kunde se hvad det varit i tiden. — Se — sade han — denna rostade järnbit har fordom varit ett svärd, och det måste ha tillhört någon hög och förnäm krigsman, efter man ännu kan se, att det varit inlagdt med guld på

fästet. Det har kanhända varit en mäktig konungs eller höfvitsmans svärd, med hvilket han dödat många fiender och underkufvat länder och folkslag. Sådana saker skall man gömma som lämningar från forntiden. Men nu är den mäktige konungen längesedan död, och hans ben multna i jorden, och hans namn är kanhända för alltid förgätet, och hans svärd är förrostadt och ligger bland annat skräp på en torpares hylla. Densamme konungen hade kanhända ett gyllene slott och kamrar, fulla med silfver och guld och granna kläder och denna världens håfvor. Detta allt är nu förskingradt och förgånget, det har brunnit i eld och sjunkit i sjön och förtrampats i jorden, så att icke en enda bit är kvar däraf. Men densamme konungen hade kanhända också Guds ord uti bibeln, fastän han kanske ej brydde sig därom, utan han lät kanhända den heliga boken ligga på en skräphylla, liksom hans svärd nu ligger, och tyckte att han hade andra skatter, som voro långt mera värda. Dessa skatter äro nu borta som en rök, men detsamma eviga Guds ord är kvar, och det förgås icke och rostar aldrig, ej heller brinner det i eld, eller sjunker i sjön eller förtrampas i jorden, utan är i tidernas tider beständigt detsamma, fullt af nåd, sanning och rikedom. Hvad tror nu Walter därom? Hvad är bättre: att vara fattig och hafva en skatt i Guds ord, eller att vara rik på ägodelar, som förgås, och icke hafva någon arfvedel i det himmelska goda?

Walter svarade icke. Han tyckte det var underligt att höra den gamle torparen tala så. Aldrig hade han trott, att en fattig man kunde vara på sitt sätt så rik. Det förekom Walter, som vore han själf mycket fattigare än torparen.

— Ja, gå nu snällt hem igen, så skall jag följa honom ett stycke på vägen — yttrade gubben. — Gå

hem, och kom ihåg, hvad jag sagt. Tag månen till ett märke, så att hvarenda gång Walter ser månen lysa, så tänker Walter vid sig själf: se, där är densamma månen, efter hvilken jag en gång sprang som en liten narr, när jag ville gå att söka skatter i skogen. Då fick jag veta, att det finnes en skatt, som är mycket bättre än alla andra, och den skatten är Guds ord, och den vill jag söka, så blir jag rik för all min tid, och rikare än mången konung uti sitt gyllene slott.

Så var det.

Axel och Stina.

Första samtalet.

Stinas examen i matematiska geografin.

AXEL (gäspande vid boken). Burr urr — spinnrocken surrar, regnet plaskar från takrännorna, mörkret ser in genom fönsterrutorna, och mamma och pappa äro borta ännu. Kvällen är så lång; hvad skall jag roa mig med? Jag vet, hvad jag vill göra. Jag slår ihop mina böcker, burrar upp håret, för att se lärd ut, och examinerar Stina i matematiska geografin. Någonting måste man göra med sin lärdom här i världen. — Hör på, Stina, kan du säga mig: hvaraf komma dag och natt?

STINA (vid spinnrocken). Däraf att solen går upp och ned.

AXEL. Kära du, det ser bara så ut. Inte går solen alls; det är jorden som går.

STINA. Hvad är det han säger? Jag må väl se med mina egna ögon, att solen går.

AXEL. Pytt också! Hur stor tror du att solen är?

STINA. Jag menar hon kan vara vid pass som en duktig smörbytta.

AXEL. Åhå! Hon är mycket större än hela jorden.

STINA. Hvem har sagt Axel det? Har han varit i solen?

AXEL. Nej, jag har läst det i böcker. Hur tror du att jorden ser ut?

STINA. Hon är rund.

AXEL. Det är rätt. Är hon rund som en pannkaka, eller rund som ett klot?

STINA. Som en pannkaka.

AXEL. Nu högg du i sten. Hon är rund som ett klot.

STINA. Jo, det skall han inbilla mig! Det har någon skälm satt i honom.

AXEL. Kära Stina, var inte enfaldig. Du har ju hört, att man kan segla kring jorden. Och på andra sidan, rätt under våra fötter, bo människor likasom vi.

STINA. Voj, voj, då skulle de ju stå med hufvudet nedåt och falla bort.

AXEL. De falla inte ändå, ser du, för att tyngdlagen drager dem mot jordens medelpunkt.

STINA. Nå, försök att gå med fötterna mot taket, så få vi se, hvart det drager honom.

AXEL. Ja, det är skillnad, förstår du. Och för att jorden är rund, så rullar hon kring sin axel. Däraf komma dag och natt.

STINA. Jaså, att jorden rullar kring Axel? Det är ej under, att Axel blir yr i hufvudet. Skulle jag känna jorden röras under mina fötter, så blefve jag sjösjuk.

AXEL. Du märker det inte, för att jorden är så stor emot dig. Huru långt tror du det är till månen?

STINA. Ibland längre och ibland kortare. När han är lägst vid skogsbrynet, kan man nästan få tag i honom med ett lagom brödspett.

AXEL. Aldrig har jag trott, att du skulle vara så dum, Stina. Det är 37,000 mil från jorden till månen.

en sak: om allt det där vore ogjordt, så skulle Axel aldrig i denna världen mumsa på någon smörgås.

AXEL. Det där är nu rakt ingen konst att veta. Det vet ju hvar bondpojke.

STINA. Ja, men Axel, som varit till månen, vet ej hur hans smörgås är skapad. Hvad duger hela hans lärdom till, om han ej har något att äta?

AXEL. Nog får jag mat för pengar.

STINA. Inte kan Axel äta pengarna. Någon måste också förstå att göra bröd. Och efter intet förstånd räcker till att förstå allting, så får hvar och en vara glad att begripa *något*, om också annat finnes, som han inte förstår.

AXEL. Och du tror, att man ingenting lär ur böcker!

STINA. Vasserra, visst lär man. Somliga lära ur böcker, och andra lära af lifvet. Ingendera konsten är att förakta, och ingendera har rätt att högfärdigt se ned på den andra.

AXEL. Men, kära Stina . . .

STINA. Se så, nu hör jag pappa och mamma komma.

Andra samtalet.

Europas karta.

Axel och Stina sitta åter en afton i kökskammaren. Axel har slutat sina läxor och är rådlös med sin tid. Stina härfvar garn.

AXEL. Kan du säga mig, Stina, hvad jag har framför mig på bordet?

STINA. Nog ser jag, att inte är det en tafla, och

inte är det en bok, men det är fullt med streck, och där står något tryckt. Skall det föreställa ett hus?

AXEL. Hvad? Vet du inte, att det är en karta?

STINA. En karta? Hvad är det?

AXEL. Det skall jag säga dig. På en karta ritar man världsdelar och länder och haf och strömmar och sjöar och berg. Ser du, här är ett stort haf, som kallas Atlantiska oceanen.

STINA. Skall det vara ett haf? Det är ju inte blått en gång, och jag ser inga skepp och inga vågor. Inte lär det hafvet vara stort, som ryms på ett så litet papper. Där syns inte en båt engång, långt mindre ett stort skepp.

AXEL. Jo, lita på det. Här är Europa. Vet du hvad Europa är?

STINA. Trollet må veta det. Nog kan jag ropa, när korna gå vilse i skogen, men europa, det kan jag då inte alls.

AXEL. Hör nu beskedligt på hvad jag säger dig. Nu är jag din magister. Var lydig och flitig, mitt lilla barn, så lär du dig och blir klok.

STINA. Nå, europa nu, så hör jag på.

AXEL. Ja, ser du, Europa är en världsdel, och här kommer man genom Gibraltar sund in i Medelhafvet; där får man salt. Och här kommer man genom Dardanellerna och Bosforen in i Svarta hafvet...

STINA. Jag tycker att det är hvitt.

AXEL. Här är Krim, och här är Turkiet...

STINA. Nej se, bor turken där? Han har ett faseligt litet land. Därför vill han väl ha mera land af de kristna. Nog känner jag turkiskt garn och turkiska bönor.

AXEL. Det landet är inte så litet, som det ser ut. Nu ha vi kommit i påsen, nu slippa vi ej längre sjö-

vägen. Därför tror jag vi fara landvägen tillbaka. Här komma vi in uti Ungern och sedan i Österrike. Här är Grekland, där växa korinter, och här är Italien; där plockar man apelsiner, liksom man här plockar rönnbär. Här är Schweiz, och här är Tyskland...

STINA. Jaså, Tyskland? Där får man tysk såpa och tyska äpplen.

AXEL. Ja, och mycket annat, kära Stina. Här är Frankrike...

STINA. Hvad säger Axel, är det Frankrike? Där får man franskt vin och franskt bröd och fransk konfekt och franska skorpor. Tycker Axel om franska skorpor?

AXEL. Ja, att doppa i kaffe. Här är Spanien. Där får man russin och krakmandel...

STINA. Och spansk humle och spansk peppar och spanska rör och spanska flugor och spanska får. Man får mycket rara saker i Spanien.

AXEL. Nu tänker jag vi bege oss till sjöss igen. Rätt som det är, så komma vi till England. Är du rädd för engelsmännen, Stina?

STINA. Rädd är jag just inte, men det är besynnerligt, att de gå i röda byxor. Från deras land får man också mycket godt. Kaffe och socker...

AXEL. Nej, min gumma lilla, kaffe och socker får man från Amerika, som ligger bortom det stora hafvet; men somliga taga det från England, dit det föres med skepp. I England får man...

STINA. Vänta, låt mig säga. I England får man engelskt garn, engelska strumpor, engelska synålar, engelskt salt och engelska sjukan. Den tackar man just ej mycket för.

AXEL. Jag vet inte rätt, hur det är med engelska sjukan. Hon talas ej om i min geografi. Nu segla vi

genom kanalen. Här till höger ha vi Belgien och sedan Holland.

STINA. Där får man holländskt lärft.

AXEL. Ja, och holländska dukater och holländsk ost. Där borta se vi Skottland och Irland och ännu längre bort Island.

STINA. Jag drack Islandsmossa en hel sommar, när jag hade ondt i bröstet.

AXEL. Nu komma vi in i Nordsjön; där fångar man lutfisk.

STINA. Hvad säger Axel? Nå, nu högg Axel med blanka yxan i sten, så magister han är. Lutfisk heter all torkad fisk, som man lägger i lut, och det kan vara både torsk och långor och andra sorter, till och med gäddor: Axel är mig en lutfisk.

AXEL. Jag får säga dig, Stina, det är oanständigt att tilltala sin lärare som du gör, när man går i skolan. Gå och ställ dig i skamvrån där borta vid kakelugnen.

STINA. Se så, min snälla magister, var inte ond längre. Aldrig i världen skall jag mera kalla honom en lutfisk.

AXEL. Det får vara för denna gång; du kan slippa med en föreställning. Hvar stannade vi? Jo i Nordsjön. Här segla vi in genom flera sund. Först genom Kattegatt...

STINA. Katte... hur var det?

AXEL. Kattegatt.

STINA. Det skall jag komma ihåg, när jag nästa gång ger namn åt en katt.

AXEL. Stilla! Har du redan glömt skamvrån? Först genom Kattegatt, sedan genom Skagerack, sedan genom Öresund, ifall vi ej hellre fara genom Stora eller Lilla Bält. Här ha vi till vänster Norge...

STINA. Därifrån får man norsk sill. När jag riktigt vill traktera vår bästa ko, så ger jag henne norsk sill.

AXEL. Och till höger ha vi Danmark.

STINA. Vi ha fyra danska hönor i hönshuset, och de värpa bäst af hela kodiljen.

AXEL. Danmark är ett litet godt land, Stina. Där bor 'den tappre landssoldat'. — Se hit, det stora landet här i norr är Sverige.

STINA. Hvad han säger! Alltid har jag trott, att Sverige vore mycket större, än en sådan liten papperslapp.

AXEL. Både du och jag rymmas där, Stina, och några flera ännu. Kan du säga mig hvad man får i Sverige?

STINA. Stångjärn och pannor och grytor och visböcker och katkeser och taflor på väggen och gesäller och skånska grisar . . .

AXEL. Nej, håll, du skall ha respekt för Sverige, det är ett bra land och ett duktigt folk.

STINA. Det må jag veta. Därifrån får man norrlandslärft.

AXEL. Vet du något annat om Sverige?

STINA. Där bor kungen.

AXEL. Kära du, det finns många kungar. Nu komma vi in i Östersjön. Där borta är Preussen, och ännu längre borta är Polen. Sen komma vi till Ryssland. Hvad vet du om Ryssland?

STINA. Där bor kejsaren.

AXEL. Och därifrån får man, hvad?

STINA. Därifrån får man hampa och talg och lin och kaviar och pränikor, ryssläder, silfverrublar, mjölmattor, laukkuryssar, soldater, kosacker . . .

AXEL. Det är bra, Stina, du börjar stå på dig. Kan du säga mig hvad detta är för ett land här längre i norr?

STINA. Nej, trollet tage mig, om jag det kan.

AXEL. Jo, ser du, det är Finland.

STINA. Nej, gå nu till skogs! Den lilla papperslappen skulle vara Finland? Åhå, hvad Axel kan prata tok.

AXEL. Stina, om du skrattar åt Finland, får du stryk. Ingen får skratta åt Finland.

STINA. Det är åt Axel jag skrattar. Tänk nu en smula efter, kära Axel. Gården här är i Helsinge, Helsinge socken är i Finland. Därför måste väl Finland vara större än både gården och Helsinge. Men nu är Axels karta mycket mindre än gården och ännu mycket mindre än socknen. Så kan ju Axels karta inte vara Finland.

AXEL. Aldrig har jag trott, Stina, att du skulle vara så dum. Begriper du inte, att kartan är i förminskad skala?

STINA. Jag förstår mig inte på att skala annat än potäter och rofvor, men det förstår jag, att om jag tager den minsta kalf från ladugården, ryms han ej att stå på Axels karta, och ändå vill Axels karta vara ett så stort land. Det förstår en kalf, att det är omöjligt.

AXEL. Du är en kalf.

STINA. Det ha vi alla varit, när vi voro så stora som Axel. Men lär mig hur det är.

AXEL. Jag har ju redan lärt dig, men du vill ej begripa. Du är det värsta pundhufvud jag haft att göra med.

STINA. Jag skall säga honom en sak, som han kan lägga på minnet. När han vill lära de okunniga, skall han ha tålamod att tala efter deras förstånd. Ingen håller lärdom i människor, som man håller mjölk i en kruka.

AXEL. Menar du? Du kan ha rätt. Men efter du tagit examen, måste du få ett betyg. Mycket berömligt kan du inte begära.

STINA. Nå, tyga nu till mig, så får jag se.

AXEL (skrifver).

Examensbetyg.

Ladugårdsdejan välbetrodda Christina Höqvist har hos mig undergått vederbörligt förhör i Europas geografi, och har hon därvid, jämte *försvarligt* uppförande, ådagalagt *nöjaktig* flit, *ganska nöjaktiga* framsteg, *oförsvarlig* underbyggnad och *obegriplig* fattningsgåfva; som henne till bevis meddelas.

Helsingfors den 15 Oktober 1854.

Axel Berling.
Fil. mag.

Tredje samtalet.

Stinas examen i vetenskaperna.

Några veckor efter föregående samtal sitter Axel, efter slutad filbunke, ännu lärdare än förr, men lika rådlös, i samma köks-kammare, medan Stina kardar ull, som hon sedan nedlägger i en stor korg.

AXEL. Kommer du ihåg, Stina, när jag examinerade dig i matematiska geografin?

STINA. Nej, det kommer jag inte ihåg.

AXEL. Du har ett dåligt minne. Kommer du ihåg, när jag examinerade dig i Europas karta?

STINA. Jag vill minnas, att han en gång europade för mig. Det är fasligt hvad Axel är lärd, och allt lärdare blir han, bara han äter duktigt.

AXEL. Inte blir man lärd för man äter, utan för att man läser.

STINA. Voj, voj, hvad nu allt det läsandet också skall tjäna till! Jag undrar, om människorna bli så mycket klokare för att de bli så förskräckligt lärda!

AXEL. Det förstås, kära du. Den, som är lärd, han är också klok.

STINA. Men si, det tror jag inte, vet Axel. Jag minns Kalle Åkerberg, som sen blef magister. Han gick en gång ut, när det hällregnade och bar paraplyn under armen. Då blef han våt, det förstås, och trätte på syster sin, för att hon gömt bort paraplyn. Det var för att han gick och funderade hvad regnet hette på latin.

AXEL. Det heter *pluvia*, genitivus *pluviæ*, feminini generis, och går efter första deklination. Men är det ett riktigt hårdt regn, så heter det *imber*, genitivus *imbris*, masculini generis, och går efter tredje deklination. Och Jupiter kallades *Pluvius*, för att han regnade.

STINA. Men om Pitter regnar, blir Axel våt, det är säkert det, ifall han inte har paraply, eller en bra kapprock. Hvad har han då för godt af plura och plura och hela latinet?

AXEL. Jag kan läsa Cornelius och Cicero och Virgilius, och så blir jag student, och när jag är student, kan jag bli hvad som helst. Men jag skall säga dig, Stina, att det heter inte *plura* utan *pluvia*. För det där kunde du få dig en stor krux i temaboken. Jag har lust att lära dig deklinera.

STINA. Nej, tack vackert, jag tycker mer om att karda ull. Säg mig, kan Axel bli präst?

AXEL. Visst kan jag det.

STINA. Nå, kan han bli präst, så må han gärna för

mig klinera natt och dag. Han har väl lärt sig en hel hop saker? Hvad är det för slag, som han lärt sig?

AXEL. Jag har lärt mig vetenskaperna.

STINA. Nå, det var präktigt. Hvad vill det säga, vetenskaperna? Är det också latin?

AXEL. Att du kan fråga så dumt, Stina. Vetenskaperna, det är allt hvad man vet.

STINA. Då har jag också lärt mig vetenskaperna, efter det är allt hvad jag vet.

AXEL. Nej, pass. För det första vet du så fasligt litet, och sen så har du inte lärt det ur böcker. Det är stor skillnad, ser du.

STINA. Jag vet hur man skall bruka jorden och sköta korna och kärna smör och baka, brygga, tvätta, spinna, häckla och karda, och sy kläder, och väfva lärft, och sticka strumpa, och så kan jag katkesen till och med femte hufvudstycket utantill. Så fasligt mycket är det just inte, men nog är det så mycket jag behöfver af vetenskaperna.

AXEL. Att du kan vara så rysligt enfaldig, Stina! Inte är ju det några vetenskaper. Minns du, hur du kom i pumpen för matematiska geografin?

STINA. Ja, nog minns jag, att Axel visste huru långt det var till månen, men han visste inte hvad hans egen smörgås var gjord af.

AXEL. Vänta, nu skall jag riktigt visa dig, Stina, hur enfaldig du är, när du tror, att du kan vetenskaperna. Hvad vet du till exempel om *filosofin?*

STINA. Fil har han framför sig, och Sofi heter hans mamma. Jag tänker, att när han äter sin mammas fil, så är det filosofi.

AXEL. Jo, nu tyckte du, att du hittade på! Men filosofin, ser du, är en vetenskap, som lär oss att tänka.

Till exempel: när det regnar, så blir det vått; Cajus går ut i regnet; alltså blir Cajus våt.

STINA. Men om Cajus har paraply?

AXEL. Ja, då är det paraplyn, som blir våt.

STINA. Voj, kära Axel, hvad han onödigt bråkar sitt hufvud. Nu skall det vara filosofi, att Cajus blir våt, och så blir inte Cajus våt heller. Tänka kan ju hvar människa, som har sitt sunda förstånd.

AXEL. Det är skillnad på hur man tänker. Men jag skall taga ett exempel. Hvad vet du om *filologin?*

STINA. Det var ett svårt ord. Det har jag aldrig i min lefnad hört talas om. Man ser nog hvad som smakar honom, när där är så mycket fil i hans vetenskaper.

AXEL. Var du tyst med ditt fil. Filologi är det, när man känner ett eller flera språk riktigt i grund.

STINA. Jag kan finska och svenska, både präntadt och tryckt, och förr skall jag sälja bort Axel, än han säljer bort mig. Inte har jag behöft någon filogi till det. Si, nu fick jag ändå ordet fram.

AXEL. Vackert kan du! Försök deklinera *människa.* Hur heter det i vocativus?

STINA. Pratar han! Inte heter någon människa Vocativus.

AXEL. Det heter: o människa!

STINA. Jag kunde väl tro att det var något omänskligt.

AXEL. Är *människa* substantivum eller adjectivum?

STINA. Det må trollet veta. Jag vet bara, att människan är ett skröpligt ting här i världen.

AXEL. Efter *människa* är ett ting, så borde du veta, att det är sustantivum. Hur heter det i pluralis?

STINA. Plura och plura! En människa vet jag, som

heter Axel. Tycker han det vore så vackert att heta Axel Pluralis?

AXEL. Du stakar dig, Stina. *Människa* heter i pluralis *människor*. Konjugera *äta!*

STINA. Hvad för slag? Äta?

AXEL. Ja, verbum *äta*. Huru heter det i perfectum?

STINA. Synden tage mig, om jag det vet. Men att Axel kan äta perfekt, det ser jag på bunken.

AXEL. Det heter: *jag har ätit.*

STINA. Jaså. Då skall jag duka af bordet.

AXEL. Kan du inte förstå, att det är perfectum? Vore det imperfectum, skulle det heta: *jag åt.*

STINA. Det syns på filbunken.

AXEL. *Jag åt, du åt, han åt, vi åto, I åten, de åto.* I plusquamperfectum heter det: *jag hade ätit* och i futurum: *jag skall äta.* Huru heter det till exempel i plusquamperfectum conjunctivi?

STINA. Jag tycker han kunde vara mätt nu. Det var ett fasligt ätande.

AXEL. Det heter: *jag skulle hafva ätit.* Jag slår vad, att du inte en gång vet hvad *äta* heter i imperativus.

STINA. Nå, låt höra.

AXEL. Jo, då säger man: *ät du!*

STINA. Tack skall han ha.

AXEL. Säg mig tema på verbum *äta.*

STINA. Jag orkar inte mera. Det är så många rätter, det är ett helt kalas.

AXEL. Tema är: *äter, åt, ätit.* Det är ett *starkt* verbum. Men när du slår dig så illa ut med verba regularia, hur skall du inte komma fast med irregularia!

STINA. Voj, voj!

AXEL. Hvilken pars orationis är voj?

STINA. Är voj också latin?

AXEL. Nej, det är finska, men jag vill veta hvad slags ord det är. Till hvilken klass hör det?

STINA. Nej, hvad skall det tjäna till?

AXEL. Voj är en interjection. Vet du hvad interjection vill säga?

STINA. Raggen, om jag det vet. Man kan bli yr i hufvudet.

AXEL. Nu ser du hur litet du vet, Stina. Du är så rysligt okunnig, att minsta gosse i första klassen vet mera än du. Och ändå tror du dig känna vetenskaperna!

STINA. Inte kan någon veta allting. Axel är själf så okunnig i mina sysslor, att han inte kan sopa ett golf ordentligt. Vår Herre har ställt så bra till, att somliga veta det ena, somliga det andra. Och vet någon mera i en sak, så får han inte bli högfärdig för det. Det är ändå mycket, som han inte vet här i världen.

AXEL. Tro inte, att du slipper för så godt köp. Jag skall bevisa, att du inte känner dina sysslor engång.

STINA. Åhå! Försök på, om han kan.

AXEL. Det skall jag bevisa med *matematik*. Du vet kanske inte hvad matematik är, din stackare?

STINA. Nej, det vet jag platt inte, och lika god kristen är jag för det. I hela katekesen finns inte ett ord om mattematt — hur var det nu igen?

AXEL. Matematik. Det är en vetenskap, som lär oss att räkna ut allting.

STINA. Nå, räkna nu ut hvad väder det blir i morgon.

AXEL. Det hör inte hit. Den vetenskapen kallas *meteorologi*, eller läran om väderleken.

STINA. Det går nog med den, som med hans filosofi. Cajus blef inte våt, fast han skulle bli våt. Kan Axel

göra vackert väder, så borde kronan skicka honom kring landet i höbärgningstiden.

AXEL. Med matematik kan jag räkna ut när det blir solförmörkelse. Hvad säger du om det?

STINA. Det är ingen konst, när det står tryckt i almanackan ett helt år förut.

AXEL. Du är rolig. Det har han räknat ut, som skrifver almanackan, annars kunde det inte stå där.

STINA. Jo, det skall han inbilla mig! Räkna nu ut hvad han får till middag i morgon. Blir det kött eller fisk?

AXEL. Det bryr jag mig inte om att räkna. Men jag skall säga dig huru högt kyrktornet är.

STINA. Ja, om han klifver upp till tuppen och har ett snöre, som räcker ända till marken.

AXEL. Nej, pass. Jag ställer en käpp i marken och lägger en annan käpp snedt emot den, så att jag får en triangel. Vet du hvad en *triangel* vill säga?

STINA. Nej, inte om han sloge ihjäl mig.

AXEL. Du vet då rakt ingenting, Stina. En triangel är en trehörning med tre sidor och tre vinklar.

STINA. Jaså.

AXEL. Det är inte värdt, Stina, att du ger dig ihop med *geometrin*, efter du inte vet hvad en triangel vill säga. Har du nånsin hört talas om en cirkel?

STINA. Cirkel eller passare har hvar duktig timmerman, och en sådan kostar en mark i boden.

AXEL. Se så där, nu börjar det gå omkring i ditt hufvud. Liksom en matematisk figur kunde köpas i boden! En linje är en längd utan bredd, och en cirkel har hvarken början eller slut.

STINA. Just så går det med Axel. Håller han ut med att bli så omänskligt lärd, så blir han till slut en

längd utan bredd, och det finns hvarken början eller slut på hans funderingar.

AXEL. Du stakar dig, bestämdt så stakar du dig på geometrin. Nu skall jag pressa dig i *aritmetiken.*

STINA. Nå, hvad är det nu igen?

AXEL. Det är räknekonsten. Kan du tabulan? Åtta gånger åtta, hvad gör det?

STINA (flinkt). Sextifyra.

AXEL. Riktigt. Subtrahera sju därifrån.

STINA. Sju därifrån gör femtisju.

AXEL. Nå, addera femton till femtisju.

STINA. Sjuttitvå.

AXEL. Nej, se på! Du har anlag för aritmetiken. Hvar har du lärt dig addera och subtrahera?

STINA. Trahera kan jag inte, men nog har jag sålt några kannor mjölk i mina dar, och så måste jag väl kunna räkna till husbehof.

AXEL. Dividera ett exempel. Dividenden är 60, divisorn 5; hvad blir kvoten?

STINA. Kvoten?

AXEL. Ja, 5 i 60, hvad blir kvoten?

STINA. Kommer han nu med sin latinska igen? Hvad är kvoten för slag? Får man betaldt för det?

AXEL. Det kan hända ibland. Kvoten blir 12. Låt oss försöka med regula de tri. Om ett pund smör kostar tolf mark, hvad kosta då 15 skålpund?

STINA (kvickt). Nio mark.

AXEL (räknar på taflan). 20 skålpund förhålla sig till 15 som 1,200 penni till X...

STINA. Lägg han bort griffeln, inte säljer han bort mig för tolf mark pundet.

AXEL (sedan han räknat). Det är rätt.

STINA. Låt mig nu lägga ett tal för Axel. En

half kalf i half och en fjärdedel därifrån; huru mycket är kvar?

AXEL (funderar). En fjärdedel.

STINA. Nej, då är ingenting kvar, inte så mycket som jag kunde mata en katt med. Hvar var nu Axels ritamerik?

AXEL (förlägen). Det var bara en fint af dig, Stina. Men hvad vet du om *botaniken?*

STINA. Inte Guds skapade grand, så mycket jag minns. Är det också något, som har hvarken början eller slut?

AXEL. Botaniken är läran om alla växter. Kan du säga hvad björken heter?

STINA. Hvad skulle han heta annat än björk?

AXEL. Han heter *Betula alba.* Rönnen heter *Sorbus aucuparia,* kråkriset heter *Empetrum nigrum,* styfmorsblomman heter *Viola tricolor* ...

STINA. Hvad heter då torkadt gräs?

AXEL. Det är ingen särskild växt.

STINA. Jaså, menar han det? Jag skall säga honom, att torkadt gräs kallar man *hö.*

AXEL. Kära Stina, gräset består af många slags växter. Likaså gärna kunde du fråga hvad skogen är för en växt.

STINA. Inte blir jag klokare, om jag vet hvad en hop saker heta på latin. Säg mig hellre hvad de duga till. Hvad duger björken till?

AXEL. Han duger till ved och kvastar ...

STINA. Och till vidjor och ris och handplaggor åt skolpojkar. Hvad duger mossan till?

AXEL. Det finns många slags mossor.

STINA. Nå, hvad duga de till?

AXEL (förlägen). De kläda bergen ...

STINA. Hå, inte frysa bergen, nog tåla de utan kapprock. Hvad duga mossorna till?

AXEL (förtretad). De duga till ingenting, liksom dina frågor.

STINA. Jo, om inte väggen vore drifven med väggmossa, skulle Axel frysa om vintern. Där skogen är slut, bränner man torf ifrån torfmossen. Islandsmossan är bra för lungsot, och af den kan man baka bröd. Utan renmossan skulle renar och lappar svälta ihjäl. Med stenmossan färgar man brunt.

AXEL. Säg mig du: äro mossorna fanerogamer eller kryptogamer?

STINA. Säg mig han hur man gör med linet, innan det blir till skjorta åt Axel.

AXEL. Till hvilken klass hör linet? Hur många ståndare har det?

STINA. Voj, voj, han låts förstå sig på lin och har kanske aldrig i sina dar sett en häckla!

AXEL. Hvarifrån får man bomull?

STINA. Af fåren kan jag tro, liksom annan ull.

AXEL (triumferande). Af fåren! Nej, Stina, hvad hjälper det att du häcklar och kardar, när du inte engång vet, att bomullen växer på träd i Amerika!

STINA. Det skall han inte inbilla mig. Kanske fåren också växa på träd, liksom tallkottar?

AXEL. Jag borde riktigt sätta dig i pumpen med *zoologin*. Vet du hvad det är, zoologi?

STINA. Bryr jag mig om Axels evinnerliga lärdom!

AXEL. Det är läran om djuren, och dit höra dina får och grisar och kalfvar.

STINA. Nog sköter jag dem utan hans sologris.

AXEL. Du känner hvarken ordningar eller släkten. Du vet inte engång hvilka djur, som idissla.

STINA. Kan Axel se hästen i mun och veta hur gammal han är?

AXEL. Nej. Men kan du säga mig hvilka djur, som ha ryggrad?

STINA. Rygg ha de alla, må jag väl tro.

AXEL. Å nej. Flugan till exempel har ingen ryggrad. Kan du säga mig hvad människan är? Är hon däggdjur, fågel, fisk, kräldjur, leddjur eller blötdjur?

STINA. Gud bevare mig, vill Axel göra människorna till fänad? Visst äro vi skröpliga ting, men jag tänker ändå, att vi ha något kvar af Guds beläte.

AXEL. Se, så där är det, när man är så rysligt okunnig, som du Stina. Människan är ett däggdjur, det kan du aldrig bestrida.

STINA. Fy skäm ut Axel, att han kan prata så där. Han vet rättnu inte, om han är fisk eller fågel. Kanske är han en bröms, efter han surrar så fasligt.

AXEL. Det är du, som är en blindbröms, du vet ingenting, du flyger rakt mot väggen. Kanske jag förhör dig i *historien?* Jag undrar hur du där skulle stå på dig.

STINA. Jag kan berätta många historier, om det kommer an på. Klockaren kunde berätta historier en hel vinterkväll, och ibland ljög han, så det förslog.

AXEL. Det är annat med världshistorien. Där måste hvart ord vara rena sanningen.

STINA. Nå, berätta världshistorien, om han har lust. Nog orkar jag höra.

AXEL. Liksom det vore gjordt på en aftonkvist! Säg mig, när dog Cyrus?

STINA. Aldrig har jag hört talas om en sådan'en. Var han också ett däggdjur?

AXEL. Cyrus dog år 525 före Kristi födelse och efterträddes af sin son Kambyses. För resten blef Cyrus

halshuggen, och drottning Tomyris lade hans hufvud i en säck med blod.

STINA. Har inte världshistorien bättre att tala om, så ger jag inte två penni för henne. Fy, det är ju värre, än när man slaktar en oxe.

AXEL. Å, det finns mycket annat i världshistorien. Kan du till exempel räkna upp världens sju underverk?

STINA. Allt hvad Gud skapat är ett underverk, ty det är skapadt af intet.

AXEL. Kolossen på Rhodos, Semiramis' hängande trädgårdar, Dianas tempel i Ephesus, Memnons stod, Egyptens pyramider, fyrbåken vid Alexandria och — och —

STINA. Det sjunde underverket är Axel, som är ett däggdjur, och ändå låtsas veta mer än vår Herre.

AXEL. Nej, nu minns jag det: konung Mausoli graf.

STINA. Det var visst något! En kung i sin graf är inte en smul bättre än Axel och jag. Men efter han är så slängd i världshistorien, så kan han väl säga mig hvad Abrahams fader hette.

AXEL (förlägen). Abrahams fader. Han var af Noacks släkt.

STINA. Ja, hvarför inte af Adams också? Men hvad hette Abrahams fader?

AXEL. Det vet du inte själf.

STINA. Jo, han hette Thara. Det står i bibeln, och där står min världshistoria.

AXEL. När grundlades Rom?

STINA. Hvad hette konung Davids far, farfar och farfars mor?

AXEL. När började första korståget?

STINA. Hvad hette den ön, där Paulus blef stungen af en huggorm?

AXEL. Du svarar inte på mina frågor.

STINA. Axel svarar ju inte på mina.

AXEL. Rom grundlades år 753 före Kristus.

STINA. Davids far hette Isai, hans farfar hette Obed, hans farfars far hette Boas, och Boas var gift med Ruth, som var Davids fars farmor.

AXEL. Du vet inte, din stackare, att första korståget begynte år 1096.

STINA. Axel stackare vet inte, att ön, där Paulus blef ormstungen, hette Melite.

AXEL. Bryr jag mig om dina öar!

STINA. Bryr jag mig om hans korståg!

AXEL. Det är för att du kom i pumpen med världshistorien.

STINA. Jag tycker, att Axel själf kom vackert i pumpen, fastän han är så lärd.

AXEL. Jag är din magister, och du sitter på lägsta klassen. Är du uppstudsig mot din lärare, så skall du få plaggor.

STINA. Försök att ta fast mig, kära magister!

AXEL. Vänta, skall du få se!

Nu ryckte Axel några kvistar af kvasten, band dem hop till ett ris och sprang efter Stina, för att ge henne plaggor. Men fastän Stina var gammal, höll hon sig så skickligt i skydd bakom ullkorgen, att Axel förgäfves sökte få fatt henne. När detta ej lyckades honom, blef han desperat och tog ett hopp för att springa tvärs öfver korgen, men det begaf sig ej bättre, än att han snafvade och föll in i korgen, midt ibland ullflagorna. Där låg han med alla vetenskaperna!

Stina skrattade så, att hon nära nog miste andan, och just i detsamma trädde föräldrarna in. Axel steg upp, något flat, och ullen hängde omkring honom som en pudels lejonman.

— Hvad nu? — sade hans far. — Du ser ju ut som en oklippt stallgumse!

— Han säger själf, att han är ett däggdjur — skrattade Stina.

— Nå, nå — sade fadern och drog hjärtligt på munnen — nog är det bra att lära sig alla nyttiga kunskaper, men den som skryter med sin lärdom och föraktar andra, som lärt sig mindre ur böcker, han kan vara säker därpå, att han förr eller senare kullrar i ullkorgen.

Och därmed slutade Axels magisterskap och Stinas examen i vetenskaperna.

Vänta litet!

Vänta litet, sade våren,
jag är här på stund igen,
än så bär jag rim i håren,
är ej riktigt mornad än;
gäspar än i drifvans bädd,
är ej putsad, är ej klädd.
Torka bort den frusna tåren,
vänta litet, vackra vän!

Att jag dröjer, näns du banna?
Mycket arbet återstår:
måste tvätta först min panna,
måste kamma först mitt hår;
måste fläta först min krans,
spegla mig i källans glans,
får ej hvila, får ej stanna...
Banna ej den stackars vår!

Vänta litet, det är gifvet,
jag har vuxit ur min kjol.
Klädningen är snäf i lifvet,
passar inte sen i fjol.

Gröna tröjan är för kort,
skorna har jag sprungit bort;
strumpebandet sönderrifvet;
och jag blygs för himlens sol.

Undra då ej, att jag dröjer
i den mulna morgonskyn.
Hvarje grässtrå, som sig röjer,
hvarje fläkt, som svalkar hyn,
och den lösta vågens ljud,
och hvar lärkas hymn till Gud,
det är jag, som stilla höjer
ögat blå mot himlens bryn.

Men jag kommer. Vänta bara,
vänta litet, vackra skog!
Vänta litet, sjö, du klara!
Vänta blott, jag kommer nog.
Vänta litet, hulda äng!
Vänta, du min blomstersäng!
Vänta, det har ingen fara,
sen den kulna vintern dog.

Liten gosse, liten flicka,
se, jag är ett barn som du,
måste fromt och snällt mig skicka,
långa läxor har jag ju.
Men jag kommer fri och ung.
Sjung, du glada lärka, sjung!
Alla hoppets rosor nicka:
Våren är ett barn ännu!

Björkens stora planer under mössörontiden.

I skogen, icke långt från landsvägen, stod en vacker björk. Han var ännu helt ung, och efter det var om våren, så begynte det växa mössöron på honom — inga riktiga mössöron, det förstås, utan sådana fina, små, ljusgröna löf, som björkarna bära i vårens barndom och som äro så barnsligt täcka. Sådana mössöron äro bättre, än hundöron i böckerna.

— Nej, det är då för mycket hvad jag är vacker! — tänkte den unga björken vid sig själf. — Jag råkar vara något vackrare, än den där gamla, krokiga rönnen här strax bredvid. Jag undrar hvad jag skall blifva i världen.

— Kanske talgoxen vet det — tänkte björken, och så tog han sig för att fråga. Men talgoxen var en skälm, som ville hålla sig väl med björken, för att få picka med näbben hans gröna knoppar. Därför svarade talgoxen: — Vet du hvad, björk? Du ser så bra ut, att du måste bli något förnämt här i världen. Jag slår vad, att de fläta dig till en korg åt prinsessan, och då får du stå på marmorbordet i hennes förmak, fylld intill brädden med gyllene äpplen.

— Å — sade björken — tror du det? — Visst tror

jag det — sade talgoxen. Och därefter flög han till den stora granen ett stycke därifrån och inbillade granen, att han skulle göras till gungstol åt ingen mindre herre, än kungen. Detta trodde granen gärna, ty han hörde, liksom björken, gärna på smicker. Han märkte icke, att talgoxen ville bo under hans tak, när det regnade, och nagga och picka i de aptitliga, färska grankottarna. Det är dumt, att lyssna på smicker.

Nära intill vägen stod en liten torpstuga. En dag kommo barnen ut ifrån stugan och hade knifvar med sig och begynte skära kvistar af björken. — Seså — tänkte björken — nu gäller det; nu fläta de mig till en korg åt prinsessan. — Därvid ruskade han af förnöjelse på sig, så att mössöronen hoppade på hans fina kvistar.

— De där löfven äro ännu för små att duga till badkvastar — sade barnen. — Låt oss göra dem till ordentliga sopkvastar.

— Hvad för slag — sade björken. — Understår sig någon att göra mig till sopkvast?

— Visst göra vi det — sade barnen, och så gjorde de honom till sopkvast; — icke just hela björken, utan endast hans kvistar. Men det var nästan detsamma; hvar kvist tyckte sig vara lika god som björken själf. Och så tröstade sig kvistarna därmed, att de åtminstone skulle få sopa prinsessans kammargolf, efter de ej fingo bjuda guldäpplen på hennes marmorbord.

När barnen kommo hem, sade torpargumman, deras mor: — Den där kvasten tycker jag om; honom vill jag behålla att sopa stugan med. — Och så sopade hon golfvet med den förnäma björken. Hade nu kvasten haft några mössöron kvar, så skulle de af förskräckelse rest sig i höjden. Men han hade inga öron alls, ty de voro afskalade.

Kvasten fick nu stå och begråta sitt öde i vrån bredvid spiseln, och när han icke hade något bättre att göra, tog han sig för att prata en smula med sin granne slaskämbaret. — Jag är af bättre folk, fastän jag blifvit en sopkvast — sade han till ämbaret. — Man kan nog se det på mig; tycker du ej att jag ser fin ut?

— Nå, det kan man just inte se på dig; — sade slaskämbaret. — Jag däremot är af hög härkomst. Jag är tillyxad af en gran, som en gång var ämnad att blifva gungstol åt kungen. Det har talgoxen själf försäkrat mig, och han var färdig att svära därpå, men talgoxar bruka ej svära, så mycket jag vet.

— Tvi den skälmen! — utropade kvasten; — han har bedragit mig, liksom han ljugit för dig. Säg mig, hvad tänker du bli hädanefter?

— Jag tänker bli ett slaskämbar i alla mina dagar — svarade ämbaret. — Blott jag har min ordentliga utkomst med benknotor och slaskvatten, är jag belåten, och grisarna påstå, att jag är så treflig. Hör på, kvast, efter vi äro så nära grannar, tycker jag, att vi kunde gifta oss.

— Att du ej skäms! — sade kvasten. — Tror du att jag i alla mina dagar tänker förbli en sopkvast? Nej, bättre upp! Du skall få se, att jag ännu blir något märkvärdigt i världen.

— Vi få väl se — sade slaskämbaret.

I detsamma kom torpargumman. — Kvasten är något sliten — sade hon; — det är bäst att jag gör ett ris af honom. — Och så gjorde hon ett ris — icke precis af hela kvasten, utan af några bland kvistarna, men hvarenda kvist tyckte sig vara lika god som kvasten själf.

Med detta riset basade hon sina barn. Och efter hon basade dem, så måste de väl behöft det. När de

luggades, och när de trätte, och när de refvo sönder sina kläder, vankades alltid en liten bastu på det stället som passade bäst, och det är otroligt hvad sådant ibland är hälsosamt.

Riset tyckte i början att detta var obehagligt. Men slutligen blef det så vant därvid, att det beständigt passade på, när barnen trätte. — Se så, nu smäller det — tänkte riset, där det satt instucket mellan väggen och dörrposten.

— Vackert arbete! Vackert arbete! — ropade slaskämbaret. — Nu fick du visst ett högt ämbete!

— Tyst du, eller händer det dig detsamma som barnen — puttrade riset. — Man kan ej så noga veta hvad det ännu kan bli af mig, om lyckan är god.

— Det få vi se — sade slaskämbaret.

— Guskelof att barnen folka sig — sade torpargumman. — Jag har nu basat dem, så att riset är alldeles nött. Jag lägger det med kvasten till strö under grisarna; de behöfva något mjukt att sofva på.

Riset kastades ut i grisarnas stia, och det var just icke för trefligt. — Nöff, nöff — sade grisarna och bökade med sin trubbiga nos bland halmen och kvistarna.

— Jo, du ser ut — sade slaskämbaret, när det fördes med grismat till stian. — Var du tyst — sade riset — man kan ej veta hvad det ännu kan bli af mig. — Men det var likväl mycket förödmjukadt. Om ett ris kunde gråta, i stället att basa andra till tårar, så skulle kankända det stackars riset ha gråtit hela ämbaret fullt.

Nu tänker du väl, att det är slut med den saken. Björken hade icke fått binda en korg åt prinsessans marmorbord, kvasten hade icke fått sopa hennes kammargolf, riset hade icke fått basa de små prinsarnas gyllene tröjor, ja, icke ens tjäna till bädd åt de kungliga grisarna.

I stället för björkens stora planer i mössörontiden hade där kommit den ena förödmjukelsen efter den andra. Talgoxen satt en dag på gärdesgården, och riset kände genast igen honom. — God dag, talgoxe! — sade riset. — Tack för sist! — Men talgoxen flög, allt hvad vingarna kunde bära. Han tyckte icke om så fattiga bekanta. Hvem skulle också bry sig om gamla ris, som grisarna trampa på? På dem växa inga gröna knoppar, som duga att äta.

Men efter någon tid blef riset utkastadt på åkern, och där låg det i snö och regn, både vinter och sommar. Den höga säden växte grön på åkern, och slaskämbaret, talgoxen och torpargumman hade längesedan glömt, att ett sådant ris funnits till i världen. Det fanns likväl, och det hade under alla sina hårda öden lyckats gömma en liten, liten knopp, som bar uti sig ett frö.

Af detta frö växte vid åkerrenen en liten ljusgrön björkplanta. En dag reste konungen och drottningen med sina barn kring riket. Det var en het sommardag, och när de åkte förbi torpet och åkern, funno de nejden så vacker, att de beslöto rasta en stund under skuggan af några lummiga träd.

Den lilla prinsessan var innerligt glad att få hoppa ur den tråkiga vagnen och sätta sig att leka vid den gröna åkerrenen. — Nej, se en så söt liten björk! — utropade hon. — Den ville jag gärna plantera i min trädgård.

— Hvad skall du göra med den? — sade kungen. — Ha vi ej ekar, popplar, kastanjer och sköna fruktträd? Sådana kan du plantera så många du vill.

— Ack nej — sade prinsessan — hvad skall jag göra med sådana, som vi ha så många förut? Men i

min trädgård finns ingen enda björk; låt mig föra den lilla björken hem till slottet!

— Låt henne göra det — sade den goda drottningen. — Det är ju intet illa däri.

— Alltför gärna, din lilla toka — svarade kungen. — Tag blott ej hela skogen med dig, ty då kunde vi få något trångt i vagnen.

Nu tog prinsessan den lilla plantan varligt ur jorden, inlade henne i en ask med fuktig mossa och förde henne med sig till slottet. Där planterade hon björken med egen hand i sin vackra trädgård, bredde mjuk ull omkring honom och vattnade honom alla dagar, liksom sitt eget fosterbarn. Björken trifdes och växte allt högre och blef slutligen ett stort, skönt träd, ensamt af sitt släkte bland de andra förnäma träden — skogens enkla barn, den fria naturens friska, sköna skötebarn. Och han blef stor och härlig; han var prinsessans skyddsling och gunstling, ingenstädes satt hon så gärna, som under hans gröna löf, och alla prisade björken som det yppersta träd i konungens gård.

Se, så gick det med björken och hans stora planer i mössörontiden. Där var fåfänga: därför måste han lida stor smälek. Där var falsk ärelystnad: därför måste han dö bort från sig själf och lämna sin ära åt ett efterkommande släkte. Men där var också ett okufligt hopp på framtiden, som ingen smälek kunde förkrossa, och därför fick han en framtid, fastän ej som han trodde. Ty den fasta förtröstan kommer aldrig på skam, men den fasta förtröstan går underliga vägar, genom många pröfningar, till tidens fullbordan.

Slaskämbaret hade ock i sin ungdom haft stolta drömmar om ära och lycka; men det var af en annan sort, det vände sig vid förnedringen, det tänkte blott

på att hafva sin ordentliga utkomst. Hvilket träd i skogen har ej haft sina hoppfulla, stolta planer i mössöron-tiden? Somliga bli slaskämbar, somliga ingenting alls, och några bli frön för andras lycka. Men det hindrar ej den ena skogen att uppgöra stora planer precis som den andra. Dröm, unga träd, tänk stort om din framtid! Akta dig blott för den falska äran! Var ödmjuk, alltid ödmjuk i allt ditt hopp, så kan det dock stundom hända, att du icke behöfver gömmas i jorden, för att lyckans prinsessa skall uppsöka dig och plantera dig i sin trädgård till skugga för vandraren!

»Bättre folk och sämre folk.»

Jo, ni skulle sett Julie,
när hon förr for här förbi,
stolt och styf i hatt och kappa,
grann och fin och rak och nätt
i en splitterny schalett,
som hon fått till jul af pappa.
Där hon satt i vagn bekvämt,
hälsade hon högst förnämt.

När hon sen i skolan kom,
såg hon sig föraktligt om.
Många fattiga och blyga
stackars barn i tarflig dräkt
sutto där. Men oförskräckt
såg man strax Julie sig smyga
till den högsta bänkens rad,
och då hände, vet ni hvad?

Jo, då hände, att burdus,
utan kompliment och krus,
kom den stränga lärarinnan,
tog Julie, fast mot hon stred,
till en bänk där lägre ned.

— Klif, min vän, ej högre, innan
du med dygd och flit förtjänt
själf den plats, som du har ment.

Röd af blygsel och af harm,
kom Julie från skolan varm.
— Bästa mamma, kan du tänka,
där i skolan sitter mest
sämre folk och sitter bäst,
men åt mig så vill man skänka
sådan simpel plats! Så där
bättre folk behandlas här.

Sorgsen hörde modren det:
— Nå välan, lägg bort schalett,
grannlåt, vagn och hatt och kappa,
kläd dig i den grofva dräkt,
liksom fattigdomens släkt,
lär att själf dess trasor lappa.
Lär af lifvet hvad som här
bättre eller *sämre* är.

Var det allvar? Först så tog
flickan det som skämt och log,
men hvem målar hennes häpnad,
när det verkligt måste bli!
Fattig blef nu vår Julie,
i en tiggarflickas skepnad,
måste hon till skolan gå
och den lägsta platsen få.

Visst var det en bitter stund,
och Julie, hvad hon var ond!

Men då kom bland barnens skara
en af dessa stackars små,
som fått heta *sämre* då.
— Du skall inte ledsen vara —
sad' det goda barnet; — vi
skola hjälpa dig, Julie.

Först Julie sig vände bort,
full af harm. Men innan kort
brast det hårda, onda hjärtat,
och det stygga högmod allt
i en flod af tårar smalt.
Glömdt var allt som henne smärtat,
gråtande hon sade nu:
— Lär mig att bli god som du!

Så gick mången dag förbi,
allt i skolan gick Julie,
som de fattiga få göra,
åt, som de, sitt hårda bröd,
lärde känna brist och nöd,
fick väl också stundom höra
hur det stack liksom en dolk,
när man sade: *sämre folk.*

Och hvar gång ett högmod än
kom i hennes själ igen,
bad hon Gud att ödmjuk skilja
hvad som uti lifvet här
bättre eller *sämre* är.
Och så stark var hennes vilja
att hon fick i skolan sist
samma höga plats hon mist.

Nu blef där examen. Då
kommo far och mor också,
och med glädjetårar sågo
de sitt barn bland alla bäst.
Och de redde till en fest,
och ur gömman, där de lågo,
togos rika pärlor och
fästades i dotterns lock.

Men då svarade Julie:
— Fattig vill jag än förbli!
Pärlor, guld och granna kläder
snärja oss i högmods garn,
gifven dem åt nödens barn!
Mera det mitt hjärta gläder
att mig Gud har lärt hvad här
bättre eller *sämre* är.

Sämre folk är den, som ser
stolt och dum på andra ner,
för att deras ringhet klandra.
Bättre folk är den, som här
ödmjuk i sitt hjärta är,
sträng mot sig och god mot andra.
Lyckan kommer, lyckan går,
den Gud älskar lyckan får.

Trollens jul.

I det lilla vackra huset där borta vid hörnet af gatan var det om julaftonen ganska ljust. Där brann ett stort julträd med granna stjärnor och konfekt och äpplen, och grenljusen brunno på bordet, och barnen höllos omöjligt stilla, hvar gång något knarrade eller rasslade ute i farstun. Rätt som det var, kom också julbocken in och frågade, som vanligt, om barnen varit snälla. Alla svarade med en mun ja.

— Jaså — sade julbocken. — Ha barnen varit snälla, skall ingen af dem blifva oklappad. Men det vill jag säga dem, att jag i år har blott hälften så många julklappar.

— Hvarför det? — sade barnen

— Det vill jag också säga dem — sade julbocken. — Jag kommer långt ifrån norden, där har jag gläntat i dörren vid många fattiga stugor och sett många små barn, som i år ej hafva en bit bröd att äta på julaftonen. Därför har jag gifvit hälften af mina klappar åt dem. Var det ej rätt gjordt?

— Ja, ja, det var rätt, det var snällt — ropade barnen. Endast Fredrik och Lotta tego i början stilla, ty Fredrik hade förut nästan alltid fått tjugu julklappar,

och Lotta hade fått trettio. Nu tyckte de sig blifva alldeles missbytta, om de blott skulle få hälften så många.

— Var det ej rätt gjordt? — frågade bocken för andra gången.

Då snurrade Fredrik om på klacken och svarade murrigt: — Hvad är det för en dålig jul i år? Trollen ha bättre jul, än du består oss!

Och Lotta begynte lipa i sin tur och sade: — Skall jag få bara femton julklappar? Mycket, mycket bättre jul är det i afton hos trollen.

— Jaså — sade julbocken — är det ej annat, så skall jag strax föra er dit. — Och så grep han Fredrik och Lotta, en i hvardera handen, och drog dem med sig, fastän de stretade emot af alla krafter.

Hi och huj, det gick fort, det gick genom luften. Innan barnen visste ordet af, stodo de midt i en stor skog och midt i djupa snön. Där var förskräckligt kallt, och snön yrde, så att man knappast kunde se de höga granarna, som stodo i mörkret allt rundt omkring, och helt nära i skogen hördes vargarna tjuta. Men julbocken — ja, han var strax borta igen, han hade ej tid att vänta, han skulle ännu i afton titta in till så många snällare barn, än Fredrik och Lotta.

Båda barnen begynte skrika och gråta, men ju mera de skreko, desto närmare tjöto vargarna rundt omkring dem. — Kom, Lotta — sade Fredrik; — vi måste försöka att komma fram till någon stuga i skogen.

— Jag tycker mig se ett litet ljus där borta mellan träden — sade Lotta. — Låt oss gå dit.

— Inte är det något ljus — sade Fredrik; — det är bara ispiggar, som glimma i mörkret på träden.

— Jag tycker mig se framför oss ett stort berg —

sade Lotta. — Kan det vara Rastekais, dit Sampo Lappelill red på mästervargen om julnatten?

— Hvad du säger! — svarade Fredrik. — Rastekais ligger väl sjuttio mil från vårt hem. Kom, så gå vi upp på berget, där kunna vi se oss bättre omkring.

Sagdt och gjordt. De klefvo fram genom de höga snödrifvorna, öfver buskar och kullfallna träd, och kommo efter en stund till berget. Där syntes en liten dörr, och genom dörren sken något, som liknade ljus. Fredrik och Lotta gingo efter skenet, och strax därpå märkte de till sin stora häpnad, att det var Rastekais och att de voro hos trollen. Men det var redan för sent att vända om, och dessutom voro vargarna så nära, att de nästan tittade in genom dörren.

Fredrik och Lotta stannade i sin förskräckelse strax invid dörren och sågo framför sig en stor sal, där trollen firade jul. De voro väl många tusende, men alla helt små, knappt en aln höga, och allesamman gråklädda och skrynkliga och mycket kvicka, alldeles som det står att läsa i sagan om Sampo Lappelill. Mörkrädda voro de inte, ty i stället för ljus hade trollen ihjälfrusna lysmaskar och murkna trästubbar, som alla lyste i mörkret. Men när de ville ha grann illumination, strökö de en stor svart katt långs ryggen, så att hon gnistrade, och då skréko många bland dem: — Nej, håll, håll, det blir alldeles för ljust, det kan ingen stå ut med!

Ty det är någonting eget med alla troll i världen, att de sky ljuset och blifva illa till mods, när någon får se dem sådana de äro. Därför firades åter ett stort kalas, för att trollen märkte, huru dagarna blefvo allt kortare, när det led mot årets slut, och nätterna blefvo beständigt längre. Och då menade trollen åter — som de beständigt tro alla jular, ty man tror så gärna, det

man mest önskar — att det till slut ej skulle blifva någon dag alls, utan bara natt, och däröfver blefvo de åter så hjärtinnerligen glada, att de dansade inne i berget och firade lustigt julen på sitt vis, ty de voro allesamman hedningar och visste inte af någon bättre jul.

Det märktes snart, att frusna voro trollen ej. De trakterade hvarandra med iskonfekt i den kalla vinternatten och blåste först på isbitarna, att de ej skulle vara för varma, när de togos i munnen. Där var också annan präktik traktering af ormbunkar och spindelben, och ett julträd var där af iskristaller, och en af deras smågubbar agerade julbock.

Den jättestora grymma fjällkungen var inte hos trollen i år, ty alltsedan han sprack vid Enare prästgård, visste ingen hvad det sedan blifvit af honom, och många trodde, att han flyttat till Spetsbergen, för att regera ett hedniskt land och fly så långt som möjligt från kristna människor. Sitt rike i norden hade han nu lämnat åt syndens och mörkrets konung, som satt där midt i den stora salen och hette *Mundus*. Vid hans sida satt trollens drottning, som hette *Caro* (fast det låter som hundnamn), och båda två hade långt skägg. De gåfvo hvarandra julklappar, liksom annat folk. Konung Mundus gaf drottning Caro ett par styltor, så höga, att när hon klef upp på dem, blef hon den högsta och förnämaste fru i hela världen, och drottning Caro gaf konung Mundus en ljussax, som var så ofantligt stor, att han med den kunde snyta alla världens ljus, och med detsamma han snöt dem, så släckte han dem. En sådan ljussax skulle nog somliga tycka mycket om att få till julklapp af trollen.

Nu uppreste sig konung Mundus på sin tron och böll till de församlade trollen ett rätt stormodigt tal,

hvaruti han förkunnade dem, att nu vore det snart slut med allt ljus, nu skulle mörkrets skuggor blifva evinnerliga öfver allt land, och trollen skulle regera världen. Då blef där ett ropande af alla krafter bland trollen:

— Hurra! Hurra för vår store konung Mundus, för vår sköna drottning Caro, för syndens och mörkrets eviga välde! Hipp, hipp, hipp, hurra!

Konungen sade: — Hvar är min öfverste spejare, som jag sändt upp till högsta toppen af berget, för att spana om någon strimma af ljus ännu finnes kvar uti världen?

Spejaren kom och sade: — Herre konung, din makt är stor. Det är allt mörkt!

Åter om en stund sade konungen: — Hvar är min spejare? — Och spejaren kom.

— Herre konung — sade han — jag ser längst borta vid himmelens rand ett helt litet ljus, liksom en stjärnas blinkande sken, när hon går ut ur ett svart moln. — Och konungen sade: — Gå tillbaka till bergstoppen!

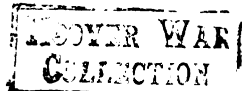
Åter om en stund sade konungen: — Hvar är min spejare? — Och spejaren kom.

— Herre konung — sade han — himlen är mulen af tunga snömoln, och jag ser icke mera det lilla skenet. — Konungen sade: — Gå ännu tillbaka till bergstoppen.

Åter om en stund sade konungen: — Hvar är min spejare? — Och spejaren kom. Men då märkte konungen, att spejaren var darrande och alldeles blind.

Konungen sade: — Min trogne spejare, hvarför darrar du? Och huru blef du blind?

Spejaren sade: — Herre konung, molnen hafva förgått, och en stjärna, större och klarare än alla andra

stjärnor, strålar på himmelens hvalf. Därför darrar jag, och dess åsyn gjorde mig blind.

Konungen sade: — Hvad skall detta betyda? Är icke ljuset nu förgånget och mörkrets välde evinnerligt?

Men alla trollen stodo rundt omkring i tystnad och bäfvan, och ingen svarade.

Slutligen sade en i hopen: — Herre konung, här stå vid dörren två människobarn. Låtom oss fråga dem; kanske veta de mera än vi.

Konungen sade: — Kalla hit barnen. — Strax släpades Fredrik och Lotta fram till konungens tron, och det kan man tänka, att de den gången voro illa till mods. Drottningen såg deras stora rädsla och sade till en af tomtegummorna, som stodo kring tronen: — Gif de stackars barnen litet drakblod och några tordyfvelskal att läska sig med, på det de må kunna öppna sin mun!

— Ät och drick! Ät och drick! — sade trollgumman. Men därtill hade barnen alls ingen lust.

Konungen sade till barnen: — Nu ären I här i mitt våld, och jag har makt att förvandla eder till kråkor eller spindlar. Men jag vill lägga för eder en gåta, och om I kunnen gissa den gåtan, skall jag låta föra eder utan skada igen till ert hem. Viljen I det?

— Ja — sade barnen.

— Nåväl — sade konungen. — Hvad betyder det, att ett ljus upprinner midt i årets mörkaste natt, när allt ljus är förgånget och mörkret och trollen regera världen? Långt i öster synes en stjärna, som strålar öfver alla andra stjärnor och hotar min makt med undergång. Sägen mig, barn, hvad betyder stjärnan?

Lotta sade: — Det är stjärnan, som stiger om julnatten upp öfver Betlehem i judiska landet och lyser hela världen.

Konungen sade: — Hvarför lyser hon så?

Fredrik sade: — För att i natt är vår Frälsare född, och han är det ljus, som upplyser hela världen. Och från i natt börjar ljuset tilltaga och alla dagar ånyo bli längre.

Konungen begynte häftigt darra på sin tron och sade ånyo: — Hvad heter den ljusets herre och konung, som i natt är född och som är kommen att frälsa världen från mörkrets makt?

Båda barnen sade: — Jesus Kristus, Guds son.

Knappt var det sagdt, innan hela berget begynte skälfva och darra och störta tillsamman och en stormvind gick genom den stora salen och kullstörtade konungens tron, och stjärnan sken in öfver de mörkaste klyftor, och alla trollen skingrades som skuggor och rök, till dess att icke annat var kvar än julträdet af is, och det begynte glimma och smälta, och högt i luften hördes änglarösterna klinga som harpor. Men barnen betäckte ansiktet med sina händer och vågade icke se upp, och det föll öfver dem liksom en sömn, när någon är mycket trött, och de visste ej mera hvad där tilldrog sig i berget.

När de åter vaknade, lågo de båda hvar i sin säng, och brasan brann i kakelugnen, och gamla Kajsa, som alltid brukade väcka dem, stod bredvid sängarna och sade till dem: — Skynden er upp, för att hinna till kyrkan!

Fredrik och Lotta satte sig upp, och sågo med häpnad på Kajsa, om hon måhända bara vore en aln lång och hade skägg och ville bjuda dem drakblod och tordyfvelsskal. Men i stället märkte de, att kaffebordet redan stod färdigt med färska julbullar, ty på julmorgonen fingo alla barnen kaffe, fastän det icke brukades annars. Och där ute hördes bjällrorna klinga, folket

for i långa rader till kyrkan, och ljus syntes i alla fönster, men klarast af alla strålade kyrkan.

Fredrik och Lotta sågo på hvarandra och tordes ej berätta för Kajsa, att de varit med på trollens jul. Kanske skulle hon ej ha trott dem och skrattat och sagt, att de sofvit hela natten i sin säng. Inte vet du det, och inte vet jag det, och inte vet någon riktigt hur det var. Men om du vet det, och om jag vet det, så låtsa vi som vi inte visste det, och om ingen vet det, så vet heller ingen om du vet det, och om jag vet det, och nu vet du hvad jag vet, som ingenting vet, och det vore roligt att veta hvad du vet och om du vet mer än jag vet.

Ett vet jag, och det är, att oförnöjsamma barn komma förr eller senare alltid till trollen. Där få de isbitar, drakblod och tordyfvelsskal, i stället för de goda gåfvor, som de hemma försmått.

Fredrik och Lotta kunde aldrig förgäta trollens jul. Det var ej nog att de gått miste om alla julklappar. De blygdes för sig själfva, ja de blygdes så, att de inte vågade se upp i kyrkan om julmorgonen. Där var ljust och härligt; där hade Bethlehems stjärna kommit ned och tändt alla ljus och strålat i alla goda barns glada ögon. Fredrik och Lotta märkte det ganska väl, men de vågade icke se upp. De beslöto också att bli goda barn. Ha de hållit sitt löfte? Det vet jag icke, men gärna tror jag det. När du träffar dem, kan du fråga.

Höbärgningen.

ALLA BARNEN.

Bullra vi, kullra vi, dagen lång,
gunga vi, sjunga vi gladt vår sång,
flänga och svänga i lätta språng
bort öfver ängarnas gröna gång.

GEORG.

Se, huru gubbarna
träta med stubbarna!

TOINI.

Titta, hur gummorna
räfsa i blommorna!

VERNER.

Aldrig jag sett
gräset så fett.
Vore jag oxe, nog blefve jag mätt.

EVA.

Är du en oxe, så drag vårt lass!
Akta, min käpp är båd' smidig och hvass!

VERNER.

Tackar ödmjukast. Respekt för mig!
Är jag en oxe, så stångar jag dig.

EVA.

Det var en varg,
oxen är arg.

RICHARD.

Han skall ta's fast,
bindas med bast,
huggas i nacken,
kastas i backen.

MARIE.

Han skall i kurra,
där får han murra,
ris skall han ha,
sen blir han bra.

ALLA BARNEN.

Basa vi, rasa vi, hej och hopp,
svinga och springa i muntert lopp,
dansa i kransar af ängens knopp,
knyta små fransar af skogens topp.

AINA.

Där står vid tufvans rand en liten menlös blomma;
sin stängel böjer hon för sommarvindens fjät.
Hon är ett barn, som vi. Hon ser med ögon fromma
naturens stora lugn och Skaparns majestät.
Gå, lie, långt ifrån! Den lilla blomman skona!
Hon är ju blott en knopp; — i morgon slår hon ut,
att ängens drottning bli och sen, en kort minut,
nedlägga för Guds tron sin blyga blomsterkrona.

LEOPOLD.

Gossar, adjö!
jag hoppar i hö,
midt uti stacken, liksom i en sjö.

FANNY.

Ängen är grön,
skogen är skön,
kom, låt oss räfsa för lust och för lön!

LUDVIG.

Räfsa du flink!
Sen på en vink
bär jag till ladan ditt hö i en blink.

THERESE.

Här är vår lada,
nu ska vi rada
korna i spiltor. Hvad de ska bli glada!

VALTER.

Kom och gör nytta
med kullerbytta!
Jag är en lax,
du är en brax.
Akta, nu äter jag upp dig strax!

ALLA BARNEN.

Stimma vi, simma i ängens gull,
gläfsa och räfsa vår lada full,
stupa i djupaste höet omkull,
allt för ett nöjes och löjes skull.

SELMA.

Där är ett fågelbo. Där sofva siskans ungar.
Gå sakta, sakta där, att du ej väcker dem!
Hvem skyddar eder, små, när himlens åska ljungar?
Er stuga har ej tak; hon är ett fattigt hem.
Och dock skall icke en af er till marken falla,
förutan Herrens makt, som hägnar edert bo.
Sof, lilla sångarfolk, sof uti ostörd ro,
Och väx, och prisa Gud, och kvittra för oss alla!

VERNER.

Nej, men se där
korgar och bär!
Fasligt, ja rysligt hungrig jag är.

MARIE.

Se, sådan limpa!
Se, sådant smör!

TOINI.

Lilla min simpa,
se, men ej rör!

VERNER.

Skynda, jag dör,
svälter ihjäl, och det rår jag ej för.

GEORG.

Här är min knif.
Skär nu af limpan, och rädda ditt lif!

LUDVIG.

Vänta, låt flickorna
bjuda på brickorna!

FANNY.

Sätt er i gräset så där i en ring!
Flickorna bjuda på brickorna kring.

VERNER.

Smörgås med kalfstek och skinka uppå!
Käraste, låt mig den största få!

THERESE.

Här är kalas,
mjölk uti glas.

LEOPOLD.

Med så'na ostar
må vi som prostar.

EVA.

Grädde och bär!

ALLA BARNEN.

Grädde och bär!
Ack, hvad det är
förtjusande här!
Kullra vi, bullra vi, dagen lång,
gunga och sjunga vår glada sång,
flänga och svänga i lätta språng
bort öfver ängarnas gröna gång.

LUDVIG.

Vårt stora, sköna land i aftonsolen glimmar
och breder ut mot oss sin hulda modersfamn.

AINA.

Och när vi jollra här i lundens gröna hamn,
arbetar där vårt folk i mödans tunga timmar.

GEORG.

För lätt är än vår håg, för svag är än vår hand.
Vi skola växa, att arbeta för vårt land

SELMA.

Vi skola älska det i lust, i nöd och fara,
och lefva för dess väl och dö, att det försvara.

ALLA BARNEN.

Vi skola så dess skörd i vårens milda regn,
vi skola vattna den i heta sommarglöden.
O Gud, så tag vårt land uti ditt starka hägn
i höst och vinternatt, i lifvet och i döden.

Skridskolöparen.

Visst är det godt och rätt att läsa sin läxa, när det är läxans tid, sitta i sin kammare vid boken och inte lämna den, innan allt är färdigt för skolan och morgondagen. Vill det inte gå i ditt hufvud, så smäll boken för pannan, börja på nytt igen, var ihärdig som en häst i redet, tappa inte kuraget, utan se hurtig ut och tänk vid dig själf: det går ju för andra, så måste det gå för mig! Och se, när du tänker så raskt och arbetar så flinkt, då går det, ja det går helt visst, och stackare den, som hänger läppen och gnäller: jag kan aldrig lära mig det!

Men däremellan, när läxan är undangjord, så sitt ej inne, blif ej en klemig kammardocka, som sedan ej tål en pust af Guds fria, friska blåst under himmelens tak. Ut med dig då, ut öfver berg och backar, sommar eller vinter, i hetta eller köld, det är allt detsamma. När det är vinter, var inte rädd, om lilla näsan blir röd. Fryser du om händerna, så bry dig ej mycket om vantarna, och värm dig aldrig sedan för brasan, utan fäkta med armarna som en pappersdansmästare, och gnid händerna mot hvarandra, som det står i Robinson, att vildarna gnida två trästycken, när de vilja ha eld. Trafva

hurtigt fram mellan drifvorna, sträck i flygande fart öfver isen på dina blanka skridskor, och kommer du sedan hem med våta stöflar och din mor bannar dig därför, så kyss hennes hand och säg: förlåt mig, mamma; däraf blir ju din gosse stark och frisk!

Men när äldre och klokare människor säga dig: gå inte dit, isen är svag! — så lyd deras råd och blif vackert på stranden. Ty det är modigt och raskt att trotsa faran, när det måste ske och när man kan uträtta någonting godt därmed, men det är dumdristigt och alldeles ingen heder, att utan nödvändighet våga sitt lif och göra sina föräldrar ett stort bekymmer.

Frans och Mathias hette två bröder, och båda voro flinka gossar. I skolan var det ingen skillnad mellan dem, ty båda skötte som karlar sin bok, och aldrig klickade läxan för någon af dem. Men hemma hos sina föräldrar voro de två munsjörer af olika lynne. Frans satt ständigt inne, och när han ej läste, klippte han pappersdockor och skref teaterpjäser för dockorna. Mathias ströfvade ständigt ute, när läxan var slut, byggde kvarnar om våren, metade abborrar om sommaren och byggde om vintern fästningar af snö. Däraf blef Frans mager, blek och svag, men Mathias blef för hvarje år allt bredare om axlarna och starkare i armarna. När Frans med sina dockor utförde stora strider mellan danskar och tyskar, mellan kristna och hedningar, sade Mathias ofta: — Sitt ej inne beständigt; kom ut med oss, och belägra snöfästningen! Ah, där skall du få se, där går raskare till; vi se glada ut, vi, fastän vi få oss en kula af snö, så det smäller i tröjan.

Men Frans ville inte, utan sade beständigt: — Det är bättre att vara klok, än att vara stark. — Ja — sade Mathias — men det är ännu bättre att vara både klok och stark. Så hände en vecka före jul, när gossarna slutat

skolan, att där en dag blef den yppersta skrinnis. — Kom nu med — sade Mathias. — Gå du, sade Frans; — jag sitter hellre hemma och klipper ett skuggspel. Så gick Mathias, och skridskorna tog han med.

Det var den skönaste is man kunde se. Hela sjön var så blank som den klaraste spegel, och ingen snö hade fallit på isen ännu, men rundt kring stränderna stodo gröna granar och speglade sig i den blanka isen, och löflösa björkar stodo bredvid dem med rimfrost på, och det var en friskhet och en glädje i hela naturen. Väl tjugu gossar hade samlats på isen, och somliga af dem hade små flickor med och sköto dem framför sig på kälkar. Nej, det gick med en fart! Mathias spände remmarna i kors om sina fötter, och så bar det af, hi och hej, som en flygande vind öfver den blanka spegeln. Ej den snabbaste häst kunde följa hans lopp, och ingen af gossarna kunde det heller. De snabbaste skridskolöparna öfverenskommo sig emellan, att den, som kunde fånga Mathias, han skulle vara kung på isen, och han skulle i morgon vara general i snöfästningen. Därpå, ett, tu, tre, togo alla fart och försökte att fånga honom, men nej, se, det kunde ingen af dem. Rätt som de trodde sig ha honom, var han åter ett långt stycke borta, och därunder gäckade han dem alla med de grannaste skärningar, cirklar och skruflinier, skilde dem åt och kom alltid undan. Då, när de voro trötta, svängde han om och löpte baklänges helt nära till dem, och när de utsträckte armarna för att nappa honom i tröjan, var han i ett huj åter sin kos.

Bravo, bravo, skreko de små flickorna och klappade sina frusna händer. Bravo, bravo, svarade ekot ifrån de kala stränderna, de grå bergen, den blanka isen och de gröna granarna. Det är något skönt att flyga som en

fågel i frostig vinterluft och slinta som en solstråle öfver glimmande spegelglas!

Nu hade gossarna kommit till ett sund, där den stora sjön flöt ut i en mindre. Där stod en torpare och högg ved på stranden. — Akta er, gossar — ropade han; — där är strömdrag i sundet, och isen bär inte där.

Mathias stannade genast och sade: — Halt, gossar, låt oss inte gå längre nu, ty gubben på stranden vet hvad han säger! Men de öfverdådigaste bland gossarna lyssnade ej därpå, utan skreko med försmädlig ton: — Mathias är rädd, Mathias är en stackare, som hör på allt hvad en tokgubbe pratar.

Detta förtröt Mathias. — Skall jag gå? — tänkte han. — Nej, jag går inte, det är ingen nytta med det... Plums, så brast isen midt i sundet, och den oförvägnaste pojken, som kallat Mathias en stackare, föll i och begynte jämmerligen ropa på hjälp. Men de öfriga, som voro honom närmast, blefvo nu i sin tur så rädda, att de kilade undan det bästa de förmådde och lämnade kamraten ensam i nöden.

Hvad gjorde nu Mathias, han, som kallades nyss en rädd stackare? Han mindes ej sin fara, han tänkte ej mer på kamratens glåpord. Han var i en blink vid stranden, fick tag i en gärdsgårdsstör och skrann med stören på isen ut till sundet. — Grip tag i stören! — ropade han och lade sig själf på magen på isen.

Kamraten i sin yttersta nöd grep förtvifladt i gärdsgårdsstören och var på väg att draga den under, men Mathias höll stadigt i andra ändan, borrade spetsen af sina skridskor i isen och höll så med största möda både sig själf och stören fast, tills kamraten kom upp och fick fast fot på isen. Nu jublade alla gossarna af fröjd, nu fanns ingen mer, som vågade kalla Mathias en

stackare, och så tågade alla med den våta kamraten i triumf tillbaka till hemmet.

Mathias kom hem, utan att säga ett ord om sin tappra handling. — Kom — sade Frans till honom — kom, så skall du få se ett vackert skuggspel! Här är en sjö, och gossarna åka skridsko på isen. Gif akt, nu faller en af dem i . . . nu är han nära att drunkna, nu kommer en tapper riddare och drager honom med lifsfara upp ur det våta. Ser du, sådant kan *jag* göra med skuggspel, men hvad kan *du?*

Mathias log vid sig själf och sade helt lugnt: — Nå, det skulle väl alla göra i riddarens ställe. — Tror du det? — sade Frans. — Nej, så tappra riddare finnas ej mer i världen. Ser du, sådant har jag läst i böcker, och det är bättre, än att löpa, som du, kring berg och backar.

Mathias teg. Men den våta kamraten stod förlägen i dörren och hade hört berättelsen om skuggornas hjältemod. Tårarna stego honom i halsen; han kunde ej längre tiga. — Frans, sade han — det som du gjort i ett skuggspel, det har Mathias gjort på den verkliga sjön och i den verkliga faran. Vi kallade honom en stackare, men nu veta vi alla, att det sanna kuraget icke består i att våga sitt lif för ro skull, utan att våga det, när det gäller på fullt allvar människors välfärd.

— Och jag skröt af mitt skuggspel för dig! — utropade Frans, både häpen och glad. — Ja, nu förstår jag: det är godt att vara klok i sin kammare, men det är ännu bättre att vara klok och stark, både hemma och ute.

Sista april.

Nu kommer jag, sad' Våren,
nu är jag redan här
med blommor uti håren
och fil och tranebär.
Adjö, muff, päls, galoscher!
Bon jour, madame Mantille!
Behagas blåsippsbroscher?
April! April! April!

Nej, vänta! sad' herr Vinter,
jag är ju här igen,
det hör till mina kvinter,
förlåt mig, lilla vän!
Månn à la glace behagas?
Strösocker ger jag till,
och fram skall kälken tagas . . .
April! April! April!

Men lilla Maja gläntar
i dörrn så gladelig:
om du är snäll och väntar
en dag, så får du mig.

En skälm är Calle Vinter,
Rose Vår dig narra vill,
men tro ej deras finter...
April! April! April!

Hur Frithiof red på första maj.

Då var det roligt på första maj,
när gossarna redo ut!
Vår gamla Brita blef riktigt haj,
när jag red där främst förut.
Stallgumsen bockade, Briffo skällde,
men jag slog till, så det sjöng och smällde:
Och hej och hopp,
Trafvalapp, i galopp!
I kapp, i kapp, Trafvalapp!

Jag hade min nya tröja på
och hatten litet på sned,
och flickorna sågo på mig så,
och sabeln hade jag med.
Jag var så stolt och förnäm som Näcken,
ty jag blef vald till genral på fläcken.
Och hej och hopp,
Trafvalapp, i galopp!
I kapp, i kapp, Trafvalapp!

Kosacker ville då några bli
med pikar och långa skaft.

Vi andra voro husarer, vi,
med sablar och hjältekraft.
Vi hade ju druckit mjöd därhemma
och sockrat strufvor och ätit memma.
Och hej och hopp, etc.

När som vi kommo till tullen ut,
beslöts, att vi skulle slåss.
Vi drogo sabel och svängde spjut,
och rädd var ingen af oss.
En bonde kom med sitt lass och oxen,
han skulle ridas omkull i fluxen.
Och hej och hopp, etc.

Men nu så var där en gammal krog;
det visste jag icke förr.
Men Trafvalappen, han visste nog,
han kände nog stallets dörr.
Med ens så strök han ditin, den styggen,
och just vid dörren föll jag af ryggen.
Och hej och hopp, etc.

Då skreko gossarna: — Hi och hej,
genralen är rädd, han flyr!
Jag skrek utaf alla krafter: — Nej,
min häst, han hålls ej i styr!
Men alla skrattade. Värst var bonden.
Bestämdt drog oxen också på munden.
Och hej och hopp, etc.

Sist kraflade jag i sadeln upp,
och jo, då var jag rätt skral!
Jag var så brokig, som klockarns tupp

och alla skreko: — Genral!
Genral, håll fast dig i sadelknappen!
— Må katten rida på Trafvalappen.
Med hej och hopp,
Trafvalapp, i galopp!
I kapp, i kapp, Trafvalapp!

Eli Rhem.

Därborta i det stora Amerika finnas många järnvägar, där vagnarnas hjul löpa snabbt fram i järnskodda rännor, och där inga hästar äro spända för vagnarna, utan de drifvas med vattenånga. Och ångan uppstiger ur en kokande kittel på främsta vagnen och drifver ångmaskinen, och ångmaskinen drifver hjulen, och så går främsta vagnen framåt och drager alla de andra efter sig. Ofta är där en hel lång rad af vagnar fastkedjade vid hvarandra, och efter det går tre gånger så fort som en kvick häst springer, så tycka många människor om att resa i ångvagn på järnväg. Därför bruka mest alla vagnarna vara fulla, somliga med människor, somliga med oxar och får och somliga med allehanda varor, som föras där från den ena staden till den andra. Ja, det vet du redan.

Det är visst en god sak att ha järnvägar, och nästan alla länder ha numera sådana. Sverige har många järnvägar, Finland har också några. Det är kanhända svårare att bygga sådana vägar här i norden än annorstädes, för att här äro många backar och sjöar och strömmar, där det kostar mycket penningar att bygga broar. Men den tid kommer en gång, när de flesta resa på järnvägar äfver hos oss. Vi veta ju, huru man i andra länder

sprängt sina vägar tvärtigenom höga berg, och på andra ställen har man byggt höga järnbroar öfver sjöar och bråddjup; ja, det finns sådana järnvägar, där man åker öfver taken i de stora städerna. Detta allt har man gjort, för att människor och varor må kunna komma fort fram; ty tiden är den dyrbaraste af all egendom. När vi få blixttåg i Finland, äter man frukost i Åbo, middag i Helsingfors och kvällsvard i Viborg. Från Helsingfors reser man på två dygn till Uleåborg; det går med raskare fart än att sitta och smälla på lata skjutshästar.

Nu vill jag berätta er något, som hände på en järnväg i Förenta staterna i norra Amerika och det icke länge sedan.

Där är en stad, som heter York, och innan man kommer till staden, går järnvägen från Baltimore fram öfver en hög bro. Nu hände, att när en ångvagn for öfver bron, föllo där glödande kol från ugnen på vagnen ned på bron, och där uppstod en eldsvåda. Emedan det blåste hårdt och intet folk fanns där nära, sedan vagnen for bort, så stod hela bron innan kort i ljus låga och brann så till aska.

Efterhand kommo där människor, som försökte att släcka; men det var förgäfves. Då ropade någon i hopen, att man om tio minuter väntade ett nytt bantåg från samma håll som det förra; och emedan där låg ett berg vid sidan af vägen, som gjorde, att man ej kunde se bron från vägen, förrän man var helt nära, så kunde det hända den stora olyckan, att den, som styrde det nya bantåget, icke visste af att bron hade brunnit, utan skulle åka med full fart dit och störta i bråddjupet med mer än hundrade människor, som följde i vagnarna efteråt. Där stodo nu alla rådlösa och förskräckta och visste icke hvad de borde göra, för att underrätta de kommande om faran.

Då var där en gosse vid namn Eli Rhem, tolf år gammal, och han var raskare än alla de andra. Han tog sig för att springa framåt vägen, så långt han kunde, och det dröjde ej länge, innan han såg den långa raden af vagnar komma med full fart rusande emot honom på vägen. Hvad gjorde nu Eli Rhem? Ropa hjälpte ej mycket, ty ingen skulle ha hört honom för det stora bullret af vagnarnas rasslande. Han hade ej tid att länge betänka sig. Han ställde sig midt på vägen, så att alla vagnarna nödvändigt måste köra öfver honom, om de ville framåt, och där stod han och skrek och fäktade med armarna och vinkade allt hvad han någonsin förmådde. Lokomotivföraren, som satt på främsta vagnen och styrde hela tåget, trodde att gossen var tokig och skrek i sin tur och vinkade, att han skulle springa ur vägen. Men Eli Rhem stod kvar, ja, han stod där med döden för ögonen, och ändå gick han ej ur fläcken, ty han visste, att där berodde många människors lif på att han stod kvar.

Så var föraren tvungen att låta alla sina många vagnar stanna, för att ej bli orsak till gossens död. Men så ond var han, ja, så ond, att han genast, när tåget stod stilla, sprang ned på vägen och begynte slå den stackars Eli Rhem, för att han understått sig göra ett sådant uppehåll för hela järnvägståget.

Men nu kommo där andra personer springande från bron och berättade hur nära alla vagnarna varit att störta i bråddjupet. Då kan man tro, att föraren fick stora ögon, och alla, som sutto i vagnarna, fingo veta, huru de, näst Gud, hade Eli Rhem att tacka för sina lif. Där blef häpnad och glädje på en gång öfver all beskrifning! Alla hoppade ner från vagnarna, omfamnade och kysste Eli Rhem med tårar i ögonen, och strax sammansköto de åt honom en belöning af hundra dollars. Sedan gingo de till fots till

den brända bron för att se det bråddjup, som varit nära att uppsluka dem alla. Och den raska Eli Rhem blef vida berömd i hela staden och bars af folket i triumf till sina föräldrars gård. Men mer än guld och ära gladde honom det medvetandet, att han med den gode Gudens bistånd räddat hundratals människors lif.

Ja, hvad skulle du ha gjort i Eli Rhems ställe, om du stått där han stod, midt på järnvägen, med det brusande tåget af vagnar emot dig och alldeles säker att krossas till döds, om tåget gick fram? Gärna hade du velat göra en god gärning och rädda många människors lif, men hade du också haft mod att därför våga ditt eget? Och hade du varit så raskt beslutsam, att du intet ögonblick besinnat dig, utan genast sett döden i ögonen, medan det ännu var tid? Ja, det är inte så visst. Ty många hafva en god vilja, men icke alla hafva ett manligt mod. Och många, som annars hafva både vilja och mod, ha icke samma djärfva beslutsamhet, som den lille Eli Rhem, utan stå och betänka sig, tilldess allt är för sent. Minns det, du raska gosse, när det en gång gäller också för dig att göra en god gärning! Där får ingen tvekan vara. Flinkt till verket, snabbt, klokt, djärft, och Gud skall hjälpa dig, såsom han hjälpte Eli Rhem.

Raska gossar.

Den kallar jag en veklig pilt,
som fryser vintern om
och sveper sig i päls och filt
för minsta pust, som kom,
och snufva får för hvarje fläkt
af nordens friska andedräkt.

Om han är sjuk och svag — får gå,
då kan han sitta still.
Men är han vek och pjåkig — då
är han ej som jag vill.
Och är han rädd — det bär till fjälls!
Då må han akta väl sin päls.

Nog är det bra vid brasans sken,
när kvällen blir så lång
och stormen far i björkens gren
och sagan är i gång.
Men på en ärlig vinterdag
ut i det fria längtar jag.

Själf vill jag köra där min häst,
och kälken har jag kär.
Och då så trifs jag allra bäst
där högsta drifvan är
och tumlar om från backens brant
i sockerlandet ned galant.

På blanka skridskor som en vind
jag öfver isen far,
och röd om näsa, röd om kind,
jag mina skidor tar
och löper öfver skarens golf
i kapp med tio eller tolf.

Sen bygga vi en borg af snö
och slåss och damma på
och segra — segra eller dö!
Det är vår lösen då.
Gud nåde den, som är pultron,
ty honom ge vi ej pardon.

Och raska gossar äro vi
och hugga duktigt tag,
ty utaf raska gossar bli
nog raska män en dag.
Vårt land behöfver kraft och värn,
vårt land behöfver arm af järn.

Min goda mor, har du mig kär,
så klema ej med mig!

Min unga arm skall härdas här,
för att försvara dig.
Min vilja skall bli stark och stor,
att kämpa gladt för dig, min mor!

Lär mig det bästa, som du vet,
ty jag har mången brist:
gudsfruktan, lydnad, ödmjukhet,
arbete först och sist;
men, goda moder, lär mig att
bli duktig karl för egen hatt!

Mitt land, mitt folk vill jag bli värd;
dess kraft har ej förnötts.
Om för en bok, om för ett svärd,
om för en plog jag födts,
för allt, för allt behöfver jag
bli stark till kropp och själ en dag.

Och därför veklig är den pilt,
som fryser vintern om
och sveper sig i päls och filt
för minsta pust, som kom.
Men raska gossar äro vi
och vilja raska karlar bli

Den stora frågan.

Vet du hvad det är för en fråga, som går genom himlen och jorden, lifvet och döden? Vet du hvad det är för ord, som börja vid den låga vaggan och icke sluta ens vid den djupa grafven, utan fortfara att ljuda och ljuda och ljuda ännu långt borta i ändlösa evigheter? Det är blott tre små ord, och likväl bära de inom sig lifvets och grafvens hemlighet:

Älskar du mig?

Älskar du mig? frågade en gång din moder, där hon satt lutad öfver din lilla vagga och betraktade dig med strålande ömma ögonkast. Och du kunde ej svara, ty du kunde ej tala, men kanske kunde du redan småleende utsträcka dina små armar och se upp till din moders ögon, och hon begärde ej mer, hon visste redan ditt svar: ja, visst älskar jag dig! Lyckliga mor! Lyckliga barn! Om hon ej läst svaret i ditt ljufva löje, så skulle hennes kinder ha bleknat och hennes hjärta frusit, och hon skulle gått bort att dö i sorg. Men nu visste hon det hon ville veta, nu visste hon allt, och sedan bar hon tåligt alla försakelser. Hon hade sin lön; hvad ville hon mer?

Åter, när du blef större och steg ur din vagga, kom samma fråga till dig från hela ditt hem och alla dina vänner: älskar du oss? Om du icke älskar dem, är ditt hem icke mera ditt hem, dina vänner gå bort, och där är tomt omkring dig, tomt i ditt hjärta. Men älskar du dem, då är allting godt och gladt, då förlåtas dig alla fel för din kärleks skull, och då *vill* du ej fela.

Så är det alltid och öfverallt. Vet du hvarför vårt land är grönt om sommaren och hvarför det ger oss hem, kläder och mat? Det är allt Guds gåfva, men vårt land grönskar och bär frukt i vår kärlek. Om vi skulle förakta det och öfvergifva det för dess fattigdom, så blefve det aldrig mera grönt som förr. Då skulle det bli som den stora ön Nova Zemla långt borta i Ishafvet: där är halfva året om ett beständigt solsken, och ändå växer där intet träd, intet gräs, och landet ligger begrafvet i evig snö. Eller skulle det blifva som den stora öknen Sahara långt borta i Afrika: där är aldrig vinter och aldrig köld, och likväl finnas där hvarken träd eller blommor, utan allenast brännande sand och heta ökenvindar.

När den fattiga vallflickan går i skogen, hör hon vårens vindar susa i trädens nakna grenar, och då frågar björken henne: älskar du mig? Ja, visst älskar jag dig, svarar vallflickan. Då går där en glädje genom björkens innersta märg, och safterna stiga under hans bark, och knoppande löf slå ut på hans grenar. På samma sätt säger åkern till bonden, som plöjer honom: älskar du mig? Visst älskar jag dig, svarar bonden. Då börjar åkern att gro, och de gröna stråen af brodden hviska till hvarandra i aftonvinden: låt oss växa höga och vackra, att vi må bära rikliga ax och gifva bröd åt vår vän!

Alldeles så säger skeppet till sjömannen: älskar du

mig? Visst gör jag det, svarar sjömannen. Då breder skeppet ut sina segel och säger till vinden: skynda, skynda, min vän har brådt, han vill hem till sin hamn! Och järnet säger till smeden, där det glöder i ässjan: älskar du mig? Det var en fråga! utropar smeden och börjar att hamra, och det hårda, starka järnet böjer sig, mjukt som en vidja, under hans skickliga händer.

Filip satt en dag och gäspade vid sin läxa, när boken frågade honom: älskar du mig? Nej, det gör jag visst inte, svarade Filip. Då började alla bokstäfver dansa för hans ögon som myggor i solskenet, och han gäspade och gäspade bort hela sin ungdom.

Älskar du mig? sade pianot till Mina, där hon satt och spelade tråkiga skalor. Nej, svarade Mina, jag vet intet värre än dina skalor. Se, då begynte pianot att klappa, tangenterna häftade och gåfvo ingen ton: den vackra musiken flydde för alltid ur dess strängar.

Men jag kände en gång två fattiga barn; de hade ingen bok och intet piano. Eriks bok var den fria naturen: han samlade alla slags örter och gaf akt på hur de växte. Gretas piano var en liten kantele, som hon själf hade hopsatt med strängar af ståltråd. Älskar du oss? sade skogens växter till Erik. Ja, det gör jag, svarade han. Gå då till staden, hviskade skogen; där skall du finna en annan, som älskar oss, han skall gifva dig lärdom, så att du en dag blir den visaste man i naturens kännedom. Samma fråga susade sakta i Gretas strängar: älskar du oss? Ja, ja, visst älskar jag er! Och hennes kantele växte och klang som silfver i bergen, hon blef den allra vänaste spelerska och visste att locka tårar af glädje ur människors ögon.

Åter satt en fattig vallgosse om kvällen i skogen och såg på stjärnorna. Då kom en röst till honom från

de blida himmelens ljus och frågade sakta: älskar du oss? Ja, sade gossen, jag har älskat er så långt jag kan minnas tillbaka. Gå då till skolan där borta i byn, sade stjärnorna, och bed att få lära dig hvad du behöfver. Gossen gick och arbetade dagen igenom, men om kvällen satt han allena och talade med stjärnorna det som ingen annan förstod. Hvad sade de honom? Ingen vet. Men vi skola se, att det blir något märkvärdigt af denna gosse.

På tronen sitter en mäktig furste, och han frågar det stora landet: älskar du mig? Ja, svarar landet, du vet, att jag är trofast; har jag icke länge bevisat det? Och åter säger landet till fursten: älskar du mig? Ja, svarar fursten; det är min plikt och min ära, jag har också bevisat det. Och så gå land och furste trofast tillsamman i lust och nöd, och där är endräkt och frid i lifvets bekymmer.

Men densamma frågan går högre och högre och stannar icke, förrän vid Guds den Allsmäktiges tron. Älskar du mig? säger världen till Gud, och alla varelser — människor, djur, växter, stenar, stjärnor och himlar — upplåta sin mun och fråga: Herre, älskar du oss? Då svarar Gud med sitt heliga ord och alla sina välgärningar: veten I icke, att jag älskat eder, innan världen var skapad, och att hela skapelsen är ett verk af min kärlek? Har jag icke skyddat och vårdat och uppehållit eder från tidens begynnelse? I hafven fallit i synd och bedröfvat er fader i himmelen, och dock har er fader gifvit eder en frälsare, som lidit och dött för edra synder, och dock har er Gud gifvit eder löftet om evinnerligt lif, allenast I tron på hans ord och vänden er till honom i all er nöd. Hur skulle jag icke älska eder, mina fattiga barn!

Ja, ja, ropa alla världens röster tillbaka, se, vår Herre och Gud är full af kärlek, nåd och barmhärtighet. Ingen älskar så som Han.

Men då kommer Guds röst till människan i åskans dån och i vindens sakta sus och i vårt eget samvete och går så genom vårt innersta med densamma frågan: älskar du mig?

Hvad skola vi svara? Vi måste ju nedslå våra ögon till marken och falla på våra knän och säga: Herre, visst *borde* vi älska dig öfver allting och hela vårt lif igenom lyda din vilja. Men du vet, att vi äro fattiga, syndiga barn och ofta förgäta din kärlek. Haf förbarmande med oss för Kristi skull, och gif oss din helige ande, att vi dagligen må lära alltmera älska dig, tjäna dig och prisa dig i hela vårt lif!

Välan, säger Herren, ären I mina barn och hafven I mig af hjärtat kär, så älsken hvarandra för min skull inbördes! Hur är det möjligt att älska Gud, när man hatar sin broder?

Mod i faran.

Ja, mod i faran, mod i motgången, mod i frestelsen, mod, när det gäller medmänniskors eller ditt eget lif och välfärd, mod att strida för sanningen, mod att försvara de värnlösa och de oskyldigt förföljda, mod mot allt ondt och orätt, mod till allt godt och ädelt — men icke ett dumdristigt, onyttigt mod att trotsa faror utan ändamål, förhäfva sig öfver andra eller söka strid för att spela öfversittare — lägg detta på minnet!

Kanske har du hört talas om Östermyra långt borta i Österbotten, där nu Vasabanan ritar ett nytt tankstreck på Finlands karta och går fram med den nya tidens snabba fart genom bördiga åkerfält? Där är ett stort krutbruk, som länge var det enda i landet och försåg alla jägare, bergsprängare och finska soldater med det krut de behöfde. Och du vet, att krut, som tillredes af kol, svafvel och salpeter, är en farlig vara, som lätt kan förorsaka stora olyckor, om det tager eld, där man icke vet eller väntar det. Därför måste man arbeta mycket försiktigt i krutbruken. Där får ingen under arbetet röka tobak eller tända upp ljus, om det också vore i den säkraste lykta; ingen får bära något eldfängdt i fickan eller ens järnklackar under sina stöflar, efter

det ju kunde hända, att järnklacken stötte mot en sten, så att där kunde uppstå en gnista. Men det farligaste stället af alla är torkhuset, där det nyss färdiga, ännu fuktiga krutet bredes ut för att torka och där ett fint, svart krutdamm har afsatt sig i taket och på väggarna. Detta damm är så eldfängdt och tyckes så uppfylla luften i torkrummet, att man där nästan är rädd för att tänka på eld, och där måste man lägga bort alla hårda skoplagg, så att man endast får gå barfota eller i strumpfötterna, eller i mjuka tofflor.

För den stora eldfarans skull äro alla byggnader, i hvilka krutet tillverkas, uppförda afsides från herrgården och arbetarnas boningshus. Man kan ju aldrig vara så försiktig, att icke någon olycka möjligen kunde hända. Och för samma orsak äro krutverken byggda af lätt trävirke, för att de må göra minsta möjliga skada, om de springa i luften. Ja, du tänker: där ville jag inte bo! Men vanan gör, att de, som bo där, tänka icke på faran och lita på att den stränge verkmästaren hvar dag och hvar natt bevakar bruket, så att ingen oförsiktighet får sätta allas välfärd på spel.

Det har också rätt sällan händt, men det har likväl händt någon gång, att ett eller flera af kruthusen sprungit i luften. Och en gång lärer det händt af en orsak, som är svår att förekomma, nämligen därigenom att åskan slog ned. Man söker visst förebygga sådana olyckor genom åskledare, men utom det att dessa icke alltid hjälpa, så är det ju vid ett krutbruk betänkligt att likasom utmana blixten och locka honom ned till ledarens spets.

Hos skjutsrättaren Fredrik Salmén på Östermyra tjänade en ung gosse, vid namn Jakob Ström, som stalldräng. Den tiden var det vanligt, att de unga

drängarna begåfvo sig om söndagsnätterna ut på äfventyr, än för att olofligt taga hästar från beteshagarna och rida dem fördärfvade, än för att rumla i krogarna och än för att slåss med drängarna ifrån grannbyn. — Jakob — sade en lördagsafton kamraterna Jukka och Taavi — kom nu med oss och lär dig att bli karl! Det är lagom månljust, så att vi hitta hästarna i hagen; här skall ridas bra i natt, och Ankuri mor i torpet förstår att tillaga kaffepunsch med kanel och ingefära. Tag piskan med dig, Jakob, och det kan vara godt, om du har en blyknapp i skaftändan; det kan allt hända, att grannbypojkarna vänta på oss vid kyrkbacken.

— Jag kommer inte med — svarade Jakob, där han ryktade hästen i stallet. Han aktade sig den natten att rida ut sin kära valack till hästhagen.

— Åhå! — sade kamraterna. — Hvarför kommer du inte med?

— För att det är orätt och för att husbond förbjudit det.

— Se på den, som ännu inte är torr bakom öronen! — skrattade Jukka och Taavi försmädligt. — Bekänn, din stackare, att du är rädd för smörj!

— Jag är inte rädd — sade Jakob.

— Visst är du rädd om ditt fina skinn. Du skulle en gång smaka en kaffepunsch med kanel och ingefära, så skulle du få bättre kurage.

— Låt mig vara i fred! — genmälde Jakob förargad och hotade kamraterna med tömskaftet.

— Kantänka morsgrisen! — skrattade de. — Den pojken blir aldrig karl här i världen; en harstackare är han, och en räfsvansare blir han, om han får lefva.

Jakob fick vara i fred, och hans tappra vänner gingo ut på sina nattliga äfventyr. Visst kommo de sedan mörbultade hem och tillbragte söndagen med att sofva ruset af sig, men i stället skröto de icke litet öfver sin manhaftighet och lofvade Jakob att uppfostra honom bättre med ett kok stryk nästa lördagsafton.

Då hände sig följande måndag, den 16 oktober 1844, att vintern kom med en hvinande ostlig storm. Vinden tjöt i alla knutar och hvirflade rök och gnistor från alla skorstenar, ty det var kallt, man behöfde i alla stugor värma sig. Arbetarna voro vid sin vanliga syssla i krutverken, när med ens ett förfärans rop uppstod: — Där är eld i taket på torkhuset!

Torkhuset! Alla visste hvad detta betydde. Torkhuset hade papperstak, och gnistorna från någon aflägsen skorsten hade fattat eld i taket.

Alla rusade ut ur verkstäderna och sprungo sin väg, så långt de förmådde. Ingen tänkte på annat än att rädda sig själf. Husbonden och hans verkmästare ville ej ens uppmana någon till ett försök att släcka elden; torkhuset kunde i nästa ögonblick springa i luften, och de ville icke skicka sitt folk till en säker död.

Då fick man se något oväntadt. En ung gosse, med ett vattenämbar i handen, klef lugnt och säkert uppför stegen till torkhusets tak, och efter honom följde en äldre man. De två voro Jakob Ström, som obedd hade fattat detta raska beslut, och hans husbonde, skjutsrättaren, som höll af den redlige gossen och hellre ville dö med honom, än lämna honom ensam i faran.

Åskådarna på afstånd stodo bleka af häpnad och vågade knappt andas. Men icke många minuter af ångestfull väntan hade förgått, innan man såg gossen och hans husbonde lika lugnt och säkert nedstiga från taket.

De hade släckt elden just i sista minuten, innan den genombränt pappersfilten och uppnått det fina krutdammet på insidan af taket.

Folk hade församlats från hela grannskapet. Ett hurrarop, som öfverröstade stormens dån, gick öfver den höstliga slätten, de afmejade åkerfälten, den unga, gröna rågbrodden, herrgårdens trappor och alla stugor i Östermyra. Ännu vågade ingen närma sig det farliga huset; där kunde ju finnas en obemärkt gnista kvar. Men när gossen och hans husbonde återvände till folkskaran och försäkrade, att allt var släckt, då måste man tro dem, då prisade alla deras mod, alla ville trycka deras händer, husbonden omfamnade dem och lofvade att rikligen belöna deras storartade hjältebragd. Det har han visserligen gjort; men sådana bragder göras icke för lön och kunna icke betalas med skänker; de göras af ett ärligt, modigt och plikttroget hjärta, därför belönas de bäst af ett godt samvete.

De två drängarna Jukka och Taavi hade varit de första att springa sin väg från krutverket allt hvad benen förmådde, hade också hunnit längst bort från faran och återvände nu, något flata, till den öfriga folkhopen. — Det var ingen konst att släcka den eldsmulan, när man hade något att släcka med — sade de stormodigt till Jakob. — Nog hade vi klifvit på taket, om vi haft vatten till hands.

— Ja, det förstås — sade Isokylä gubben, hvars hästar de ridit fördärfvade sista söndagsnatten — det var visst för att söka vatten, som ni sprungo en hel verst från torkhuset. Hvad behöfde ni söka? Ni skulle ha ridit med en stulen häst uppför stegen och släckt elden med kaffepunsch!

Nu var det Jakobs tur att skratta åt sina kamrater.

Han frågade godmodigt, om det var nästa lördagskväll, eller när det var, som han skulle få stryk för att han var rädd.

Detta förargade Jukka och Taavi. — Kantänka hvad han nu är stor på sig — menade de. — Och så är han ändå en pojkvasker, som kryper bakom mors kjolar och inte en gång kan taga sig ett ärligt rus. En harstackare är han, och en räfsvansare blir han, så länge han lefver!

Eko.

En liten flicka sitter
i skogens djupa sal
och lyss på fåglakvitter
och härmar mänskors tal.
Hon bär ett flor med silfverkant
och krona, klar som diamant,
men gömmer bort sitt anlet
på bergets höga brant.

Du barn i skogens salar,
jag hörde dig helt nyss.
Din mun beständigt talar,
ditt öra ständigt lyss.
Du bor invid min Hasselvik,
jag såg af slöjan där en flik;
ditt öga såg jag aldrig,
men hörde din musik.

Hvem är du, lilla flicka?
Är du ett kungabarn?
Hur kan du så dig skicka
och slabbra som en kvarn?

Hvar har du lärt den fula sed
att alltid vilja prata med
och tanklöst säga efter
de ljud, som luften spred?

Vet du ej, att vi alla
af Gud en tunga fått,
för att hans namn åkalla
och tala sant och godt?
Se, minsta fågel fått ett ljud,
att på sitt sätt lofsjunga Gud
och kläda hjärtats känslor
i vackra toners skrud.

Men när nu all naturen
Guds gåfva har förstått,
och mänskorna och djuren
sin kloka tunga fått,
hur är i hela skapelsen
du, lilla slabbertaska, den,
som ensam utan mening
din tunga brukar än?

Jag vill dig icke klandra,
mitt lilla eko, nu;
men narra icke andra
att prata liksom du!
Jag annars yppar hvem du är;
det har jag hört af molnet där,
som seglar öfver bergen;
dess saga var så här:

Det fanns en gång en fjolla,
som aldrig en minut
var människa att hålla
sin lilla äppeltrut.
Från morgon allt till sena kväll
så slamrade hon som ett spjäll
och var i allt slags skvaller
så högst ovanligt snäll.

Nu var hon en prinsessa,
och det var värre det,
(af sådana som dessa
förväntas bättre vett).
Allt dumt, som uti riket händt
det skulle vara henne kändt
och skvallras ut för andra
och tydas ut förvändt.

Prinsessan gick i skole,
det tog hon för ett skämt.
Liksom i väf en spole,
gick hennes mun alltjämt.
Men fastän hon var lat som stock,
så bar hon krona på sin lock,
och lärarinnan tordes
ej basa ris ändock.

Nu hade vår prinsessa
till gudmor fått en fe,
som ville flickan pressa
att lära abc.

Men se, det var förloradt krut:
hon hördes bjäbba dagen ut
och kunde aldrig hålla
sin lilla äppeltrut.

Hör nu till sist hvad hände!
Jo, gudmor, hon var sträng,
och hon sin vrede vände
mot sådant prat och fläng.
Hon kom, hon tog prinsessan bort
och förde henne innan kort
till berg och ödemarker,
där var allt tomt och torrt.

Nu är hon, stackars liten,
ett fattigt eko blott,
men munnen är ej sliten,
hon pratar lika godt.
Hon skvallrar än, och mycket mer,
allt hvad i vida världen sker,
fast hon det ej begriper
och ingen henne ser.

Du lilla ekoflicka,
jag nänns ej banna dig.
Jag hör dig ofta skicka
ett skämsamt ord åt mig.
Jag hör dig härma åskans dån
och fågelns kvitter långt ifrån
och barnens lek, som stoja
vid stranden och bersån.

Du täcka barn, du unga,
du är naturens röst.
Ack, att du kunde sjunga
hvar känsla ur dess bröst!
Ack, att du kunde tolka fri
naturens sköna harmoni
och ej med ord i vinden
flög tanklös oss förbi!

Till en gosse.

Var frisk och glad,
och blomstra ung,
som löf och blad,
du lekens kung!
Och väx så stark
och rak och fri
som furan i
ditt hemlands mark.

Se hvar och en
i ögat klart,
som solens sken
så uppenbart,
och var så sann,
att Gud hvar stund
i själens grund
dig skåda kan.

Svik ej din vän;
var trofast, du.
Sviks du igen,
stå fast ännu!

Var god, var öm;
bryt glad ditt bröd:
för andras nöd
dig själf förglöm.

Var rask och djärf,
och skåda fritt
mot stora värf!
Allt kan bli ditt.
Så hög ej finns
en frukt på kvist,
att ej till sist
af dig han hinns.

Se, örnen, som
i molnet flög,
och räds ej, om
hans flykt är hög,
han var en gång
så späd som du
och känner nu
en värld för trång.

Men ej ändock
ditt hjärta byt.
Var ödmjuk och
så utan skryt,
som björken är
för skogens gren:
han är blott en
af tusen där.

Lyd! Vörda rätt
din far, för att
det är så lätt
att lyda gladt.
Och vörda ömt
din moders bön;
blif du den lön,
som hon sig drömt.

Gif troget akt
på lärarns ord;
vett är en makt
på denna jord.
Tag råd emot
af grånadt hår,
som plantan står
vid ekens fot.

Och frukta Gud
i all din tid,
och lyd hans bud,
och sök hans frid,
förutan det
finns ingen ro,
ej hopp, ej tro,
ej dygd, ej vett.

Och älska varmt
ditt fosterland,
hur glömdt, hur armt
det syns ibland.

För det väx till,
lef för dess rätt,
och dö för det,
om Gud så vill.

Så blomstra glad,
och blomstra ung,
som löf och blad,
du lekens kung!
Din sköna vår
välsigne Gud
till sommarskrud
och mannaår.

1866.

Till en flicka.

Du vårens barn, du friska,
du glada lilla vän,
med hjärtat af en siska
och vingar liksom den,
väx som en ängens blomma
i morgonsolens glans,
när bin och humlor brumma
musik till mygglans dans.

Väx ej i band, så präktig,
af trånga snörlif tryckt;
väx, liksom Gud allsmäktig
den unga björken byggt.
Han reser fri sin långa,
sin raka stam mot skyn
och dricker luftens ånga
och gläder mänskans syn.

Var glad, som sparfven kvittrar
också en mulen dag;
ondt lynne allt förbittrar,
men glädjen ger behag.

Var hastig att förlåta
och sen att felen se,
och gråt med dem som gråta,
och le med dem som le.

Och spinn, och sy, och baka;
läs, spela, sjung också:
blif som en sockerkaka
med hjortronsylt uppå.
Men mer än alla bjärta
talanger, som du lärt,
är dock ett troget hjärta,
som har det goda kärt.

Tänk stort! Tro ej, min flicka,
att Gud dig föreskref
till låga jorden blicka,
för det du flicka blef.
Nej, älska, varmt i hågen,
ljus, ära, fosterland;
men älska, ljuft som vågen
slår mot en blommig strand.

Och älska dem, som solen
ur vintertöcken går
och smälter is vid polen
och tusen blommor sår.
Ja, älska dem, som tåren
ur gyllne morgonsky:
han rinner bort, men våren
uppspirar sedan ny.

Väx ej för världens villa,
och blomstra ej i flärd:
den gör ditt hjärta illa,
och du är bättre värd.
Väx hellre för Guds rike,
så är din himmel klar;
blif goda änglars like,
och deras syster var!

Den goda blott är vacker;
varm vår är tidigt grön.
Lyss ej på smickrets schacker,
som hviskar: du är skön!
Hvar nejlika vid bäcken,
hon doftar högre ju;
hvar ros i blomsterhäcken
är skönare än du.

Och vore du så firad,
så skön, som himlens dag,
så rik, så grann, så sirad
med tusende behag,
och bar ett hjärta öde
och hårdt och bittert — nej,
hvad namn de än dig bjöde,
Guds barn, det vor' du ej.

Och därföre, du friska,
du glada lilla vän,
med hjärtat af en siska
och vingar liksom den,

växt som en blommas like,
Guds goda barn förblif,
och blomstra för Guds rike
och dofta evigt lif!

1866.

På blank is.

Du frusna vintervåg,
du sköna, klara spegelglas,
som nyss med flyktig håg
har glittrat uti stormens ras,
ett barn af söderns blida kust,
kan ej din konst, vet ej din lust,
du nära,
du kära,
du skära, vackra spegelsal,
som blinkar
och vinkar
oss ut till vinterbal!

Hvad mer, om blommors släkt
har dött i snön uppå din strand,
och hvit är skogens dräkt,
och skört är vikens silfverband!
Det friska mod, det unga skämt
i dig sin runa rista jämt.
Vi bygga
så trygga
vår brygga vid din blanka rand
och segla
och spegla
varmt hjärta, frusen hand.

Med foten klädd i stål
och eld i blick och ros på kind,
vi fly mot fjärran mål
med farten af den snabba vind
och vända från vår bana sen
till vännens famn och brasans sken,
att blida
förbida
den vida nordens vackra vår,
då ljusna
de frusna,
de fångna böljors spår.

De små fåglarnas klagan.

Vi kommo så långt från fjärran land,
vi kommo från Nilens heta strand,
från Etnas lava, från Atlas' dadlar
och från Saharas brännande sand.

Vi kommo från sol, som ej förgår,
från land, som evigt i blommor står,
från strand, där aldrig en drifva snöat,
till Finlands frostiga, sena vår.

Vi bytte mot denna arma nord
vår gyllne frukt och vårt rika bord,
vi hungrade bland vår barndoms björkar,
vi fröso hellre på hemmets jord.

Och hade vi ej en skatt af gull
att ge till hyra och ge till tull,
så sjöngo vi dock vår glada visa
för Finlands och för vår kärleks skull.

Vi bådo ju blott om en liten gren,
om litet mossa för boet se'n

och blott att i fred vår visa sjunga
i morgondagg och i solens sken.

Då kommo där barn från denna bygd,
barn utan hjärta, barn utan blygd,
och kastade ned vårt bo till marken
och röfvade bort vårt enda skygd.

Vi sjöngo för dem i vårens tid,
när allt var glädje och hopp och frid.
O, må dem ingen i lifvet löna
så, som de lönat vår sång därvid!

Kanhända var det en lek också;
men grym och tanklös var den ändå.
Må Gud förlåta dem, att de lönat
vår trogna kärlek till Finland så.

Hafskonungens gåfva.

Det var en gång en fiskare, som hette Laxmatte. Han bodde vid den stora sjön; hvar skulle han annars bo? Och han hade en gumma, som hette Laxmaja; hvad skulle hon annars heta? De bodde om vintern i en liten stuga vid stranden af fasta landet, men flyttade ut om våren till en röd klippa i hafvet och lefde där hela sommaren, allt intill hösten. Där hade de en ännu mindre koja, med träklinka i stället för lås, en gråstensspis, en flaggstång och en vädersnurra på taket.

Klippan hette Ahtola och var icke större än torget i staden. Där växte i rämnorna en liten rönn och fyra albuskar. Gud vet huru de kommit dit; kanhända med höstfloden. Dessutom växte där några tufvor sammetsfint gräs, några strån vass, några strån rövippor, två stånd af den örten med gula fröhus, sam kallas renfana, fyra höga stånd af den rödblommiga *epilobium* och en vacker hvit blomma, som kallas *trientalis europæa.* Men det rara på klippan var tre tufvor gräslök, som Laxmaja enkom planterat i en klyfta, där de hade stenmur på norra sidan och sol på den södra. Det var ej mycket, men det var nog för Laxmajas kryddgård.

Alla goda ting äro tre, och därför fiskade Laxmatte och hans gumma om våren lax, om sommaren strömming och om hösten sik. Var det vackert väder och god vind, så seglade de på lördagen in till staden, sålde fisken färsk och gingo om söndagen i kyrkan. Men ofta hände, att de voro flera veckor å rad allena på klippan Ahtola och sågo ingenting annat än sin lilla gulbruna hundracka, som bar det stolta namnet Prins, sina tufvor, buskar och blommor, hafvets måsar och fiskar, den stormiga skyn och de hvitblå vågorna. Ty klippan låg vid yttersta hafsbandet, och där var ingen grön holme eller människoboning på en mils afstånd omkring dem, blott här och där en klippa af samma röda stenart som Ahtola, dag och natt bestänkt af vågornas skum.

Laxmatte och Laxmaja voro beskedligt och arbetsamt folk, som lefde förnöjda och glada på tre man hand med Prins i sin fattiga koja och tyckte sig vara rika, när de saltat så många fjärdingar fisk, att de slogo sig ut öfver vintern och hade något litet öfver till tobaksblad för gubbens pipa och något skålpund kaffe åt gumman, med dubbelt så mycket brändt korn och cikoria för att förbättra smaken. För resten hade de smör, bröd, fisk, en drickstunna och ett surmjölksankare; hvad behöfde de mera?

Det skulle nu allt varit bra, om ej Laxmaja haft en hemlig begärelse, som icke gaf henne någon ro. Hon funderade år ut och år in, hur hon skulle blifva så rik, att hon en gång i världen kunde få sig en ko. — Hvad skall du göra med ko? — sade Laxmatte. — Inte kan hon simma så långt, och inte ryms hon i vår båt, att vi skulle få henne ut till klippan. Och få vi henne ut, så ha vi ju ingenting att föda henne med.

— Här finns fyra albuskar och sexton grästorfvor — menade Laxmaja.

— Ja, hvarför icke? — skrattade Laxmatte. — Här finns också tre gräslökstorfvor. Du kan ju föda henne med gräslök.

— Alla kor tycka om salt strömming — menade gumman. — Prins tycker också om fisk.

— Det skulle man se! — sade gubben. — Nej, jag tackar, det blefve en dyr ko, som vi skulle föda med salt strömming. Det kan gå för sig med Prins, som slåss med fiskmåsarna om det, som blir öfver, då vi gäla strömmingen. Slå du kuddan ur hågen, mor, det är bra som det är!

Laxmaja suckade. Hon begrep, att gubben hade rätt, men kuddan kunde hon inte förgäta. Den gamla surmjölken ville ej mera smaka till kaffegrädde, och Laxmaja tänkte på söt grädde och färska filbunkar såsom på den största lycksalighet hon visste i denna världen.

En dag medan gubben och gumman gälade strömming vid stranden, hördes Prins skälla, och strax därpå syntes en vacker, målad slup, med tre unga herrar i hvita mössor, styra till klippan. Herrarna voro studenter, som seglade långa vägar för nöjes skull och nu sökte land, för att få något färskt. — Ro hit med en filbunke, gumma lilla! — ropade de.

— Ja, den som det hade! — suckade Laxmaja.

— Får gå för en kanna sötmjölk — sade studenterna. — Men oskummad skall den vara.

— Ja, den som det hade! — suckade gumman ännu djupare.

— Hvad för något? Ha ni ingen ko?

Laxmaja teg. Det grep henne alldeles för djupt att svara på en sådan samvetsfråga.

— Ko ha vi icke — svarade Laxmatte — men skall det vara en god böckling, så fås han om ett par timmar alldeles varm.

— Får gå för böcklingen — sade studenterna och slogo sig utan krus ned på stenarna med sina cigarrer och pipor, medan femtio silfverhvita strömmingar träddes på spett öfver rökugnen.

— Hvad heter den här småstenen i sjön? — frågade en af dem.

— Ahtola — svarade gubben.

— Nå, hvad ha ni då för nöd, när ni bo i hafsgudens gård?

Laxmatte begrep ingenting. Han hade aldrig läst Kalevala och visste ingenting om förfädernas hafsgudar. Men studenterna förklarade saken.

— Ahti — sade de — är en mäktig konung, som bor i sin gård Ahtola vid en klippa i djupa hafvet och har ett öfverflöd af alla dyrbara skatter. Han råder öfver alla fiskar och andra hafsdjur; han har de vackraste kor och de snabbaste hästar, som beta sjögräs på hafsbottnen. Den, som står väl hos Ahti, blir snart en rik man; dock måste man akta sig väl för att det minsta förtreta honom. Ty Ahti är mycket ombytlig och snarsticken. Han kan förtretas af en liten sten, som man kastar i vattnet, och då tager han sina gåfvor tillbaka och reser upp hafvet i storm och drager seglaren ned i djupet. Ahti har också de allra fagraste tärnor, som uppbära hans drottnings, Wellamos, släp och kamma hennes långa hår och lyssna i vassen, när man spelar för dem . . .

— Å, Näcken! — sade Laxmatte. — Ha herrarna sett allt det där?

— Det är så godt som om vi själfva skulle ha

sett det — sade studenterna. — Det står tryckt, och allt tryckt är sant.

— Vasserra — sade Laxmatte åter litet försmädligt. — Då borde vi haft vackert väder i går, ty där står i almanackan, att det skulle bli klart, men det blåste och hällregnade, som om himmelen varit öppen.

— Ja, se, det kommer sig däraf, att almanackan har privilegium på att narras, och detta privilegium är tryckt, därför måste privilegium vara sant — sade studenterna.

Laxmatte skakade på hufvudet, men nu var böcklingen färdig, studenterna åto för sex och trakterade Prins med kall stek, som de medfört i slupen. Prins satt i glädjen på två ben och nystade som en katt. När detta var gjordt, gåfvo studenterna Laxmatte en blank silfvermark och läto honom stoppa sin pipa med Gefle vapen, hvarpå Laxmatte stoppade pipan så, att hon sprack. Därpå tackade herrarna för god välfägnad och reste åter sin väg, mycket saknade af Prins, som satt med vemodiga blickar och nystade på stranden, så länge han kunde se en flik af slupens hvita segel på det blå hafvet i fjärran.

Laxmaja hade icke sagt ett ord, men tänkt desto mer. Hon hade goda öron och hade till punkt och pricka lagt berättelsen om Ahti på minnet. Se, det vore något, tänkte hon vid sig själf, att komma sig till en af trollets kor! Det vore något, att få mjölka en sådan präktig kudda morgon och afton och inte ha något bekymmer för hennes föda, utan i stället en hylla ofvanför fönstret fylld med mjölkfat och filbunkar! Men så lycklig lär jag väl aldrig bli här i världen.

— Hvad funderar du på? — sade Laxmatte.

— Just ingenting — sade gumman. Men i tysthet

funderade hon på några gamla trollrunor, dem hon hört i sin barndom af en halt gubbe, som kunde göra god fisklycka. — Om jag skulle försöka? — tänkte hon.

Nu var den dagen en lördag, och på lördagskvällen brukade Laxmatte ej lägga ut sina strömmingsköt, ty han visste väl, att man ej fick ohelga sabbaten. Men när det led mot aftonen, sade gumman: — I kväll borde vi lägga ut sköten.

— Nej — sade gubben — det har aldrig någon välsignelse med sig att fiska på söndagsnatten.

— I natt var det stormigt, och vi fingo så litet — sade gumman. — I kväll är hafvet blankt som en spegel, och med den vinden, som var, stiger strömmingen inåt.

— Men där är ett väderbo i nordvästra skyn — sade gubben — och Prins har på aftonen ätit gräs.

— Han måtte aldrig ha ätit min gräslök? — frågade gumman.

— Nej, men det blir hårdt väder i morgon vid soluppgången — menade Laxmatte.

— Hör nu på — sade gumman; — vi lägga ut en endaste sköthage där i lä för grunden, och så få vi packa den öppna fjärdingen full; han far illa af att stå där så länge utan lock och tyngd.

Gubben lät öfvertala sig, och så rodde de ut med sköthagen. När de nu voro på djupaste hafvet, begynte gumman gnola den gamla trollrunan och ändrade orden efter sitt hjärtas begärelse:

Ahti med det långa skägget,
Ahti i det djupa hafvet,
skatter har du många, fina,
hafvets fiskar äro dina,

hafvets pärlor utan like
samlas i ditt kungarike,
hafvets vackra kor, de feta,
gräs på dina ängar beta...

— Hvad är det du gnolar? — sade gubben.

— Det är bara en gammal visa, som rann mig i hågen — svarade gumman, och så höjde hon rösten och fortfor att sjunga:

Konung i de vida vatten,
ej begär jag gyllne skatten,
ej begär jag pärlors smycke,
ej för silfver är mitt tycke.
Två är jämnt och ett är udda:
hafvets kung, gif mig en kudda,
och jag vill till lön dig gifva
solens guld och månens skifva...

— Det är en dum visa — sade Laxmatte. — Hvad skall man annat begära än fisk af hafskungen? Men det passar sig inte att sjunga sådant till söndagsnatten.

Gumman låtsade ej höra honom och sjöng och sjöng allt i samma ton, så länge de voro på djupet. Laxmatte hörde ej vidare på, där han satt och rodde den tunga båten, ty han tänkte på sin spruckna lerpipa och på den sköna tobaken af Gefle vapen. Så kommo de tillbaka till klippan och gingo snart därefter till hvila.

Laxmatte och Laxmaja lågo i sin säng, men ingen af dem fick en blund i sina ögon; den ena tänkte på, att han ohelgat sabbaten, den andra tänkte på Ahtis kor. När det led öfver midnatt, satte gubben sig upp i sängen och sade till sin gumma: — Hör du något?

— Nej — sade gumman.

— Jag tycker att snurran på taket låter illa — sade gubben. — Vi få storm.

— Ah, du inbillar dig — sade gumman.

Laxmatte lade sig, men om en stund rätte han ånyo på sig. — Nu piper snurran — sade han.

— Sof bara; du inbillar dig — sade gumman. Och gubben försökte sofva.

Men tredje gången sprang han upp ur sängen. — Nej, nu storskriker snurran, som om elden sutte i henne! Nu ha vi oväder och måste ut för att bärga sköten.

Båda stego nu upp, och sommarnatten var mörk som oktober, och snurran pep, och stormen hven i alla knutar. När de kommo ut, låg det stora hafvet som en hvit snö omkring dem i natten, och skummet stänkte högt upp öfver taket af fiskarkojan. En sådan natt mindes Laxmatte sig aldrig ha upplefvat. Att skjuta ut båten och gå till sjöss för att bärga sköten var icke att tänka på. Gubben och gumman stodo häpna vid trappan och måste hålla sig fast vid dörrposten, medan vattnet stänkte dem öfver ansiktet. — Sade jag inte, att det är aldrig någon välsignelse med fiske på söndagsnatten? — menade Laxmatte buttert, och gumman stod där så flat och förskräckt, att hon inte ens tänkte på Ahtis kor.

När ingenting var att göra, gingo de in igen. Nu blefvo deras ögon tunga efter nattvaket, och de somnade så godt, som om aldrig ett stormigt haf brusat i vrede kring deras ensliga klippa.

När Laxmatte och hans gumma vaknade, stod solen redan högt på himmelen, ovädret hade upphört, och endast hafvets dyning gick ännu i höga silfverkullar, glittrande i solskenet, mot den röda klippan.

— Nej, hvad är detta! — ropade gumman, när hon tittade ut genom dörren.

— Det ser ut som en stor sälhund — menade Laxmatte.

— Så sant jag lefver, är det inte en ko! — utropade Laxmaja.

Och en ko var det, en präktig röd ko af bästa sorten, fet och frodig, som om hon i alla sina dagar ätit spenat. Hon gick där så lugn på stranden och rörde ej ens vid de fattiga grästorfvorna, liksom försmådde hon en så mager kost.

Laxmatte trodde ej sina ögon. Men en ko var det, så var hon skapad, och det visade sig snart, när gumman begynte mjölka henne och fyllde alla kärl, ända till öskaret, med den raraste morgonmjölk. Gubben bråkade förgäfves sitt hufvud med att begripa, hur hon kommit dit, och gick ut att söka sina förlorade sköt. Det dröjde ej heller länge, innan han fann dem uppkastade af vågen på stranden och så fulla af fisk, att man ej såg en enda maska för idel blänkande strömming.

— Det är godt och väl att vi ha en kudda — sade Laxmatte, medan han gälade strömmingen. — Men med hvad skola vi föda henne?

— Det blir väl något råd — sade gumman.

Och kuddan hittade själf på råd. Hon gick ut i vattnet och åt sjögräset, som växte i stora bankar vid stranden; därmed höll hon sig ständigt vid godt hull. Alla, utom Prins, tyckte, att hon var en snäll kudda. Prins skällde på henne; han hade fått en rival.

Från den dagen funnos mjölkfat och filbunkar i öfverflöd på den röda klippan. Alla sköt voro beständigt fulla af fisk. Laxmatte och Laxmaja blefvo feta af vällefnad och hvar dag rikare, ty gumman kärnade många

pund smör, gubben skaffade sig två drängar och begynte fiska i stort. Hafvet blef för honom en stor fisksump, ur hvilket han håfvade upp så mycket han ville. Och kuddan fortfor att sköta sig själf. Om hösten, när Laxmatte och hans gumma flyttade öfver till fastlandet, gick kuddan i sjön, och om våren när de kommo tillbaka, stod hon åter på klippan.

— Vi skulle behöfva en bättre stuga — sade Laxmaja andra sommaren. — Den gamla är nu alldeles för liten för oss och drängarna.

— Ja — sade Laxmatte. Och så byggde han en präktig stuga med ordentligt lås och fiskbod på klippan och tog två drängar till och fiskade så ofanteligt mycket, att han skickade många tunnor lax, strömming och sik till Ryssland och Sverige.

— Jag släpar ut mig med det myckna folket — sade Laxmaja. — Det vore nu ej för mycket, om jag finge en piga att hjälpa mig.

— Tag dig en — sade gubben. Och så städslade de en piga. Men då sade Laxmaja:

— Vi ha alldeles för litet mjölk för det myckna folket. Efter jag har en piga, kunde hon med samma besvär sköta tre kor.

— Så kan du sjunga för trollet en visa till — sade gubben försmädligt.

Detta förargade Laxmaja. Men icke desto mindre rodde hon en söndagsnatt åter på djupet och sjöng som förut:

Ahti med det långa skägget,
Ahti i det djupa hafvet,
tusen kor du har i hafven:
gif mig tre af dem i klafven!

Andra morgonen stodo tre kor på klippan i stället för en, och alla åto de sjögräs och skötte sig liksom den första.

— Är du nu nöjd? — sade Laxmatte till sin gumma.

— Visst skulle jag vara nöjd — sade gumman — om jag blott finge två pigor till för det stora hushållet och dessutom litet bättre kläder. Har du ej hört, att jag kallas madam?

— Nå ja — sade gubben. Laxmaja fick flera pigor och granna madamkläder. — Det vore nu allt så bra — sade hon — om vi hade litet bättre om sommaren. Du skulle bygga oss ett tvåvåningshus och föra dit mull, att vi finge en trädgård. Där skulle du bygga ett litet lusthus, att jag finge se ut mot sjön, och så skulle vi ha en spelman att spela för oss på basfiol om kvällarna; så skulle vi ha en egen liten ångbåt att fara till kyrkan med, när det blåser.

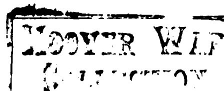
— Ingenting annat? — sade Laxmatte. Och så gjorde han allt hvad hans gumma ville. Klippan Ahtola blef så grann, och Laxmaja blef så förnäm, att alla sjöns simpor och strömmingar föllo i förundran. Själfva Prins föddes med kalfstek och gräddvåfflor och blef till sist så rund som en hvassbukskagge. — Är du nu nöjd? — sade gubben.

— Visst är jag nöjd — sade Laxmaja — om jag bara hade trettio kor. Det behöfs något för ett sådant hushåll.

— Gå till trollet — sade Laxmatte.

Gumman for ut på sin nya ångbåt och sjöng för hafskonungen. Nästa morgon stodo trettio sköna kor på stranden, och alla skötte sig själfva.

— Vet du, gubbe — sade Laxmaja — här är all-

deles för trångt på en så liten usel klippa, och hvar får jag rum för de många korna?

— Jag vet intet annat råd — sade gubben — än att du pumpar ut hafvet.

— Du pratar! Hvem kan pumpa ut hafvet?

— Försök med din nya ångbåt, där är en pump.

Laxmaja begrep väl, att gubben tokades, men kunde inte låta bli att tänka därpå. Inte kan jag pumpa ut hafvet, menade hon. Men kanske kunde jag fylla det, om jag bygger en stor damm utåt djupet. Jag kan ju lägga dit stenar och sand, så få vi vår klippa dubbelt större.

Gumman lastade sin nya ångbåt med sten och for ut på djupet. Spelmannen var med och spelade så vackert på sin basfiol, att Ahti och Wellamo och alla hafvets tärnor döko upp till vattenytan, för att lyssna till spelet.

— Hvad är det, som glittrar så grant i vågorna? — frågade Laxmaja.

— Det är hafvets skum, som blänker i solskenet — svarade spelmannen.

— Kasta ut stenarna! — sade Laxmaja.

Folket i ångbåten började kasta ut stenarna, plums, plums, till höger och vänster i skummet. En sten slog näsan af Wellamos bästa kammartärna. En annan skrapade hafsdrottningen själf en skråma på kinden. En tredje sten plumsade nära intill Ahtis hufvud och ryckte bort hälften af hafskonungens skägg. Det blef ett väsen i hafvet, och vågorna tumlade om hvarandra som i en kokande gryta.

— Hvarifrån kom den väderilen? — sade Laxmaja. Men innan hon talat till slut, gapade hafvet upp som ett gäddgap och slök hela ångbåten.

Laxmaja sjönk som en sten till bottnen, men stretade emot med händer och fötter och kom åter upp till hafsytan, där hon fick fatt i spelmannens basfiol och flöt på den. I detsamma såg hon bredvid sig Ahtis förskräckliga hufvud, och han hade bara ett halft skägg.

— Hvarför har du kastat stenar på mig? — röt hafskonungen.

— Ack, nådig herre — suckade Laxmaja — det var ett misstag. Stryk björnpomada på skägget, så växer det snart igen.

— Käring, har jag icke gifvit dig allt hvad du begärt och mera därtill?

— Ja visst, nådig herre. Stor tack för korna! De mjölka rätt som kameler.

— Nå, hvar har du solens guld och månens skifva, som du lofvade mig?

— Ack, nådig herre, de ha ju lyst alla dagar och nätter på sjön, när det ej varit mulet — svarade Laxmaja illparigt.

— Jag skall lära dig! — ropade hafskonungen och gaf basfiolen en puff, så att den for med gumman som en raket uppåt klippan.

Där stod Prins lika utsvulten som förr och gnagde på ett kråkben. Laxmatte satt i sin slitna grå jacka allena på trappan till den gamla fattiga kojan och band på ett nät. — Se på mor! — sade han. — Hvarifrån kommer du flygande med en sådan fart, och hur är du så våt?

Laxmaja såg sig förbluffad omkring och sade: — Hvar är vårt tvåvåningshus?

— Hvilket hus? — sade gubben.

— Vårt stora hus och trädgården och drängarna och pigorna och de trettio sköna korna och ångbåten och allt annat?

— Nu pratar du i nattmössan, mor — sade gubben. — Studenterna ha förvridit hufvudet på dig, så att du sjöng tokvisor i går afton på sjön, och så fick du ej sofva förrän på morgonkvisten. Det var oväder i natt; men det är nu förbi, och jag nändes ej väcka dig, utan rodde allena ut efter sköten.

— Men jag har sett Ahti — sade Laxmaja.

— Du har legat i din säng och drömt bara galenskaper, mor, och så gick du i sömnen ut i vattnet.

— Men där är basfiolen — sade Laxmaja.

— Vacker basfiol! Det är ju en gammal stock. Nej, gumma lilla, en annan gång akta vi oss att ohelga sabbaten. Det har aldrig någon välsignelse med sig att fiska på söndagsnatten.

———

Gossen från Brahestad.

Vet du hvad det är att försaka sig själf och att lefva för stora tankar? Jag vill säga dig det.

Det var en gång en gosse i Brahestad. Han var åtta år gammal, frisk och stark, djärf och beslutsam. Där fanns ingen backe så brant, att han icke slant utför den på sina smidiga skidor. Där fanns intet träd så högt, att han icke klättrade i dess sviktande topp. Han sam som en fiskmås, han sprang som en ung fåle, han slängde som en ekorre. Han var lekens kung; ingen slog en bättre lyra, ingen sköt en säkrare pil. Föräldrar, syskon, kamrater, alla älskade honom. Ty han var lika god som stark, lika lydig som djärf. Han var i stånd att gå i elden för sina vänner, och om hans mor sagt till honom: August, i dag skall du läsa hela dagen, och du får ingen mat förrän i morgon! — så hade han kysst hennes hand och svarat med sin glada, hurtiga min: gärna, mamma, efter du vill det!

Detta sade icke hans mor, men hon vande honom tidigt att försaka och lyda. Hade han en leksak, som han allra mest tyckte om, så hände ibland, att han gärna gaf bort den. Var det något nöje, som han mycket fröjdat sig åt, så hände, att hans föräldrar sade: försök,

om du kan, att umbära det! August svarade: jag vill försöka. Och det lyckades. Sådant är icke lätt, icke roligt, men däraf har man en vinning för hela lifvet. Ty i lifvet händer ofta, att man måste försaka det man gärna vill, och se, då gäller det att kunna försaka med ett gladt och frimodigt hjärta.

Augusts föräldrar voro icke fattiga, icke rika, de hade hvad de behöfde och hade väl kunnat kläda sina barn så fint som andra, eller traktera dem ofta med efterrätter och sötsaker. Men de uppfostrade sina barn tarfligt och vid strängt arbete. Märk väl, att ingen stor man och ingen hjältemodig kvinna blifvit uppfostrad i lättja, med grannlåt och sötsaker.

En dag ströfvade August med andra gossar ute på skogsbackarna invid staden och sprang med en pappersdrake. Det blåste starkt, draken flög högt, och ju högre han flög, desto stoltare var det. O, den som kunde flyga så högt! tänkte August vid sig själf. Det vore något, det, att strida så käckt emot stormen där högt i det blå, långt bort öfver länder och haf.

Så kommo de till några väderkvarnar på backen, och kvarnvingarna svängde med susande fart i den starka blåsten. Se, det vore också något, att flyga med kvarnvingen, tänkte August, där han stod tätt bredvid och hörde vingarnas dån, när de skuro genom den stormiga luften. En oförvägen lust kom öfver honom, han ville försöka ett rapp och grep stadigt med båda händerna i den stora kvarnvingen, just när den strök förbi...

De andra gossarna skreko till, men August var redan högt i luften. Han var icke en af dem, som lätt släppa tag. Han följde med, som en hängande kardborre... det såg för märkvärdigt och vådligt ut! Men när kvarnvingen på detta sätt lyft honom högst upp, så att han

hängde rätt öfver kvarnen, stupade vingen i svängningen nedåt, och detta var August icke beredd på. Han förlorade handfästet och föll från en svindlande höjd mot den steniga backen, medan den stora kvarnvingen, obekymrad om hans öde, susade öfver honom och fortfor att svänga.

Kamraterna sprungo fram och trodde honom vara död. Men han lefde ännu, han hade endast afbrutit båda armarna och bars i detta tillstånd hem till föräldrarna.

Du kan tänka dig deras förskräckelse. Båda armarna, det var en smäll! Om han också fick lefva, hvad gör man i lifvet utan armar? Åja, man har exempel på krymplingar, som varit så olyckliga allt ifrån födelsen och likväl hafva lärt sig konster, som visas för pengar... men, men, en karl utan armar, det är dock något bedröfligt... August såg sin älskade mor gråta, och hon grät ej för små smulor.

Detta gick honom mer till hjärtat än all hans egen smärta. Hans brutna armar värkte, som om de doppats i brinnande eld, men han tänkte icke därpå, han sade endast: förlåt mig, mamma! Och så log han, så godt han kunde, och tröstade modern: jag blir nog bra igen; jag skall vara tålig...

De hade ingen läkare den tiden i staden och kallade på en förståndig gumma, som var van att bota sådana skador. Hon hopfogade de brutna armarna, lade spjälor omkring dem och linnebindlar därpå. Det var icke heller roligt, det gjorde grufligt ondt, men August bet ihop tänderna, såg på sin mor och nickade åt henne: var icke rädd, nog blir det bra! — Se, så mycket hade han redan lärt af den stora konsten att glömma sig själf.

Och bra blef det, ty gossen var tålig, lydig och icke bortklemad. Redan om ett par veckor togos spjälorna

bort, och sedan han ännu i två veckor varit tvungen att ligga alldeles stilla, kunde han småningom åter bruka armarna. Det var en snäll gumma, hans sköterska. Hon läkte så skickligt dessa två små armar, som en gång skulle blifva så starka och utföra så tappra bedrifter i världen, att man icke mer kunde se något fel på dem. Om hon lefvat, när den lille August sedan blef en berömd hjälte, skulle han säkert ha skickat åt henne någon af sina många ärofulla tapperhetsmedaljer, ty utan henne och utan armar hade han blifvit en krympling, förgäten och bragdlös i nordens enslighet.

Nu växte han stor och stark och gick ut i världen. Där var någonting mäktigt uti hans barm, som dref honom ut. Gud skapar icke alla människor lika i hågen. Somliga har han danat för lifvets stilla lycka, för hemmets lugn och det tysta arbetet; andra har han danat för lifvets stormar och några till kämpar för hela mänskligheten. Men för Gud är det lika, hvilken väg man i lifvet går, allenast man går i Herrens fruktan rättskaffens genom världen.

Den lille gossen, som nu blifvit stor och lärt många sköna kunskaper, drog ut att strida för frihet och rätt. I hans eget land bodde ett fritt folk, som lefde i frid och endräkt under lagarnas skydd, men alla folk voro ej lika lyckliga. Flera förtrycktes af hårda behärskare, som icke aktade lag och rätt; andra söndersleto hvarandra i inbördes krig. Den forne gossen från norden tyckte sig ej kunna bättre bruka de nya armarna än därmed, att han stred för de förtryckta på jorden. Han gick frivilligt i fejd för de svaga emot de starka; han blödde för dem i hundrade strider. Han kom till dem som en främling och blef deras egen. Finland var hans moder, Sverige hans fädernesland, norden hans vagga, men vida

världen var hans stora fädernesland. Hvar god och rättskaffens människa var hans broder och syster; hvar oskyldigt förtryckt var hans självskrifna skyddsling; hvar högsint like hans vän och bundsförvant.

Vår tid vet ingen tapprare hjälte än denne gosse från norden. Hans lif var ett lif af idel sagor och hjältebragder. Han fanns beständigt där faran var störst; många tusende stupade rundt omkring honom; han låg förblödd och halfdöd på de blodiga slagfälten; led ofta hunger och allt slags brist; var fången och öfvergifven, förföljd och plundrad, sjuk och förgäten. Han sam genom floder mellan flytande isstycken. Han klättrade öfver höga murar, bevuxna med törnen. Han stridde i nattens mörker, kringränd på alla sidor af fiender, som icke kände någon barmhärtighet och som fingo betalning för sina fångars hufvuden. Nästan alltid stridde han i sällskap med några få mot en stor öfvermakt och vann likväl ofta seger genom Guds bistånd och genom oförliknelig tapperhet. Stundom funnos förrädare bland hans egna stridskamrater, och när han, uttröttad af mödor, kastade sig om kvällen ned på den hårda marken med sin fältkappa under sig och himmelens klara stjärnor öfver sig, nödgades han vaka med handen på svärdfästet, för att icke blifva dödad i sömnen. Dock bevarade Herren Gud honom underbart i alla faror, och aldrig förlorade han sin glada förtröstan och sitt milda hjärta mot alla olyckliga. Han tjänade sig upp från simpel soldat till flera tusendens anförare, vann stor ära och många utmärkelser, men begärde aldrig mer för sig själf än det allra nödvändigaste och drog sig tillbaka från alla ärebetygelser. Hvad brydde han sig om att lysa för människor och att förhäfva sig öfver ett välförtjänt rykte? Han stred ju icke för egen ära och egen

vinning, han stred för friheten och för mänskligheten; för deras seger ville han gärna förgäten dö.

När han i sju år kämpat under ett främmande namn för Greklands frihet, och det gamla Grekland ändtligen afkastat turkarnas ok, sökte honom grekerna förgäfves öfver hela Europa, för att till bevis på sin tacksamhet erbjuda honom i sitt land en stor jordegendom. Slutligen bortskänkte de den åt en annan, när de icke annat visste, än att deras älskade kämpe längesedan var död. Men han lefde, blygsam och gömd, än i Sverige och Finland, än på en af Västindiens öar. Han var fattig och mottog likväl ingen belöning. Han ville ej fläcka sitt höga mål och sitt tappra svärd med egen vinning af jordiska rikedomar.

Den lille gossen, som först kämpat mot väderkvarnen och sedan med eller mot halfva Europa, blef slutligen en grånad hjälte, som, trött af mödor och ärofulla sår, slöt sitt lif i ett fridfullt hem och gömdes till hvila i den svenska fosterjorden. Få kände honom; ingen har någonsin hört honom omtala sina egna bragder. Och hvad allt hade icke han kunnat berätta, om han ej skyggat tillbaka för eget lof och gifvit all ära åt Gud den högste, som ledsagat honom genom så många faror! Andra, som uträttat ganska litet i världen, veta icke huru de skola framhålla sin egen person, sin ära och sin betydenhet; han, hvars bragder förvånat samtiden, gjorde allt hvad han förmådde för att gömma sig själf i glömska. Därför känner också världen ganska litet af hans händelserika lif, och hans tappraste bragder äro kanhända för alltid förgätna. Men Gud känner hans redliga hjärta, hans fasta tro, och människor veta tillräckligt för att hedra hans minne.

Hade Gud förunnat *August Maximilian Myhrberg*

att strida för sitt fäderneslаnd, såsom han stred för de förtryckta på jorden, så skulle han på sin tid haft endast en jämlike, nämligen italienaren Garibaldi. Nu stred han, länge okänd, namnlös för mänsklighetens rätt, för folkens frihet, och därför står intet folk i tårar omkring hans graf. Men Finland, hans stora moder, och Sverige, hans faders hemland, skola i alla tider räkna honom bland sina tappraste hjältar. Hans lif skall länge berättas som en saga vid vinterbrasan, till undran och häpnad för efterkommande släkten. Allt hos honom — hans mod, hans bedrifter, hans oegennytta, hans högsinta hjärta och framför allt hans sköna försakelse af sig själf — var stort och sagolikt, och därför må hans stora saga äfven få plats bland dessa små.

Gosse i Finlands och Sveriges bygder, lär dig, som han, att strida för det rätta på jorden! Lär dig, som han, att försaka dig själf!

Saul och David.

Kung Saul, han satt på sin gyllne stol
så mörk som en vinternatt;
allena, stängd ifrån dag och sol,
med tigande kval han satt.
Hans hjärta, det var förkolnadt,
hans öga var släckt och matt.

Då trädde en fattig gosse fram,
ljuslockig, med ädelt skick.
Blyg, bedjande, vänlig, allvarsam
han höjde till Saul sin blick.
Han bar i sin hand en harpa
och bidade härskarns nick.

Men upp for kungen, mer mörk än förr:
— Hvem vågar att trotsa mig?
Hvem vågar att öppna kvalens dörr
och trampa sorgernas stig?
Väl ringa ditt lif du aktar;
mitt svärd skall förgöra dig.

— Jag är blott en fattig herdeson;
dock är jag dig sänd af Gud.
Din sorg jag förnummit långt ifrån
och bringar dig tröstens bud.
Ditt hjärta är sjukt, o konung,
så lyss på min harpas ljud!

Kung Saul, han höjde sitt blanka svärd,
men högg icke till ändå.
Den lille syntes ej hugget värd,
och konungen talte så:
— En timme har du att lefva.
Välan, jag vill lyssna då.

Raskt grep den lille i gyllne sträng:
då löstes tonernas band,
som silfverkällor ur blomsteräng,
från darrande harpans rand.
Och ljust blef konungens anlet,
och svärdet slant ur hans hand.

Och gossen spelte och sjöng än mer;
alltmer vek konungens harm,
tills strida tårarna runno ner
på skägg och på stålklädd barm.
Och vinternatten vek dädan,
och konungens håg blef varm.

— Nu — sade gossen — är timmen slut;
så döda mig, herre, nu!
Men judakonungen Saul brast ut:
— O, spela och sjung ännu!

Du läkte mitt sjuka hjärta;
min son, min älskling är du!

Då glimmade gossens ögonpar:
— Jehovah den tacken gif!
Den lille David allenast var
Sauls leksak och tidsfördrif.
Men Gud har läkt dig med sången;
Gud är vår hälsa, vårt lif!

Nyåret 1868.

God dag, liten vän!
Här är jag igen.
Säg, känner du stjärnornas
springpojke än?
En flyktig krabat,
men duktig kamrat,
ung, frusen och hungrig;
hvad har du till mat?

Min fader en dag
var liten som jag
och kastade snöboll
med eder i lag.
Se'n fick han en smäll,
blef grå som en fäll
och frös sig fördärfvad
i tisdags om kväll.

Jag åkte just då
min kälke också
på vintergatsbacken
i himmelens blå.

Men backen var brant,
och kälken han slant;
så bar det till jorden
med ens så galant.

Och när jag kom hit
till land af granit,
var jorden så fattig
och drifvan så hvit.
Men lekande små,
de dansa ändå,
för det de så litet
af sorgen förstå.

Och är jag ej ju
ett barn såsom du?
Jag är ju en vecka
ej gammal ännu.
Hur skulle jag, blek
af tidernas svek,
missunna din glada,
din sorgfria lek!

Kom, blommande kind,
som äpple så trind,
kom, flyg på din skida
med himmelens vind!
Med rosornas färg,
med furornas märg,
sträck famnen mot lifvet
i dalar och berg.

När sedan ibland
med smekande hand
din moder dig vinkar,
så tänk på ditt land,
det land du tillhör,
som älska du bör,
din fattiga moder,
som lider och dör!

Hon delat med dig
i mödornas krig
sitt bröd och sitt hjärta
på drifvornas stig.
Så dela till lön
med henne din bön,
ditt bröd och ditt hjärta,
att drifvan blir grön!

Det mjukaste bröd,
som hemmet dig bjöd,
är det, som du delat
med sorger och nöd.
Ej klädde så varm
en tröja din barm,
som den du har klädt på
en frysande arm.

Och väx, och blif stor,
som furan hon gror!
Väx stark, till att värna
din fattiga mor,

att, trygg i sin rot,
vid tidernas hot
hon glad må gå faror
och stormar emot!

Och så, liten vän,
här har du mig än
från stjärnornas backe
i drifvan igen.
Vår kälke, han går
i änglarnas spår
från sorgen till hoppet,
från vinter till vår.

Pekkas äfventyr.

(Under hungeråret, våren 1868.)

Hvem är den gossen, som går där
så hurtigt framåt vägen?
Den raske Pekka själf det är,
och han är ej förlägen.
Om honom går en sägen än,
och ljuger jag, så ljuger den!
— Åhå, sad' Pekka.

Han var en fattig gosse, utan far eller mor, och hade blifvit uppfostrad hos sina släktingar, så länge de hade bröd att gifva honom. Men nu blef stor missväxt i landet, släktingarna blefvo själfva fattiga och sade till Pekka:

I dag är sista kakan slut,
och pengar ha vi inga.
Du måste nu i världen ut,
att själf ditt bröd betinga.
Tag påsen på din rygg, och gå
att tigga, Pekka, du också!
— Åhå, sad' Pekka.

Emellertid tog han påsen, fyllde den med mossa från skogsbacken och gick ut i den vida världen. Han hade icke gått långt, innan han mötte en utsvulten varg, som visade honom sitt stygga gap och sade till honom:

Du är mig en välkommen stek,
Ty jag är *Hungersnöden*,
som går kring landet, gul och blek,
och gifver mänskor döden.
Gif akt, här är ej mer ett hopp;
jag äter dig på fläcken opp!
— Åhå, sad' Pekka.

Men när vargen öppnade sitt gap, tömde Pekka mossan däri och sprang sin väg. Därpå fyllde han sin påse med vatten (ty den var vattentät) och gick vidare. Han hade icke gått långt, innan han mötte en raggig björn med brinnande ögon, och björnen sade till honom:

Hvem lofvar dig att gå i år
så frisk som kringelbandet?
Se, jag är *Sjukdomen*, som går
min rund kring detta landet.
Jag slår båd' ung och gammal ned,
och nu gif akt, jag slår dig med!
— Åhå, sad' Pekka.

I detsamma lyftade björnen sin väldiga ram, men Pekka slog kallt vatten öfver hans rygg och sprang åter sin väg. Nu fyllde han påsen med björkris och gick så vidare, men hade ej gått långt, innan han såg en svulten oxe masa sig vid sidan af vägen och tugga hö i solskenet. Oxen sade till honom:

Hur ids du ha besvär att gå?
Förgäfves är din möda.
Se, jag är *Lättjan* och vill få
förutan bråk min föda.
Jag orkar inte röra mig;
kom hit, så jag får stånga dig!
— Åhå, sad' Pekka.

Hvarpå han tog björkriset ur påsen och begynte att basa en så förträfflig risbastu, att oxen tog till fötter det mesta han kunde. Nu plockade Pekka stenar i påsen och gick så vidare. När han gått ett stycke framåt, mötte han en räf, som sade till honom:

Du narr, hur tigger du det bröd,
som hellre du kan stjäla?
Se, jag är *Sveket!* Ingen nöd
har jag, när andra träla.
Kom, håll dig fast uti min svans,
och allt skall gå liksom en dans.
— Åhå, sad' Pekka.

Och så tog han stenarna ur påsen och lät dem hagla kring räfvens öron. Räfven rök af för alla de sju, och Pekka skrattade så, att han glömde plocka något nytt i sin påse. När han då gått ett stycke, mötte han ett lejon, som sade till honom:

Jag är det starka *Ödet*, jag;
hvad rätt har du att lefva?
Fall ned för mig! Tillbed min lag,
Och tigg ditt lif, och bäfva!

Vill du det ej, du slumpens träl,
så hungra, och så frys ihjäl!
— Åhå, sad' Pekka.

Hvarpå han slängde påsen ifrån sig, grep lejonet i dess yfviga man och begynte att brottas. Det var ett karlatag. Det stolta lejonet röt, så att bergen darrade, och lyftade sin förfärliga tass, för att slå Pekka till marken. Det skulle väl snart ha varit ute med honom. Men det starka på jorden älskar ett oförskräckt mod, och lejonet fattade vänskap för Pekka. I stället att krossa honom, tog det honom som ett barn i sina armar och sade till honom:

Den, som ett ädelt mod har haft
att slåss mot alla öden,
åt honom vill jag gifva kraft
att öfvervinna nöden.
Lef! Jag ditt land till seger vigt;
med så'na söner blir det rikt.
— Åhå, sad' Pekka.

Solkonungens barn.

Det var en gång en prins och en prinsessa,
de voro barn af solens kungahus,
de bodde i ett rike utaf ljus,
och sällan får man se små barn som dessa.

De voro vackra som den ljusa dagen;
de voro goda som den milda vår,
med ögon himmelsblå och guldgult hår
och morgonrodnans färg i anletsdragen.

De voro fina, luftiga som drömmar,
de buro kläder utaf silfverskir,
skönt kantade med pärlor och safir
och diamanter uti alla sömmar.

Han hette Flamming; Dagmar var hans syster.
De bodde i ett slott utaf kristall
med tak af guld, med golf utaf korall
och fönster af rubin och ametister.

De hade också hvar sin lilla fåle,
att rida ut ibland till världens grind,
och Flammings snabba fåle hette Vind,
och Dagmars lätta ridhäst hette Stråle.

En dag så redo de vid dagens gryning
igenom tusenmila öde fält,
Och Vind och Stråle flögo af så snält
som aftonskimret öfver hafvets dyningl

De redo genom rymden, ystre, glade,
förbi så många stjärnors cirkeldans.
Det var en fröjd, en prakt, ett sken, en glans!
De voro barn, och de så roligt hade!

Till sist så ville Dagmar återvända:
— Vår far blir ledsen; kära Flamming, kom!
Men Flamming ville icke vända om:
— En stund ännu, en liten ridt, en enda!

Se där en stjärna uti nattens rike,
en liten mörk planet vid världens slut!
Låt oss för ro skull se hur där ser ut
på detta lilla flarn i rymdens dike.

Nåväl. De landade på dunkla stranden
af jordens lilla klot där längst i vrån
och bundo fålarna ej långt ifrån
vid palmerna, som växte uti sanden.

När solens barn där sågos glada sväfva,
steg fadersögat öfver himlens rand
och brände Afrika med glödhet sand,
lik en tyrann, för hvilken folken bäfva.

Och Samum kom, och markens blomster, bräckta
som döda fjärlar, dignat utan tröst
vid källans näringslösa modersbröst;
schakalen röt, och tigern sågs försmäkta.

Det var som om naturen dagen skydde,
och mänskan suckade i ångst och kvalm.
I skuggan där af bamburör och palm
för Flamming och för Dagmar negern flydde.

Men solens barn de sökte sina fålar,
förskräckta af vår jords fientlighet.
»O,» sade Flamming, »hvilken ful planet,
där man förbannar solens milda strålar!»

De redo åter ut i luftens öken,
men det var dimma öfver jordens rund,
och när de ridit vilse så en stund,
så kommo de igen till jordens töcken.

Nu till en annan trakt de trötta lände.
Hur annan var ej här naturens dräkt!
Af hvita drifvor fältet låg betäckt.
Och vinternatten ville ej ta ände.

Men grön stod granen vid naturens hjärta,
och morgonbrasan brann i torpets spis,
och hunden skällde mot en varg på is,
och barnen lyste natten med sin pärta.

Det var så mörkt, det var så kallt vid polen,
men därföre var också ljuset kärt
och allt det varma lif, som det beskärt,
och därför här välsignade man solen.

»Kom,» sade Dagmar, »här är godt att vara!
Här är vår fader älskad. Också vi
nu skola här välkomna gäster bli.
Kom, låt oss leka här med barnens skara.»

Och Flamming, Dagmar bundo sina fålar
vid skogens gran och gingo glada se'n,
att lysa natten med sitt anlets sken
och värma drifvan med sitt ögas strålar.

De gissat rätt, de voro kära gäster,
och för att fägna dem rätt gladt och godt,
så kläddes fältet grönt och hafvet blått,
och folket jublade vid sommarfester.

Här lekte solens barn med mänskobarnen,
helt litet kurra gömma väl också,
och seglade på blanka sjöars blå
och sådde korn och plaskade i kvarnen.

När se'n de vattnat mon med blomsterkannor,
så sade Flamming: »Syster, nu är tid
att resa hem. Vår fader är ej blid,
om vi försinka oss. Då få vi bannor.»

»Ack,» sade Dagmar, »blott vi leka finge
med axen än på åkermannens fält!» —
»Får gå,» sad' Flamming. — Och de lekte snällt
och märkte ej, att månader förgingo.

Men ändtligen var afskedstimmen slagen,
och Vind och Stråle sadlades på nytt.
Adjö! Adjö! — När båda barnen flytt,
kom hösten, och till natt blef åter dagen.

Hur solens barn sen kommit alla vårar,
att leka här med barnen i vår nord,
och hur hvar höst de åter flytt vår jord,
det veta alla båd' med skämt och tårar.

Men alla veta ej, att Dagmar lilla
i våras* fick en sticka i sin fot
och kunde icke rida hitemot,
men bara Flamming kom, och det var illa.

Han kom allena. Ljuset sågs sig närma,
som förr, att leka här med blommor små,
men Dagmar liten var förhindrad då,
och därför, ack, blef ljuset utan värma!

Och därför blef ej allt så som det borde,
ax utan kärna, blommor utan rot,
ty stickan, stickan satt i Dagmars fot.
O, sticka, sticka, hvad du illa gjorde!

Visst kunde någon afundsjuk förmena,
att det var här, i stygga lekars krets,
som Dagmar trampade på stickans spets:
det vet vår store Fader blott allena.

I hulda, älskliga små barn af solen,
välkomna, ack, välkomna hit igen!
Men kommen båda, kommen icke en,
att det må vara ljust och varmt vid polen!

Må Han, för hvilken världar nederfalla
och solar slockna, solar tändas opp,
i jordens nöd oss sända himlens hopp,
att vi tillbedja honom alla, alla!

* Våren 1867.

Solkriget.

(Flammings och Dagmars andra äfventyr.)

Minns du sagan om Skyhög och Molnskägg och de små torparbarnen, som kunde smälta snö och se solsken?

— Å ja, mycket väl.

— Minns du Flamming och Dagmar, solens guldlockiga barn, som redo ut i världsrymden på sina snabba fålar Stråle och Vind?

— Mycket väl.

— Det är sagan om ljuset, och hon går genom alla tider. Det finns en annan saga, om mörkret, men hon är ej af de glada. Nu vill jag säga dig något om vårdagjämningen.

— Gör det! Jag vet: i Mars månad.

— Det var en gång en jätte i höga norden, han hette Fimbul och var broder till fjällkungen, som sprack sönder, när han ville äta upp Sampo Lappelill. Fimbul var också förskräckligt stor och stark och bodde i en håla mellan isbergen bortom Nordkap. Han kunde fyra konster: han kunde göra mörker, köld, hagel och storm. Det var något till jätte att vara så lärd; men icke var den lärdomen mycket att skryta med.

Nu hade Fimbul ofta tråkigt att sitta allena i hålan och höra isbergen knaka emot hvarandra med åskans brak; se kunde han intet: han var blind, och där var mörkt som i säcken. Då hade han en häst, som hette Bore, hvilket betyder nordanvinden; och jätten var kolsvart, men hästen var snöhvit och frustade töcken som moln omkring sig. Fimbul red stundom ut på sin häst Bore, och när han red fram öfver berg och skogar, såg han ut som ett stort, svart vintermoln, fullt af snö.

En dag, när jätten Fimbul på detta sätt red öfver den stora, frusna fjärden af Enare sjö i Lappland, kände han något, som stack honom i ögonen, fastän han var blind och ej kunde se. På samma gång kände han liksom en varm fläkt flyga emot honom och upptina hans skägg, hvilket var mycket obehagligt, ty alla jättar äro måna om skägget: de tycka, att det klär dem så obeskrifligt.

Jätten Fimbul sade till hästen Bore: — Hvad är det, som sticker mig i ögonen, och hvad är det, som blåser i mitt skägg?

Hästen Bore kunde tala som alla trollhästar och hade sett mycket på sina resor i världen. Han svarade: — Det är solens barn, prins Flamming och prinsessan Dagmar, som rida ut genom världen.

— Det är högst näsvist af ett barnungar — sade jätten. — Fråga dem, om de ha pass, när de resa uti mitt rike.

— Världen är deras rike — svarade hästen — och dessutom rida de så fort, att jag icke får fatt dem.

— Det är en ganska dålig polis, som låter sådana lösdrifvare flacka kring världen — menade Fimbul. — Håll litet, så vill jag taga dem i min stora molnkappa.

Nu hände, att Flamming och Dagmar voro nyfikna

som alla små barn, och när de sågo det stora, svarta vintermolnet komma emot dem, höllo de stilla med fålarna, för att se hvad det kunde vara för ett underligt ting. I detsamma hade jätten Fimbul bredt ut sin kappa öfver dem och tog dem till fånga, hvarefter han förde dem till den mörka ishålan bortom Nordkap.

Nu känner du solens vackra barn, som fladdra i sin frihet kring hela världen, och däraf kan du tänka, huru roligt de hade att sitta fångna uti den mörka ishålan. Flamming sprakade gnistor af vrede, och Dagmar liten grät så varma tårar af sorg, att de droppade ned på det hårda isgolfvet och isen begynte smälta. Men jätten Fimbul skrattade i sitt skägg, ty alla jättar bruka skratta i skägget. Det anses höra till goda tonen bland jättarna.

Bäst det var, hände något, som jätten Fimbul icke förmodat. Flammings gnistor hade sprängt sönder ishålans murar, och Dagmars tårar hade smält isberget till en sjö. Solens barn undkommo ur sitt fängelse, hoppade åter upp på Vind och Stråle, som väntade utanför ishålan, och redo så muntert tillbaka till solriket. Men jätten Fimbul blef så förgrymmad, att han fick månsken på hakan: det vill säga, att han miste hälften af sitt skägg.

Nu blef där ett stort och förskräckligt krig mellan solkonungen och vinterkonungen, jätten Fimbul, för de två solbarnen, som varit fångna och sluppit lösa. Och emedan kriget fördes på jorden, blef jorden af båda förhärjad, ömsom af solens hetta, ömsom af vinterkonungens köld. Och det var ett uppror och oväsen af alla naturkrafter utan all måtta, så att de stora bergen brusto sönder och de väldiga oceanerna svallade fram och åter, som när ett barn i badbunken vippar vatten öfver åt alla sidor.

Men Flamming och Dagmar älskade jordens små barn, med hvilka de lekt så ofta, och tyckte det vara synd om dem, att de skulle slita så ondt i kriget. Därför bådo de sin fader, solkungen, göra fred med jätten Fimbul; och det skedde så, att där blef ett stillestånd, men riktig fred blef där aldrig. Ty jätten och solkonungen ingingo en sådan öfverenskommelse, att hvarje år skulle där två gånger vara en vapenhvila emellan dem: tre dagar om våren och tre dagar om hösten. Däremellan skulle de kriga som förr, men icke så omänskligt, att jorden förhärjades och de små barnen ej kunde lefva.

I Mars är vårdagjämningen, som är den ena vapenhvilan, och i September är höstdagjämningen. Då är hvarken sommar eller vinter, vår eller höst, utan en mellantid mellan dem alla. Dag och natt äro lika långa, köld och värme liksom hoppa bräde med hvarandra, och brädet står jämnt. Men i Mars sadla Flamming och Dagmar sina fålar, för att leka med jordens barn, och i September vattna de fålarna med regnskurar, för att gifva dem mod till återfärden. Fimbul ryter af vrede, ty han kan icke lida vapenhvilan, och hans rytande höres den tiden ofta i nordanstormen. Men Flamming och Dagmar kasta slängkyssar åt jorden och nicka åt barnen: — Vi komma tillbaka, vi komma tillbaka! — Ja kom, vackra ljus, kom, ljufva värme! I ären så hjärtligt välkomna i Fimbuls rike.

Fattiga barns lofsång

för Finlands skörd, hösten 1868.

I fjol stod kvarnen still i vind,
vår moder var af tårar blind,
vår faders arm var domnad,
vår broder låg så hvit om kind.

Ty öfver oss och allt vårt land
låg straffande Guds allmakts hand,
för att vi glömt hans godhet,
när han oss rika kärfvar band.

Vi sändes utan hem, vi små,
att bort i vida världen gå,
ocb Gud allena visste
den bädd vi skulle hvila på.

Vi sökte bröd vid tomma bord,
vi hörde milda, hårda ord;
i natt och vinterdrifva
vi drefvo, som de moln i nord.

Vi voro som de vissna blad,
dem höstens vindar strö i rad,
och ingen minns den björken,
som förr var deras hvilostad.

Så gick den långa vinterns lopp,
och mången föll och stod ej opp,
men himlens stjärnor lyste:
Guds kärlek var vårt enda hopp.

Då lät allsmäktig Gud sin sol
än skina varm på frusen pol,
och gisseln vardt borttagen,
som slog vårt land så hårdt i fjol.

Välsignelse af höjden sken
på hvarja ax, på hvarje gren,
och underskön blef sommarn,
och rik på korn blef hösten sen.

Nu malar åter bygdens kvarn,
nu spinner åter mor sitt garn,
nu tröskar far i logen,
nu ha vi hem, vi arma barn.

Om nu vi glömde detta allt
med munnen stum och hjärtat kallt,
så skulle stenen tala,
som malar kvarnens mjöl och malt;

så skulle åkern prisa Gud,
så skulle agnarna få ljud,

så skulle brödet sjunga
och rian kläs i blomsterskrud.

Men nu slår hjärtat högt af fröjd,
nu är vår själ som vidjan böjd,
nu måste vi ju sjunga
och lofva Gud i himlens höjd.

Vår gode Gud, vi tacka dig,
vi tacka dig så innerlig,
att du har tagit sorgen
från allt vårt land och lyst vår stig.

Vi bedja dig, lär oss nu så
din helga vilja rätt förstå,
att vi din gåfva bruka,
som du vill att hon brukas må;

och att i sorg och fröjd all tid
vi prisa dig, vår Fader blid,
och i din fruktan finna
en timlig ro, en evig frid.

Fattiga barns lofsång i en vårdanstalt.

O huru god mot oss du är,
vår Herre Gud och Fader kär,
som tagit oss i ditt förvar
och goda människors försvar.

Vi voro som de fåglar små,
som ej ha kvist att sitta på
och intet bo att sofva i,
tills kalla vintern är förbi.

Nu ha vi varmt, nu ha vi godt,
nu ha vi mat och kläder fått,
nu få vi lära dina bud,
nu få vi prisa dig, vår Gud!

Vi tacka dig så innerlig,
att du så mildt förbarmat dig
och gaf oss, arma fåglar små,
en liten kvist att sitta på.

Vår milde Gud, välsigna dem,
som gifvit oss vårt nya hem,

och gif dem mycket godt igen
hos dig, vår Gud, i himmelen!

Och tänk på alla stackars små,
som ej ha bröd att bita på
och ej ha säng att sofva i;
låt dem få lika godt, som vi!

Vår gode Gud och Fader huld,
gif oss, att vi för Jesu skull
må vara dina barn all tid
och få hos dig en evig frid.

Mirza och Mirjam.

(Saga från Österlandet.)

Det var en gång en konung i Rika Arabien; han hade sju söner och sju döttrar. Vid hans hof funnos många smickrare, och de sade beständigt åt konungen, att han var den visaste och lyckligaste bland alla dödliga. Och de prisade honom isynnerhet lycklig därför att han hade så många barn, och alla voro friska och vackra, hvilket visst är en stor välsignelse, om barnen därtill äro goda af hjärtat.

Men långt borta i öknen bodde en vis man, en dervisch vid namn Enoch; han kunde läsa i stjärnorna. En dag blef konungen ledsen att höra sina hofmän beständigt prisa hans stora lycka och hans många barn, hvarpå han lät sadla sin kamel och red ut till dervischen i öknen.

— Enoch — sade han — jag vet, att du är en vis man och älskar sanningen; uttyd en dröm, som jag hade i natt. Jag drömde, att sju stolta cedrar och sju sköna dadelpalmer stodo rundt kring mitt tält, men när det led mot middagen och jag ville söka skugga under deras grenar, sutto drakar i sex af cedrarna och ormar i sex af palmerna och ville uppsluka mig; endast den

sjunde cedern och den sjunde palmen skänkte mig en skugga utan försåt.

— Herre konung — sade dervischen — hvad du säger förundrar mig icke, ty detta har jag länge läst uti stjärnorna. Sex af dina söner och sex af dina döttrar skola som drakar och ormar trakta efter ditt lif, men den sjunde sonen och den sjunde dottern skola vara dig trogna.

— Fromme Enoch — svarade konungen — detta är icke någon god spådom; emellertid vill jag akta på dina ord och förelägga mina barn ett prof, ty de äro vid den ålder, att det skall visa sig hvad de bära i hjärtat.

— Gör det, herre konung — sade dervischen — men gör det visligen.

— Det förstås — svarade konungen, ty han trodde sig vara mycket vis, efter alla hans hofmän sade det; och så red han tillbaka till kungslägret.

Andra dagen lät konungen kalla till sig alla sina söner och döttrar och sade till dem: — I går, när jag red i öknen, tappade jag från min hand kung Salomos ring, som är den största skatt och gifver makt öfver andarna. Den, som återhämtar mig ringen, skall få till belöning ett konungarike.

Strax uppskörtade prinsarna och prinsessorna sina kläder och skyndade med mycken brådska ut i öknen; men den yngste konungasonen, som hette Mirza, och den yngsta konungadottern, som hette Mirjam, blefvo sittande under tältet. — Hvarför sitten I kvar, när edra bröder och systrar söka min skatt? — frågade konungen.

— Vi tjäna gärna vår fader utan lön — svarade Mirjam; — men vi vänta tills våra syskon kommit till-

baka, för att icke beröfva dem ett konungarike, om någon af oss skulle finna skatten före dem.

— Lata barn — sade konungen misslynt; — jag ser nog, att I icke älsken mig på långt när så som edra syskon. Jag förbjuder eder att söka min skatt.

Om aftonen kommo de tolf konungabarnen trötta hem och hade ingenting funnit. Då skrattade konungen och sade: — Det var bara ett prof! — Och så lät han gifva hvardera af de sex prinsarna en förgylld sabel och hvardera af de sex prinsessorna en ring af blixtrande ädelstenar, men Mirza och Mirjam fingo ingen gåfva.

Om natten hade konungen åter samma dröm och beslöt andra morgonen att anställa ett nytt prof. — Mina barn — sade han — konungen af Persien tågar mot mig med en stor krigshär, och jag kan icke motstå honom. I morgon skall han kanhända intaga mitt land, I skolen säljas till slafvar och slå edra pannor till jorden för den stormäktige fursten af Österlandet. Därför gifver jag åt en hvar af eder en kamel, lastad med lifsmedel, på det att I mån rädda eder, som ären unge, och lämna mig, som är gammal, i fiendens våld.

Vid dessa ord uppstod en tystnad, och alla prinsarna och prinsessorna betraktade hvarandra med häpnad. Men de äldre började hviska till hvarandra: — Det är ett prof! — och svarade: — Fader, vi blifva hos dig! — Endast Mirza och Mirjam framträdde med nedslagna ögon och bådo att få de kameler, som lofvats dem.

— Hvad? — sade konungen. — Alla de andra blifva mig trogna, och mina yngsta barn vilja fly bort från sin faders ansikte?

— Det är icke för vår skull, fader, utan för din, — svarade barnen och kysste hans händer.

— Gån bort från mina ögons ljus, otacksamma, och kommen aldrig tillbaka! — utropade konungen vredgad. Och så bortdref han de båda barnen med deras kameler i villa öknen.

Mirza och Mirjam redo sörjande bredvid hvarandra och visste intet annat, än att det var allvar med perserkonungens infall. De hade genast i början uppgjort en plan, huru de skulle rädda sin fader, och rådgjorde nu därom, medan de redo i öknen.

— Vi skola rida till den främmande konungens läger — sade Mirjam. — Där vill jag kasta mig för hans fötter och kyssa hans skospetsar och gråta alla hans silkesmattor våta med mina tårar, till dess han lofvar mig att icke göra vår fader ondt.

— Men om han ej hör dina böner, vill jag uppresa mig som ett ungt lejon och slå honom ihjäl — sade Mirza. — Då skola perserna vara utan konung och nödgas fly till sitt land igen; men om de släcka mitt lifs ljus, dör jag glad, ty jag har räddat min faders andedräkt.

Vid dessa ord redo de allt längre in i öknen utan väg eller stig, och solen gick ner, och med detsamma var det mörker och natt allt rundt omkring. Och samumvinden gick om natten genom öknen och bortsopade hvarje spår i den brännande sanden. Men barnen redo allt vidare, i hopp att komma till fiendens läger.

Om en stund sade Mirjam: — Säg, min broder, hvarför fnysa våra kameler och stanna ibland så oroligt, liksom ville de icke gå längre?

Mirza svarade: — Därför fnysa kamelerna, emedan de höra lejonet, öknens konung, gå ut på rof om natten. Men var vid godt mod; lejonet är ädelmodigt och skall

icke göra oss illa, så länge det har gaseller och antiloper att fånga vid vattukällan.

Åter om en stund sade Mirjam: — Kan någon ha gått vilse i öknen, efter jag hör liksom en människas klagande rop i fjärran mörkret?

Mirza svarade: — Var vid godt mod, det är endast hyenan, som går i lejonets spår, att dela dess byte, och hyenan är feg; jag skall bortdrifva henne med mitt ridspö.

Slutligen sade Mirjam: — Nu hör jag åter ett ljud helt nära, men det är ett rysligt ljud; hvad kan det vara, min broder, efter våra kameler stanna tvärt och darra som mandelträdets löf darra före en jordbäfning?

Mirza svarade endast: — Håll dig helt nära mig, min syster; vi vilja befalla oss i Guds beskydd. — Mirjam såg ej i mörkret huru blek han var, ty han igenkände tigerns rytande, och tigern är det grymmaste af alla öknens rofdjur; han lämnar aldrig någon vid lif, som råkar ut för hans klor.

Likväl blef Mirjam orolig, ty det förskräckliga rytandet kom allt närmare, och hon begynte bedja en bön till Allah, som på arabernas språk betyder den ende och allsmäktige Guden. — Store Allah — sade hon — vi äro här två fattiga barn, förskjutna af vår fader och hela världen. Vi veta ingen väg och tillflykt i natten och öknen midt ibland grymma rofdjur; allenast du är vår tillflykt och vårt beskydd. Och om du vill, skall intet ondt hända oss, och din allmakts hand skall leda oss trygga genom alla faror. Store Allah, befall dina änglar att ledsaga oss till ett godt hviloställe, så skola vi i morgon kasta oss på vårt ansikte vid solens uppgång och tillbedja ditt namn i morgonrodnaden.

Medan Mirjam ännu bad och Mirza hade dragit sin

sabel mot rofdjuren, hördes den rytande tigern i fullt språng aflägsna sig, liksom ville han fly för en, som var starkare än han själf. Och kamelerna upphörde att darra och begynte åter gå framåt med varsamma steg, och samum upphörde att blåsa. Då sade Mirjam åter:

— Säg, min broder, hvarför börja kamelerna gå?

— Jag vet ej — svarade Mirza; — det är troligen därför att den heta vinden har upphört och luften känns svalare.

— Men jag ser liksom två ljusa strimmor gå framför oss, en framför din kamel och en framför min. Hvad kan det vara, min broder?

— Jag ser dem också — sade Mirza; — det måste vara strimmor af månen i skyn, eller också är det sådana sköna lysmaskar, som stundom glimma, när daggen faller om natten.

— Nej — sade Mirjam — nu ser jag dem tydligare. Det är två hvita änglar, som gå framför oss och leda våra kameler, och de äro så lätta och genomskinliga, som den klara morgonluften. Låt oss tacka Allah, min broder, ty nu ha vi kommit till en källa, och jag ser palmer och vattubäckar i änglarnas ljus.

Mirjam hade rätt, de hade nu kommit till en oas i öknen och stego af sina kameler, gåfvo dem vatten och tillredde åt sig ett sofställe till natten. Men Mirza var ännu icke utan fruktan, ty han visste, att många djur, både goda och elaka, bruka uppsöka sådana källor att släcka sin törst. Och när han närmade sig bäcken, gick fullmånen upp öfver den stora öknen och den gröna oasen, och bäcken glittrade som en lång silfverstrimma i månskenet. Men längs denna strimma stod en lång, lång rad af hufvud vid hufvud, och det var flera tusende öknens djur, som kommit att dricka ur bäcken. Mirza

såg till sin stora förvåning, att lejonet stod orörligt bredvid den skygga gasellen, hyenan bredvid rådjuret, tigern bredvid den rädda antilopen, men ingen af dem syntes mena ondt med sin granne eller frukta hans närvaro.

— Hu — sade Mirza — här kan ingen sofva; här äro nattkamrater mer än vi önska, och somliga af dem äro ej att lita på.

— Var vid godt mod, min broder — sade nu Mirjam i sin tur. — Ser du icke, att de två hvita änglarna skrifva ett tecken i djurens panna, att intet djur i natt får göra någonting ondt? Därför låt oss hvila trygga vid palmens fot. Allahs hand beskyddar oss, medan vi sofva.

O, hvad det var skönt och svalt, när Mirza och Mirjam vaknade vid solens uppgång under palmer och mullbärsträd i den gröna oasen, som låg där midt i den stora öknen! De knäböjde för Allah, såsom de alltid gjorde morgon och afton, och tackade öknens och världens Skapare för hans beskydd under den mörka natten, då vilddjuren lågo omkring dem som tama lamm. Små fåglar med guldgula vingar sjöngo rundt omkring dem i träden Allahs lof; svalorna från norden flögo öfver vattnet och fångade trollsländor, medan i bäcken plaskade två hvita svanor, som också flytt dit undan nordens vinter från det fjärran Finland. I Arabien är aldrig vinter, men också aldrig vår; öknens barn frysa aldrig, men få heller aldrig glädjas åt vårens ljufhet.

Nu badade barnen i källan, vattnade sina kameler, fyllde sina fickor med dadlar, sina läderflaskor med vatten, och redo så ut i öknen för att uppsöka perserkonungens läger och rädda sin fader, konungen öfver Rika Arabien.

— Låt oss rida mot solens uppgång — sade Mirza — ty perserna bo i morgonrodnadens land, och där skola vi finna dem. — Men Mirza hade ett kortare tålamod än hans syster Mirjam, och började redan längta till resans slut.

När det led längre på dagen, begynte solen åter bränna den gula sanden, och luften blef allt hetare, medan intet träd och ingen skugga fanns, så långt ögat såg, endast kullar af sand i långa, runda och släta våglinjer. Mirza begynte oroligt se sig omkring, och Mirjam frågade åter, såsom hon brukade fråga: — Säg, min broder, hvarför är det så tungt att andas, och hvad är det för ett stort, brandgult moln, som uppstiger i söder och kommer allt närmare?

— Allah är vred på oss — svarade Mirza. — Det är sandhvirfveln, som drifver mot oss med samumvinden, och om vi ej stiga ned af kamelerna, skola vi dö.

Båda barnen hoppade nu ur sadeln och sökte ett skydd bakom kamelerna, som lade sig ned på marken med ryggen mot vinden. Knappt var detta gjordt, innan det stora, brandgula molnet redan var öfver dem som en fäll. Det susade fram öfver deras hufvuden med åskans dån, såsom ett förhärjande hagelfall och likt ett brusande haf. Luften blef het, som i en glödande ugn, och hvarje sandkorn tycktes bränna som eldgnistor. På samma gång blef den klara dagen alldeles mörk, man kunde hvarken se eller höra, och det var intet annat råd än att betäcka sitt hufvud så tätt som möjligt, emedan det fina, heta dammet af sanden trängde in i ögon, näsa och mun.

Sex minuter varade detta öknens förskräckliga oväder; därefter blef luften åter klarare, och Mirjam arbetade sig först med sina späda armar ur de högar af

sand, i hvilka de voro begrafna. Därpå hjälpte hon äfven Mirza på fötter.

— O, hvad jag är glad, att ditt lifs ande ännu lefver i dig — sade hon.

— Ja — sade Mirza — hvad hjälper det att vi lefva, när våra kameler äro döda, förkväfda af sanden? Stackars Mirjam, nu måste vi båda förgås, ty öknens skepp skola icke mera bära oss öfver sandhafvet, och våra fötters spår skola begrafvas i vildmarken.

— Fäll icke modet — sade Mirjam, som nu i sin fromhet begynte att trösta sin broder. — På hela jorden finns intet djur, så härdadt mot hettan, som kamelen, hvilken man kallar öknens skepp, och de hafva nu förgåtts, men vi lefva. Däraf kunna vi se, att Allah beskyddar oss i dagens hetta, liksom i nattens mörker. Nu skola vi dricka ur våra flaskor, för att nedskölja sanden, men sedan skola vi gå vidare under Guds änglars beskydd.

Mirza teg, men de drucko ur flaskorna deras sista vattendroppe, som mycket styrkte dem, och begynte så fortsätta resan till fots i den djupa sanden och i den brännande solhettan.

Om en stund sade Mirza åter: — Hvad är det värdt att vi gå vidare? Låt oss sätta oss ned och dö.

— Nej — sade Mirjam — vi skola gå för att rädda vår fader. Jag ser spåren af en struts i sanden; vi skola följa dem.

De gingo ett stycke, och åter sade Mirza: — Nu är min krafts ande uppgifven; nu skola vi dö.

— Nej — sade Mirjam — vi skola rädda vår fader. Jag ser en växt i den torra sanden: det är jerichorosen, som grönskar, när hon torkat i hundra år, blott hon får vatten igen, och rättnu få vi se grönska.

Ännu gingo de, och Mirza ville åter kasta sig ned och dö, men då lyssnade Mirjam åt det håll, hvarifrån vinden kom, och sade: — Jag hör tunga fjät af kameler i öknen; vi måste ännu lefva för att rädda vår fader.

Det dröjde icke heller länge, innan en stor karavan närmade sig bakom sandkullarna och fann de två barnen gående till fots i öknen. Den rike köpmannen, som anförde karavanen, förbarmade sig öfver de öfvergifna, upptog dem på sina kameler och frågade dem hvart de ämnade sig.

— Vi vilja gå till persernas konung — svarade Mirza.

— Då kunnen I följa med mig — sade köpmannen — ty jag reser också till Persiens hufvudstad Teheran, och mitt ansikte har funnit nåd för den store khanen, som köper af mig mitt elfenben och min guldsand.

Detta tyckte Mirza och Mirjam vara en god hjälp på resan. De tackade således köpmannen och följde gärna med, allt i hopp att kunna rädda sin fader.

Fyra och tjugu dagar hade förflutit, när de två barnen på detta sätt uppnådde Persiens hufvudstad, och dagen därpå blefvo de af köpmannen förda till konungens gyllne slott.

Konungen satt på sin elfenbenstron med två tama lejon vid sina fötter och vinkade åt barnen, att de skulle säga sitt ärende. Mirza och Mirjam blefvo röda som rosor, icke så mycket för konungen (ty de voro ju själfva kungabarn), som icke mer för hans lejon; men slutligen framsteg Mirjam, kastade sig för konungens fötter, kysste hans tofflor och sade:

— Herre konung, vi hafva hört, att du vill öfverfalla vår fader, konungen af Rika Arabien, med krig och slå honom ihjäl och göra hans barn till slafvar; men det vore mycket illa gjordt, herre konung. Och därför

ha vi kommit hit, för att bedja dig ej göra vår fader illa, utan hellre låta din vrede komma öfver oss i hans ställe och slå oss ihjäl, men låta vår fader lefva. Men om du hellre vill, att vi skola vara dina slafvar, så vill jag dag och natt bortfläkta alla flugor från din kungliga tron, och min broder Mirza skall försvara dig mot alla dina fiender, ty han är så stark som dina bästa lejon, herre konung; men skona vår faders ögons ljus!

— Och om jag icke hör eder bön — sade konungen — hvad gören I då?

— Då skall du strida med mig om min faders andedräkt — svarade Mirza; — och jag vill störta dig ned af din makts fäste, så sant Allah hör de rättfärdigas böner.

— Godt — sade konungen — jag vill betänka mig på saken i sju år och ej under tiden göra er fader illa. Men då måsten I vara mina slafvar, till dess mitt beslut är fattadt.

Härmed voro barnen nöjda och blefvo så upptagna som slafvar i konungens hof. Där fingo de i sju år tjäna med många hårda arbeten. Prins Mirza måste hvar natt skura konungens harnesk blankt till morgonen, och prinsessan Mirjam måste alla dagar sopa drottningens golf. Och så var det i sju år. Men därunder växte barnen stora och blomstrande, som unga cederträd, och fördrogo allting glada för sin älskade fader.

När de sju åren voro förlidna, sade Mirza en dag till Mirjam: — Nu är tiden förliden och konungen måste fatta sitt beslut, ty jag vill icke längre tjäna som slaf.

Mirjam sade: — Om det ännu vore tre gånger sju år till, ville jag gärna tjäna för vår älskade fader.

I detsamma trädde konungen in och sade: — Nu hafven I tjänat mig i sju år troget. Nu ser jag, att I

ären trofasta af hjärtat, som alla människor borde vara, och att I uppoffrat all eder ungdoms rosor af kärlek för er fader. Därför vill jag nu berätta eder en nyhet från ert fädernesland. Edra sex bröder hafva smädligen tagit er fader tillfånga och insatt honom i ett djupt fängelsetorn, och edra sex systrar med sina män hålla vakt utanför tornet och gifva er fader en dadel om dagen till mat, för att han slutligen skall dö af hunger. Men för eder trohets skull vill jag skicka en krigshär för att befria er fader. Du, Mirza, skall anföra min krigshär, och du, Mirjam, skall lösa fångens bojor. Allahs domar äro rättfärdiga: trogna och tacksamma barn skola godtgöra hvad trolösa och otacksamma barn hafva brutit mot sina föräldrar.

Som konungen sagt, så skedde det, och snart ryckte den persiska hären ut med kameler och elefanter under Mirzas befäl. Mirjam red på en ung kamel med guldstickad sadel och pärletyglar, och sex svarta slafvinnor kammade hvar dag hennes hår, och sex moriska slafvar gingo bredvid henne med stora solskärmar, som gåfvo skugga i middagshettan.

Under tiden satt konungen af Rika Arabien, Mirzas och Mirjams fader, gammal och grå, sorgsen och hungrig, i sitt ensliga fängelsetorn och såg ut genom järngallren i det trånga tornfönstret. Då skymdes en gång hans fönster af en man, som stod där utanför, och det var den hundraårige dervischen Enoch.

— Huru är det med dig, herre konung? — frågade dervischen.

Konungen af Rika Arabien svarade honom: — Enoch, minns du ännu min dröm? Lyckliga äro de människor, dem Allah aldrig skänkt några barn, ty de hafva aldrig närt en orm vid sin barm.»

— Nej — sade dervischen — lyckliga äro de människor, dem Allah har gifvit goda, trogna och lydiga barn, ty sådana äro guldkorn i fattig mans hus och pärlor i konungars krona. Men du, herre konung, har velat köpa dina barns kärlek med löften om konungariken, och se, de hafva tagit från dig både rike och kärlek.

— Ack — sade konungen — jag hade två barn, som jag älskade högst, men de bestodo ej profvet: de öfvergåfvo mig först ibland alla. Och nu skola mina ögon ej längre se dagens ljus, ty mina barn gifva mig blott en dadel om dagen att äta och så mycket vatten att dricka, som en dufva dricker i svala morgonstunden. Säg, Enoch, hör du ej Allahs åska närma sig i skyn, för att straffa elaka barn?

Dervischen sade: — Jag hör dina döttrar spela och sjunga till gästabud i ditt kungliga tält.

Konungen sade: — Ser du då alls ingen ljungeld från himmelen nedslå på jorden?

Enoch svarade: — Jag ser något blänka däruppe i gästabudssalen: det är dina söners nya guldkronor, hvilka de nu försöka på sina hufvuden.

Åter sade konungen: — Allah är död, annars skulle sådant aldrig hända på jorden. Ser du ingenting annat, så vill också jag dö, ty barns otacksamhet bäddar föräldrars graf.

Men Enoch svarade: — Bida ännu litet, herre konung, törhända att Allah lefver. Jag ser ett moln af damm uppstiga vid randen af öknen, och någonting glimmar i solen såsom lansar af stål.

— Kommer det närmare? — frågade konungen.

— Ja, det närmar sig som en hagelskur öfver de stolta tistlar på majsfältet. Nu igenkänner jag ryttare, kameler och elefanter. Det är en stor krigshär, herre

konung, och främst rider en ståtlig prins samt efter honom en skön prinsessa i guld och pärlor. Men uppe i kungstältet hör jag rop och vapengny. Dina söner hafva råkat i tvist om kronorna, och dina döttrars harpor ligga krossade utaf svärd.

— Då vill jag ännu litet bida — svarade konungen.

Och nu hördes ända till fängelsetornet ett gny af vapen, såsom när haglet nedslår på Sinai berg, ty de sex prinsarna med alla sina hofmän hade dragit svärden mot hvarandra, och ingen märkte den främmande krigshärens annalkande, förrän hela lägret var omringadt och den främmande prinsen fordrade portarnas öppnande. Ingen svarade honom. Han höll med sin hvita stridshäst utanför porten, till dess att vapenlarmet därinne ändtligen tystnade. Då lät han uppbryta porten, och hvad såg han! Alla de sköna tälten voro blodiga och uppfyllda med döda. Alla de sex prinsarna med sina hofmän hade nedhuggit hvarandra till sista man för tvisten om kronorna, och alla de sex prinsessorna lågo döda bredvid dem på sina brustna harpor.

Men den främmande prinsessan red till konungens fängelsetorn och kysste hans hand och löste hans bojor och ledde honom kärligt ut i den gröna parken; där fick han höra hvad som timat i slottet. — Ack — suckade konungen — nu är jag en gammal, barnlös man, som icke mera har något att älska på jorden. Ack, att jag vore död och mina trolösa barn ännu lefde!

— Herre konung — sade prinsessan — hvad skulle du säga, om Allah gåfve dig trogna barn till ersättning för dem du förlorat?

— Nej, det är icke möjligt — sade konungen. — Jag hade ännu en son vid namn Mirza och en dotter vid namn Mirjam, men de hafva längesedan öfvergifvit mig.

Då kunde ej prinsessan Mirjam längre återhålla sina tårar, utan hon föll sin fader om halsen, kysste honom och berättade honom allt, och prins Mirza kom att böja knä för sin fader och återgifva honom riket. Och den gamle konungen blef så glad, så glad, och välsignade sina trogna barn och bad dem mottaga riket; men de trolösa barnen lågo alla döda och blefvo uppbrända i eld, ty otacksamma barn äro den tyngsta börda, som jorden bär.

Och den hundraårige dervischen Enoch välsignade Mirza och Mirjam, att de, som Guds fjärde bud lofvar, måtte länge lefva på jorden, och så var den sagan slut, och Allah lefver ännu i år.

Den första lärkan.

Jag gick en dag i parken
där borta bakom byn,
och vinter var på marken,
och vinter var i skyn.
Då hörde jag en ton så klar
från höjden klinga underbar;
det var den första lärkan,
som sjöng om vårens dar.

Jag sade: »Vårens syster,
hvad vill du här i nord?
Vår vinter är så dyster,
så fattigt är vårt bord.
Flyg bort till Guadalquivirs strand,
och sjung din sång för drufvors land,
där intet hjärta fryser
och tom är ingen hand!»

Då klang ännu från höjden
en ton så silfverklar:
»Hvad skall jag med den fröjden,
som inga sorger har?

Hvad skall jag med det mätta bröd,
som aldrig vet af hungersnöd,
och hjärtan, som ej klappa
för Gud i längtans glöd?

Är jag ej hoppets varma
och glada hälsningsord,
som kommer till de arma
och frusna här på jord?
Är icke jag en ängels röst,
som talar ur naturens bröst
och bådar vårens dagar
för vinter och för höst?

Så måste jag ju flykta
ifrån de rika då
till sorgsna och betryckta,
som bättre mig förstå.
Ty endast de, som lida här,
de veta rätt hvad glädjen är,
de kunna prisa Herren,
när Han dem godt beskär.

Och är ditt land så fruset,
och är din lott så arm,
så bådar jag dig ljuset,
så skall din sol bli varm.
Långt mer än Guadalquivirs strand
jag älskar detta sorgsna land,
som lider och dock hoppas
sin fröjd af Herrens hand.

En jättesaga.

Det var en gång en gammal, gammal jätte,
som tretti alnar minst i längden mätte,
han bodde fjärran uti nordanskog
och var en jättekung, så det förslog.

Han rådde öfver furor, fjäll och stenar,
han hade björnar, vargar, örnar, renar
och tyckte illa vara, när ibland
hans vackra skog blef rörd af mänskohand.

Han hade ock en gammal, gammal gumma,
som kunde fjällens jättevisor brumma,
och när hon sjöng för ödemarkens snår,
så sade folket: Hör hur åskan går!

Men gubben och hans gumma voro glade,
att de också en jättegosse hade.
Han var så liten, bara sex aln lång,
och drack två såar sötmjölk på en gång.

De voro ej att leka med, de gamla,
de kunde bergen öfverända ramla
och ryckte furor upp till vandringsstaf
och vadade till knä i djupa haf.

Men när de sågo på den lille gossen,
då logo de, som stubben ler på mossen:
Hvad han är nätt! Hvad han är fin och rund!
(Och pojken vägde sina fjorton pund.)

Nu var en hemlighet med samma jätte,
att ingen mänska visste hvad han hette,
och det var ursprungsordet, hvaruppå
hans makt berodde och hans släkt också.

En dag kom helgonet Sankt Lars till stranden,
att döpa hednafolken där i landen,
och ville bygga åt de kristnas Gud
en kyrka med en härlig altarskrud.

Där feltes kalk och tegel, det gick saktligt,
och jättegubben skrattade föraktligt.
Han sade: — Sådan liten mullvadsgrop,
den murar jag på trenne dagar hop.

— Må göra — sad' Sankt Lars. — Bygg du min kyrka;
det är detsamma, blott vår Gud vi dyrka.
Hvad vill du ha till lön, när det är gjordt?»
— Jo, dina ögon! — sade jätten fort.

— Hvad? Intet mer? — sad' helgonet med ifver.
— Min kropp och själ jag glad åt Herren gifver;
bygg, käre jätte! Och för Herrens hus
jag gärna skänker mina ögons ljus.

— Det vare sagdt — röt jätten. Och på stunden
begynte han att mura kyrkogrunden.
Det rök om honom, när han nu hvar dag
bröt berg till muren med ett knytnäfsslag.

På tredje dagens kväll var muren färdig.
Sankt Lars var glad att se sin kyrka värdig,
men tyckte det var litet synd ändå,
att jätten nu hans ögon skulle få.

Då hörde han liksom en sakta dyning
af hafvets brus vid dagens första gryning,
och det var jättegumman, som så mildt
sjöng skogens visor för sin lille pilt.

— Sof — sjöng hon — sof, mitt unga moln i kvällen!
Än står din faders rike fast som fjällen,
än har ej fallit någon mänska in,
att ödemarkens kung är jätten Finn.

— Finn? — tänkte helgonet. — Nå, tag mig maken,
det ligger något under denna saken;
jag vill försöka hvad det innebär. —
Och morgon kom, och så var jätten där.

— Se så, din hund, nu kan du kyrkan skåda,
nu vill jag hafva dina ögon båda!
— Ja visst — sad' helgonet — det slår nog in;
men låt oss språka litet, jätte Finn!

Huj, hur det ordet rök om berg och stenar
och sprakade som eld i skogens grenar!
Och där stod jätten, själf liksom en sten,
och kunde icke röra arm och ben.

Men sist så blef han rasande och vreder
och svor att bryta hela kyrkan neder.
Han tog om pelarn, som bar templets hvalf,
och hela stora, höga kyrkan skalf.

Ve, akta, akta! Helga templet ramlar,
och jätten segrar, allt i mörker famlar! . . .
Nej, hör, nu ringa tornets klockor re'n,
och jätten står förvandlad till en sten!

Så var det, kära barn. I Lund, i hvalfve
inunder kyrkan, som stod kvar i skalfvet,
där ser man än två skepnader af sten,
och en är jätten Finn, hans gumma en.

De famna än med sina armar döda
två pelare, som kyrkohvalfven stöda;
men ifrån Lund gick kristendomen ut
och lyste hela nordens natt till slut.

Sankt Lars fick hålla sina ögon båda,
men sedan fick man inga jättar skåda,
förutom en, och gissa hvem han är!
Det är den förre jättepilten där.

Han blef allena i den stora skogen.
Så kom där svedjebrukarn, så kom plogen
och skämde bort hans ärfda ödemark;
men jättegossen växte stor och stark.

För glest blef Sverige, och för ljus blef natten:
han vadade igenom hafvets vatten,
att söka nya öknar vid dess rand,
och hamnade till sist på Finlands strand.

Här var hans fäders bygd. Hans faders rike
bar än hans faders namn, den jättelike;
här hade han på hundramila mo
utrymme nog, att sätta sig i ro.

Och när omsider också här en skara
af munkar kom, att korset uppenbara,
och plogen plöjde, kvarnen malade
och yxan högg och lian bärgade;

då drog den unge jätten sig tillbaka
allt längre bort, att öknens hem bevaka,
och än så bor han kvar i detta land
och för sitt krig mot mänskorna ibland.

När åkerns skylar hota bli för täta,
då sänder han sin nordan, att dem äta;
när tankens skördar få för rika ax,
då sänder han censuren med sin sax.

Ty ödemark och mörker är hans glädje.
Hvad hjälper det, att vi till ljuset vädje,
så länge ingen vet hans namn, bevars?
Ty det är okändt, liksom förr hans fars.

Men, kära barn, om någon finns bland eder,
som med Sankt Lars vill störta jätten neder,
så vet, att den får icke räkna på,
om han riskerar sina ögon två.

Hvem finns bland eder, som vill gärna gifva
två ögons ljus, att Finlands natt fördrifva?
Hvem vill, med offret af sitt lif, sin hand,
uppbygga ljusets tempel i vårt land?

Om någon rätt allvarligt vill det göra,
så skall han jättens namn i skogen höra
och få det ursprungsord, som allt förmår,
så att till sten förvandlad jätten står.

För höga mål skall också mycket vågas,
där skall ej efter lif och lycka frågas,
men raskt beslutas, modigt föras ut;
då spränges alla jättars makt till slut.

På skridskor.

Jag är en fågel, som muntert svingar
på lätta vingar
i blanka ringar
och flyger fjärran, hvart kosan vänder,
till glada stränder
i andra länder.
Flyg högt, flyg högt, du min vinterörn!

Jag är en vind, och jag sträcker bågen,
så varm i hågen,
på frusna vågen.
Jag stormar ut, när mig frosten härdar,
på silfverfjärdar
i vida världar.
Flyg högt, flyg högt, du min vintervind!

Jag är den fria, den friska anden,
som bräcker banden
i nordanlanden.
Jag älskar modet, jag hatar prålet,
jag står på stålet,
jag söker målet.
Väx upp till vår, du mitt vinterland!

Solstrålen i November.

Myrorna arbetade och arbetade. De hade så mycket att göra. Först skulle de mura sina kamrar i myrstacken rätt varma och täta till vintern. Därnäst skulle de än en gång göra en rund i skafferierna och se åt, om de hade tillräcklig mat för fem eller sex månaders fångenskap. Därefter skulle de befästa ingångarna till sin stad emot fienders anfall. Sedan skulle de sopa myrvägarna och städa bort alla förtorkade barr, och slutligen skulle de klifva i närmaste träd, för att hålla utkik på världens gång och koxa mot skyn, om vintern möjligen nu strax var i antågande.

Men utom allt detta hade myrorna ännu ett svårt och bedröfligt arbete: de skulle gräfva en graf åt sin stora döda moder Naturen, och därmed voro alla jordens småkräk sysselsatta, så många de voro, nämligen 94 kvintillioner, 18 kvadrillioner, 400,000 trillioner, 888,000 millioner 954,367. Skrif upp det talet; så många voro de, påstås det, men jag vet ej så noga: kanhända voro de 954,368.

Där låg redan rimfrost på marken, sjutusen millioner pärlor, och ingen tog upp dem. Alla förvissnade grässtrån och alla löflösa träd stodo redan i djup sorg-

dräkt; men furorna och granarna, som alltid gingo i mörkgröna pälsar, behöfde endast borsta mossan af öfvertåget. Vindarna, luftens döttrar, sutto i molnet och kardade snöull till svepningen; de frysande vågorna sjöngo sorgsna visor vid stranden, till dess att de somnade bort under istäcket, och de små fåglar, som ännu voro kvar efter flyttningstiden, öfvade sig i en liten oskyldig sorgmässa med ackompangemang af furornas aftonsus. Det var allt så kulet, så mörkt, så innerligt sorgset...

Men då sken en solstråle...

En solstråle var det, af äkta himmelskt guld, och han sken ur det mörka snömolnet på rimfrostens pärlor, på det förvissnade gräset, de löflösa träden, de dystra furorna, de arbetsamma myrorna och alla de 94 kvintillionerna småkräk — hur många de voro, det har jag nu redan glömt — och så var allting med ens annorlunda.

— Nej, hvad är det? — sade ufven, som satt på en flaggstång och öfvade sig att sjunga bas till »Hösten är kommen, hör stormarnas gny»; och en hes röst hade han, men nu fick den passera, när sångfåglarna voro borta; — hvad är det? Jag kommer af mig, jag sjunger falskt, jag kan ju ej läsa en enda not, när solen skiner mig rätt i ögonen.

— Det går aldrig an — pustade myrorna, som nyss hade med mycket besvär städat rimfrosten i ordentliga pärlband på grässtråen, så att det skulle se ut som sorgkragar, och nu begynte alla pärlor att smälta; — det går visst aldrig an, det blir bara slarf och slaskvatten. Finns här ingen parasoll, som räcker från norr till söder?

Gräshoppan hade hela sommaren spelat positiv och

aldrig brytt sig om att arbeta. Därför låg hon nu halfdöd af hunger under ett vissnadt asplöf, men kvicknade vid af solstrålen och trodde att det var sommar igen. Och så begynte hon gnida sitt positiv, så att asplöfvet hoppade, men i detsamma gned hon armar och ben af sig, ty hon satt icke mera riktigt ihop, och så var det slut med den roligheten.

Detta allt såg solstrålen, där han bröt fram ur det mörka och tunga höstmolnet. Men han sväfvade på dallrande vingar nedåt i den genomskinliga luften och sökte någon, som han kunde trösta och glädja på jorden.

Solstrålen kom till en frusen damm och glimmade i den blanka höstisen. — Finns här någon, som sörjer? — frågade han. — Nej — svarade skolgossarna, som gjorde sina allra grannaste skärningar på nyslipade skridskor och skreko och skrattade, och skolflickorna stodo vid stranden och försökte, med en fot i sänder, om isen höll. Det var mycket roligt.

Solstrålen flög vidare och kom till en löflös björk. — Finns här någon, som sörjer? — Nej — sade björken — hvarför skulle jag sörja? Jag vet ju, att jag skall grönska långt härligare igen, när det en gång blir vår.

Åter flög solstrålen och kom till en fattig koja, där föräldrarna och barnen delade sitt sista bröd med andra, som voro än fattigare. — Finns här någon, som sörjer? — Nej — sade det fattiga folket; — hvarför skulle vi sörja? Vi veta ju, att Gud i sin barmhärtighet drager försorg om alla sina barn, och så lägga vi på Honom all vår sorg.

Nu flög solstrålen åter och kom till ett skepp, som kämpade hårdt mot stormen. — Finns här någon, som sörjer? — Nej — sade en gammal sjöman; — hvarför skulle vi sörja? Gud är den, som styr skeppet till hamn, och så arbeta vi oförskräckt i alla faror.

Solstrålen flög vidare och kom till en sjukbädd. — Finns här någon, som sörjer? — Nej — sade den sjuke; hvarför skulle jag sörja? Gud är min hälsa, och Han vet bäst hvad oss nyttigt är. Så är själfva smärtan min glädje, ty mig sker intet utan Guds vilja, och Hans vilja är alltid den bästa.

Än en gång flög solstrålen och kom till en kyrkogård. Där satt en moder och grät öfver sitt döda barn. — Finns här någon, som sörjer? — Nej — sade den gråtande modern; — hvarför skulle jag sörja, när jag ju snart skall återse mitt barn i himmelen? Om jag gråter, kära solstråle, så är det af fröjd, att Gud så bittida tagit mitt älskade barn till sin eviga glädje.

Och solstrålen förundrade sig, att han icke fann någon sorg på jorden. Han hade icke sett allt, den goda strålen.

Efter en stund sken han in genom ett fönster, och där stod en liten flicka vid en blomkruka. — Finns här någon, som sörjer? — Ja — sade flickan — här är en. Jag sörjer mitt myrtenskott, som jag planterade på min lycka, och nu vissnar det bort i den mörka hösten. — Är det ingenting annat, så skall jag trösta dig — sade solstrålen. Och så sken han så varmt på myrtenplantan, att hon åter fick nytt lif, och förbi var sorgen i fönstret, sorgen i barnahjärtat.

Åter flög solstrålen och sken in i ett fängelse. — Finns här någon, som sörjer? — Ja — sade den fångne röfvaren, som satt där i kedjor och väntade på sin dom. — Skulle jag ej sörja, som är en brottsling och en fånge, förkastad af Gud och människor, utan hopp om förskoning? — Se hit — sade solstrålen, och med detsamma sken han på bibelns blad, som låg uppslaget vid det ställe, där Frälsaren lofvar nåd och förlåtelse

åt röfvaren på korset. Och förbi var sorgen i fängelset, sorgen i den förtvifiades hjärta.

Än en gång flög solstrålen och kom till den gamle Niklas Munter, som stod och vred sina händer vid stranden af en brusande ström. — Finns här någon, som sörjer? — Ja — sade Niklas. — Hvarför sörjer du? — Jag sörjer min barndom, när jag var otacksam och olydig mot mina föräldrar, och nu äro de längesedan döda. Jag sörjer min ungdom, som jag förspillt i lättja och öfverdåd, och nu är jag gammal. Jag sörjer mitt hela lif, som aldrig varit någon till nytta och glädje, ty jag har aldrig tänkt på annat än mitt eget nöje. Därför vill jag nu störta mig i den brusande strömmen.

— Vänta litet — sade solstrålen. — Följ mig, så vill jag visa dig vägen dit, där du ännu kan göra någonting godt i världen. — Och så sväfvade strålen förut öfver tufvor och torrt gräs, och Niklas Munter följde efter, till dess att de kommo till dammen, dit skolungdomen smugit sig utan lof på en arbetsdag. — Se här — sade solstrålen — sätt dig nu ned och berätta för barnen huru det är, när man tänker hela sitt lif på eget nöje.

Och Niklas Munter satte sig ned att berätta, och gossar och flickor satte sig ned att höra på, och solstrålen såg dem rätt i ögonen, som en strimma af det eviga ljuset. Och den gamle Niklas Munter blef åter glad, att han ännu kunde uträtta någonting godt, och de oförståndiga barnen blefvo allvarsamma, men det var ej värre för det, det var ett gladt allvar, ty därutur växte den sanna glädjen.

Nu hade solstrålen flugit nog för den dagen, och med en blink var han åter 14 millioner mil in i solen tillbaka. Höstmolnet kom och fällde sin rullgardin ned

öfver jorden, men strålen satt ännu på lur vid solens rand, för att passa på första rämna i rullgardinen. Det dröjde länge, länge, innan rämnan visade sig, men genast sprang strålen åter fram, och då sken han på den hvita snön. Men han mindes ännu sin glada flykt i November: han hade då fröjdat så många hjärtan, och det är alltid ett gladt minne att lefva på i långa tider.

Huru man hittar sagor.

En trollsländas samtal om hösten med lilla Marie.

God dag, Marie!

— God dag, trollslända!

— Nu ha vi höst.

— Ja, det är höst nu, trollslända!

— Löfven gulna, kvällarna bli så mörka.

— Men du flyger, du. Det är detsamma för dig, om det är höst eller vår.

— Det kommer sig däraf, att jag är en af dem, som suttit vid naturens hjärta, när jag var barn, och där har jag blifvit så varm, att jag aldrig fryser. Dessutom ha vi nu Sankt Britas sommar.

— Hvad vill det säga?

— Den 7 Oktober är Brigittas dag, som har sitt namn af det svenska helgonet Brita. Hon var from och god, och därför kläder sig hela naturen i sin skönaste afskedsdräkt, för att fira hennes älskade minne. Hvar höst, när man redan tror att vintern är nära och allt är så kulet och vissnadt ute i skogarna, då komma ännu några sköna dagar vid tiden för helgonet Britas namnsdag, och det är solsken och mildt och nästan vårlikt i luften. Hösten sitter klädd i sin granna gula paraduniform och tager emot afskedsvisiter af de sista flyttfåglarna. Då

tittar sommaren ännu en gång i dörren, klädd i sin gröna, luggslitna jaktkostym, och säger till hösten: får man lof att stiga in? Ja, var så god, säger hösten; här är en mossbänk; behagar kusin taga plats, fastän jag råkar ha litet ostädadt på morgonkvisten. — Nej, jag tackar, svarar sommaren; det är bara en fransk visit, jag har icke tid, ty norra polartåget går af till Egypten i kväll klockan sju. — Å, det är ingen brådska, säger hösten; Sankt Brita skall med, för att hälsa på påfven i Rom, och hon sitter ännu och skalar äpplen åt sina hungriga barn. — Nå, om så är, säger sommaren, så vill jag dröja litet och se hur du skött mina kålhufvuden och om georginerna blomma ännu... Och så sätter sommaren sig ned på den gröna tufvan, och hösten trakterar med päron, lingon och stekta svampar, och så — huj, piper stormen signal, och norra polartåget går af till Afrika med alla sina passagerare, grönsiskor och bofinkar, så det hviner i luften. Kråkan har ämnat sig med; hon beskifvar sig öfver klimatet och tänker flytta öfver till Estland, men kommer alltid för sent till järnvägen. Skatan, som hyrt rum öfver vintern, fastän det är bara ett uthus, skrattar åt henne i närmaste björk. Och nu tager sig hösten för att städa i huset, och sopkvasten går öfver land och sjö; — allt sopar han undan: löfven från träden, ankorna från dammen och barnen från krusbärsbuskarna. Nu är läxornas och korfvens tid...

— Och sagornas tid, trollslända! Kom ihåg, att du är mig skyldig en saga!

— Hvad? Har du ännu icke fått nog? Har du glömt Törnrosa, Adalminas pärla, Unda Marina och hundrade andra?

— Nej, men...

— Berätta du något för mig, om det också vore bara för ombytes skull.

— Jag minns ingenting.

— Sök!

— Men jag hittar ingenting.

— Vill du lära dig hitta sagor?

— Ack ja, trollslända!

— Det var en gång några små barn, som lekte en pantlek, och de hade kommit så öfverens, att den, som ej kunde lösa in panten, skulle få sitta och se på, när de andra åto smultron och mjölk. Nu var där en gosse, som dömdes att lösa in panten med att berätta en saga, men han mindes ingen. Så gick han till skolmästaren och sade: kära magister, var så god och gif mig en saga, annars får jag ej äta smultron och mjölk. — Jaså, sade skolmästaren; hvad gör 9 gånger 7? — Men det är ingen saga, menade gossen. Å jo, sade skolmästaren, det är en förträfflig saga, som heter tabulan: var nöjd med den, jag har ingen annan.

— Gossen gick ut att söka sagor och kom till sin onkel, som var general. Hvad för slag, sade generalen, vet du hvad det vill säga: skyldra gevär! — Men det är ingen saga, menade gossen. Jo män, svarade generalen, det är en förträfflig saga, som heter exercis. Var nöjd med den; jag har ingen annan.

— Ännu gick gossen ut och kom till sin gufar, som var ett statsråd. Kära gufar, gif mig en saga, annars får jag ej äta smultron och mjölk. — Med största nöje, svarade gufar; se här en orden, det är Stanislai andra om halsen med krona och svärd. — Men det är ingen saga, snyftade gossen. Jo visst, sade gufar; det är äran; jag har ingen annan; var nöjd med den!

— Gossen gick vidare ut och kom till sin moster,

som var geheimetoalettrådinna hos hennes nåd hertiginnan. Kära moster, gif mig en saga, annars får jag ej äta smultron och mjölk! — Strax, sade mostern; se här en chinjong, det är det enda jag har. — Men det är ingen saga, suckade gossen. Jo män, sade mostern, det är höjden af fullkomlighet; var nöjd med den, jag har ingen annan.

— Åter gick gossen ut och kom till slaktaren, som sålde kött vid torget. Hjärtans gärna, sade slaktaren, om jag kan tjäna med så litet: se här är en skinka och ett par syltfötter, jag har intet annat. — Men det är ingen saga, menade gossen. Hvad för något? svarade slaktaren; duger det icke? Det är ju fläsk!

— Än en gång gick gossen ut och kom till faster Ulla, som skref böcker, och nu var han säker på att få en god saga. Faster Ulla var också genast färdig och gaf honom en tjock bok med sedelärande berättelser »för den bildade ungdomen». — Men det är inga sagor, suckade gossen. Hvad för något? svarade faster Ulla. Duger det icke? Det är ju höjden af visdom, det är moral!

— Nu var den stackars gossen rådlös och gick ut till torparen, som högg ved i skogen. Kära torpare, gif mig en saga, annars får jag ej äta smultron och mjölk. — Nå, sade torparen, det är då ingen konst alls: gå bara i skogen; där växa ju sagor på alla kvistar.

— Gossen gick i skogen, och när han såg sig omkring, växte sagor i alla toppar och grenar. De tittade fram mellan björkens löf, de hängde som kottar i granarna, enrisbuskarna voro så öfvervuxna af sköna berättelser, att man knappast såg bären. Gossen begynte plocka, och snart hade han fickorna fulla. När inga flera rymdes i fickorna, begynte han plocka i mössan, och när mössan var full, tog han ännu i famnen så

många han orkade bära. Det var besynnerligt, tänkte han vid sig själf; det ha onkel och gufar och moster och faster och slaktarn och skolmästarn ingen aning om alls.

— Ja, ser du — sade enrisbusken, som alltid var litet försmädlig af sig — det kommer sig däraf, att de varit för mätta och aldrig längtat efter smultron och mjölk.

— Men skolmästaren är så mager; han är visst aldrig mätt — sade gossen.

— Han är mätt af sin stora lärdom — svarade enrisbusken och knäppte så knipslug med sina hvassa barr.

— Därpå gick gossen hem med sin stora börda, och så fick han smultron och mjölk, och sagor hade han tillräckligt för hela den långa vintern ända till våren. Men nu vill jag berätta dig, huru man hittar sagor äfven på många andra ställen än hos enrisbuskarna.

— Gör det, trollslända!

— När det är sommar, skall du gå bittida ut om morgonen, medan daggen ännu ligger i gräset, och söka längs åkerrenarna: där ligga sagor som pärlor till många tusen. Gå sedan ut till stranden af sjön, när små, krusiga vågor gå öfver vattnet med blanka ränder emellan: det är sagor, skrifna med blå bokstäfver; dem skall du lära dig läsa. Om hösten skall du lyssna på de höga furornas sus, som berätta jättesagor från forntiden. Eller skall du söka i ljungen, han vet otroligt mycket, och i de gula löfven, som veta ännu mera; men det är ensliga, sorgsna sagor med gula och blekröda bokstäfver; af dem blir man lätt så vemodig i sin håg. Om vintern skall du läsa isblommornas fina verser på fönsterrutan och stafva på alla de vackra bilder, som rimfrosten målar i skogens grenar. När det åter lider mot våren, skall

du noga betrakta färgspelet på aftonhimmelen: där skall du finna alla sagornas feslott, blanka som guld. Och höst, vinter och vår skall du läsa stjärnornas silfversagor: de äro bland alla sagor de högsta, bästa och renaste i naturen, och det kommer sig däraf, att Gud själf har skrifvit dem på den höga, blå aftonhimmelen.

— O, du lilla Marie, om du visste huru otroligt, mycket den stora, rika och sköna naturen ännu kan berätta dig; mycket, mycket mer, än jag nu kan omtala! Alla berg och stenar, alla träd, buskar och små örter, alla djur i skogen, i luften, i hafvet, ha sina egna berättelser. Ingenting är dödt, allting lefver, allting andas och känner, tänker och talar; — hur skulle du ej plocka ditt hjärta och förkläde fullt, om du ville lyssna på dem! När naturen en gång blir stum och du ej hör henne tala mer, då är det ett märke att du blifvit gammal och grå i din själ; men hvarför skall du bära grå hår i själen? Var alltid ung, du lilla Marie, var alltid Guds goda barn i ditt hjärta, om du än blefve så gammal och grå som mormor i gungstolen. Då skall du alltid höra naturen tala, då skall du alltid höra änglarna sjunga Guds lof i den klara höjden, och då skall du heller aldrig frysa i världens sorger.

Se, så var det.

Löflösa träd.

Nu smälter snön på marken,
och snart är tufvan grön;
men utan löf är parken,
och is är än på sjön.
Den klara solen skiner blid
på kala träd från vintertid;
och nu är lifvets morgon
och vårens barndomsfrid.

Hvems är den ton, som klingar
så klar vid himlens bryn?
Där glänsa lärkans vingar
som punkter högt i skyn.
Hon sjunger vårens morgonbön,
hon beder för den frusna sjön,
för alla vissna hjärtan,
för gren, som vill bli grön.

Nu kommer dalens siska,
nu kommer skogens trast.
De fråga träd och riska:
Hvar finne vi vår rast,

en gren, att bygga sommarns bo,
en kvist, att sjunga på i ro?
Hvem vill åt löflös hydda
sin fristad anförtro?

Där står bland parkens stammar
en stor, förvissnad ek:
Bygg, fågel, här din kammar,
min gren är icke vek!
— O, ek uti den vida park,
du synes stor, du tror dig stark,
men se, du är förtorkad,
och saftlös är din bark.

Längst bort, af vintern döfvad,
en videbuske står:
Än är min gren ej löfvad,
men tag, hvad jag förmår!
— O, videbuske, kal och arm,
din rot är frisk, din saft är varm,
du skall i våren grönska;
vi bygga vid din barm.

Så sjöngo trast och siska;
har du ej dem förstått,
så vill jag tyst dig hviska
ett ord i örat blott:
Tog lifvets vinter bort din ro,
dog bort ditt hopp, förfrös din tro,
så bygga vårens fåglar
ej mer i dig sitt bo.

Men blöder du af såren
i världens vintertid
och tror ändock på våren
och har i hjärtat frid,
så må du synas kal och arm:
Du skall bli rik, du skall bli varm,
och vårens fåglar bygga
sitt bo uti din barm.

Strö blommor!

(Nyåret 1869.)

Det ringer, det ringer
till midnatt i tornet,
och väktaren springer
att blåsa i hornet,
och klockan hon slår;
god natt, gamla år!
God dag, nya framtid, som ljusnar till vår!

God natt, du som låtit
oss tigga vid stafvar!
God natt, du som grätit
vid tusende grafvar!
God natt, du som bjöd
båd' hunger och bröd
och Guds, den barmhärtiges, hjälp i vår nöd!

Med dig har förfärligt
Guds gissel oss agat;
med dig har så kärligt
Gud sorgen förjagat,
på det att vår själ,
båd' sorgsen och säll,
må prisa vår Fader i ve och i väl.

Men du, som nu glöder
i morgonens skyar
och ljuset oss föder
och hoppet förnyar,
god dag, nya år!
God dag, nya vår!
Gud signe till lycka och frid dina spår!

Knäpp nu dina kära,
oskyldiga händer,
mitt barn, till Guds ära,
när nyår sig tänder,
och tacka nu, böjd,
med brinnande fröjd
din evige Fader i himmelens höjd!

Strö blommor på alla
de snöiga grafvar,
där sorgen de kalla
isrunorna stafvar!
Gjut menlös en tår
från barndomens vår
som helande balsam på blödande sår!

Strö rosor från kinden
i nyårets sköte,
som kommer vid grinden
dig vänligt till möte!
Sträck hoppfull din famn
mot framtidens hamn!
Väx stark i din Guds och din Frälsares namn!

Och knyt eterneller
af kärlek och lycka,
dem stormen ej fäller
och drifvor ej trycka,
kring hela vårt land,
den älskade strand,
åt hvilken du svurit ditt hjärta, din hand!

Så vilja vi börja,
så vilja vi sluta,
så vilja vi sörja,
så vilja vi njuta
med Gud i all tid
vårt lefvernes strid.
Guds helige Ande oss gifve sin frid!

Unda Marinas silfverskål.

En näckros vid Hasselviken berättade följande saga: Det var en gång en flicka, som hette Lisalill. Hennes far och mor voro döda, och hon bodde med sin blinda farfar i en förfallen koja på Ängsholmen utanför Elgö i Ekenäs skärgård. Gud allena vet hvarmed de lefde under den långa vintern. Visst band farfar not för betalning, och Lisalill gjorde vispar, som hon sålde i staden, men det förslog icke långt, och likväl ledo de ingen nöd, ty de förtröstade på Gud, som är en fader för fattiga och för rika.

De hade en liten ekstock och fyra nät, och med dem foro de om sommaren ut att fiska. Men när smultronen begynte mogna i skogsbackarna, blef gubben sittande med sitt metspö i båten, medan Lisalill gick upp till skogen att plocka bär. En dag sken solen het, och de rodde till yttre stranden af Elgö mot öppna hafvet. Farfar blef törstig. — Lisalill — sade han — tag lerskålen och hämta mig vatten från någon källa, ty jag kan ej dricka hafsvattnet; det är för salt.

— Det skall jag göra — sade Lisalill, som alltid var flink och lydig, och så tog hon lerskålen och hoppade upp på landbacken.

Det var en ganska vild och oländig trakt, idel berg och mörk skog. Lisalill sprang öfver berg och dalar, till dess hon blef alldeles röd af värme, och fann ingen källa, ty det var en torr sommar, och vattnet hade försinat. Slutligen blef hon trött och saktade sina steg. Huru hon då gick under de mörka furorna, begynte hon tänka så underliga tankar, som hon aldrig tänkt förr. Hon tyckte, att de höga träden sågo så besynnerligt ned på henne, och hon kände sig så ensam, så ensam i hela den vida världen.

Då prasslade något i grenarna ofvanför henne, och hon hörde en pipande röst, som sade till henne: — Hur går du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär?

Lisalill såg upp men såg ingen annan än en järpe som satt på den gungande grenen af en gammal björk. Då blef hon förskräckt och begynte springa, men i detsamma snafvade hon öfver en trädstubbe och — kratsch, där låg hennes lerskål i tjugu bitar. Adjö, skål!

Ja, så var det. Nu väntade farfar allena i båten, och med hvad skulle Lisalill hämta vatten att släcka hans törst?

Lisalill satte sig på stubben och började gråta. Då hörde hon åter en annan röst, som kuttrade mellan träden: — Hur går du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär?

Lisalill såg sig omkring och märkte ingen annan än en ekorre, som tittade förstulet fram mellan grenarna af en lummig gran. Detta förtretade henne. Hvad angick det ekorren, om hon gick allena i skogen? Så vände hon honom ryggen och gick åt ett annat håll.

Men hon hade icke gått långt, innan hon tredje gången hörde samma fråga: — Hur går du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär? — Nu var det

en skön, okänd fågel med guld på vingarna, och han flög högt i himmelens blå.

— Hvad är det för dumt prat? — sade Lisalill. — Farfar sitter i ekstocken och väntar på vatten, och jag har slagit sönder vår enda skål.

— Ja, men hvar är din hjärtanskär? — frågade guldfågeln i det blå.

— Nå, så den kan vara förträffligt dum! — sade Lisalill. — Vet han icke, att jag håller af min farfar mer än någon annan på jorden? Och ändå frågar han efter min hjärtanskär.

Lisalill tyckte sådana frågor vara ganska onödiga, och så gick hon tillbaka mot stranden, för att uppsöka farfar. Men fick hon vara i fred? Jo pytt! Nu begynte alla träd, buskar och stenar få lif omkring henne. Själfva stubbarna fingo ljud, själfva lingonriset prasslade under hennes fötter, och de grå, mossiga bergen suckade under henne: — Lisalill, Lisalill, hvar har du din hjärtanskär?

Detta fann Lisalill med rätta gå alldeles för långt. Hon tog till fötter, det mesta hon kunde, och skrek i förtreten åt alla sidor: — Hör på den dumma skogen! Hör på de pjollriga bergen! Lirum, larum, pyttehej!

Ändtligen kom hon till farfar i ekstocken. — Ack, ve — sade hon — nu har jag slagit sönder vår skål och har intet vatten åt farfar!

— Ja, så är det — puttrade gubben — så är det, när man skickar barn till bys. Men, kära flicka, hvar har du dröjt så länge?

Lisalill berättade hvad hon hört i skogen. — Bry dig inte om det — sade farfar; — det är bara tisseltassel i träden, när grenarna slå mot hvarandra, och det

betyder att vi i morgon få regn. En hjärtanskär, hvad är det för enfaldigt prat?

— Ja, men jag har ändå en — sade Lisalill.

— Kissen har du!

— Då blir det två, farfar. Ty du är den andra.

— Nå, det kan så vara. Men tag nu vår lilla tomma smörbytta, och gå än en gång att söka mig litet vatten, ty jag är förblixtrande törstig.

Lisalill tog smörbyttan och började åter sin vandring i skogen, och där var så tyst, ja, så tyst, att det var nästan för tyst. Om jag ändå hörde en grönsiska kvittra, tänkte Lisalill vid sig själf. Men fåglarna voro stumma, och så kom Lisalill till en nyponbuske, hvars första blommor just slagit ut. Ack, hvad de doftade förunderligt skönt!

Lisalill bröt en blomma, för att gifva farfar, men där stod något skrifvet på bladen, och när hon begynte stafva ihop strecken, se, då var det densamma frågan: — Hur går du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär?

— Jaså, är du nu också där med den dumma historien? — sade Lisalill och slängde bort blomman. — Jag kan ej begripa hvad som kommit åt skogen. Har han intet bättre att tänka på?

Så gick hon vidare, men fann ingen källa. I stället fann hon det, som hon icke sökte, nämligen alla berg och buskar fullskrifna med den evärdeliga leda frågan: — Hur går du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär?

— Nej, nu är skogen rent af tokig; jag måste blunda med ögonen — menade Lisalill. Och så knep hon hop ögonlocken, det mesta hon kunde, men litet måste hon kisa emellanåt, för att ej snafva på stenarna. Ändtligen

kom hon till stranden, utan att ha funnit något vatten att ösa i farfars bytta. Redan ville hon för andra gången vända tillbaka till ekstocken, när hon blef varse en djup klyfta i berget, som stupade ned emot sjön, och i klyftan fanns ännu regnvatten, ty den hade legat i skuggan.

Lisalill blef nu ganska glad och klättrade, så långt hon kunde, utför det branta berget, för att räcka till klyftan. Men vid det hon räckte ned byttan, var hon nära att falla, och då slant byttan ur hennes hand och rullade ned i sjön. En vindpust susade fram, fick fatt i byttan och bortförde henne från stranden ut mot det vida hafvet. Adjö, bytta!

— Se så där — sade Lisalill; — nu är det återigen lika långt som bredt. Hvarmed skall jag nu hämta vatten åt farfar?

Och så satte hon sig på berget och begynte gråta så bitterligen, att tårarna trillade som kråkbär ned i det blå hafvet.

Om en stund tänkte hon: hvad är det värdt att sitta här och gråta, när farfar är törstig och väntar i ekstocken? Jag vill göra mig en rifva af näfver och hämta honom vatten ur klyftan.

Sagdt och gjordt. Hon gjorde en näfverrifva och begynte åter klättra ned utför berget. Då såg hon händelsevis ned i sjön och såg någonting glimma i vattnet. Lisalill blef nyfiken, skörtade upp sin klädning, steg ned i vattnet och utsträckte sin arm efter det glimmande föremålet. Det låg djupt, och strax därpå höll hon i sin hand en skön skål af finaste silfver.

*

Hafskungen satt i sin sjögröna sal, och allt hans hof stod tyst omkring honom. Konungens panna var mulen: han saknade sin yngsta dotter, Unda Marina, hvilken han sändt att plocka koraller vid Australiens klippor. Unda Marina hade, efter sin vana, lekt på en fjärran strand och tryckt sina spår i den hvita sanden. Skogens unge prins, som var hennes hjärtanskär, hade kastat rosor och narcisser åt henne i vågornas brus, och Unda Marina hade tagit lyra. Så hade tiden förgått; Unda Marina hade lekande kastat åt prinsen den snäcka, i hvilken hon skulle plocka korallerna, och prinsen hade behållit snäckan. Då mindes Unda Marina sin faders befallning och dök under hafvet, för att hämta en ny snäcka från konungaborgen.

Nu hade ett af hafstrollen skvallrat för konungen och sagt till honom: — Unda Marina har försummat sig hos sin hjärtanskär och gifvit honom en snäcka. — Och då hade hafskungen blifvit ganska vred, ty det var krig mellan honom och skogskungen. Men han lät sig ej märka, utan sade till trollet: — Hämta min silfverskål! — Trollet hämtade skålen, och den var så underligt gjord, att hvar och en, som drack ur den, måste glömma det, som han hade kärast i världen.

Unda Marina flöt som en silfvervåg in i det gröna palatset och neg för sin fader. — Hvar har du varit så länge? — frågade hafskungen. Prinsessan svarade: — Jag har lekt på sanden och kastat lyra med blommor. Men skogens prins tog min snäcka, och nu har jag kommit för att hämta en ny.

— Olydiga barn — bannade kungen — det må vara för denna gång, men gör icke om det! Se här, tag min silfverskål i stället för snäckan, och hämta mig rätt svalt och sött vatten från någon källa i norden, ty jag

ledsnar att ständigt dricka det salta hafvet. — Inom sig tänkte kungen: min dotter skall dricka ur skålen och glömma den unge prinsen för alltid.

Unda Marina tog skålen och flöt ånyo bort öfver hafvets speglar, till dess hon fann en källa vid stranden af Elgön. Där fyllde hon skålen med källans vatten, förde den strax till sina små röda läppar och drack, ty också hon hade blifvit törstig i sommarhettan. I samma stund glömde hon det, som hon hade kärast i världen, och det var skogens unge konungason. Men han hade vuxit så fast in i hennes hjärta, att hon på samma gång glömde allt annat och flöt tanklös bort med alla de andra tusen tanklösa böljor, som kullra öfver hvar-andra i det omätliga hafvet.

Emellertid blef Unda Marinas silfverskål liggande på den hvita sanden vid Elgöns strand, och där blef den hittad af Lisalill just den gången, när hon skulle hämta vatten åt sin törstiga farfar.

Lisalill vände skålen med mycken förundran på alla sidor och begrep intet annat, än att den var besynnerligt grann. Se det blir något rart, att hämta vatten åt farfar uti en sådan skål! tänkte hon vid sig själf.

Strax fyllde hon skålen med vatten ur bergsklyftan. Ack, hvad det vattnet pärlade klart; det var ju som bllankaste silfver. Lisalill kunde icke motstå lusten att smaka därpå och drack . . .

I samma stund kände hon blodet flyta i sina ådror som bäckar af is. Det blef så förunderligt svalt och tyst inom henne. Alla de konstiga tankar, som nyss hade surrat omkring i hennes barnsliga hufvud, föllo med ens ur flykten som vingskjutna fåglar, och där satt Lisalill liksom i drömmen, utan att mer ihågkomma

skogens prat eller farfar i båten, efter ju farfar ändå var det bästa hon visste i världen.

Hur länge hon satt där, vet ingen, men det måste ha varit länge nog, ty hon växte under tiden till långa flickan. Skogens fåglar kvittrade som förut, och träden talade både dumt och klokt, men Lisalill hörde dem icke. Hvad bryr man sig om dumt eller klokt, när man icke har någon, som man håller af här i världen?

Där rodde många förbi och fingo dricka ur Unda Marinas silfverskål, ty någon nytta skulle Lisalill göra; hvarför skulle hon annars sitta där, tyckte hon. En gång kom där en fiskargumma, som gråtit i tjugu år, sedan hennes gubbe blef borta i sjön; hon drack en djup dryck ur Unda Marinas silfverskål och grät icke mer. En annan gång kom där en fåfäng flicka, som aldrig tänkte på annat än att kamma sitt vackra hår, och när hon druckit, tappade hon kammen i sjön. Åter en gång satt där en herre och metade; han höll i hela världen allra mest af sig själf, och när han druckit, kom han ihåg, att han lefde godt alla dagar, medan hans fattiga mor och syster fröso och hungrade. Ack, huru många skulle ej behöfva dricka ur Unda Marinas skål ända till bottnen, för att glömma sig själf!

Värst var det med farfar, ty han var blind. Kanske satt han ännu i ekstocken och väntade på det evärdeliga vattnet, som aldrig ville komma och släcka hans törst.

En dag kom en ung sjöman till stranden af Elgö att hugga sig virke till åror. Han såg Lisalill sitta allena på klippan, och det föll honom in att skämta och säga:
— Huru sitter du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär?

Lisalill såg upp, och hon kände sjömannen mycket väl, de hade lekt tillsammans förr, när de voro små.

Hon såg på honom, han såg på henne, och med detsamma började hela skogen kvittra. Alla träd och grenar, alla buskar och blad, alla berg och tufvor voro med ens åter fullskrifna med desamma obegripliga orden, som förr hade kunnat så innerligt reta och förtreta Lisalill, när hon gick att söka källan på Elgö.

— Nej, men nu sitter farfar och väntar i ekstocken! utropade Lisalill, och med detsamma hoppade hon upp och sprang med en sådan hast öfver stubbar och stenar, att hälften af vattnet vippade ut ur Unda Marinas silfverskål.

— Se på den! — sade sjömannen, och med detsamma högg han yxan i sten, så att där flög en stor bit ur bettet.

Lisalill sprang allt hvad hon förmådde, och riktigt, där satt farfar ännu och väntade i ekstocken. — Hvar har du varit så länge? — bannade han.

Lisalill berättade om det ena och det andra och huru hon funnit silfverskålen, men om sjömannen sade hon icke ett enda ord, ty hon hade alldeles glömt, att det fanns någon sjöman i hela världen. Och i samma stund hon glömt honom, mindes hon farfar.

— Nu skall du dricka, farfar! — utropade hon och höll skålen för gubbens läppar. Farfar drack och glömde, som alla de andra, det han hade kärast i världen; det var hans ögons ljus. Han fann det alldeles i sin ordning att vara blind, och mindes ej mer, att han någonsin skådat solen, månen, stjärnorna, den blå sjön och den gröna skogen.

Under tiden satt hafvets konung i sitt sjögröna slott och väntade förgäfves sin dotter tillbaka. Då utsände han hafstrollet, för att uppsöka henne, men trollet vände åter med det budskap, att Unda Marina glömt alltsammans och flöt som en tanklös våg på det vida hafvet. Konungen

vredgades och förvandlade hafstrollet till en klippa i Finska viken: där förliser nu månget skepp, när det stormar om hösten. Men därmed fick han icke sin dotter tillbaka. Hon blef borta, och hafskungens skägg blef af saknad och längtan silfvergrått.

Lisalill rodde hem med sin farfar, och det var allting som förr. Farfar band not, Lisalill band vispar och lade ut nät. Så göra de än i denna dag. Men Unda Marinas silfverskål såldes till guldsmeden, och hvem kan säga hvar den sedan har hamnat? Kanske har någon köpt den till gräddskål för kaffebordet och undrar nu öfver att alla, som dricka därur, förgäta så snart det, som förr varit dem kärast i världen.

Stundom kommer den unge sjömannen roende till stranden vid Lisalills stuga och ser så sorgsen upp mot det lilla fönstret. Men Lisalill känner honom icke: hon binder på visparna och lyssnar på träden, som sjunga där utanför: — Hur är du så ensam, Lisalill, och hvar är din hjärtanskär?

— Ja, den som det visste — svarar då Lisalill, och ville så gärna skratta däråt, men se, det kan hon ju icke. Där är ändå någonting sorgset och underligt, som hon icke riktigt förstår.

O, du lilla guldfågel, som sjunger så skönt i himmelens blå, sjung ännu en gång de samma orden för Lisalill, och sjung dem för Unda Marinas våg i det strandlösa hafvet! Kanske de höra dig, kanske de dock få sitt minne tillbaka. Sjung för den tanklösa vågen: Unda Marina, Unda Marina, minns du ej mera din vän i skogen? Sjung sedan åter din visa för flickan i kojan: — Lisalill, Lisalill, hur är du så ensam, och hvar är din hjärtanskär?

Innehåll:

NAME	DATE	NAME	DATE

